

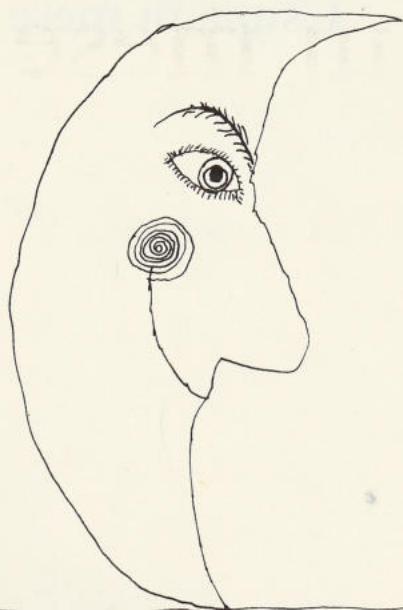
CSUPA ÚJ MESE

Wirtz Adám rajzaival

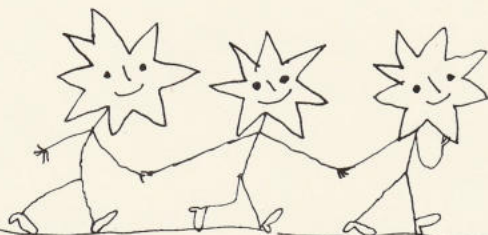

Móra

Csupa új mese

WÜRTZ ÁDÁM RAJZAIVAL

MÓRA KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 1976

Csupa új mese

NEGYVENKILENC ÚJ MAGYAR MESE

VÁLOGATTA ÉS SZERKESZTETTE HÁRS LÁSZLÓ

© HÁRS LÁSZLÓ EDITOR, 1976

ISBN 963 II 0420 6

Nyolc éven felülieknek

A kiadásért felel a Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó igazgatója
Felelős szerkesztő: Lengyel Balázs · Műszaki vezető: Gonda Pál
Képszerkesztő: Csejdy Virág · Műszaki szerkesztő: Simon Zoltán
59 800 példány, 33,6 (A/5) ív + 4 db színes tábla · MSZ 5601–59
IF 2374 – e – 7678

75.1938 Athenaeum Nyomda, Budapest – Íves offsetnyomás
A szöveg monophoto eljárással készült
Felelős vezető: Soproni Béla vezérigazgató

HÁRS LÁSZLÓ

BEVEZETŐ

Bevezető ez a vers,
benne nagy titokra lelsz,
mert bevezet a mese
csodás rejtelseibe.

Hol volt, hol nem, egy sereg
mesekedvelő gyerek,
kinek minden áldott nap
mese kellett, mese csak.

Mondta nékik a Mese:
– Ne féljetek egyet se,
szép meseszóm megterem
nemcsak úton-útfelen;

fejetekben is ott él,
mint kicsi mag, de kikél,
ha öntözi permeteg
cseppekkel a képzelet.

A képzelet éltető
mesetermő bűverő,
növezzünk szép mesefát,
elképzelők, rajta hát!

KépzeljeteK egy farkast,
egy ordatlan nagy ordast,
azaz nem is ordatlant,
hanem inkább irdatlant.

A farkas – így képzeled –
éhségében képzeleg,
egy birkát képzel oda,
mert épp arra fáj fogá.

Fel is falhatná legott
azt az elképzelt juhot,
ha az nem képzelne el
egy juhászt, ki ott hever.

De a juhász lusta ám,
elterült jól a subán,
és elképzeli egy kuvaszt,
mely vad ordast megnyuvaszt.

De az eb hoppon marad,
mert a farkas elszalad,
képzel hát egy jó darab
sonkacsontot, s ráharap . . .

azaz ráharapna, ha
nem élne még a koca,
mely disznótort nem szeret.
Segíti a képzelet;

gyáva böllért képzel hát,
ki nem bántja a kocát.
Az elképzelt böllér meg
a hízó előtt remeg

s elképzeli a gutát –
üsse meg *az* a kocát.
De a képzelt guta már
képzeletben messze jár;

egy koca az néki még
semmibb, mint a semmiség
s egy oroszlánt képzelget,
hogy ő majd *azt* üti meg.

Az oroszlán épp mulat,
falna egy képzelt nyulat,
a nyúl meg sír: „Ó be kár,
nem bújtam el, én *szamár!*”

Elképzelve így magát,
már számárrá vedlik át.
Az oroszlán ámul: „Ni,
nem nyúl ez, hanem csacsi.”

Az is füles, ez se más –
folytatódhat a falás.
Rázza a csacsit a láz,
félelmében felházi,

képzelve is valamit,
hogyan tudna. No de mit?
Oly rövid a csacsiész,
nem megy az elképzelés.

Kínjában, mely nem kicsi,
a nyúlból képzelt csacsi
elképzeli – még mielőtt
felfalnák – egy Képzeltöt.

Mivel képzelt dolga ez,
rögtön képzeli kezd
az elképzelt Képzeltő,
s elképzeli titeket ő,

hogyan képzeljétek tovább
a képzelt históriát,
mert nem lesz kész a mese
nélkületek sohase,

s befejezni úgy lehet,
ha segít a képzelet.
És eddig tart a mesés
előszó-bevezetés.

A többi már rajtad áll,
az elszakadt meseszál
gombolyodják tovább, mivel
folytatásra várva vár
az oroszlán s a *szamár*.

MÁNDY STEFÁNIA
AZ ELSŐ NAP

– Vince!

Incifinci Füstifecske szólt be:

– Kelj fel, gyerekecske!

Vince résnyre nyitotta alvó szemét. Kezdett kievickélni az álomfürdőből.

„Szerbusztok, Tarkabarkák” – gondolta még sóhajtva, és egyik szempillájával visszaintett az utolsó hajnali Türkizkék Vízcisillagnak.

– Vince! Fityisz-csipisz gyerekecske – füttyentett a Füstifecske. – Rövid lába, nyakig lába, indulás az iskolába!

Vince most tágra nyitotta nagy barna diószemét.

Az ablakon besütött az Első Nap.

„Ma van az Első Nap!”

Derús fény tűzött a kisfiú szemébe. Vidáman sündörögtek körülötte az ébredő percceskék.

Vince egy szempillantás alatt kiugrott az álomtóból.

Az Első Nap! Mióta várta! Csak semmi izgalom. Csak semmi nyugalom.

Az Első Nap persze megnyugtatóan somolygott le Vince felcsillanó okos-kerek arcába.

– Gyerünk, gyerünk! Én vagyok az Első Nap. Egyenesen a te kedvéért keltem fel! – így súgott, sustorgott, sugárzott.

És Vince már bele is ugrott nadrágba-cipőbe. Egy kis hideg zuhi – s már magára cibálta az ingét is.

„Na most!” – gondolta Vince.

– Na mosd! – vezényelt anyu (ez a fogára vonatkozott), és Vince buzgón súrolta a kis fehér gyöngyfehyvereket.

„Ha kutya jön, csattogtatom; ha cica jön, csillogtatom” – jutott eszébe valami ócska kis versike az egyik elnyűtt mesekönyvből, amelyik glédában állt a könyvespolcon a többi között.

De az Igazi Nagy Könyv ott lapult az újdonság hátitáskában, és csöndesen zúgott-búgott:

– Á-Bé-Cé-Dé-E... Induljunk végre!

Vince izegve-mozogva morzsolgatta maradék vajjas kenyerét. Az igazság az, hogy alig akart lemenni a torkán. Hiszen már hangosan zsongott-bongott az egész táska. Ugráltak a betűk, rikoltoztak a számocskák:

– Egy-kettő-három!

– Gyerünk, barátom! – füttyültek a színes ceruzák.

Vince már nem bírta tovább. Az utolsó falatokat két kézzel tömte kapura tátott szájába, és hanyatt-homlok rohant a táskához.

– Jól befűzz! – dörmögte a komolykodó barna táska, de oldalán kivillogott a türelmetlen piros írón.

– Csak rajta, rajta! Égek, mint a tűz!

– Aztán jól betűzz! – kiáltotta még utána apu, miközben útnak indította Zsókát a cserepes tetejű, földszintes óvoda felé.

– Csak semmi izgalom! – szólt vissza fölényes legyintéssel Vince, és hátára vetette a csodálatosan zengő-bongó táskát. – Csak semmi nyugalom... – dűnnyögte közben maga elé, de:

– Jaj, le ne ejts a sárba! – visított ki hirtelen a meglódított táskából a napfényhez szokott sárga.

– Jó, jó – motyogta a megszeppent Vince –, mindegyikötökre nagyon vigyázok. Hiszen a hegyekre nagy szükségem van. – „A papírt karcoló ceruzahegyekre” – gondolta most már lassabban bandukolva tovább.

De akármilyen óvatosan lépdelt is, útközben a zötyögő táskában összevissza rázódtak, fecsegtek, zörögtek, susmogtak-pusmogtak a tollak, radírok, ceruzák, vonalzó; irkák locsogtak

firkákról, és az Igazi Nagy Könyv lapjai összeverődtek, betű feleselt betűnek, kottafejek szája ki-kinyílt, énekek énekeltek – és Vince látta: nem érdemes vigyázni, kár minden percért. A táska így is, úgy is zúgni-búgni fog egész úton, és minden összekeveredik benne.

„Majd ha megérkezem, rendet csinálók” – gondolta, és azzal hirtelen nekiiramodott... azaz csak nekiiramodott volna, mert éppen a keresztúthoz ért, és hamarjában nem tudta, merre is menjen tovább az iskola felé.

Ebben a pillanatban egy hangot hallott valahonnét a mélyből:

– Vin-ce...

Nagyon pici hang volt.

– Ki az? – kérdezte kíváncsian a tanácstalan kisfiú.

– Én vagyok az, Lábad Nyoma.

– Kicsoda?

– Lábad Nyoma. Hát nem emlékszel? Az, akit itt hagytál az úton még tavaly.

– Jó, Nyoma, ha te vagy az, akkor jó.

És Vince most a földre meredve, valóban meglátta aprócska talpának rajzát a porban.

– Jó, kedves Nyoma, már látlak is. Méghozzá a legjobbkor, mert épp azon törtem a kobakom, merre is kell most mennem.

– Merre? – csattant fel most egyszerre két hang is. Mert ketten voltak persze: Nyoma meg az ikertestvére. – Hogy merre? – ismételték meg kórusban a Nyomák. – Hát csak gyere mindig, amerre minket látsz.

– Jó – mondta megkönnyebbülten Vince, és elindult a Nyomák után. Most újból szaporán szedegette a lábát.

Így aztán Vince pontosan nyolc órára meg is érkezett – az óvodába.

Az ajtóban az ámuló Zsóka fogadta:

– Hát te hogy kerülsz ide? Az oviba?!

Most Vincén volt a csodálkozás sora.

– Az oviba-a?

Egyszerre csak néma csend támadt körülötte. A szíve elszorult. Jajaj, ezek a Nyomák félrevezették! Vissza a tavalyi megszokott útra, az óvoda felé!

Vince lassan körülnézett. Nagy kék, zöld, barna meg szürke gyerek szemek figyelték kerekre tágultan, hogy most . . . most mi lesz?

– Most mi lesz? – rebegette szívdobogva maga elé az eltévedt Vince.

– Semmi! – rikkantotta egy vidám hang. És: – Gyerünk! – lépett mellé Gergő, legkedvesebb tavalyi pajtása. Azzal kézen fogta Vincét, és mögöttük felsorakoztak mind-mind a még óvodába járó régi, ismerős gyerekek. A terem sarkában álló óvónéni nyomban megértette, miről van szó, és néma, mosolygóbólintással megadta az engedélyt.

Fák bólongattak, füvek szolongattak, haraszt zörgött, kavicok csikorogtak az elszánt talpak alatt. De amikor a keresztút-hoz értek, Gergő hirtelen megtorpant: „Merre is?”

Ám szinte ugyanabban a pillanatban halk csivitelés hallatszott közvetlenül Vince bal füle mellett.

– Fityisz-csipisz gyerekecske! – Bal vállán állt Füstifecske. – Rövid lába, nyakig lába – röppent most fel Vince válláról. – Erre menj az iskolába!

És attól kezdve egy kicsit mindig előreröpült, majd visszavisszaült Vince bal vállára, és onnan diktálta a menetirányt.

Gergő megkönnyebbülten lélegzett fel. És vele együtt a többiek is. Így vonult tovább az egész hosszú sor, legelől Vince, vállán az Incifincivel.

Az emberek persze nem vettek észre semmit az egészből. Csak az út mentén, a gyerekek mellett elhaladó hangyák, csigák, pockok figyeltek fel a furcsa menetre.

És amikor végre célhoz értek, és ott álltak a hatalmas, mindentudó iskola előtt, a sarkig tárt kapu fölött hirtelen átszökkent Cók Mókuska, Vince okos kis erdei pajtikája. Egyik tölgyfáról a másikra suhanva, halkán szólt le Vincének:

– Épp jókor jöttél.

– Hogyhogy? – ámuldozott a magasba báméskodó Vince.

– Épp jókor. Makk. Ma kilenckor kezdődik a tanítás.

Vince egyre nagyobb csodálkozással nézett felfelé. És akkor egy kicsit lehajolt, és szemébe mosolygott az Első Nap is.

– Az ám! – súgta le zümmögve. – Pontosan kilenc órákor.

És Vince látta, hogy csakugyan – a falu minden utcájából most tódulnak az iskola felé a hátitáskás gyerekek.

Gergőék most integetve sarkon fordultak, és elindultak vissza az óvodába.

– Makk! Ma kell a legjobban figyelni! – szólt még le halkán Cók Mókuska a fáról. – A többi aztán már megy magától. De hiszen makk, ma könnyű lesz figyelni, mert makk, ma kicsi vagy még, és úgyis nagyon figyelsz. Holnap pedig már *nagy* leszel!

– Holnap! Holnap már *nagy* leszek! – húzta ki magát Vince, és hálásan hunyorgott még egyszer fel a magasba Cók Mókus felé.

Aztán mélyet lélegzett, és átlépve a küszöböt, már el is tűnt a sok tarka meg fehér pont között a lépcsőház zsvivájában.

S amikor belépett az Első Osztály ajtaján, és beült az Első Padba, az ablakon át még utána lopózkodott néhány sugár az Első Nap szeméből.

– Mossst! Most kezdődik! – súgták, sustorogták a vidám napsugarak.

S azzal átszökkentek a tanító néni szemébe.

A HALÁSZLEGÉNY MEG A SÜGÉR

A kék tenger partján élt egy özvegyasszony egyetlen lányával. Szép volt a lány, olyan szép, hogy messze földről jöttek hozzá a gazdagabbnál gazdagabb kérők: de a lány hallani sem akart egyikről se, mert a szegény halászegényt szerette. Meg is egyeztek, hogy szüret után megtartják az esküvőt.

Egyszer azt mondja az asszony a lányának:

– Hallod-e, lányom, úgy ennék egy kis halat, eredj le a bárkához, itt van egy krajcár, hozzá valami jó sütni való halat.

A lány lement a tengerpartra, de még nem érkeztek vissza a halászok, várnia kellett. Leült egy sziklakőre, és unalmában nézegette a mélyben örvénylő vizet. Mikor elunta a nézdegélést, előszedte zsebkendőjéből a krajcárt, földobta, elkapta, csillogtatta a napfényben, és nagyokat kacagott. Egyszer aztán valahogy nem lapjával esett a krajcár; végiggurult a tenyerén, és belepottyant a vízbe. A lány ijedten utánacapott, s a lendülettől belezuhant a szikláról a sisteregve örvénylő hullámokba.

Amikor eszméletre tért és körülnézett, nem is tudta, hol van, mert oly furcsa volt körülötte minden. Fehér vízililiom-szekéren ült: a szekeret három aranyponty húzta, de olyan sebesen nyargaltak, hogy szinte körbe-karikába forgott az egész vízi-birodalom. Mellette ült a siklókirály, palástban, koronásan, ahogy ez már dukál, és így szólt hozzá:

– Nemrég halt meg a lányom, szakasztott ilyen szép volt, akár csak te, most helyette lányomnak fogadlak. Nem kell félned, nem lesz nálam rossz dolgod.

Hát szó ami szó, nem is panaszkodhatott a lány a siklókirály udvarában. Ha úgy tetszett neki, sétálgathatott a korallkertben;

ha kedve szottyant, gyöngyöt fűzött a többi palotahölgygel; ha akart, átkocsikázhatott a szivárványhídon is.

Hiába volt jó sora, mégse volt boldog. Esténként sokat sírt, mert nem láthatta sem az édesanyját, sem a vőlegényét. Mindig azon töprengett, hogyan tudna innét megszabadulni. Legalább üzenhetne az anyjának vagy a vőlegényének, hogy segítsék ki a siklókirály udvarából. Ezzel sírta magát álomba minden este.

Az anyja hasztalan várta; megrakta a tüzet is, hogy majd a halat megsüti, de a lány csak nem jött; kérdezősködött is fölőle, de a lány hollétéről senki se tudott. Gondolni való, mennyire búsult, hiszen egyetlen lánya volt; hát még a halászlegény hogy szomorkodott! Nagy bánatában a munkájára se figyelt, el is szalajtotta rendre a legnagyobb halakat. Egyik nap a zátonyos részen próbált szerencsét. Kidobta csónakjából a hálót, de most is azon tűnődött, merre lehet a menyasszonya, hol keresse; se-hogy se tudott belenyugodni, hogy a lány ilyen nyomtalanul eltűnt.

Már jól bealkonyodott – gondolta –, mára elég lesz, ha eddig hiába emelgette a hálót, eztán se lesz semmi se. A nagy dobóháló könnyen jött fölfele, persze üres volt; no nem egészen, mert a sarkában a szárnyánál fönnakadva vergődött egy aprócska sügér.

– Na, veled aztán sokra jutok – legyintett a halászlegény –, inkább a bátyádat vagy valamelyik kövérebb sógorodat küldted volna magad helyett!

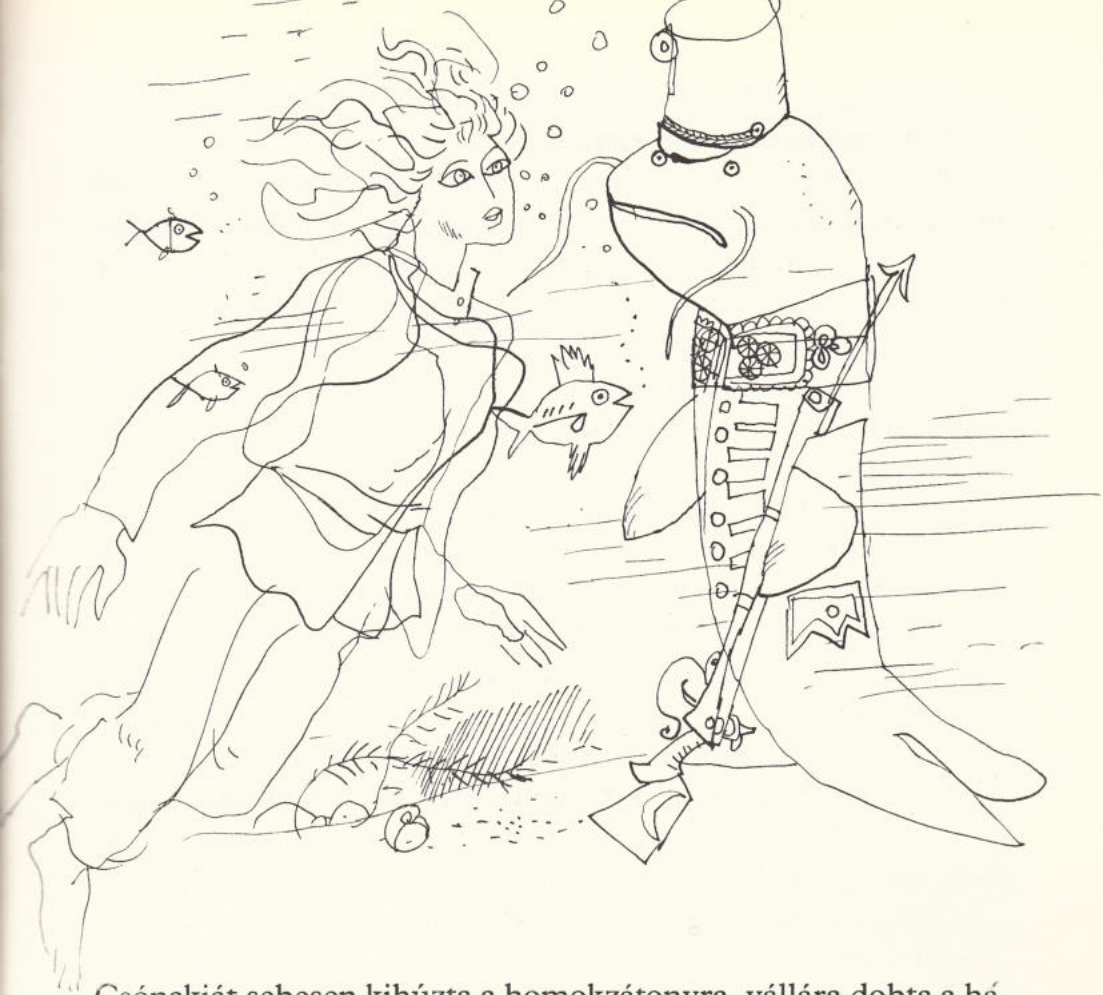
Hanem a sügér is megszólalt, a legény nem kis álmélgködésére:

– Akármilyen kicsi vagyok is, mégis segíthetek.

– Ne nevettesd ki magad! Mit tudnál te nekem segíteni?

– Én csak annyit, hogy megmondanám, hol van a menyasszonyod. Szabadíts ki a hálóból, pattanj a hátamra, egyenesen oda-viszlek a siklókirály udvarába.

A halászlegény még csodálkozni is elfelejtett, úgy megörült.

Csónakját sebesen kihúzta a homokzátonyra, vállára dobta a hálót, felült a kis sügér hátára. A sügér meg egyszeribe úgy elkezdett vele száguldani, mintha meg sem akart volna állni. A halászlegény végig se gondolhatta, mi történt vele, máris ott voltak a siklókirály vára előtt.

– Hát te mi járatban vagy, halászlegény? – kérdezte egy nagy bajszú harcsa, aki nyilván az őrség kapitánya lehetett.

– Én bizony a siklókirályal akarok beszélni.

– Nem tudom, jókedvében találod-e, mert nemigen szereti, ha vacsora közben zavarják.

– Csak engedj be a kapun, a többi az én dolgom!

A harcsakapitány beengedte.

Jól körülnézett a halászlegény, mert a palota udvara tele volt vízitündérekkel, hanem a menyasszonyát nem látta köztük; gondolta, alighanem valami nagyobb rangja lehet a lánynak, s ebben igaza is volt, mert amikor két kárász kinyitotta az ebédlő ajtaját, hát ott látja ám a menyasszonyát a terített asztalnál ülni, még-hozzá a siklókirály jobb keze felől. Örömeiben, egy szó nem sok, annyit sem tudott szólni; a lány meg csak sírt-rítt örömkönnye-
ket hullatva.

– Hát téged mi szél fúj ide? – kérdezte a siklókirály.

– Haza akarom vinni a menyasszonyomat – felelte bátran a halászlegény –, mert közeledik az esküvőnk napja.

– Az nem lesz éppen könnyű dolog, mert én nem szívesen engedem el. Amióta itt van a palotámban, elmúlt minden szomorúságom.

– Én meg boldogtalan vagyok nélküle, ahogy ő is nélkülem. Meg hát az édesanyja is hazavárja. Így van ez rendjén.

– Ha annyira szeretitek egymást, nem bánom, vidd; csak-hogy cserébe én is akarok valamit.

– Amit felséged parancsol, megteszem.

– Első parancsom az, hogy hozd el nekem a szomszéd kagyló-
király legszebb gyöngyét.

– Elhozom, ha addig élek is! – kiáltotta a legény, s indult máris. Hanem a kapuban csak megtorpant, mert azt se tudta szegény feje, merrefelé tegye az első lépést a kagylókirályhoz. Ahogy ott tűnődik a páfrány alatt, odacsobban a sügér.

– Mit búsulsz, halászlegény?

– Hogyne búsulnék, mikor azt se tudom, merre induljak a kagylókirály gyöngyéért.

– Azért ugyan nem érdemes szomorkodni. Pattanj föl a hátamra, tüstént odaviszlek!

Még kettőt se pislogott a legény, máris megálltak a gyémántfényű sziklánál. A sügér odasúgta:

– A gyémántfényű szikla alatt van a kagyló, abban talárod a kagylókirály legszebb gyöngyét.

A halászlegény fölgyűrte az inge ujját, nekiveselkedett a sziklának; elég nehezen boldogult vele, de végre kibillentette a helyéből. És csakugyan, alatta volt a kagyló. Ahogy lenyúlt a kagylóért, elengedte a sziklát, a szikla éktelen robajlással gurulni kezdett, fölkarvarva iszapot, homokot. Még jó, hogy a legény idejében oldalvást ugrott. Abban a szempillantásban megszólalt a kagylókirály. Megszólalt, mondom, de hát az beillett egy kisebb-fajta mennydörgésnek is.

– Ki az, aki háborgatni merészeli az én birodalmamat?!

Erre a kérdésére ugyan nem kapott feleletet; megszeppent a legény: mért is nem vigyázott jobban? A sügér azt tanácsolta, gyorsan bújjanak el, mert mindjárt itt terem a kagylókirály, s akkor végük van. Szerencséjükre arra ballagott egy hatalmas teknősbéka, gyorsan bebújtak a páncélja alá.

Éppen idejében, mert a kagylókirály kiadta a parancsot az összes kagylónak, hogy azonnal állítsák meg a gyémántfényű sziklát, s keressék meg a legszebb gyöngykagylót. A teknőcre is rákiabált:

– Neked is szól a parancs! Mit tátod itt a szádat?!

A teknős nagy nehezen elindult, de mikor látta, hogy a kagylókirály visszamegy a palotába, más irányba fordult, és a rák háza előtt tette le utasait. Ez kapóra is jött, mert a kagylót ki kellett volna nyitni, hogy kivehessék a gyöngyöt; csakhogy a halászlegény nem találta a bicskáját. A sügér meg gondolt egyet, s bezörgött a rák ablakán.

– Jöjjön ki, kedves szomszéd, egy kis szívességre kérnénk!

A rák előmászott, persze hátrafelé, ahogy szokott, a kagylót szétfeszítette ollójával; a gyöngyöt zsebre tette a halászlegény,

s miután megköszönte a segítséget, felült a sügér hátára, meg sem álltak a siklókirály váráig.

A siklókirály örült a kagylógyöngynek, de máris újabb kívánsággal hozakodott elő:

– Régóta vágyom a legszebb bíbor vízililiomra. Hozd el nekem.

– Elhozom, felség, mért ne hoznám!

De a kapuban lelohadt a lelkesedése, fogalma se volt, merre induljon a vízililiom után.

– Mit búsulsz, halászlegény? – csobban melléje a sügér.

– Hogyne búsulnék, amikor nem tudom, merre keressem a bíbor vízililiomot.

– Ne keseregj, ülj a hátamra, odaviszlek!

Alighogy végigmondta, már ott is voltak; a legény nagy ügyel-bajjal kihúzta tövestül a vízililiomot, de annyi hínár tekeredett kezére-lábára, hogy mozdulni sem tudott. A sügér eliramodott a kardhalért, az aztán gyorsan elvágta a hínárt; vihették a bíbor vízililiomot a siklókirályhoz. Külön szobába tették a liliomot, a legszebb kagylógyöngy mellé.

A siklókirály nézegette hol a gyöngyöt, hol a liliomot, bólogatott is, aztán csak előrukkolt a kívánságával:

– Nem nyugszom addig, míg a muzsikáló csigát el nem hozod nekem!

A halászlegény elszontyolodott, mert a muzsikáló csiga dolgában a sügérnek is tájékozódnia kellett; megkérdezett egy arra ténfergő compót, de ez csak a fejét rázta, nyilván nem volt jártos errefelé; hanem egy csibor útbaigazította a sügért, így meg is találták a híres vízipálmát.

– Ha fölmászol a fára – mondta a sügér –, a hetvenhetedik ágon találsz egy odút. Abban az odúban van a muzsikáló csiga. De nagyon vigyázz, mert a csiga mindjárt muzsikálni kezd, hát szépen takard le egyik tenyereddel. Egy cápa őrzi a muzsikáló

csigát, s ha meghallja a zenét, hát abból semmi jó nem fakad számunkra.

A halászegény fölmászott a pálmafára; a hetvenhetedik ágon megtalálta az odút, az odúban a muzsikáló csigát. Muzsikált is az olyan szépen, hogy elfelejtette letakarni a tenyerével. Ahogy csúszott-ereszkedett lefelé, még a lélegzete is elállt, mert megpillantotta a cápát. Tenyerével letakarta a csigát, de most már késő volt. Mit csináljon? Ha fönny marad a fán, sose kapja meg a csigát a siklókirály. Ha meg lejön, bekapja a cápa. Ahogy így tűnődik magában, látja ám, hogy jön a sügér, de nem egyedül, hanem jődögél vele egy fűrészhal, akkora fűrészszel, mint ide hat-hét.

Azt kérdezi a cápa a fűrészhaltól:

– Hát te, komám, mit akarsz azzal a nagy fűrészszel?

– Én bizony elfűrészzelem a pálmafát, mert másképp nem tudjuk elcsípni a halászegényt.

– Az jó lesz – felelte a cápa –, legalább hamarabb bekaphatom a csigatolvajt!

Jól hallotta ezt a halászegény, s kiverte a hideg verejték. A cápa lustán odébb úszott pár métert, és várt a zsákmányra, mármint a halászegényre. A fűrészhal meg munkához látott.

Nyikorgott, sírt a fűrész, billegett a fa, a legény pedig reszketett a fán. A fűrészhal addig nyiszálta a palma tövét, míg a fa dőlni kezdett, egyenesen rá a cápára. Eközben a halászegény leugrott a dőlő faderékről, egyenesen a sügér hátára, s mielőtt még a cápa föleszmélt volna, már túl voltak a hetedik határon is.

A muzsikáló csigát odatették a bíbor vízililiom meg a legszebb gyöngy mellé.

A siklókirály úgy örvendezett, hogy bukfencet akart vetni örömeiben, de az apródok közül egy kis naphal szólt neki: ne tegye, mert leesik fejről a koronája, s különben se illik az ilyen gyerekes dolog a királyi méltósághoz.

Akkor előállt a fehér vízililiom-hintó, elébe fogtak hat arany-potykat meg egy smaragdcsukát; beleült a hintóba a lány a halászlegénnyel. A siklókirály áldása mellé három zsák aranyat is tettek a hintóba; aztán elindultak, meg sem álltak, míg oda nem értek a zátonyos részre, ahol a halászlegény ladikját locsolták a hullámfodrok. Ott elbúcsúztak a kis sügértől – ő hajtotta a fogatot –, megköszönték a szíves segítséget, beszálltak a csónakba, és boldogan eveztek hazafelé.

A lány anyja már várta őket a parton.

Lakodalmi ebédre olyan halászlét főztek, hogy máig is emlegetném, ha megkóstoltam volna. De hát engem nem hívtak meg a lakodalomba.

BÉKOMBÁKOM BIRODALMA

Békombákom királynak roppant nagy birodalmában mindene megvolt: száztornyú palotája, aranya, ezüstje, gyémántja garadával. Kertjében szökőkutak színes sugarai szökeltek a magasba, a fákon tűzpiros tollú, ritka madarak trilláztak, az ágyásokban égbék, hajnalrózsaszín, álomlila virágok vidították a királyt sétáin.

Ám a király mégsem volt boldog. Pedig népe szerette, országában béke volt, ellenség nem háborgatta. Volt ugyan egy régi irigye, aki árgus szemmel figyelte, mi történik Békombákom országában. A szomszéd király volt az, Burungó. De még ő sem tört Békombákom vesztére. No, nem jószívűségből! Nem ám! Gonosz volt és kapzsi. De jól tudta, ha meghal a nála jóval öregebb Békombákom, harc nélkül is ölébe hull a birodalma, mivel Békombákomnak nem volt örököse. Arrafelé meg olyan törvény járta, hogy ha a királynak nincs gyereke, halála után a szomszéd ország királyára száll a koronája.

Hát ez volt az, ami miatt boldogtalan volt Békombákom. Járt ő már a varázslók varázslójánál is tanácsért, de ennek sem volt foganatja. Álmatlan éjszakáin fényes szemű lován bolyongott az erdőben. Néha ott nyomta el az álom egy fa alatt.

Egyszer egy koromsötét éjszaka messzebbre vetődött, mint máskor. Csak lova szeme világított, mint apró lámpás. Idegen vidék erdejében találta magát. Utat sehol nem látott, mind beljebb-beljebb tévedt.

Hát amint tűnődik, mint kerüljön haza, egy kőhajításnyira pislákoló zöld fényt pillant meg. Töprengéséből egy suttagó hang rezzentette fel hirtelen:

– Hallottam jó híredet, Békombákom király. Már régen várom a látogatásodat. Bajodon csak én segíthetek. Térj be a barlangomba.

A furcsa zöld fény a barlangból szűrődött ki. Itt lakott egy szálfagyenes, hószakállú aggastyán, akit bölcsek bölcsének titulált Burungó országának népe. Kiderült, hogy Békombákom a szomszéd ország erdejébe tévedt. Ide számúzta sok-sok évvel ezelőtt a bölcset Burungó, mert népe őt szerette, őt akarta királynak. Emberektől távol, az erdő remetéje lett. De mégsem volt egyedül, mégsem volt magányos. Az erdő jó volt hozzá. Ellátta édes bogyókkal, és a madarak reggeltől estig csiviteltek körülötte. És ő értett a madarak nyelvén.

– Hallottam nagy bánatodról, Békombákom király – szólt a remete. – Erdeid madarai gyakran szállnak át hozzám, tőlük hallok rólad, országodról. Jól tudom, hogy az álnok Burungó feni a fogát a birodalmadra, várja, hogy örökös nélkül halj meg. Ám ebből nem eszik ökelme! Figyelj most már, jó Békombákom! Ha kitavasodik, és rügyek szöknek az ágak hegyére, bimbók bomlanak a bokrokon, az egyik tövön három egyforma, de különböző színű virág nyílik majd. Ha akkor kísétálsz a kertedbe, megszólítanak. Azt kérdezi tőled a három különös virág: „Látsz-e, hallasz-e bennünket, édesapánk?” És erre te azt feleled: „Látlak is, hallak is benneteket, de haj, szívemre nem ölelhetlek!” Ekkor valami olyan történik, ami mérhetetlen örömet szerez neked. De jól vigyázz, Békombákom, el ne téveszd, el ne felejtsd a varázsszöveget! – Aztán füttyentett a remete, és három pici madár repült hozzá. Ők mutatták Békombákomnak a kivezető utat.

A király szívdobogva várta, mikor nyílik ki kertjében a három különös színű virág.

Végre egy harmatos hajnalon ott állt előttük. Hajszálla egyformák voltak, csak a színük különbözött: az egyik bíborpiros

volt, a másik borostyánsárga, a harmadik tengerkék. Ahogy Békombákom lehajolt hozzájuk, hogy illatukból szippantson, vékony, csengő hangon megszólalt a három virág:

– Látsz-e, hallasz-e bennünket, királyapánk?

Békombákom tüstént ráfelelte a bűvös szöveget:

– Látlak is, hallak is benneteket, de haj, szívemre nem ölelhetlek!

Volt most min ámulnia-bámulnia az öreg királynak! A három virág három szakasztott egyforma kisfiúvá változott, csupán ruhájuk különbözött: az egyikén bíborpiros, a másikon borostyánsárga, a harmadikon tengerkék ruha volt. Nyomban Békombákom nyakába csimpszkodtak, majd fogócskázni kezdtek a kertben.

A jó, öreg király azt sem tudta, hova legyen örömeiben. Magához hívatta a kincstárnokát, és száz zsák aranyat osztatott szét

népe között, osztozzanak boldogságában. Aztán udvari bolondját hívatta, aki csörgősipkája alatt temérdek észet hordott. Megkérdezte tőle, mit kíván a három királyfinak.

– Legyen az egyik nagyeszű, igazságos! – mondta az okos bolond. – Legyen a másik ügyes, mindenre ember! A harmadik meg járjon túl a gonoszak, kapzsiak, irigyek eszén! – fejezte be a bölcs bolond a mondókáját, és szokása szerint bukfencet vetett.

Fogott is a bolond három kívánsága: az egyik fiú igen okos lett, a másik fürge kezű, a harmadik meg fortélyos. A király büszke volt rájuk, de sehogyan sem tudta eldönteni, melyikre hagyja birodalmát. Azért aztán, amint felcseperedtek, elküldte őket világot látni. Szívesen mentek, csupán arra kérték királyapjukat, hogy együtt maradhassanak mind a hárman.

Nem mentek messzire. Csak a szomszéd király, Burungó országáig. Aranyos gúnyájukat már otthon kicserélték a szolgálégényekével, és beálltak Burungó udvarába szolgálatba. Minden munkát ők végeztek a palota körül. Hárman együtt sokra mentek.

Amikor letelt az idejük, a fortélyos királyfi tanácsára csak három jó lovat kértek fizetségül, mivel az volt a titkos szándékuk, hogy felkutatják a remetét, akiről édesapjuk olyan hálával, szeretettel emlékezett meg, és akinek az életüket köszönhatték.

Burungó nem is sejtette, kik rejtőznek a szolgálégények gúnyáiban. Örült, hogy a bérüket ilyen olcsón megúszta, és a három szép, szilaj paripa mellé még abrakot is adott jócskán.

A királyfiak csak arra vártak, hogy beesteledjék. Lassan botorkáltak lovaikkal az erdő sűrűjében, míg nagy sokára megpillantották azt a furcsa zöld fényt, amely végre a remete nyomára vezette őket. Beköszöntek a barlangba. Belülről öreges csoszogás hallatszott. Megjelent a remete vénséges vénen, de hangja ércesen csengett, és barátságos volt. Azon nyomban megölelte őket.

– Hej, de vártam a jöveteleteket! – szólt. – Tudtam, ha felserdültök, nem feledkeztek meg rólam. Boldoggá tettetek öreg napjaimra.

Aztán hármat füttyentett, és rögtön ott termett három kicsi madár. Az egyik a nagyeszű királyfi vállára repült, a másik a fürge kezűére, a harmadik a fortélyos királyfiéra. Hirtelen újra felröppentek – és a királyfiak szeme láttára csudaszép leányokká változtak. Egyformák voltak, csupán szoknyájuk színe különbözött: egyiken bíborpiros, a másikon borostyánsárga, a harmadikon tengerkék szoknya volt.

– Ti váltottátok meg őket – szólt örömtől remegő hangon a remete. – A lányaim ők. Amikor Burungó száműzött, a lányaimat elvarázsoltatta a világ végi varázslóval. Ha megtetszettek egymásnak, apai áldásom rátok.

A királyfiak elámultak a lányok szépségén, és boldogan kapták karjukba őket. A lányok szoknyája színe menten elárulta, ki melyik királyfihoz húz. Mielőtt nyeregbe ültették volna tündérszép menyasszonyukat, kérve kérték a remetét, tartson ő is velük.

– Hagyjatok itt, édes fiaim, lányaim – mondta a bölcs. – Hazám lett az erdő, barátaim a madarak. Nincs szívem elhagyni őket. Hoznak majd hírt felőletek, és hírt adnak rólam is.

Megölelték egymást, és fájó szívvel búcsút vettek.

Burungó csak akkor jött rá a turpisságra, amikor a királyfiak már túl voltak a határon. Éktelen haragra gerjedt, amikor kiderült, hogy túljártak az eszén. Bosszút akart állni a remetén. Egész lovascsapatot küldött érte a rejtekhelyére. Ám a madarak jóval előbb értesültek arról, hogy barátjuk élete veszedelemben forog, és segítségére siettek. Felkeresték a madarak ezeréves sárgabagoly varázslóját tanácsért. A mindentudó madár maga repült a remetéhez.

– Mi akarsz lenni? Válassz gyorsan! És megmenekülsz – szólt

a sárgabagoly varázsló. – Ám jól vigyázz, mit választasz, mert nincs hatalmamban, hogy visszavarázsoljalak.

– Egyszerű cinke szeretnék lenni, hogy télen-nyáron itt repkedhessek az erdőben.

– Legyen, ahogy kívánod! – szólt a madarak varázslója, és a bölcs remete cinkévé változott abban a pillanatban, amikor az ellenséges lovak dobogása már egészen közélről hallatszott. Így aztán kereshették a remetét. Örök titok maradt, hova tűnt.

A királyfiak ezalatt hazaérkeztek apjuk, Békombákom birodalmába. Otthon szomorú hír várta őket. A király nagy betegen feküdt. Fejüket lehorgasztva, búsan mentek be hozzá fiai. Amint Békombákom megpillantotta őket és szépséges iruló-piruló menyasszonyaikat, menten jobban lett, és boldogan ölelte meg mindannyiukat. Kisvártatva azonban elborult az arca.

– Mi lelte, édesapám? – kérdezték ijedten a királyfiak.

– Az jutott eszembe – mondta a király –, hogy most már békében hunyhatnám le a szemem, de nem tudom eldönteni, melyiktek legyen az utódom. Egyformán kedvesek vagytok nekem mind a hárman.

– Egyet se búsuljon, édesapám – mondta a nagyeszű királyfi.
– Elkormányozzuk mi együtt az országot.

– Igen ám – mondta a király –, de az a bökkenő, hogy csak egy koronám van.

– Ezen könnyen segíthetünk – szólalt meg a fortélyos királyfi.
– Fővegben uralkodunk majd.

– Varrok én olyan három bársonyfőveget – mondta a fürge kezű királyfi –, hogy csodájára jár ország-világ.

Varrt is. Az egyik főveg bíborpiros volt, a másik borostyánsárga, a harmadik tengerkék. Aztán következett a hejehuja vigalom, hármás lakodalom. Az egész ország apraja-nagyja hivatalos volt rá. Ropták a táncot, ették a fánkot. Volt ott bőven finom falat, éhkoppon senki sem maradt.

ZSOMBOK ZOLTÁN

MESE SZIROMKA KIRÁLYKISASSZONYRÓL

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy király, annak meg egy világszép leánya. Ispilángnak hívták a királyt, a királykisasszonyt pedig Sziromkának. Ispiláng király dölyfös volt és szigorú, minden szava csupa parancs volt, és rőt szakálla mögött soha nem látszott mosolygás. Sziromkának fénylő arany volt a haja, kéklő csillag a szeme, az orcája pedig olyan, mint a mosolygó piros rózsa.

A királykisasszonynak minden kívánságát teljesítették, de ő csak kettőt akart: csengettyűvirágos kertjében együtt dalolni a madarakkal, és hogy naponta egyszer kedvére kikocsizhasson a városba. Ha végiglibbent a kerti virágok között, és táncot járt az aranyló napsugárban, még a nap is behunyta fél szemét a nagy káprázatban, olyan szép volt; dalos kacagására pedig trillázni kezdtek az ezüsttollú madarak. És bár csivitelő madarének volt mindez csupán, Sziromka megértette, hogy mit dalolnak a madarak: legyen mindig velük, soha el ne hagyja őket.

Ha pedig kikocsizott a városba, úgy kívánta, hogy Deli, a kürtös vitéz lovagoljon a hintója előtt, s az fújja a trombitaszót az utcanépnek, mert nála szebben és lelkesebben senki sem tudta. És bár csupa trattata és trarara volt az egész, Sziromka megértette Deli vitéz minden szavát. Ez volt a mondókája:

– Trararara, ifjak, vének, a hintónak utat kérek! Tudjátok, hogy ki ül benne? Szépek szépe, a legszebbje: Sziromka, a király lánya, egész világ megcsodálja! Mert ki ránéz, nagy titokban a szíve is százat dobban. Csillagsugár a két szeme, ringó nádszál a termete, édes mosoly az orcája, s folyton kacag csöppnyi szája. Trararara, ifjak, vének, jön a hintó, utat kérek!

Amikor Sziromka királykisasszony visszaérkezett a palotába, és felfelé lépkedett a garádcsonkon, úgy érezte, mintha még mindig hallaná a trombitaszót, a trattatát és a trararát. A szobájában pedig Deli vitéz aranyos csákójára gondolt, mely alól a vállára omlott hullámos haja. Csak akkor feledte el az egészet, amikor ismét a kertjét járta, és a madarak csattogó muzsikáját hallgatta.

Így teltek Sziromka napjai, míg egyszer aztán Ispiláng király, amint az inasa a szakállát fésülgette, belenézett a tükörbe, és néhány ősz hajszálat vett észre a hajában. Nagyon megijedt, hogy maholnap itt az öregség, és neki se fia, se unokája. Nosza, még aznap kiadta a parancsot, hogy minden este fényes bálokat rendezzenek a palotában, s arra jöjjenek el a grófi legények, no meg a bárók és hercegek is, leánykérőbe, mert férjhez adja egyetlen lányát, Sziromkát.

Nem csoda hát, ha seregestül jöttek a cifra mentéjű úrfiak, ki hintóval, ki meg lóháton. Ispiláng király mindegyiknek örömmel veregette meg a hátát, s az íródeák nem győzte a sok előkelő nevet a vendégkönyvbe írni. Hanem a szépséges Sziromka nem sokat teketóriázott, mindegyikkel végigjárt egy-egy hopszatáncot, aztán sorra hazaküldte őket. Legvégül maradt két vén herceg: az egyik kopasz volt és cingárféle, és fájós lába miatt nem táncolt, a másik pocakos és nagy tokájú, ő se bírta a hopszacsárdást.

Sziromka három komornájával együtt váltig nevette őket.

Ám Ispiláng király őfelsége már kékült és zöldült mérgében, mert lakodalmat akart csapni, ezért hát rázörrent haragosan a lányára, mondván:

– Szedte-vette, rontom-bontom, úgy vedd most ezt, ahogy mondom. Száz kérőd volt, jöttek-mentek, s mindhiába kilincseztek, mert melletted egy sem maradt, mind megkapta a kosarat. De még itt van e két kérő, sokat érő és ígérő, s akarod, vagy nem akarod, közülük kell választanod. Nézd hát őket, vedd

szemügyre, pillantgatva, szemlesütve, aztán mondd meg nekem végül: melyikhez mégy feleségül?

Szegény Sziromkának hamar eltűnt e beszédűl a vidámsága, sietve menekült le a kertbe a virágai és a madarai közé, és ott panaszkolta el búbánatát. De a madarak csiripelve nevétek, és azzal vigasztalták, hogy minden jóra fog fordulni. Az esti lakománál aztán Sziromka csakugyan felvidult, amikor a pocakos herceg alá két széket tettek, s a kopasz fején két virgonc legyet látott csúszkálni. Menten odasúgta az anyjának:

– Nem csinállok egyebet, töröm szegény fejemet; kettő közül ki legyen, aki engem elvegyen? Egyik sárga, mint a vaj, fején pedig semmi haj, s mekeg, mint a vén kecske; ez lenne a férjecske? Aztán itt van a másik, eszik végső falásig, cuppog, habzsol, nyög, liheg, máris kiráz a hideg, ő meg nyeldes, fal tovább, hizlalva a potrohát. Bár a szava csupa méz, s lappang benne némi ész, megmondom én kereken, nem ily mátka kell nekem!

Sziromka ezzel ott is hagyta a lakomás asztalt, a királyasszony pedig továbbúgta Ispilágnak mindazt, amit Sziromka mondott, és hozzátette, hogy igazat ad a lányának. Ám amikor látta, mint kékül és pirosodik a képe a királynak a méregtől, még elmondta, hogy nagyszerű gondolata támadt. A szomszéd királynak van egy fia, igaz, hogy kissé nyimnyám legény, a lovára is két inas ülteti fel, de mégiscsak igazi királyfi. És ha Sziromka feleségül menne hozzá, a két kis országból egy nagy országot lehetne csinálni.

Ispiláng király úgy megörült ennek, hogy ami még elő nem fordult életében, rőt szakálla mögül felhangzott a nevetése. Másnap aztán szélnek eresztették a két herceget, egy hét múlva pedig megérkezett a szomszéd király. Sziromkának egy szekérenyi ajándékot hozott, s amikor elment, Ispiláng király a trónusa elé hívatta a lányát, és így szólt:

– Hogy is mondjam, édes lányom, tán a szómat se találom.

Meglelted a szerencsédet, szomszéd király kért meg téged trónra váró nagy fiának, a vitéznek, daliának. Száz szónak is egy a vége, te leszel a felesége! Szívünk szerint így akartuk, parolánkat rá is adtuk, nem lehet hát szavad semmi, mivel így kell annak lenni. Megtartjuk a lagzit szépen, és két ország eggyé lesz.

A királykisasszony ezekre a szavakra csak egy icipicit sikoltott, s hogy örömeben-e, senki sem tudta. Aztán csak állt ott egy darabig, majd letérdelt a trónon ülő apja elé, és engedelmesen kezet csókolt.

Hanem ettől kezdve nem hallották ezüstös kacagását a kerti madarak, táncot sem lejtett többé a csengettyűvirágok között, s a nap is úgy vette észre, hogy Sziromka rózsapiros arca meghalványodott. Búcsúzott kerttől és madártól, falomtól s virágtól, aztán betemetkezett szobája párnái közé, és felé sem nézett ételnek-italnak, lakomás asztalnak.

Amikor délben Ispiláng király már harmadszor üzent érte, a kisírt szemű komornalányok azt jelentették, hogy Sziromka se él, se hal, olyan beteg. Semmi kívánsága nincs, kérdő szóra már nem is felel, s a szemében a fényes csillagocskák mintha kialudnának.

Őfelsége nem ebédelt aznap, hanem a doktorokat hajkurászta, és sikerült kilencet előkeríteni belőlük, de a királykisasszonyon egyik sem tudott segíteni. Tizedik volt a híres-neves csodadoktor, azt az ágyából rángatták elő éjfélkor, s papucsban jött meg hálósapkában. Hanem bárhogyan turkált is az orvosságos ládájában, a végén ő is csak a kezét tördelte, és azt mondta:

– Van gyógyszerem ezerféle, kakukkfű és sáfrány béle, macskamenta, madármályva, pitypang magva megdarálva, békaszőlő, gyömbérgyökér, kákicsvirág, szagos kökény és varázsszer sok-sok fajta, egérfog meg kígyó farka, medve körme porrá törve, cincér bajsza megpödörve, aztán régi bűvös cseppek, száz-

évesek is lehetnek, s bár mind csudás orvosságok, mégsem gyógyul meg a lányod.

Nagy csend támadt erre a palotában, és még nagyobb szomorúság. És ami eddig még sohasem történt meg, Ispiláng királyrőt szakállára két nagy könnycsepp hullott, a királyasszony pedig sírt-rítt Sziromka selymes ágyára borulva, és azt kérdezgette tőle, hogy van-e valami utolsó kívánsága.

Sziromka ekkor felnyitotta a szemét, és azt susogta:

– Nincs már nékem a világon csupán három kívánságom: hozzátok fel a cicámat, cirógatni kedvem támadt; s a kalitos kis madárkám úgy szeretném, ha még látnám. Zendítsen rá bús dalára, hadd hallgassam utoljára. Harmadiknak kérem végül, hogy az apám seregéből szólítsátok a trombitást, Deli vitézt és senki más: hívjátok egy perc időre, örök búcsút vennék tőle . . .

Sziromka az utolsó szavakat már éppen csak hogy sóhajtotta, de a királyné jól látta, hogy pír futotta be az orcáját. Kiosont a szobából, de nem kellett sokat kutatgatnia Deli vitéz után, mert az ott topogott a közelben a palotaudvaron, és egykettőre bevitték Sziromkához. Ám úgy lépett be a szobába, hogy egyik kezében a madaras kalitka volt, a másikban pedig a kis macskát tartotta.

Úgy beszéltek, hogy Sziromka királykisasszony ügyet sem vett a madárra és kedvenc cicájára, hanem nyomban felült az ágyában, és a trombitás vitéz nyakát karolta át, miközben a nyitott ablakon behallatszott a kerti madarak csivitelő kacagása.

Tőlük tudom, hogy Sziromka csodálatos gyógyulása után még aznap kézfogót tartottak, később pedig hetedhét országra szóló lakodalmat.

CSETÉNYI ANIKÓ

A HÁROM BŰVÖS PALACK

Tündérország határszélén, ott, ahol a kacsalábon forgó palotákat felváltják a lapulevelek árnyékában meghúzódó piros kalapos galambházikók, éledgett egy kedves tündércsalád.

Tündér papa egész héten mézeskalácsot süített, szombatonként aztán befogta az aranyhörcsögöt a dinnyehéj-szekérbe, és bekocsizott a tündérlaki vásárba. Ott felállította a sátrát, és mielőtt a nap lement, túladott minden portékáján. Hogy mi volt a titka a híres mézeskalácsoknak, azt is elárulom. Tündér papa soha két ízben nem süített két egyforma kalácsot. Ahány szív, annyiféleképpen kanyarította a cukormintát; ahány húsár, annyiféleképpen pödörítette a cukorbajszát. A tündériskolában a tündértanítók Tündér Tóbiás-féle mézesbábokat osztogattak év végén a legszorgalmasabb tündérgyerekeknek; egy szóval ismerték Tündér papa nevét kicsinyek és nagyok, kivéve a varázslókat és a királyi tanácsosokat, akik nem foglalkoztak olyan komolytalan és gyerekes dolgokkal, mint a mézeskalács.

Amíg Tündér papa a kemence mellett szorgoskodott, Tündér mama a nyári konyhában, egy kis rézüstben virágillatot kotyvasztott mézből és harmatból. Külön kis befőttesüvegekben sorakozott a polcán a szegfű, a viola, az akác, a zsálya illata, gondosan befedve celofánnal, lekötözve spárgával, hogy el ne párologjon. A virágok tavasszal egymásnak adogatták a kilincset, mert aki csak egy kicsit is adott magára, Tündér mamánál szerzte be az illatát. Nem egy közülük – hogy csak az ibolyát és a levendulát említsem – szerény külseje ellenére díjat nyert az illatával a híres tündérlaki virágkarneválon.

Tündér Tóbiásnak volt egy lánya – Tündér Anninak hívták.

Csak névrokona a sok meséből ismert Tündér Ilonának, de szépségben vetekedett vele, ügyességben pedig messze felülmúlta. Ha bővebbet akarsz róla tudni, figyeld meg tavasszal az erdőn röpködő lepkéket: ha különösen szépre bukkanasz közöttük, biztos lehetsz benne, hogy Tündér Anni festette rá a pávaszemet. Alig-alig pihent hajszálvékony kis ecsetje – a borz a három legszebb szál bajuszát tépte ki külön az ő kedvéért –, és a finom hímor festékből szebbnél szebb bíborvörös, rozsdabarna, tengerkék pettyek, karikák sikeredtek a keze nyomán a pillangók szárnyán. Két teljesen egyforma pillangót pedig ugyanúgy nem találsz, ahogy nincs két teljesen egyforma illatú virág sem.

Történt egyszer, hogy a hirtelen kerekedett nyári zápor elkapott az erdőben egy tekintélyes férfiút. Tündér mama éppen a nyári konyhában csukta be a spalettát, nehogy beverjen az eső, amikor megpillantotta a magas rangú urat, amint cseppet sem előkelő mozdulatokkal ugrándozott keresztül a sűrű buborékokat vető pocsolyákon, és a gombaházikó felé igyekezett.

Tündérék világéletükben jólelkű, vendégszerető népek voltak, így hát természetes, hogy egy percig sem hagyták az esőben ácsorogni a csuromvizes idegent, hanem szívélyesen betessékeltek a szobába. Tündér mama mézes teát forralt a számára, nehogy náthát kapjon, Tündér papa kölcsönadta neki a legszebb házi köntösét, Anni pedig fölakasztotta átázott fekete köpenyét az előszobában a csigaszarvra száradni.

Amíg a köpeny száradt, sok mindenről folyt a szó. Kiderült, hogy a vendég nemcsak varázsló, hanem ráadásul még titkos tanácsos is – márpedig ez a két cím külön-külön is igen előkelő dolog. Elmesélte, hogy a tündérkirály megbízásából járja az országot, hogy a szegényebb sorsú tündérek életét tanulmányozza, és ha lehet, segítsen rajtuk.

– Őfelsége legfőbb óhaja, hogy minden alattvalója boldog legyen – tette hozzá nyomatékkal.

– Ó, mi nagyon boldogok vagyunk! – válaszolta élénken Tündér papa.

A tanácsos úr körbejártatta tekintetét a kis szoba szerény bútorzatán, és kételkedve hunyorgott. Azután apróra kifaggatta mindegyiküket, hogyan él, mivel foglalkozik. Bezzeg megörült Tündér papa, hogy eldicsekedhet élete büszkeségével, a gyönyörű mézeskalácsformákkal, és megmutogathatja a temérdek furfangos mintát, mégpedig nem is akárkinek, hanem egy valószínű királyi tanácsosnak, aki a jelek szerint tudós férfiú is. Utána a nyári konyhába mentek – a nap ekkor már ismét ragyogóan sütött –, és a jeles vendéggel sorra megszagoltatták a rózsa, a jázmin, a bazsalikom illatát. Úgy látszik, érdekelte a dolog, mert még az ezer illat receptjét tartalmazó szakácskönyvet is átböngészte, de szólni egy kukkot sem szólt, csak a szemöldökét mozgatta.

A kis szoba ablakában megpillantotta Tündér Annit, aki éppen egy fecskefarkú pillangó estélyi ruháját tervezte hihetetlen gonddal és türelemmel. A tanácsos úr megszólította a világszép leányzót:

– Mondja, kisasszony, mennyi ideig tart, amíg egy ilyen könnyű elkészül?

– Ó, ha szépen akarjuk csinálni, beletelik egy fél napi munkába is – felelte Anni –, de megéri a fáradságot. Tessék megnézni, milyen gyönyörű, ahogy a vajsínű körök fokozatosan átmennek éjbarnába!

A varázsló azonban a homlokát ráncolta.

– Babramunka – jelentette ki határozottan. – Az igaz, hogy szép, de alig van látszatja, és ráadásul a szemet is rontja. Nem telik bele három esztendő, és a kisasszonynak pápaszemet kell viselnie.

A Tündér családot meghökkentette a jóslat, tudni való ugyanis, hogy a szemüveges tündérlány rendkívül ritka jelenség.

– Mit tegyünk? – kérdezte szorongva Tündér mama. – A mi Annink él-hal a munkájáért.

A királyi tanácsos fölényesen mosolygott. És minthogy nemcsak tanácsos volt, hanem varázsló is, a köntöse ujjából három kicsi, de különleges formájú palackot teremtett elő.

– Jótett helyébe jót várj! – mondta, és átnyújtotta a legnagyobb palackot Tündér Tóbiásnak. – Ezentúl nem kell vesződnie azzal a sokféle kacskaringóval meg cirádával; elég, ha ennek az üvegnek a tartalmával meghinti a kalácsokat.

Tündér papa kipróbálta, és – láss csudát! – a mézeskalács szíven négylevelű lóhere nőtt hófehér cukorból. Ugyanaz a lóhere díszítette a mézesbábu pólyáját meg a huszár csákóját is.

– Micsoda szerencse! – lelkendezett Tündér mama, Tündér papa azonban gondterhelten vakaródzott.

– Szép, szép – dünnyögte –, de hát az én fejem számtalan ötlettel van tele, ez a csudapalack meg csak ezt az egyet tudja.

– Badarság – recsegte a varázsló –, hiszen a végén úgyis megesszik a mézeskalácsot!

Azzal a középső palackot Tündér mamának nyújtotta.

– Illateszencia – magyarázta fontoskodva. – Ezerféle illat keveréke egyetlen palackban. Egyetlen ujjnyomással belepermetezhető a szükséges adag egy virág kelyhébe.

– Ez aztán a nagyszerű, ugye, mama? – örvendezett Tündér papa. – Legalább nem kell annyit pepecselned a konyhában ezentúl!

– És minden virágnak egyforma illata legyen? – aggodalmaskodott Tündér mama.

– Badarság! – vetette közbe ismét a varázsló, ez volt a szavajárása. – A méhek így is, úgy is rátalálnak a virágmézre.

Azzal Anni kezébe nyomta a legkisebb palackot.

– Egyetlen csöpp elegendő ebből a folyadékból, s a kisaszszonynak nem kell többé rongálnia a szemét.

Anni rácseppentett a papirosra egy pöttyöt, és a fehér lapon abban a minutumban megjelent egy pávaszem: kék a közepe, zöld a széle. Kipróbálta egyszer, kétszer, tízszer, de bizony minden pávaszem úgy hasonlított az előzőre, mintha ikertestvérek volnának.

– Már engedje meg, kegyelmes uram, de bizony ez unalmas – mondta ki kereken a szép lány.

– De milyen kényelmes – vitatkozott a varázsló.

– És milyen hasznos – tódította Tündér mama –, gondold csak el, hány lepkével készülsz el így egyetlen délután! Sok pénz jelent ám ez, édes lányom!

– Ugyan melyik lepke fogja nálam festetni a pávaszemeit, ha megtudja, hogy a szomszédjának is szakasztott ugyanolyant készítettem? – nevetett a szép Anni.

– Az már az én gondom – jelentette ki a varázsló.

Azzal két varázskört és egy varázsnégyszöget írt a levegőbe, és máris berepült az ablakon a Tündérharsona legfrissebb kiadása. Az udvari hírek között egyetlen pöccintéssel rámutatott egy tudósításra, amely leírta, hogy őfelsége a tündérkirály díszlakomán látta vendégül rokonát, a manókirályt, s a számos csemege között Cincér Pincér, a főasztalnok valódi Tündér Tóbiásféle mézeskalácsot is feltálalt. Néhány sorral lejjebb a szemfüles újságíró arról tájékoztatta olvasóit, hogy a lakomát követő udvari bálon a tündérkirálynő valami különlegesen finom illatszert használt, amely Tündér Tóbiásné született Rezeda Malvin vegykonyháján készült, ezer virág illatából összekeverve. Egy másik cikk beszámol arról, hogy a díszes vendégsereg kirándult az Üveghegyre; Tündér Ilona főhercegnő hintóját hat egyforma lepke húzta, és mind a hatnak a szárnyát a híres divattervező, Tündér Anni díszítette kék és zöld pávaszemekkel.

Mondanom sem kell, hogy az ármányos újságnak meglett a hatása. Tündér Tóbiás sátrában mindenki olyan mézeskalácsot

akart venni, amilyent a tündérkirály evett. A virágok olyan illatért ostromolták Tündér mamát, amilyent a királynő használt. A lepkék egytől egyig olyan pávaszemeket rendeltek Tündér Anninál, amilyent a főhercegnő kocsija elé fogott pillangók viseltek. Még szerencse, hogy a bűvös palackokból sohasem fogott ki a varázsfolyadék, tudniillik ugyanazzal a módszerrel készültek, mint a „terüljasztalkám”.

Egész Tündérország a szegény mézesbábos szerencsését irigyelte. Dőlt a csengő tallér a Tündér családhoz, azt sem tudták már, mit kezdjenek vele. Kacsalábat építettek a gombházikó alá, a hörcsögvontatású dinnyeszekeret kicserélték a legdivatosabb napsugár hajtású táltosra, csokoládét reggeliztek hétköznapi is, és még mindig annyi aranyuk maradt, mint a rosta lika, sőt még egy kicsit annál is több. A varázsló, valahányszor új híreket kapott a derék Tündér Tóbiásék mesebeli szerencséjéről, elégedetten hátradőlt piros bársonyszékén, megdörzsölte kezét, és ezt gondolta:

„Hiába, nincs szebb dolog a világon, mint jót tenni!”

Egy szép napon kedve szottyant, hogy a saját szemével gyönyörködjék Tündér Tóbiásék boldogságában, amit egyedül az ő nagylelkűségének köszönhetnek. A királyi tanácsosoknak ritkán van alkalmuk jót tenni, ezért hát azt a keveset nagyon megbecsülik. Már messziről megpillantotta Tündér papát. Ott kuporgott a kemence mellett, körülötte halmokban tornyosult a mézeskalács. Éppen azzal foglalatoskodott, hogy a frissen sült kalácsokat egy irdatlanul mély zsákba gyömöszölte. Az arcán furcsa módon nyoma sem látszott az örömmek; mogorva volt és kedvetlen, ráadásul legalább három napja nem borotválkozott. Amikor megpillantotta a varázslót, feltápászkodott, és dörmögött valamit.

Tiszteletteljes üdvözlésnek is vehette, aki akarta. A varázsló képe viszont sugárzott.

– Megy a munka, megy? – kérdezte, és rákacsintott Tündér papára.

Ismét az előbbi dörmögés, ami nyilván azt jelentette, hogy persze, de még mennyire. Azzal tovább tömködté a sok egyforma kalácsot a zsákba.

– Össze fogja törni – figyelmeztette a varázsló. – Miért nem rakja inkább egy széles füles kosárba?

Erre aztán érthetően válaszolt Tündér papa:

– Ha összetörnek, annál jobb. Annyi van belőlük, mint a szemét. És még azt mondják, hogy a négylevelű lóhere szerencsét hoz! Ezret készítek egy nap, érti? Ezret! Beteg vagyok, ha a saját kezem munkájára nézek. Ha bekötöm a zsák száját, legalább nincs a szemem előtt.

A varázsló hümmögött, és megkérdezte, hogy van a kedves Tündér mama.

– Köszönöm jól – felelte Tündér papa kurtán –, mert most éppen hagymát aprít.

– Tessék? – hűledezett a varázsló, és azon tűnődött, vajon nem zavarta-e meg a jó Tündér papa eszét a váratlan szerencse.

– Hagymát bizony – mondta Tündér papa. – Annak legalább más az illata, mint a csudapalackban levő kotyvaléknak.

A varázsló szemöldöke a homlokára szaladt a megdöbbenéstől. Kinyitotta a száját, de aztán hamarosan ismét becsukta, mert szóhoz sem tudott jutni ekkora hálátlanság hallatán. Ebben a pillanatban lépett a műhelybe Tündér Anni. Még mindig szép volt, de olyan sápadt és sovány, hogy a vendégnek is feltűnt.

– A kisasszony megint agyonhajszolja magát – csóválta a fejét, és mert az orvostudományban sem volt járatlan, hozzátette: – Többet kellene sétálnia a réten, a friss levegőn!

Anni azonban haragosan legyintett.

– Soha többé nem megyek a rétre! Nem akarok kék meg zöld pillangókkal találkozni; torkig vagyok már velük! Rádásul

minduntalan összetévesztem őket, és kész a sértődés, hogy így-úgy, mióta jól megy a sorom, meg sem ismerem a régi barátaimat. De hát hogyan különböztessem meg egyik lepkét a másiktól, ha egyenruhában járnak, mint a tűzoltók?

– Nem is mondtátok, hogy vendég van – nyitott be Tündér mama; bizony megőszült tavaly óta. – No nézd csak, hiszen ez a tanácsos úr! De rég nem láttuk! Anni kedveském, miért nem hozol egy széket a tanácsos úrnak?

– Köszönöm, nem ülök le! – vetette oda a varázsló szárazon. – Így is többet időztem a kelleténél. Meg akartam nézni, hogyan örülnek a szerencsájüknek. De hát, ugye, csak hálát ne várjon az ember manapság. A három bűvös palackot magammal viszem.

– Valóban elviszi?! Tanácsos úr! Jótevőnk! – kiáltozták mindhárman egyszerre, és a királyi tanácsos végre-valahára meglát-hatta arcukon azt, amit eddig oly nagyon hiányolt: az elégedett és boldog mosolyt.

AZ ELVESZTETT MESE

Amit most elmesélek, az nem ma történt, hanem valamikor réges-régen. De azért mégse olyan régen, hogy ne emlékez-
nék rá.

Az utcákon már akkor is nagy volt a lárma és a tolongás. Autók száguldoztak, villamosok csengettek, az emberek siettek dolguk után. Bizony nagyon kevesen vették észre azt a kislányt, aki lassan lépegetett a sok ember között, időnként lenézett a földre, vagy jobbra-balra tekingetett, mint aki elvesztett valamit. Úgy látszik, nem találta meg, amit keresett, mert egyszerre pi-
tyergősre fordult arcocskával lépett a sarki rendőrhöz.

– Rendőr bácsi kérem, anyukám elvesztette a mesét, amikor hazajött a péktől. Nem tetszett megtalálni?

– Ha elvesztette, akkor meg is kell találnia – felelt a rendőr –, mert rendnek muszáj lenni ebben a nagy városban. Én ugyan nem láttam, de talán odaát a pék bácsi tud róla valamit, ha egy-
szer tőle jött a mamád.

A kislány átment a pékhez.

– Kedves pék bácsi, anyukám elvesztette a mesét, nem tetszett megtalálni?

– A mesét? – csodálkozott a pék –, hogyan történhetett ez?

– Úgy volt, hogy anyukámnak elfogyott a pénze. Az utolsó filléréiért még kenyeret hozott, és amikor azt megettük kistest-
véreimmal, kértük anyukát, hogy meséljen valamit. Erre ő sírni kezdett, és azt mondta, hogy ne haragudjunk, nem tud mesélni, mert amikor hazafelé jött, az úton elvesztette a mesét. Úgy sírt szegény anyukám, hogy észre sem vette, amikor kiszöktem. Ke-
resem, hátha megtalálom az elveszett mesét.

– Éppen jó helyen jársz – felelte a pék –, most jut eszembe, hogy anyukád itt vesztette el a mese egyik felét, amikor kenyeret vásárolt. A mese a lisztesládába hullott, a segédem nem vette észre, hogy a lisztben van, és kenyeret sütött belőle. Itt a kenyér, vidd haza, megtaláljátok benne a mese egyik felét. A másik fele alighanem a fűszeresnél maradt. Vidd csak át neki ezt a cédulát, bizonyára megtalálja.

Ezzel a pék valamit írt egy darab papirosra, odaadta a kenyérrel együtt a kislánynak, aki átsietett a fűszereshez.

A boltos az ajtóban állt és megkérdezte:

– Mi járatban vagy, kislányom?

A kislány átadta a cédulát, és a fűszeresnek is elmondta, hogy édesanyja elvesztette a mesét.

A boltos elolvasta a cédulát, elmosolyodott, és így szólt:

– Ismét a legjobb helyen jársz, kislányom. Már emlékszem anyukádra. Sokáig állt itt, és nézte a kirakatokat. Addig nézte, míg csak hullani nem kezdtek szeméből a csillogó gyöngyök. Nagyon jól láttam őt az ablakból, de mire kijöttem az utcára, anyukád már elment. A gyöngyök azonban itt maradtak. Egészen biztosan ezek voltak a mese elhullajtott részei. A fiam összeseperte őket, becsomagolta egy nagy csomagba, és vártuk: majd csak érte jön valaki.

Azzal hátrament a raktárba, és nemsokára egy nagy csomaggal tért vissza.

– Itt van, vidd szépen haza, bizonyosan megtaláljátok benne a mese másik felét.

A kislány szépen megköszönte, és boldogan sietett haza. Édesanyja már ijedten kereste mindenfelé.

– Megtaláltam a mesét, amit elvesztettél! – kiáltotta már messziről a kislány. – A péksegéd beledagasztotta a kenyérbe, a boltos bácsi meg felfogta a könnyeidet, és becsomagolta ebbe a csomagba.

Édesanyja ölbe kapta a kislányt, és bementek a szobába. Itt felvágták a kenyeret, és izgatottan kibontották a csomagot, ami-
ben mindenféle finom ennivaló volt. No, ha már felvágták a
kenyeret, és kibontották a csomagot, jól meg is vacsoráztak be-
lőle. Amikor már valamennyien jóllaktak, anyuka felugrott, és
vidáman kiáltotta:

– Gyerekek, valóban megtaláltuk az elvesztett mesét! Benne
volt a kenyérben és a csomagban.

A két nagyobb gyermeket maga mellé ültette, a legkisebbet
pedig az ölébe, aztán mesélni kezdett. Lassan besötétedett, az
égen szikrázva kigyúltak a csillagok, a mese pedig mint szét-
áradó, puha takaró borította be a gyerekeket.

VÁRNAI ZSENI
SÁRKÁNYÖLŐ PÉTER

Az egyszeri világban,
mely elmúlt réges-rég,
vigasztalásul éltek
a szép tündérmesék,
mert a valóság rút volt,
s nem csillant bent remény,
boldog csak a mesékben
lehetett a szegény.

S a kisfiúcskák, lányok,
sokszor kenyér helyett
meseszót vacsoráltak
s álombeli tejet,
s míg éhesen aludtak
a gondok vánkosán,
álmukban átrepültek
az Óperencián.

Péterkével is így volt,
ő falta a mesét,
de legkivált Árgirus
csodás történetét,
s este, ha édesanyja
munkából hazatért,
fiának Árgirusról
s a sárkányról mesélt.

– Hol volt, hol nem volt . . . messze,
hol a madár se száll,
egy kacsalábon forgó
szép mesebeli vár.
Ott élt Tündér Ilonka,
s bús könnyet hullatott,
mert a hétfejű sárkány
őrizte, mint rabot.

Így mesélt jó anyácska,
és Péter tudta már,
hogy szép Tündér Ilonka
ott Árgirusra vár,
és sokszor Árgirusnak
álmodta ő magát,
s csak leste a magasból
a táltos paripát.

Nem tudni, álom volt-e,
vagy játszi képzelet,
feküdt a réten Péter,
s nézte a kék eget.
Egyszer csak látja ám, hogy
habfelhő fodrozik,
ereszkedik a felhő,
s táltossá változik.

Oly fényes volt a szárnya,
mint frissen hullott hó,
zablája színaranyból,
a nyerge csillogó,
a homlokán középütt

egy csillag tündökölt,
lobogó dús sörénye
szikrázva röpködött.

A kisleány csak nézte,
a földre szállt mesét,
dobogó kis szívére
szorította kezét,
nem tudta mire vélni
szeme káprázatát,
s egyszer csak szólni hallja
a táltos paripát:

– Teértem jöttem, gazdám,
repültem, mint a szél,
csak fogd e csodakardot,
és semmitől se félj!
Ülj a hátamra menten,
én elviszlek oda,
hol kacsalábon fordul
a tündérpalota.

A táltos ló letérdelt,
s Péter nyeregbe ült.
Abban a minutumban
a ló meg fölrepült,
a kék eget hasítva
szállt, mint a pillanat,
a földből kis golyó lett,
s alattuk elmaradt.

Repült, repült a táltos
gyorsabban, mint a szél.
A madár hozzáképest
szinte csak mendegél,
míg végül Péter érzi,
hogymind lentebbre száll,
s szeme előtt kitárul
egy szép, tündéri táj.

S ott, ahol földet értek,
ezer madár dalolt,
ezüstös tó fölébe
éneklő fa hajolt,
csupa zene és illat
volt ez a mesetáj,
dalt zümmögött a fák közt
a sok aranybogár.

Péter a tó vizében
meglátta jómagát,
s majdhogynem fölkiáltott,
mert látott oly csodát,
ő volt az bizony: Péter,
de mivé változott?
Árgirus képét látta
a tó tükrében ott.

Péter csak nézte, nézte
szép délceg termetét,
megtapogatta arcát,
lábát, karját, kezét . . .

– Én volnék hát valóban,
vagy álmodom csupán?
Így álmélkodott Péter
a különös csodán.

De megszólalt a táltos:

– Igen, ez mind való!
Te Árgirus vagy, gazdám,
én meg a csodaló,
te vagy, akit oly régen
Tündér Ilona vár,
mert őrzí őt a sárkány
vagy ezer éve már.

– Hol-merre van a sárkány,
hadd küzdjek meg vele! –
szólt Péter, s már kezében
villogott fegyvere.

– Mutasd meg, hol találom,
s levágom hét fejét,
megmentem a gonosztól
Ilonám életét.

S megszólalt emberhangon
a táltos paripa:

– Ott a Tündér-tó szélén
a csodapalota!

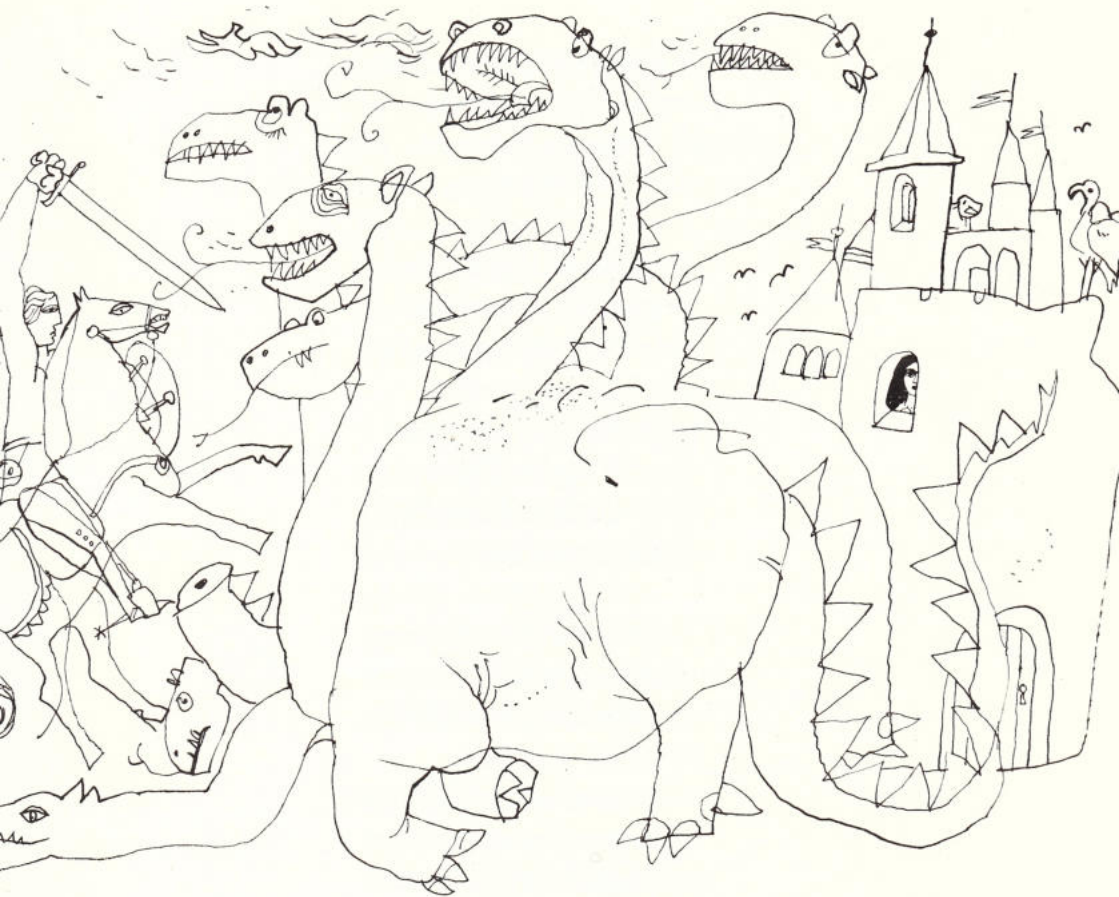
S Árgirus odapillant,
hát látja, hogy forog,
ezer pár kacsalábon,
mint kerék imbolyog.

Úgy vakított a kastély,
mint tiszta színarany,
s látszott, hogy gyémántkőből
vagy száz ablaka van,
századik ablakában
Tündér Ilona állt,
aki már réges-régen
szabadításra várt.

Rohant feléje Péter,
magyarán: Árgirus,
de jött a tüzes sárkány,
mint százszemű hiúz,
hét szörnyű orrán, száján
csak dőlt a tűz, a láng,
torkán befért egy ló is,
látszott, hogy mily falánk.

– Most sújtsad, vágjad, gazdám! –
a táltos mondta ezt,
és Árgirus a karddal
menten harcolni kezd,
nem könnyű munka, mondom,
nem is bírna vele,
ha nem lenne a táltos
és bűvös fegyvere.

Csak vágja, vágja Péter
vagy Árgirus vitéz,
a lángoló fejjel
nagy bátran szembenéz,

nincs félelem szívében,
a sárkány vére hull,
és mind a szörnyü hét fej
végtére elgurul.

Még utolsót vonaglik
az undok szörnyeteg,
pikkelyes, sárga teste
a porban hentereg,

s a nagy kapu kitárult,
megállt a csodavár,
és Árgirus belépett,
akár egy kiskirály.

Végighaladt a kerten,
végig a száz szobán,
de nem bámult sokáig
a rengeteg csodán,
csak Ilonkát kereste,
szép Tündér Ilonát,
ki a mesékből küldte
feléje mosolyát.

S a századik szobában
végtére rátalált,
gyémántos ablakából
rózsákat hajigált,
mert lent a kertben népe
ujjongva ünnepelt,
rabságból szabadulva
táncolt és énekelt.

S a néppel együtt zengte
szép Tündér Ilona:
– Legyőzte már a sárkányt
egy hősi dalia,
ki eljött messzeföldről
érettünk küzdeni,
kegyetlen zsarnokunkat
pokolba küldeni.

Ekkor megszólalt Péter,
de csak úgy csöndesen:
– Légy üdvöz, szép királylány,
Árgirus a nevem!
Egyenest érted jöttem
felhők tengerén át,
s a sárkány hét fejére
sújtottam száz halált!

– Most légy a feleségem,
ahogy ez írva van!
Én megmentettem élted
kardommal egymagam,
így áll ez a mesében,
így kell történni hát,
szépséges szép Ilonka,
adj nékem parolát!

S Tündér Ilona arcán
boldog mosoly ragyog.
– Hős Árgirus királyfi,
én a tiéd vagyok!
Oly régen várlak téged,
Árgirus, nézz körül,
tündéri birodalmam
a jöttödön örül.

És kéz a kézben mentek,
és ezer kürt rivallt!
Tündérlányok dalolták
a legszebb nászi dalt,

mindenki táncra perdült,
ki tündérhonban élt,
madár, bogár a réten
bolondos dalt zenélt.

A táltos örömében
ugrott is oly nagyot,
hogy beütött fejével
egy felhőablakot,
nyerített, vihorászott,
s mikor megéhezett,
aranyjászolból fényes
aranyzabot evett.

Örömmámorban úszott
a szép tündérvilág,
szépséges szép Ilonka
volt boldog legkivált.
– Árgirus lelkem, mondjad:
Kell ez, vagy kell amaz?
Ha kell, aranykaszával
aranybúzáat aratsz.

– Ó, szép tündéri párom! –
Árgirus így felelt:
– Mindenem megvan itten,
amit csak kérdezel,
csupán anyám hiányzik,
meg kedves, jó apám,
ezért örülni véled
nem tudok igazán.

– Ha édesanyám látná
fiát ily ékesen,
ily pompás, szép ruhában,
és karddal, délcegen,
s ha kedves arcod látná,
jó Tündér Ilonám,
gyönyörű Tündérország
akkor lenne hazám!

– Hát hozd el jó szülédet,
sietve hozd el –
szólt Ilona, és Péter
gyorsan nyeregbe kel,
a felhők ablakából
még egyszer búcsut int,
utána szép Ilonka
könnyes szeme tekint.

Röpül, röpül a táltos
gyorsabban, mint a szél...
Péter felé már int is
egy kedves házfödél,
s a kis kapuban ott lent
valaki búsan áll,
talán éppen anyácska,
aki fiára vár.

A táltos lóról Péter
leugrik és rohan,
az anyai karokba
kacagva, boldogan.

Úgy örül, hogy szeméből
ezüstös könny perreg,
sír sárkányölő hősrünk,
akár egy kisgyerek.

Mindezt álmodta Péter
a rét gyepszőnyegén,
s az álom lepkeszárnya
még ott csücsült szemén,
amikor édesanyja
a réten rátalált . . .
s álmából felriasztva
Péterke így kiált:

– Jaj, hol vagyok, anyácskám? –
Jaj, hol a táltosom?!
Tudod, hogy tündérhonból
most jöttem szárnyakon,
csak érted szálltam vissza,
s apám is jön velünk,
hipp-hopp a táltos hátán
felhőkbe röppenünk.

Ha nem hiszed, hát nézz rám,
mily óriás vagyok!
És nézd a csodakardom,
mint csillag, úgy ragyog,
le is kaszáltam véle
a sárkány hét fejét,
pedig tüzet okádott,
s lángot szórt szertesztét.

Ezért hát mától fogva
Árgirus a nevem:
– Ugye, eljössz, anyácskám,
tündérhonba velem?
Már alig várja jöttöd
szép Tündér Ilona
s a kacsalábon forgó
tündöklő palota.

Így lelkendezett Péter,
de közben este lett,
csak otthon vette észre,
hogy biz megéhezett,
ízlett is ám az étel,
talán így még soha,
pedig nem tündérkonyhán
főtt ez a lakoma.

Azután ágyba tette
anya a gyermekét,
s álomba ringatónak
dúdolt egy szép mesét:
– Hol volt . . . hol nem volt túlhan
az Óperencián
a mesék birodalma
s egy szép tündérleány . . .

De aludj már, kis hősöm,
hunyd be piciny szemed . . .
ezüstös szárnyak visznek
a kéklő ég felett . . .

s legyőzől minden sárkányt,
amely utadban áll . . .

Repülj . . . repülj, fiacskám,
kis Árgirus király.

A MESELELKŰ LEGÉNY

Nekeresd országban, Nevenincs megyében, annak is az egyik elveszett és soha-meg-nem-talált falujában élt egyszer egy ágról-szakadt, árva legény. Semmije az égvilágon, csak a csillagként világító nagy meselelke. Olyan szép meséket tudott az a legény, hogy elhallgatta volna étlen-szomjan a falu apraja-nagyja, akár amíg a világ világ. Fényes, csodálatos mesék muzsikáltak a legény lelkében, azért szárnyalt olyan gyönyörű szépen a szó a legény száján. Versben beszélt mindig, akár a tündérek.

No, volt becsülete a faluban, pedig hát a munkában – valljuk meg őszintén – kicsit ügyetlen volt biz ő. Ha kiküldték hajnalban a rétre, hogy kaszálja le a füvet, sírva fakadt. Sajnálta a föld smaragdszínű haját leborotválni. Nem kellett annak a legénynek más, csak a bűvös meseszó. Megélt ebből a tudományából. Elátta a falu minden jóval, hurkával, kolbással, miegyébbel.

Egy szép napon mégis elhatározta, hogy elindul világot próbálni. Marasztották erősen, de a legény hajthatatlan maradt. Az asszonyok megtömték tepertős pogácsával a tarisznyáját. Meg is siratták, mert elvándorolt a legénnyel együtt a mese is a faluból. Bűvös meseszó nélkül pedig nem élet az élet.

Megy a legény, mendegél. A csobogó pataktól meg a furulyás szellőtől új, fényes meséket tanult.

Leül egy helyt az árok szélére, mármint ahogy a mesékben szokás. Falatozásba kezd, s igen dicséri közben nénémasszonyt, mert finom volt a tepertős pogácsa. Be kellene az ilyen kezét aranyozni, aki így eltalálja a pogácsa ízét.

Hát csak megszólal valahonnan egy vékony kis hang:

– Hallod-e, te meselelkű legény! Ne haragudjunk mi egymásra.

Körültekinget erre a legény, hogy mi a csuda lehet az, aminek csak hangja van, de teste nincs. Meregethette a szemét, nem látott semmit.

Ahogy tűnődik, a térdére ugrik egy kis sárga subás tücsök.

– Hallod-e, te meselelkű, meseszavú legény, taníts meg engem az elmúlás nótájára.

– Ha csak ennyi a bajod, megtanítalak rá – felelte fényes szóval a legény. – Ide figyelj, hékám! Az elmúlás nótája így hangzik:

Pri, pri, hegedű,
elalszik a gyenge fű,
elalszik a rét, az erdő,
betakarja téli felhő,
mint rózsaszín selyemkendő.

– Hű, de gyönyörű nóta! – örvendezett a kis tücsök. – Ezt te találtad ki?

– Én biz a! A tulajdon eszemmel.

– Azt hittem, a Pityi Palkóéval. Taníts meg erre a nótára, te meselelkű legény.

A legénynek kétszer se kellett mondani. Megtanította a kis tücsköt a búbanatos nótára. Amikor a kis tücsök már egész szépen fújta, hogy „pri, pri, hegedű”, nagy megelégedetten fordult a legény felé.

– Köszönöm szépen, te meselelkű legény, hogy megtanítottál az elmúlás nótájára. Hallod-e, hékám, hálából megmutatok neked egy gyönyörű szép kertet; úgy tudd meg, hogy ebben a kertben virít a mesevirág. A kertben szalmafedelű házikó púposkodik, abban él egy öregséges öreg házaspár, ha három napig szolgálsz náluk, neked adják a mesevirágot.

– Az erősen jó lesz – bólíntott a legény.

Mentek vagy három kőhajításnyira. Hát csakugyan ott pompázott az a híres, csudás kert. Annak a közepén ott púposkodott egy ragyogó fehér házikó. Öregséges öreg házaspár éldegélt a házikóban. Az öregember minden hajnalban a felkelő nap felé fordult, és ezt énekelte:

Lidi, ladi, ládé,
legjobb a halászlé.

Az öregasszony meg alkonyatkor hajolt meg háromszor a lebukó nap felé, s így énekelt:

Lidi, ladi, ládé,
jobb annál a kávé.

Szóval mind a ketten fújták a magukét. Ezekhez állt be szolgálatra a legény. Náluk is, mint a legtöbb mesében, három nap volt egy esztendő. Három esztendeje nem volt már se szolgájuk, se szolgálójuk. Az alatt az idő alatt teméntelen piszkos tányér, piszkos tál, piszkos evőeszköz gyűlt össze, mert a két öreg már nem látott mosogatni. No, ezeket takarosan rendbe hozta a meselelkű legény, kitakarította a hetvenhét szobát is, mert abban a kis házikóban éppen hetvenhét szoba pompázott; ki hitte volna, én nem.

Mikor mindezzel megvolt a legény, eltelt a három nap, vagyis a kerek esztendő. Akkor megkérdezte a két öreg a legénytől, hogy mit akar fizetségképpen.

– Hát biz én a kis kertben nyíló mesevirágot.

– Aztán melyiket? Mert három fajtájú van. Egy fehér szirmú, egy rózsaszín szirmú meg egy halványkék szirmú.

– A legalkalmasabbat.

- A legalkalmatosabb a fehér szirmú – így a vénember.
- No, világolj már, te vén malomkerék! – így az öregasszony.
- Hát nem a rózsaszín szirmú a legalkalmatosabb?

Erre aztán olyan parázs verekedés támadt a két vénség között, hogy csak úgy röpdösött a sok ősz szál, ahogy egymás hajába csimpaszkodtak.

A meselelkű legény csak nézte, nézte ezt a hatalmas lelkesedést, s aztán csak ennyit mondott:

– Ne dulakodjanak már a nagy semmin. Megelégszem én a halványkék szirmú mesevirággal is. Az lesz nekem a legalkalmatosabb.

Így lett a halványkék szirmú mesevirág a meselelkű legényé. No, ha az övé lett, azonmód a kalapjához is tűzte. Hát abban a szempillanatban a kalap elkezdett libegni-lobogni, táncolni az arany levegőben, s ha a nemeslelkű legény meg nem kapja, úgy elrepül, hogy bottal ütheti a nyomát.

– Meg ne szökj már, te! – mondta neki a legény, és erre nem szökött meg.

A legény fogta magát, s most már a szívére tűzte a meleg szirmú mesevirágot. Hát annyi ideje se volt, hogy azt mondja: kukk, felrebbentette a szél a rózsás fodrú felhők fölé. Szállt vele a szél, mint a gondolat. Egy szemrebbenés, le is huppantotta a mesezavú legényt Sosevolt országnak kellős közepére, pont a kacsalábon forgó gyönyörű királyi palota elé.

Megcélozza a legény a forgó-pergő kacsalábat a mesevirággal. Hát ahogy megérinti a mesevirág tündérszép szirma a kacsalábat, megáll a rettentő forgás-keringés. Belép a legény a gyönyörű várkastélyba. Köszönti a királyt, ahogy dukál, mert kijárta a legény mind a nyolc osztályt kitűnő bizonyítvánnyal, s megtanulta, mi az illendőség.

No, megkérdi a király, mi járatban mászkál ebben az országban.

– Szolgálatot keresnék, ha találnék – így a legény.

Kikérdezi a király erre a legényt, hogy kivel van dolga, hogyan hívják.

– Senki Péternek, szolgálatjára – felelte. – De boldog-boldogtalan csak meselelkű legénynek nevez.

– Hm, hm – hümget a király. – Aztán kinek az iafia vagy?

– Senki fia, felséges királyom.

– Hát aztán, mondd csak, te senki fia, van-e testvéred?

– Van ám, felséges királyom. A kontyos kis pacsirta, a selyemhajú erdő meg a piros szegélyű esti felhő.

– Úgy vélem, bolond vagy – így a király.

– Más is mondta már azt – felelte rá nagy okosan a legény.

– Na látod. Azt mondd meg még nekem: értesz-e valamiféle mesterséghez?

– Értek ám. Meg tudom a zabot hegyezni hegyesre, a borsót kigömbölyíteni gömbölyűre, a lencsét laposra lapítom. Meg aztán igen édesdeden tudom nézni a más munkáját. Mégis leginkább csak a bűvös meseszóhoz értek.

– Az is valami – bólogat a király. – Három kérdést adok fel neked, megfelelsz-e rájuk?

– Meg én, felséges egy király uram.

– Első kérdésem: éjjel-nappal világít, de csak éjszaka látszik, mi az?

– Abbizony a csillag az égen, felség.

– No, ezért csillagos ötös. Másik kérdésem: melyik folyó az, amelyben halászni nem lehet?

Hanem erre már kinyitotta az ajtót a legény, s füttyentett egyet.

– Gyere csak hamar ide, Tisza!

S berobbant a trónszobába a király kedves kutyája: Tisza. Nagy bizalommal tekintett hol a királyra, hol a legényre. Darabka szalonnabórt kotort ki a legény a tarisznyája legaljáról.

Sült szalonnabőr volt, s a legény fölöstököméből maradt meg. Feldobta a legény a levegőbe. El is kapta azonnal az eb. Meg is ropogtatta, várt volna még valamit, de hogy egyebet nem kapott, ahogy jött, úgy el is somfordált nagy farkcsóválás közben.

– Erre a kérdésemre is megfeleltél, te ebugatta legény – bólintott a király. – Vigyázz, mondom a harmadik kérdést! Miféle fa az, amely akkor csillog a legpirosabban, amikor belülről borral locsolgatják?

Elkacagja erre magát a legény.

– Hát az bizony felséges király uram ábrázatán kétoldalt a pofa.

A király nagyot nevetett.

– Mégsem vagy te olyan ostoba, mint amilyennek látszol. Tudod mit, hozzád el nekem, de ízibe, a beszélő tücsköt.

– A beszélő tücsköt? Aztán minek az felségednek? Nem locsog eleget felségednek itt ez a rádió meg itt ez a tévé?

– Locsogsz te összevissza. No, indulj-lódulj!

A meselelkű legény haptákba vágta magát, szalutált, s aztán hátraarc! – indult. Ment ki a városból, leült az országút szélén egy behemót kőre, s elsóhajtja magát.

– Hej, te tücskőm-bogaram, szárnyad-lábad színarany, a világnak melyik sarkában talállak meg?!

– Engem? Itt vagyok, ragyogok, mint ahogy a nap lobog, te nagy képzeletű legény.

S a legény térdére ugrott a beszélő tücsök.

– No, csakhogy itt vagy! Nem kell bekoricálnom miattad ezt a nagy, feneketlen világot. Emlékszel-e még az elmúlás nótájára?

– Emlékezem ám. Elfújjam neked?

– Sose fújjad! Tudod-e, hogy költöttem hozzá még két sort?

– Ne mondd már, aztán most hogy szól a nótád?

– Így e:

Pri, pri, hegedű,
elalszik a gyenge fű,
elalszik a rét, az erdő,
betakarja téli felhő,
mint a rózsaszín selyemkendő,
pri, pri, prí,
bolond, aki rí.

– No, dalold utánam! – biztatta a legény a tücsköt.

A kis tücsök a legény után dalolta. Eldúdolta hibátlanul.

– No de most, tücsköm-bogaram, szárnyad-lábad színarany,
huppanj a vállamra! Jössz te a királyhoz velem belső szolgálat-
tételre.

– Aztán oda miért?

– Oda azért, hogy a király ne unatkozzon, ne ásítozzon akkor
se, ha se a rádió, se a tévé nem karattyol.

– Akkor nosza, taníts meg még egy verszetre – biztatta a kis
tücsök. S a meselelkű legény megtanította erre a nótára:

Éjjel-nappal hegedülök,
én vagyok a kicsi tücsök,
a nótámat remélem, hogy
megbecsülöd.

A kis tücsök a dalt nótázta, hegedülte, így nyitottak be a ki-
rályhoz, aki nagy örvendezéssel s meleg parolával fogadta őket.

– Van nekem egy csudálatosan csudálatos rétem – mondta a
király. – Tenger virág virít azon a földterületen. De egy csep-
pentett csepp mézet se gyűjtenek ott a méhek. Megfogadlak a
virágok bojtárjának. Nem lesz egyéb dolgod, csak rábeszélni a
virágokat, hogy ne zárják el a mézüket a méhecskék elől. Ez pe-

dig azért lenne szükséges, mert elmondhatatlanul szeretem a mézes kenyeret.

– Megfelelő a foglalkozás – felelte a legény.

Kezet csaptak. S attól az órától kezdve a legény a virágok bojtárja lett. Reggelenként a virágokhoz beszédet intézett, hogy ne sajnálják a mézecskest a szegény öreg királytól. Eleinte csak egy-két virág adta oda a mézecskest, de azután mind több és több. S a végén már nem volt semmi baj a virágokkal. A legény álmodozhatott annyit, amennyi csak belefért, bejárhatta képzeletében az egész tündérvilágot.

Hát egyszer mi történt, mi nem, mi meg nem történik ezen a földkerekségen. A meselelkű, meseszavú legény valami sírást-pityergést hall. Körültekint a legény, s a virágok közül egy kicsi leány kukkantgat ki. Hol kidugja a fejét, hol visszahúzza, s igen itatja a mezeiegereket sós könnyeivel.

– Hát te miféle leányka vagy? – kérdi a legény az icipici leánykától.

– Én biz az apám leánya vagyok, méghozzá a király apámé. Itt bolyongok már ki tudja, mióta, a meseerdőbe akartam eljutni, és eltévedtem itt a virágok között, brühühühü!

– No, ha csak ennyi a bajod, akkor hazavezetlek – mondta a virágok bojtára.

Kézen fogta a kicsi leánykát, s ment vele napsugáron, hold-sugáron, csillagösvényen, míg csak a király elé nem értek, aki már kisírta mind a két vén szemét a kicsi királyleánykáért.

Káprázott a király zokogó szeme, amikor a leánykáját meglátta, mert már tűvé tettek érte ungot-berket, s a király már a reménységét is elvesztette, hogy megláthatja még valaha a leányát.

– No, ha megtaláltad, tied is a lányom meg a fele királyságom – mondta nagy bölcsen a király.

– Mit érek én egy ilyen icipici leánykával? – vélte a legény. –

Hisz még a rántást se tudja megkavarni, mert nem éri el a tűzhelyen a lábost.

Erre a király behívhatja az udvari varázslót, a varázsló háromszor körültáncolja a királyleánykát, s közben ezt éneкли vastag fahangján:

Mint a kis gyertyánfa,
nőj nagyra, leányka!

S ebben a suhanó pillanatban nagyra nőtt az icipici királylány.

No, hamarosan elszalasztott a király egy cifra testőrt a faluvégi cigányokért, hogy jöjjenek azonnal, hozzák a cimbalmot, a nagybőgőt, a kisbőgőt és a többi zeneszerszámot, mert lagzi lesz a királyi palotában. Azután levágtak három kövér disznót, hogy a népségnek, katonaságnak legyen mit ennie, ne rúgják éhkoppon a port hajnalig. Én is ott voltam, nekem jutott a legkisebb disznó füle meg a farka, azon rágódtam a rossz fogaimmal reggelig. Ha egyéb része is jutott volna nekem, a mesém is hosszabbra nyúlt volna.

DEMÉNY OTTÓ

MESE A KIRÁLYLÁNYRÓL, AKI MEGIVOTT EGY AKÓ BORT

Történt egyszer, hogy egy királynő, király apjaurának kertjében sétálgatva, csodálatos zenét hallott. Azazhogy nem is zenét, de valami bűbajos madárdalt. Elindult hát a hang után, s észre sem vette, hogy egyre mélyebben téved el a királyi park bokrai, hatalmas fáinak között. Ám a hang földidőzőjét végül is megtalálta, a legmagasabbra nőtt nyárfa lombjai között – egy addig még soha nem látott aranytollú madarat.

– Ó, te madár, olyan gyönyörűen énekeltél nekem ezen a gondtalan délelőttön, hogy szeretnék valamivel megajándékozni – szólt hozzá, s kutazkodni kezdett csipkével kivert köntöse zsebében. Talált is benne egy piros rubinköves gyűrűt, no meg egy darabka foszlós tejeskalácsot, ami a reggelijéből maradt. – Ezt a gyűrűt, hallod-e, neked adom.

A madár erre lejjebb szállt, a nyárfa legalsó ágára, és így felelt:

– Jó szíved van, királynő, de tartsd meg a gyűrűdet, arra még nagy szükséged lehet. Hanem ha mégis adni akarsz valamit, a kalácsodat megkóstolnám.

– Tessék – szólt a lány a kezét előrenyújtva, a madár meg kikapta belőle a kalácsdarabot, és elröpült.

„Ideje lesz visszatérnem, mert a palotában már biztosan agódnak értem” – gondolta a királynő, ám amint indult volna, látja, hogy lába alól elveszett az ösvény, s teljesen ismeretlen rengeteg veszi őt körül.

„Hm, alighanem eltévedtem.”

Mégis elindult, de ahelyett, hogy az ösvényt meglelte volna, még mélyebben keveredett a sűrűbe, olyannyira, hogy körülötte már lassan sötétedni kezdett. Már-már kétségbeesett vol-

na, de abban a pillanatban valami keserves panaszszó ütötte meg a fülét, s hát – milyen az ember? – ha a más panaszát hallja, menten feledi a magáét. A hang felé fordult, s meglátott a bokor aljában egy apró őzikét.

– Hát veled mi történt? – kérdezte tőle.

– Jaj, jaj, azt hiszem, hogy csapdába léptem! – felelte az őz.

A királylány ugyan még életében nem látott csapdába esett őzet, mégis odament, s megpróbált segíteni rajta. Finom, fehér ujjait nem sajnálva, szétfeszítette a csapda rugóit, kihúzta közülük a kis őz agyonnyomorított hátsó lábát, majd elővéve zsebéből aranszegélyű zsebkendőjét, be is kötötte vele a vérző sebet. Az őz meg felállt, ránézett a királylányra, és így szólt:

– Hallod-e! Te nagyon jószívű és kedves királylány vagy; ilyennel még nem is találkoztam életemben.

– Na hiszen... másminnyel már találkoztál? – kérdezte a királylány nevetve.

– Ne neved, mert igenis találkoztam! – felelte az őz, majd így folytatta: – Tudd meg, hogy ez a hely itt a Hétrőfszakállú óriás birodalmának a határa. Ő ravasz praktikákkal ide szokta csalni a vándor utasokat, hogy aztán rabságába ejtse őket. Így került ide már más királylány is, nem is egy, de te vagy közülük az első, aki nem sajnálta tőlem a hímes zsebkendőjét. El is határoztam, hogy figyelni fogok a további sorsodra. Tépj ki gyorsan a nyakam alól egy csipet szőrt, s ha nagy bajban leszel, tedd a tenyeredre, fújd el a levegőbe, és én ott termek.

Alighogy ezt elmondta, s a királylány megfogadta a tanácsot, nagy szélzúgás támadt, s ott termett az óriás. Meglátta a királylányt, fölkapta a tenyérébe, és így szólt hozzá:

– Ejha! Sok királylány megfordult már az én erdőmben, de egyik sem volt olyan szép, mint te. El is viszlek mindjárt a barlangomba, egy kis vendégségbe.

Ezzel megfordult, s vitte magával a királylányt, meg sem állt

vele, míg a barlangjába nem ért. Ott terített asztal várta őket, amelynek az óriás mindjárt neki is látott, s nógatta a királylányt, hogy nosza, egyék ő is.

– Ó, hiszen oly kevéskét szoktam enni különben is – szabódott a királylány –, most meg a félelemtől valami görcs is állt a torkomba.

– Megértelek – felelt az óriás –, de félned nem kell. Itt semmi bántódásod nem esik, ám ha gondolod, várj egy kicsit még az evéssel. Én most lefekszem, reggel elmegyek, utána tán jobban esik a falat.

Így is tett. Lefeküdt, reggel sebbel-lobbal távozott, a királylány meg nézte az otthagyt hatalmas húsokat, malomkeréknyi cipókat, de bizony az étvágya csak nem jött meg. Kétségbeesetten tördelte az ujjait, s hogy, hogy nem, véletlenül csavarintott egyet a rubinköves gyűrűn, s amint ezt megcselekedte, ott termett előtte az aranytollú madár.

– Óhajtasz valamit, szép királylány?

– Dehogyan óhajtok, csak itt van ez a temérdek étel, s nem tudok vele mit kezdeni, mert egy cseppet sem vagyok éhes.

– Ha csak ennyi a baj, azon segítünk! – felelt a madár, és füttyülni kezdett, de egészen más módon, mint amikor a királylány először hallotta őt. Élesen zengett a hangja, parancsolóan, s lám, egy pillanat múlva a barlang megtelt mindenféle madárral.

– Ezt az asztalt itt takarítsátok le gyorsan!

A sok madár neki is látott; az apraja a cipókat csipkedte, s a nagyok – mert volt közöttük még sásféle is – a húsokat kezdték eszegetni. Perc sem telt belé, üres volt a nemrég még teli asztal.

– Hát a bor... a borral mi lesz? – szepegett a királylány.

– Azt bizony nem tudom. Bort a madár nem iszik – válaszolt az aranytollú, s már repült is a társai után.

A lány szomorúan nézett utánuk, mígnem eszébe jutott az

őz, s elővéve a jól elrejtett szőrpamacsot, tenyeréről a levegőbe fújta, amint kell. Persze hogy abban a minutumban ott termett az őz.

– Óhajtasz valamit, szép királylány?

– Nézd! – volt a válasz. – Minden elfogyott a terített asztalról, de a bor érintetlen. Jön haza az óriás, megkérdi: „Ennyi ételre egy cseppet sem ittál?” Mit felelhetek erre?

– Igazad van – gondolkodott az őz, majd keresett egy kerek követ, s a patájával elkezdett kopogni rajta, míg csak a különös jelre ott nem teremtek az erdő vadjai.

– Ezt az akó bort itten el kellene tüntetni.

Összenéztek az állatok – nyulak, sünök, rókák, őzek –, majd megnyitották a csapot. Mindegyik megkóstolta, de bizony fanyalogtak tőle nagyon.

Akkor előlépett a medve.

– Hadd lám, milyen ital ez? – Ó, hiszen finom, édes! Olyan, mint a méz.

S perc sem telt belé, fiaival együtt mind megitta a bort, ami a hordóban volt.

A királylány meg ott maradt egyedül a lepusztított asztal mellett, és várt.

Kis idő múlva megjött az óriás.

– No, királylány! Ettél-e picinykét? – kérdezte.

– Hát... itt-ott csipegettem – volt a válasz.

Az óriás, mert nem látott semmit az asztalon, kutatva körülnézett.

– És a többi... a maradékot hová tetted?

– Ó, restellem nagyon, de megettem azt is – felelte a királylány, s még szégyenlősen hozzátette: – Úgy látszik, éhesebb lehettem a szokatlan izgalmaktól.

Bizony elborult az óriás tekintete, mert erre azért nem számított. Zavarában fölkapott egy hatalmas kupát, és a hordóhoz

lépett vele, hogy legalább igyék, ha már étel nem maradt, de hiába csavargatta a csapat, egy csöpp bor nem jött ki a hordóból.

– És a bor . . . hová lett a bor? – kérdezte rosszat sejtve.

– Ó, hát elfogyott az is. Igen jólesett arra a kicsi ételre.

Az óriás meg haragjában dúlni-fúlni kezdett.

– Hogyan gondolod ezt, te királylány? Így is jó lesz? Egy nap alatt megetted a havi kosztomat, az akó borról nem is beszélve.

– Sajnálalak, jó óriás – felelt a lány –, de király apámuram udvarában hozzászoktam a terített asztalok bőségéhez. S ha jól meggondolom, most is alig ettem, épp csak csipegettem egy kicsinykét.

Erre szeppent csak meg igazán az óriás, majd összeszedve magát, mérgesen kiáltotta:

– Hát, ha csak csipegettél, akkor talán még most is éhes vagy! Keresd meg az ösvényt, ami hazavezet, s otthon kipótolhatod az uzsonnát!

– Nem addig van az! – emelte föl a hangját most már a királylány is. – Tudtommal az elrablott királylányokért királyfiak szoktak jönni, hogy megszabadítsák őket.

Mi mást tehetett szegény óriás, elment az erdő szélére királyfit lesni. Még szerencséje volt, mert időközben az öreg király kihirdette leánya elvesztét, s a szomszéd ország trónörököse már el is indult a keresésére. Az óriás meglátta, s mindenféle ravasz praktikákkal el is csalta őt a barlangig, aztán elbújt egy nagy szikla mögé, és leste, mi lesz.

Azok ott bent persze hamar egymásba gabalyodtak, csak az volt a hiba, hogy a királyfi semmiképp nem akart hazamenni addig, míg az óriással meg nem vív.

– Ugyan, hagyd el már szegényt! – nevetett a királylány. – Lehet, úgymint éhen hal, mert megettem minden élelmét, de még az akó borát is megittam.

Bizony, ezt hallva a királyfi is meghökkent, de most már be kellett végezni a dolgot. Hazavitte a lányt, összeházasodtak, csaptak nagy lakomát, de a szép menyasszony a lagziban is alig-alig evett valamit.

– Hallod-e, párom – kérdezte a királyfi –, nézlek, nézlek, s nem tudom eltalálni, hogyan ettél meg oly temérdek ételt, s hogyan ittál meg rá egy akó bort!

De az újdonsült asszonyka csak huncutul nevetett.

– Ne kérdezd, mert még megtudhatod – mondta, s ránézett az ujján levő rubinköves gyűrűre, csak éppen hogy most nem csavarintott rajta.

Még mit nem! Amilyen módba most került, azon már nem akart egyhamar változtatni.

MESE A HÉT MESTERSÉGRŐL

Volt egyszer egy király, annak volt hét fia.

Nőttek, nőttek a királyfiak, egymás után cseperedtek. Amikor a legöregebb királyfi kijárta az iskolát, maga elé hívatta őt a király.

– Itt az ideje, édes fiam, hogy valami mesterséget tanulj, mert a királyságból manapság már nem lehet megélni.

– Én már választottam magamnak mesterséget – felelte a királyfi –, ács akarok lenni.

– Jól van, fiam – helyeselt a király –, legalább nem fog a fejedre csorogni az eső. – Azzal kézen fogta elsőszülött fiát, és még aznap beadta egy ácsmesterhez tanulónak.

Telt-múlt az idő, a második királyfi is elvégezte a nyolcadik osztályt. Őt is magához hívatta a király.

– Eljött az ideje, kedves fiam, hogy te is tanulj valami hasznos mesterséget. Túl sokan vagytok ahhoz, hogy az ország eltartson benneteket.

A királyfi kicsit gondolkodott, majd így felelt a királynak:

– Édesapám! Én legszívesebben szakács lennék!

– Nagyon helyes! – bólintott rá a király. – Legalább sose maradj üresen a gyomrod. – Azzal kézen fogta a második fiút, és beíratta őt egy szakácsiskolába.

Megint eltelt egy esztendő, a harmadik királyfi is hazavitte a bizonyítványát. A király megdicsérte a fiát a jó bizonyítványért, és így szólt hozzá:

– Itt az ideje, édes fiam, hogy most már valami hasznos dolgot tanulj. Az adó egyre kevesebb, a drágaság egyre nagyobb. Törd a fejedet valami jó mesterségen.

– Nem kell törnöm, édesapám, mert én már régen választottam. Én takács akarok lenni.

– Az jó mesterség – helyeselt a király –, legalább nem fog ki-lógni a térded a nadrágból. – Azzal fogta, és beíratta őt egy takács-hoz tanulónak.

Telt-múlt az idő, a többi királyfi is sorra elvégezte az iskolát. Ki jól, ki rosszul, de egy sem bukott meg. Ahogy illett, mesterséget is választottak.

A negyedik királyfi kertésznek ment, az ötödik erdésznek, nem volt abban semmi hiba. De a hatodiknál már volt egy kis bökkenő. Ezzel volt mindig a legtöbb bajuk: minden-en járt az esze, csak nem a tanuláson. A vizsgákon éppen csak átcúsúzott. Mert egy királyfit mégse lehetett megbuktatni.

– Szeretném tudni, mi lesz belőled? – mondta néki az apja.
– Hová vesznek föl ilyen gyenge bizonyítvánnyal?

Szerencsére a királyfi már választott magának pályát.

– Én csempész akarok lenni. Nem kell ahhoz sok tudomány, mégis meg lehet élni belőle.

A király megcsóválta a fejét.

– Nem jó mesterség az, fiam. Nem tisztességes embernek való.

De a királyné közbeszólt:

– Ugyan már! Hát hová mehetne ezzel a rossz bizonyítványával? Ennél okosabbat mi sem tudunk kitalálni. Legalább egyszer már hozzájuthatok egy valódi svájci kakukk-os órához! Min-dig az volt a szívem vágya.

Végül is beleegyezett a király a pályaválasztásba, de mivel sejtelve sem volt róla, hol tanítják az ilyesmit, így szólt:

– Jól van, fiam, ha már jobbat nem tudtál kitalálni. De ma-gadnak kell utánajárnod, nem kívánhatod, hogy én kísérgesse-lek.

Egyszer aztán eljött az a nap is, hogy a legkisebb királyfi is

befejezte a nyolcadik osztályt. Nem volt se jobb, se rosszabb a többinél a bizonyítványa.

– No hát, fiam – kérdezte tőle a király –, gondolkoztál-e már azon, milyen mesterséget akarsz kitanulni?

– Gondolkoztam, gondolkoztam – felelte a hetedik királyfi –, de akár ne is gondolkoztam volna, mert én, amióta a világon vagyok, mindig csak hegyhőmbörgető akartam lenni.

– Micsoda? – kérdezte a király, és levette szeméről az ókulát, hogy jobban lássa a fiát.

– Hegyhőmbörgető – ismételte meg a királyfi. – Semmi más nem akarok lenni.

– De hiszen, édes fiam, manapság már nincsenek is hegyhőmbörgetők!

– Bánom is én! Én *akkor* is hegyhőmbörgető akarok lenni!

– Ennek elment a sütnivalója! – rebegte a királyné. – Istenem! Micsoda csapás!

A király most már szigorúra fogta a szavát:

– Jól gondold meg, mit beszélsz, és ne járasd velem a bolondját! Vagy kitalálsz valami jóra való mesterséget, vagy pedig kénytelen vagyok lemondani a királyságról. Mert hogy uralkodhat ennyi nép felett egy bolond fiúnak az apja?

Ezeket mondta a király a legkisebbik fiának, és még sok más ehhez hasonlót, végül pedig ezzel fejezte be:

– Eredj, ahova akarsz, ostoba kölyke! Egészen kihűlt a leve sem miattad . . .

Telt-múlt az idő: egy napon hazaérkezett a legöregebb királyfi, aki időközben kitanulta az ácsmesterséget.

Mindjárt hozzá is fogott, és megfoltozta a palota tetejét, ahol lyukas volt. Hogy mire megjön a rossz idő, be ne csorogjon rajta az eső.

Nem sokkal ezután a második királyfi is beállított. Kitanulta a szakácmesterséget, és olyan káposztát főzött kedves szülei-

nek, hogy az egész falu kutyája összefutott a szagára. Hátha még hús is főtt volna benne!

Így éltek, éldegéltek szépecskén, amikor egy napon a harmadik fiú is betoppant. Fodros selyemkötényt hozott a királynénak ajándékba, egy köntösre való bíborbársonyt a királynak. Ő maga szötte tulajdon kezével. Jól is tette, mert a régi már úgy elvászott, hogy olyat már nem való hordani egy királynak.

Mire megvarrták a bíborbársony köntöst, a negyedik királyfi is megérkezett, mint kitanult kertész. Igen jól értette a mester-ségét: a fél országot bevetette sarkantyúvirággal, a többi fok-hagymával. Ahol még maradt egy kicsi hely, oda sárgarépát ültetett: hadd örüljenek neki a gyerekek! Annyi termett, hogy még a piacra is került a feleslegből: elég szépen pénzeltek belőle, kivált hetivásárkor.

Ilyen módon épült-szépült a királyi palota: az ajtókat, ablakokat bearanyoztatták, felruházkodtak selyembe-bársonyba, kigömbölyödtek a jó falatoktól, feszült rajtuk a zeke, nadrág. Egyszóval királyi módon éltek.

Hamarosan a negyedik királyfi is megérkezett: kitanulta ő is az erdészetet. Azzal kezdte, hogy minden egyes fát megszámlált az egész országban, megmért – mit mivel: rőffel, arasszal, centiméterrel; az iskolás gyerekeket mind kirendelte, hogy szedjenek össze minden hernyót, tücsköt-bogarat, amit csak előtalálnak, ha pedig hebehurgya nyúlfiak, ordas vaddisznók kárt tettek az erdőben, jól megbírságolta őket. Közben arra is volt gondja, hogy egyetlen fa se nőhessen az éig. Be is tartotta mindenki a rendet.

Most már csak két királyfi volt távol a háztól. Nem is igen tudta a királyi család, merre járnak. Egyik sem írta meg a címét.

Egy hideg téli napon aztán bekopogtatott az ajtón a hatodik királyfi. Nem úgy festett, mint akinek jaj de csuda jól megy a dolga.

– Csakhogy hazajöttél, fiam! – fogadta őt a király. – Édesanyád már igen epekedett utánad. Tudod, nagyon vágyik már egy kakukkos órára.

– Haj-haj! – sóhajtozott a hatodik királyfi. – Arra bizony hiába vágyakozik, mert még az én aranyóráám is odaveszett, amit ballagásra kaptam ajándékba. Nehéz ám a csempész élete. Igaza volt édesapámnak.

És olyan sírásba fogott, mintha nem is okleveles csempész, hanem kis pelenkás volna, akit most visznek beiratni az óvodába. Még az öreg királynak kellett őt vigasztalni:

– Fő, hogy épségben hazajöttél, fiam!

– Sose búsulj amiatt a kakukkos óra miatt – vigasztalta őt a királyné is. – Annyit vehetek itt, a vegyesboltban, amennyit akarok. Csak hát, gondoltam, egy külföldi: az mégiscsak más... Legjobb, ha most már itthon is maradsz, elkél a segítség a ház körül, mert fájnak a lábaim az időjárásra.

Most már majdnem mind együtt voltak, békében éldegéltek: ki-ki végezte a maga dolgát. Nem volt már szükség arra, hogy az ország népe tartsa el őket. El is törölt a király mindenféle adót, csak az ebadót hagyta meg, és a gépkocsiadót. Mert a kutyák és az autók igen elszaporodtak, lépni se lehetett már tőlük.

De mi lett a legkisebb királyfival?

Ment, ment, mendegélt, zsebében a bizonyítványával. Erre is, arra is kérdezősködött: hol lehet kitanulni hegyhőmbörgetőnek? De mindenünnen elkergették, bolondnak nézték.

– Hol él maga, fiatalember? Hát nem látja, hogy már minden hegyet elhőmbörgettek a helyéből? A legeslegutolsónak a helyére éppen most építenek játszóteret. Hintával és homokozóval. Az ám!

És így is volt igaz: akármerre nézett, semerre sem látott még csak egy vakondtúrást sem, amit elhőmbörgethetett volna. Nem tehetett mást: vándorolt tovább.

Amint így ment, mendegélt, egyszer csak meglátott egy Haranglábat. Az út szélén álldogált, isten tudja, mire várt.

– Jó reggelt, öregapám! – köszöntötte, ahogy illik, mert éppen reggel volt, fényességes reggel.

– Jó reggelt, édes fiam! Hol jársz itt, ahol a madár is csak hébe-hóba jár?

– Én bizony mesterséget szeretnék tanulni, de senki sincsen, aki megtanítsa.

– Hát aztán miféle mesterséget szeretnél kitanulni, édes fiam?

– Én bizony hegyhőmbörgető akarok lenni. Semmi máshoz nem érzek tehetséget.

– Akkor éppen jó helyen jársz, mert senki más, egyedül én tudlak téged eligazítani.

– Igazítson el, öregapám! Meghálálom magának.

– Nem azért teszem, édes fiam, hanem csak azért, mert öregapádnak szólítottál. Sokan jártak már ezen az úton, de senkinek sem jutott még eszébe, hogy öregapjának tiszteljen engemet. Nem is jutottak el sehová: szégyenszemre vissza kellett fordulniuk. Nohát, jól figyelj rám, neked se mondom kétszer! Térj le az útról, és taposs magadnak ösvényt amarra, az erdő sűrűjében! Nem akármilyen erdő ám ez! Ebben az erdőben a fák, a bokrok, a fűszálak is beszélni tudnak. Ha jól odafigyelsz, tőlük megtudhatod, merre kell menned. No, ennek az erdőnek a túlsó szélén találsz majd egy Kidőlt-bedőlt Kemencét. Az majd eligazít téged, csak szólítsd őt öreganyádnak. Ne felejtse el, mert igen sokat ad erre!

Megköszönte a királyfi az eligazítást, és elindult a sűrű rengetegben. Sajnos nem mindig értette, mit sugdosnak egymás között a fák, ezért csak másnap reggelre ért el a Kidőlt-bedőlt Kemencéhez.

– Jó reggelt, öreganyám! – emelte meg szépen a kalapját, mire a Kemence barátságosan visszaköszönt neki:

– Jó reggelt, édes fiam! Mit keresel errefelé, ahol még a madár is csak hébe-hóba jár?

– Én semmi mást nem keresek, csak mesterséget akarok tanulni.

– És ugyan miféle mesterséget akarsz kitanulni?

– Hegyhömbörgető akarok lenni. Semmi máshoz nincs kedvem az égadta világon.

– Nagy szerencséd, hogy öreganyádnak szólítottál, fiam. Há-lából megmutatom neked, hol találsz egy hegyet, amit még senki sem hömbörgetett el a helyéből. Pedig nagyon rossz helyen áll. Ha nem állna ottan, ellátnék innen egész az Óperenciás-tengerig, és gyönyörködhetnék a naplementében. Menj csak, édes fiam, mindig itt a patak partján, mert ez éppen az Óperenciás-tenger felé siet. De ne gondold ám, hogy ez akármilyen patak! Mert ez a patak énekel futtában. Ne maradj el tőle: reggelig majd csak odaértek. Hogy addig se maradj éhen, vidd el ezt a cipócskát, éppen most sült ki, mintha csak terád vártam volna.

Megköszönte a királyfi az útbaigazítást, és elindult a patak folyása mentén.

A patak egész úton énekelt, ahogy a Kidőlt-bedőlt Kemence előre megmondta, a királyfi pedig füttyszóval kísérte. Így jutottak el az Óperenciás-tengerhez, melynek partján egy böhömnagy hegy terpeszkedett. Éppen amelyet a királyfi óhajtott magának.

Le is dobta mindjárt a kabátját, és nekiesett, hogy odébb hömbörgesse.

A hegy meg se mozdult.

Akkor az ingét is ledobta a királyfi, úgy próbálkozott másodszorra.

De a hegy: oda se neki!

Mitévő legyen? A nadrágját is lehúzta, ott állt egy szál klottgatyában. Majd csak sikerül neki harmadszorra...

A hegy harmadszorra se mozdult. Nem és nem. Akárhogy is erőlködött a királyfi.

– Nehezebb, mint gondoltam! – mondta, és leült egy bokor árnyékába. Vágott magának egy karéj kenyeret, evett hozzá egy vöröshágymát. Egyszóval jól bereggelizett.

Miközben ott eszegeti a kenyerét a hagymával, és éppen azon gondolkodik, milyen jó volna egy darabka pirított szalonna is melléje, mit pillant meg kicsit odébb, arrafelé, hol a tengerbe fut az éneklő patak? Hát egy vadkörtefát.

Vadkörtefát? Hát aztán? Látott már olyat eleget, nem olyan nagy ritkaság egy vadkörtefa. De a vadkörtefa alatt oldalára dőlve ott heverészett egy Talicska, mellette meg egy Ásó támaszkodott a fa derekának.

– Jó napot, atyámfiai! – köszönt oda a királyfi. – Ti meg mit műveltek itt, az Óperenciás-tenger partján?

– Jó napot, királyfi! Éppen terád várunk, hogy ezt a hegyet elhőmbörgessük innen.

Akkor hát rajta! – ugrott fel a királyfi. – Lássunk hozzá, mert nemsokára fejünkre süt a nap!

– Én is amondó vagyok – helyeselt neki a Talicska, és talpra állt. Odaszólt az Ásónak is: – Nem kell már azt a körtefát támogatni. Meg tud az állni magától is.

Senki se gondolja ám, hogy a hegyhőmbörgetés tréfadolog! Eltelt egy hét is, míg egy arasznyit elmozdult a helyéből; egy hónap is, mire valami látszatja lett az erőlködésüknek. Azután már nem is számolták a napokat, csak hordták-hőmbörgették, s mire vége lett a kenyérnek, hagymának, szépen behőmbörgették a hegyet az Óperenciás-tengerbe: csak a bokrétás kalapja látszott ki belőle. Most már csak a helyét kellett elegyengetni gereblyével.

Hát amint ott gereblyél, gereblyél a királyfi, egyszer csak észrevesz valamit a barázdában. Felveszi, forgatja: hát mit gondol-

tok, mit talált? Egy szem piros héjú mogyorót. Fog egy követ – annyi maradt meg éppen a böhömnagy hegyből –, hogy feltörje a mogyorót. Megreped a mogyoró piros héja, és – hopp! – ki pattan belőle... mi pattan ki belőle?

Hát ez a mese!

Ez aztán csodálatos valami! Magam se hinném, ha ott nem lettem volna. De ott ültem a körtefán, és mindent jól láthattam.

Megörült ám a legkisebb királyfi. Mégiscsak érdemes volt ezt a nagy hegyet elhőmbörgetnie! Egy ideig elgyönyörködött a mesében, majd finoman visszatette a mogyoróhéjba, begöngyölte selyempapírba, és a zsebébe rejtette. Az Ásót a körtefának támasztotta, a Talicskát visszafektette az oldalára, hadd pihenjék ki a nagy fáradságot. Megköszönte a segítségüket, azzal elindult szépen hazafelé.

A vacsoráról már elkésett, éppen akkor szedték le a tányérokat. Már csak a király ült az asztal mellett, az újságot böngészte: hátha van benne valami hír a legkisebb fiáról. A királyné éppen akkor rúgta le a fájós lábáról az aranycipellőjét, hogy papucsba bújjon, amikor megzörgette az ablakot a hetedik királyfi.

Mondjam-e, hogy volt nagy öröm? Körülugrálta, körültáncolta őt a többi királyfi, abba se hagyták volna kivilágos-kivirradtig, ha a király ágyba nem parancsolja őket, s a királyné el nem oltja a lámpát.

Mikor aztán sötétben maradtak, a legkisebb királyfi előkereste zsebéből a mogyorót, kinyitotta, és szétosztotta testvérei közt az ajándékot. Mindnek jutott belőle: az ácsnak, a takácsnak, a szakácsnak, a kertésznek, az erdésznek, még a csempésznek is.

Mi lett az üres mogyoróval? Ideadta nekem.

Mit csináltam vele? A vánkosom alá tettem. Szépet álmodtam tőle. A beszélő fákról s az éneklő patakról. Futott, futott az Óperenciás-tenger felé, és közben ezt énekelte:

Mese, mese, tarka mese,
nem igaz tán a fele se?
Fele igaz, fele álmom,
ha elhiszed, azt se bánom.

KŐSZEGI IMRE
A NYÚLCIPŐ

Valér és Ciprián Töhötöm bácsinál, a kegyetlenül szigorú cipész-mesternél dolgoztak. Ősöreg mester volt Töhötöm, térdig lógott csapzott szakállal, s olykor indaként rágubancolódt a kaptafára. Ha nem figyelt oda az öreg, olyankor kiütött kalapácsával néhány szál szőrt az állából; keservesen feljajdult, aztán dühében megverte a két inasgyereket.

Valérnak és Cipriánnak mindig ott kellett kuporognia a négy-lábú, alacsony suszterasztal mellett, hogy szaporán kézre nyújtson mindent, amire a mesternek munka közben éppen szüksége van. Ha csak egy pillanatig is késlekedtek, a mester kalapáccsal rákoppintott ujjuk végére. Töhötöm még azt sem tűrte, hogy a legénykék ilyenkor felszisszenjenek. Semmit sem engedett meg nekik, még az elhajigált hulladékot sem volt szabad elvinniük játékszerűl. De ők mégis kicsempészték a műhelyből sok apró bőrdarabot, és otthon – játékból – két pár gyönyörű, egyforma cipőt ütöttek össze maguknak.

Nehéz volt a két fiú élete, de még keservesebb volt a mester mátyásmadarának, Kalibánnak, amelyet kalickába zárva a műhely ajtaja előtt tartott. Hőségben, fagyban odakinn kuporgott szegény pára, s már rég étlen-szomjan veszett volna, ha a két kisinas nem gondoskodik róla. Mindig friss vizet öntöttek kis tálkájába, és összegyűjtötték neki kenyérbéjüket morzsáit.

– Köszönöm, köszönöm – hálálkodott a madár. Az sz-t nem tudta kimondani.

Ciprián egyszor a mester távollétében véletlenül beleborította a csirizestálba a faszöges doboz tartalmát. Ijedten el akarta rejteni a bűnjelt, de ekkor bekiabált Kalibán, a madár:

– Jaj nektek! Jön a mester! Nagyon mérges. Ha meglátja, mit műveltetek, levágja a fejeteket.

– Mit tegyünk? – rémüldözött Ciprián.

– Ha kedves az életek, kössetek azonnal nyúlcipőt – mondta Kalibán.

A két inas nemhiába tanulta a lábtyűkészítés mesterségét, tudta, hogy nyúlcipő nincsen, hanem nyúlcipőt húzni azt jelenti, hogy futni kell, ahogyan csak bírnak, mint ahogyan a nyuszi menekül a vadász meg a kopói elől. Kiugrottak tehát az ajtón, hogy elinaljanak, de a mátyásmadár utánuk rikácsolt:

– Ne hagyjatok itt engem bezárva! Mi lesz velem, ha ti elmentek?

Valér visszafordult, és kiengedte a madarat a kalitkából, aztán nyargalt Ciprián után. Futottak, futottak, addig futottak, míg csak világgá nem mentek. Elfáradtak, de csak mentek, mendegéltek. Egyszerre csak egy nagy városhoz érkeztek.

– Ide bemegyünk, megállunk – hangzott a magasból.

Hát akkor vette észre a két fiú, hogy a mátyásmadár ott szálldos a fejük fölött. De könnyű volt Kalibánnak, ő egyszerűen átröppent a vastag, magas fal felett, ám a két gyereknek útját állta a hatalmas, kerek bástyatorony és annak becsukott rácsos kapujában két alabárdos őr.

– Hová? Hé! – reccsentett rájuk az egyik fegyveres ember.

– Szállást keresünk éjszakára.

– Ide csak úgy mehettek be – szolt a mogorva katona –, ha előbb elégetitek a cipőtöket.

– Elégetni? Ezeket a gyönyörű cipellőket? – siránkozott Ciprián. – Miért?

– Ne feleseljete! Ebben a városban senki sem viselhet cipőt. A király megtiltotta.

Az ám, a két vitéz is tetőtől talpig vasban, de mezítláb őrizte a kaput. S majd kiesett a szemük a sisakból, úgy bámulták irigy-

kedve Valér meg Ciprián puha, kis bőrdarabokból varrott tarka-barka topánkáját.

– De miért? – kíváncsiskodott Valér.

– A királyt focizás közben lerúgták, és azon a helyen bütyke nőtt. Azóta senki sem tud neki olyan cipőt csinálni, amelyikben ne fájna a lába. Ezért elrendelte: ameddig ő nem viselhet cipőt, mindenki más is járjon meztláb.

– És mit csinálnak itt akkor a suszterek? – kérdezte Valér.

– A király lenyakasztatta valamennyit.

– Hú – vidult fel Ciprián –, akkor elküldjük ide Töhötöm bácsit!

– Ki az a Töhötöm bácsi? – kérdezte az őr.

– A mester, akitől mi a cipőkészítést tanultuk.

– Ti cipésmesterek vagytok? – örvendezett a katona. – Akkor megpróbálhatjátok, tudtok-e nem fájós cipőt készíteni a királynak. Aztán nekünk is, mert a mi lábunk is nagyon fázik. – És nyomatékul mindjárt hármat tüszentett.

– Megpróbálhatjuk éppen – felelte Valér.

– De ha nem sikerül, akkor a ti fejetek is porba hull – figyelmeztette őket a másik őr.

– Attól mi nem félünk – jelentette ki egyszerre a két bátor gyerek. – De csak akkor segítünk a királyon meg rajtatok, ha megtarthatjuk a cipőnket.

Az egyik őr elszaladt a várispánért, az meg összehívta a kapuba a kupaktanácsosokat. Nézték, irigykedve tapogatták a két tarka cipellőt a tanácsosok, s közben szaporán topogtak, mert igencsak fáztak meztláb. Végül megengedték a két fiúnak, hogy megtartsák a cipőjüket. De hogy a királyi parancs se szenvedjen sérelmet, meztláb kell őfelsége elé járulniuk, legfőljebb kezükben vihetik a lábbelit.

A király valahogyan Töhötöm mesterre emlékeztette a fiúkat. Talán csak azért, mert az ő arcáról is lerítt a gonoszság. Az ő

orra is ugyancsak piros volt a náthától. Három lábú trónon ült, palotája legnagyobb termében, mellette néglábú asztalka állott, tele bőrdarabokkal, szerszámokkal. Mert amióta lenyakaztatta a cipészeket, ő maga próbált lábbelit csinálni. Ám semmi sem sikerült neki, pedig már mind a két keze könyékig szurtos volt a csiriztől.

A két fiú elé tartotta a lábát, amelyen akkora csontbütök éktelenkedett, akár egy óriás hüvelykujja.

– Van ennél nagyobb baj is – súgta Ciprián fülébe a várispán.
– A király ügyetlen, folyton összemaszatolja mindenét. Becsiritte még a koronáját is, úgyhogy odaragadt a fejéhez, és még este sem tudja levetni. Úgy fekszik le koronával, de attól nem tud aludni. Haragjában minden reggel fölakasztat egy-két tanácsost.

– Gonos királynak ne sináljatok jó cipőt! – kiáltotta a magasan Kalibán.

– A mi életünket mentitek meg – könyörögtek a tanácsosok –, ha jó cipőt csináltok neki.

– Ha nem fog fájni a bütyköm – szólt a király –, tiétek lesz a királyi főműhely, és éjjel-nappal cipőt készíthettek nekem.

– Gonos király! – hajtogatta Kalibán.

– Ha nem csináltok nekem jó cipőt – fenyegetődött a gonosz király –, menten kerékbe töretlek benneteket!

Ciprián a vállát vonogatta, Valér meg szakértelemmel tanulmányozta a király bütykét. Meg is tapogatta.

– Jaj, jaj, jaj! – üvöltött a király. – Hiszen te gyilkos vagy! Mindjárt átadlak a hóhérnak.

Bizony, nehéz helyzetben volt a világgá ment két fiú.

A király egyre siránkozott:

– Csináltak nekem már topánkát, papucscipőt, eszkarpent, körömcipőt, csizmát, bocskort, sarut, mindenféle lábbelit, de a bütykömet mindegyik szorította... Hát az a cipő ott a ti kezetekben, az miféle?

– Ezt csak úgy magunknak ütöttük össze, felség.

– Hátha nekem éppen ez lenne jó?!

– Hogyan lehetne jó, felség? Ilyet csak kisasasok viselnek nálunk.

– Hazudtok! Titkolóztok! Mi a neve ennek a cipőnek?

– Nincsen neve, felség.

– Ne füllentsetek, mert hívom a bakót!

Valér tréfával akart menekülni a szorult helyzetből.

– Nyúlcipő – vetette oda.

A királyt izgalom fogta el.

– Nyúlcipő? Miért tagadtad, hogy van neve? És miért nem akartok nekem ilyet csinálni?

– Felség – szolt közbe a főispán –, ezek hazudnak. A nyúlnak nincs cipője. – És fél szemmel intett a hóhérnak.

– Mutassátok! – vette ki a király Ciprián kezéből a tarkabarka kis cipőt. – Szép cipő... – forgatta.

Föl akarta próbálni, de nem fért bele a lába.

Valér kitalálta már, hogy mit kell itt tenni.

– Csinálunk felségednek méretre nyúlcipőt – mondta.

A háromlábú trón mellett elhelyezett két vargaszéken egy álló hétig mesterkedett a két ifjú, hogy elkészítse a király nyúlcipőjét. Kalibán hordta nekik az anyagot, összeszedett mindent, amit csak talált a kivégzett cipészek házában. A legfinomabb puha bőrből állították össze a felsőrészt, a fűzött aranyszáלבól sodorták, s gyémántgombokra lehetett ráhurkolni. A bélés habos selyem volt, a talpát egy hétig puhították, egyengették, hogy tökéletesen simuljon. S miután a próbán a király meg volt elégedve munkájukkal, a cipő talpát belülről telerakták csirizes faszegekkel úgy, hogy valamennyi a hegyével fölfelé álljon.

– Nem fogja bökni a talpamat? – aggodalmaskodott a király.

– Eleinte bökni fogja, felség – felelt Valér –, de ettől lesz igazi nyúlcipő. Annyira fogja szúrni felséged talpát, hogy a bütykét többé nem érzi. Ha pedig futni kezd ezeken a szegeken, a szúrárs lépésről lépésre enyhül, s végül megszűnik egészen.

– No, erre kíváncsi vagyok! Nem csaptok be? – kérdezte a király.

– Ó, dehogy, felség!

A király összehívatta a kupaktanácsot és a népet, s mialatt azok odalenn topogtak, táncoltak a téren, ő a palotája lépcsőjé-

nek tetejére kihozatott trónon felhúzta a nyúlcipőt. A bütyke csakugyan nem fájt, annyira szúrta a talpát a sok szeg.

– Most induljon neki, felség, először lassú lépésben – oktatta Valér –, aztán kezdjen szaladni, egyre sietősebben, egyre sebesebben. Mihelyt igazán rohanni fog, elmúlik minden fájdalom. Úgy fogja érezni, hogy tollseprével simogatják a talpát. De nyílegyenesen szaladjon, és hátra se nézzen. Hogy jobban tudjon futni felséged, én majd úgy teszek, mintha kergetném.

Elindult a király sántikálva, de erőt vett magán, és loholni kezdett, ahogyan csak bírt. Mögötte futott Valér, előtte röpült Kalibán, és mutatta neki az egyenes utat. Futott a király egyenesen, és kifutott a kapun, amelyet az örök szélesre tártak előtte. De mihelyt kívül volt, Valér parancsára gyorsan bezárták.

– Többé be ne eresszétek! – rendelkezett Valér. – Nem király ő többé. És elsőnek ti kaptok tőlünk meleg cipőt.

Valér visszament a királyi palota elé. Mire odaért, Kalibán már mindent elintézett. Két trónus állt a lépcső tetején, s a nép lelkesen kiáltozott:

– Éljen Valér király! Éljen Első Ciprián!

A két fiú helyet foglalt a két trónuson, s kedves ajándékkal viszonzta népének hódolatát. Ott a trónuson cipőt csináltak minden alattvalójuknak. A mátyásmadár közben büszkén lebegett védenecinek feje fölött, mint valami címerállat. Azóta a városban mindenki szép, jó, meleg cipőben jár, az egyetlen Kalibánt kivéve, de neki nincs is szüksége semmiféle lábbelire.

PIROS HAJÚ TÖRPE TÖRPE

Ez az arasznyi kis fickó meg honnét került elő?

Pislogok rá hunyorogva. Fejem a párnán, az előbb kattintottam el a villanyt.

Ha az utcai lámpa nem derengene át a függönyön, egészen sötét volna a szobámban. Csak most tettem le a könyvet, aludni készültem.

Ő meg egyszerre csak itt ül a behajtott könyv tábláján, s úgy elvész rajta, mint egy ember valami hatalmas szobor talapzatán.

– Hát maga? – szólalok meg végre.

Állát a tenyerébe támasztja, könyököl a térdén, s rám mereszti fekete gombostűszemét.

– Kihez van szerencsém? – kérdem ismét.

– Kis vagyok – feleli.

Nem sipít vagy csilingel a hangja, ahogyan várnám, mély és rezes inkább.

– Tessék?

– Igenis, Kis vagyok! – Kihúzza magát, s önérzetesen hozzáteszi: – Kis Pál! Van ellene valami kifogása?

– Szó sincs róla – mondom, s azonmód bemutatkozom én is.

Bólint, s folytatja:

– Tudniillik én megnagyíttattam a nevemet. Elegem volt belőle, hogy Pindurinak hívjanak!

Bocsánatkérőn fölemelem a kezemet.

– Tehát Kis. Kérem, igen rokonszenves név: szerény, mellettpontos, kifejező...

Ingerülten hátrataszítja sapkáját, mely inkább a futballkapusokéra emlékeztet, mint a hagyományos csúcsos fővegre, s ab-

ban a szempillantásban előtűnik égővörös haja. Észreveszi meg-
hökkenésemet, s fölmordul:

– Látja, még ez is! Mintha pipacsok közt aludtam volna!
Szerencse, hogy az orrom hegyére nem ragadt belőlük.

– Istenem, kicsit rőtes a haja – ütném el könnyedén.

– Micsoda? Rőtes? Talán jajpiros! Jobb, ha egyenesen bele-
mondják a képembe az igazságot. Azt elviselem, de hogy örökö-
sen finomkodjanak, aztán a hátam mögött jót röhögjenek rajtam,
azt már nem... – S fölpattan, mintha nekem akarna esni.

Legalább két ujjam kellene hozzá, hogy lefogjam, hát inkább
megnyugtatom, hogy semmi kivetnivalót nem találok a hajában.

– Tessék csak helyet foglalni – mutatok a könyvre, majd meg-
kérdem, minek köszönhetem a váratlan látogatást.

Fontolón szemügyre vesz, aztán elszánja magát. Reszelős,
röstelkedő hangon szólal meg:

– Nem volna esetleg... valami ötlete számomra?... – S te-
nyerét ide-oda húzogatja a könyv gerincén.

– Ötletem? Miféle ötletem?

– Izé... a testmagasságomra vonatkozóan... Mivelhogy én
... ha nem vette volna észre... törpe törpe vagyok...

Ilyet még nem is hallottam. Elképedve mondom utána:

– Törpe törpe? Kétszer?

– Nem kérem... csak egyszer, de nagyon...

– Bocsásson meg... ha kicsit világosabban...

Sóhajt. Előregörnyed.

– Az az igazság, hogy a rendes törpék nem hagyják érvénye-
sülni a magamfajtat, betolakodnak a legnépszerűbb mesékbe,
főállították szobraikat a kertekben, ők a rajzfilmek sztárjai, sőt
hallom, hogy újabban már dunai átkelőhajókat neveztek el ró-
luk, én pedig... – Váratlanul a mellére csap barackmagnyi ök-
lével, és elcsuklik a hangja. – Tessék! Itt vagyok teljes életkicsi-
ségben, és nem akar hinni a tulajdon szemének!

– Kedves Kis úr, ne izgassa föl magát! Attól semmiképp sem növekszik meg a testmagassága. Sőt, hallottam már olyasmit is, hogy a hirtelen harag összezsugoríthat valakit . . .

– Komolyan?

– Csak nem képzeled, hogy tréfálok! Kinek van kedve éjnek évadján, mikor váratlan látogatót kap, és tanácsot kérnek tőle . . . életbevágó ügyben! – Hirtelen megkérdem: – Egyáltalán hogyan jutott eszébe, hogy éppen hozzám forduljon?

Áthatóan fürkészs, s én önkéntelenül lesütöm a szememet.

– Ugyanis jó ideje figyelem már . . . – mondja végre ünneplésesen.

Kellemetlen hideg fut át a hátamon.

– Figyel? Engem?

– Igen. Onnét! – A kályha felé bök.

Lassan földereng emlékezetemben, hogy nemrég a fal tövében fölfedeztem egy apró lyukat. Először egérre gyanakodtam, aztán megfeledkeztem róla.

– Tudniillik mesterségemre nézve én . . . odúfúró vagyok . . . – jegyzi meg szerényen Kis Pál, a tulipiros hajú törpe törpe.

– Odúfúró? Roppant érdekes – mormolom. – És nem mondaná meg, mivel szolgáltam rá erre a kitüntető . . . izé . . . figyelemre?

– Ma este is, mikor kibújt az ingéből, fölemelte a karját, és . . . és véletlenül meglódította a csillárt egy kicsit . . . nézre csak, még most is hintázik . . .

Való igaz. Érdekes, észre se vettem. Hallgatok, mint akinek rossz a lelkiismerete.

Kis Pál ajka megvonaglik.

– Tudja, hogy tornaórán én voltam az utolsó a sorban?

– Mikor volt az! Gyerekkorában! – S vigyázatlanul hozzáteszem: – Réges-rég kinötte!

– A gyerekkoromat? – kiált rám. – Azt sosem növi ki senki. –

Majd megint elhalkul a szava: – Pláne én, akinek még a nyúlpróba sem sikerült...

– A nyúlpróba?

– Igen, fogadtam a többiekkel, hogy ha kihúzom magamat, nem férek át egy nyúl hasa alatt, fölérék a gerincéig is...

– És?

– És már majdnem nekimentem, föl is borítottam volna, de akkor az a nyomorult nyúl ijedtében keresztülugrott rajtam, én meg ott maradtam, és az egész banda rajtam röhögött... – Szeme elhomályosul. – Hát nem borzasztó?

Erre igazán nem tudok mit felelni.

Váratlanul nekem szegzi:

– Maga... maga hogyan nőtt meg ekkorára?

– Fogalmam sincs. Az ember csak nő... bele a levegőbe, nem tesz érte semmit...

– Hát épp ez az elviselhetetlen! Hogy észre sem vette... én meg nyújtózhatom, hogy belefeszülök, mégis sehol semmi...

Mentegetőzöm:

– Ne vegye a szívére, igazán nem a maga bosszantására nyúltam meg, tisztára véletlen volt...

– Csak legalább mondani tudna valamit, ami segít rajtam! – sóhajtja.

Szomorúan bámulok rá. Ha ez sokáig így megy, magam is összetöpörödöm a szégyentől.

– Igazán nem jut eszébe semmi?

– Ne hajszoljon! Hadd gondolkodjam egy kicsit...

Ott kuporog türelmesen, ráncolja a homlokát, majd hirtelen fölkel a könyvről, s rábök.

– Nem lapozná föl, hátha talál benne valamit az én esetemre...

Némán megrázom a fejem, intek neki, üljön csak vissza, jobb, ha most nem zavar. S aztán bizonytalanul elkezdem:

– Azt hiszem, azzal a névnagyítással kezdődött a baj. Igen, hogy maga mindenáron Kis Pál akart lenni, pedig abból annyi van a világon, hogy a telefonkönyvben külön oldalt kellett nyomtatni belőlük... Ahelyett, hogy megpróbált volna Pinduri Pál maradni...

Úgy mered rám, mintha félrebeszelnék. De most már nem hagyom.

– Mondja, sosem gondolt rá, hogy hátha azért csúfolják ki, mert igazából... irigylik?

– Márminthogy engem... irigyelnek?

– Bizony. Mivel lámpással sem találni közöttük még egy olyan tökéletes törpét, mint maga! – S egyszeriben fölülök, már nem zavar, hogy jócskán fölébe emelkedem. – Mert nézze csak, mi-féle törpe az, akit összetévesztenek egy alacsonyabb termetű emberrel vagy akár egy gyerekkel! Se hús, se hal! Eleven hamisítvány! A maga osztálytársai, ott a tornaórán, mennél magasabbra nőttek, annál távolabbra estek a valódi törpétől! Igenis, Pinduri Pál, vegye tudomásul, hogy maga az igazi! A legigazibb, akit csak elképzelhetek. A törpék tornasora pedig a legkisebbnél kezdődik, maga tehát nem az utolsó benne, hanem a legelső! Érti már?

Kikerekedik a szeme, a szája is megnyílik egy kicsit.

– Ho-hogyan mondja?

– Csak úgy, hogy ha valaki egyszer törpének születik, akkor ne akarjon nyúláns törpe lenni! Világos? Magának nem azon kell törnie a fejét, hogy a nyulat fölborítsa, hanem inkább... én a maga helyében a hátára pattannék! Mert azt ember fia meg nem teheti, csakis maga, a legtörpébb törpe, akiből akár világhíres nyúllovar válhat!

– Gondolja?

– De mennyire! Nem is odúfúró. Meg ez a leskelődés is... hát méltó magához?

– Érdekes – mondja álmélkodón. – Ilyesmi álmomban sem jutott volna eszembe. És... és a többiek... egyáltalán, mit szólnak majd hozzá, ha én...?

– Szóhoz sem tudnak majd jutni! Talán megéri, hogy mind a borbélynál tolong majd, hogy pirosra festesse a haját, mert divatba hozta Pinduri Pál!

Izgatottan dörzsöli a kezét, a képe is kipirul.

– Talán igaza van – mondja. – Megpróbálom. Igen, megyek és megpróbálom!

Azóta se láttam.

És reggelre, képzeljék, reggelre ott a kályha mögött a fal tövében a lyuk is eltűnt.

CIR-HOPP, A REPÜLŐ CICA

A kis tarka cica egy lomokkal tele ládában született a pincében. Amikor a házfelügyelő észrevette, felvitte a gyerekeihez játszani, s azok csak cicának szólították, így hát nem volt neve. Az a cica pedig, amelyiknek nincs neve, mindig egy kicsit féktelenebb és nevetlenebb a többi kismacskánál. Mert ha hívják vagy rákiáltanak: sicc! – egyszerűen nem hallgat oda, úgy tesz, mintha nem is neki szóltak volna.

A kis tarka cica legfőbb rosszasa az volt, hogy irigyelte a madarakat. Először próbálta elfogni őket. Ahogy meglátott egy madarat, éleset nyiffantva azt mondta: i-i-i-ikkk! A földre lapult, hátsófelét fogcsattogtatva ide-oda mozgatta, azután kilötte magát, mint egy puskagolyót. De a madár mindig elröppent előle.

Egy tréfás kedvű búbosbanka meg akarta leckéztetni az állandó madárriogatásért, és jó mélyen maga után csalta az erdőbe a fák, bokrok sűrűjébe. A magas, rovaroktól zsongó fűben észrevétlenül ráesteledett. Ez az erdő azonban nem közönséges erdő volt, hanem igazi meseerdő. Az pedig annyira sötét, ha valamiért éppen sötét akar lenni, hogy még egy kiscica zölden világító szeme sem láthat keresztül rajta. Mit tehetett volna egyebet szegény, nyöszörögve fogadkozni kezdett: „Anyu! Anyu! Nem leszek többé rossz! Csak most az egyszer hazajussak innen!”

És mintha az erdő bűvös sötétje csak erre várt volna, megcsillantott egy csomó fénypontot nem messze a kis tarka cicától, ami olyan volt, mintha a csillagos ég egy darabja leesett volna a fák közé.

E fényeket szentjánosbogarak gyűjtötták egy apró kunyhó te-

tején. A kunyhó gazdáját Csincsinellának hívták, és foglalkozására nézve jó tündér volt, aki egy kicsit túl jóra sikerült. Saját jósága elől kellett az erdő közepén megbújó kunyhóban elrejtőznie, mert jóságával annyi bajt okozott, hogy alig győzték helyrehozni utána. Mint minden hiteles jó tündérnek, Csincsinellának is bűvös hatalma volt hozzá, hogy minden kívánságot teljesítsen. Ő pedig, ha kértek tőle valamit, nem tudta megtagadni. S ebből óriási kavarodás támadt. A gyerekek például összevissza kívántak mindenfélét a természet rendje ellen. Úgy-hogy végül is nappal volt éjszaka, éjszaka volt nappal. A folyók az égen hömpölyögtek. A vízcsapokból tűz folyt, a tűzhelyeken fagylaltot főztek. A mozdonyokat kisfiúk vezették, de nem a síneken, hanem a háztetőkön. A felhők között őzek aranyhalakkal kergetőztek. A fák csokoládérudakká változtak, s a búzamezőkön a búzagalászokból prominlicukrot arattak. Ezért a főtündér gyorsan visszarakott mindent a helyére, Csincsinellát pedig kiköltöztette az erdőbe, hogy megvédje saját jósága ellen.

Így álltak a dolgok, mikor az eltévedt kiscica agyonsírva, éhesen Csincsinella kunyhójához érkezett. Annak ajtaja rögtön magától kinyílt előtte, mert hiszen egy jó tündér kunyhójának ajtaja volt.

Csincsinella persze szó nélkül eléje tett egy csupor bűvös tejet, amely csak kívülről látszott tejnek. Valójában borjómáj-pástétom volt, mert a tarka kiscica azt szerette legjobban.

Mikor már annyira teleette magát, hogy szuszogni is alig tudott, felnézett Csincsinellára, akinek aranykék szeme és színezüst haja rögtön elárulta, kivel van dolga. Kisgyerekek és kisállatok sohasem tévednek ilyesmiben. Csincsinella pedig azonnal megértette, hogy mindjárt baj lesz.

- Ne mondd ki! – kérte szorongva.
- Mit? – kérdezte a kiscica, és ártatlan képet vágott.
- A kívánságot!

– Miért ne mondjam ki?

– Mert akkor teljesíteni fogom!

– Remélem is! – A kis tarka cica felpúpozta a hátát, és mind a négy lábával egyszerre a levegőbe ugrott, mert nagyon fenyegető akart lenni. Azután kertelés nélkül a tárgyra tért: – Szárnyat akarok! A hátamra! Madárszárnyat! Olyat, amelyikkel a legmagasabb felhőkig is fel lehet repülni!

– Minek egy cicának madárszárny? – kérdezte Csincsinella megdöbbenve.

– Csak! – A kiscica dacosan felborzolta a szőrét.

Csincsinella nagyon elszomorodott. Tudta, ha egy kiscica azt mondja: „csak!”, akkor kár minden további szóért.

– Hogy hívnak? – kérdezte sóhajtva.

– Nincs nevem.

– Ó, már értem! Szegénykém, mennyivel egyszerűbb lett volna tisztességes nevet adni neked, meg egy kis simogatást és bűvös tejet hozzá!

A kiscica egyre mérgesebb arcot vágott, mert nem szerette, ha sajnálták.

– Jó, jó! Odaadom neked a szárnyat, de elnevezlek előbb – mondta Csincsinella sietve.

– Minek?

– Hogy a neveden át vigyázhassak rád. – Arról persze nem szólt egy szót sem, hogy ha valami bajt csinál, a nevének keresztül meg is foghatja. – Cir-hopp lesz a neved. Engem pedig Csincsinellának hívnak. Megjegyezted?

Cir-hopp már nem tudott felelni, mert a háta két helyen visketni, feszülni kezdett, s őt hirtelen elhagyta minden bátorsága.

– Jaj... jaaj! – nyöszörögte, és reszketett.

– Mi bajod? Csak nem félsz a növekvő szárnyadtól? Ha megbántad, vissza is vehetem tőled – hajolt le hozzá a jó tündér reménykedve.

Cir-hopp elszégyellte magát. Mordult egyet. Hirtelen megérezte, hogy azt a valamit, ami a hátán növekszik, éppúgy mozgatni tudja, mint a fülét vagy négy pracliját. Hetykesége visszatért. Minden szőrszála égnek állt az elragadtatástól. Örömében kacagni kezdett. S ha egy kiscica kacag, még a falak, bútorok, képek, a tűzhely és a kémények fölött a hold is együtt nevetnek vele. Csincsinella sem tudott komoly maradni. Mikor a kis tarka cica szárnyat bontott, s a zengve kipattanó ajtón át felrepült a csillagporos égbe, a kacagástól a könnyeit törülgetve utána szólt:

– Vigyázz magadra, Cir-hopp! Nehogy bajt hozz a fejünkre!

Csincsinella persze teljesen tisztában volt vele, hogy Cir-hopp semmiféle jó dologban nem törte a fejét. Elsősorban addig repült fölfelé, amíg csak bírta, és közben olyan fintorokat vágott a holdra meg a csillagokra, hogy azok megbotránkozásukban visszafintorítottak rá. A csillagvizsgálókban a szakállas profeszszor bácsik, akik nagy távcsöveken át figyelték az eget, majdnem hanyatt estek csodálkozásukban, mert még sohasem fordult elő, hogy égitestek ilyen illetlen arcot vágtak volna.

Cir-hopp ezután egyenesen a kék mesehegyek legmagasabb sasfészkéhez repült. Ebben a fészekben öreg, süket és mérges kőszáli sas tanyázott. Mivel ő maga már nem látott jól, és mindenkit becsapott, még a levegőre is gyanakodott maga körül. Egyszer órákon keresztül lesett saját árnyékára, mert azt hitte, el akarja lopni tőle a zsákmányát, amelyet ő éppen ellopott egy baromfiudvarból. A sas árnyéka addig egészen engedelmes, ártatlan árnyék volt. De mikor az öreg ragadozó folyton arra gondolt, hogy lopni akar tőle, lassanként megtetszett neki az ötlet. Mivel azonban egy árnyék a gazdája nélkül nem tud semmit sem csinálni, addig sürgette az öreg sast, míg az felkerekedett az árnyékával együtt, és a saját fészkeből ellopta a saját zsákmányát.

A csel, amellyel Cir-hopp, a repülő cica éjnek idején kicsalta a vén ragadozót sziklafészkeből, nagyon haszontalan dolog volt.

– Halló – kiáltotta egy szikla mögé rejtőzve roppant erélyesen. A biztonság kedvéért még egy követ is hozzávágott a bóbiskoló madárhoz.

– Há... mi... ki az?! – horkantott fel az öreg sas.

– Kurrzó Kaulit keresem! – kiáltott Cirr-hopp olyan hangoosan, hogy belefájdult a torka. – Ön az?

– Igen, igen. Persze!

– Bizonyos benne, hogy ön az?!

Egy kis szünet támadt, mert az öreg ragadozó csak lassan értette meg, mit mondtak neki, és mindig kihozta a sodrából, ha valami váratlant kérdeztek tőle. S ha kijött a sodrából, akkor nem tudott félelmetes lenni. A ragadozók hatalma pedig abban rejlik, hogy félnek tőlük.

– Szeretném tudni, miért ne volnék én Kurrzó Kauli, mikor az vagyok – motyogta gyámoltalanul.

– Az a kérdés: be tudja-e bizonyítani?

A sas ettől azután végképpen odalett. Mert hogy tudná bebizonyítani egy vén ragadozó a kék mesehegyek tetején, hogy valóban az, aki?

– Nem – nyögte kétségbeesetten. – De tessék szíves lenni elhinni nekem, hogy Kurrzó Kauli vagyok!

– Nem tehetem. Nagyon fontos üzenetet hoztam Kurrzó Kauli részére a tündérfőnökségtől. Egy különleges, fiatal bárányt készítettek neki reggelire, amelynek vére meggyógyítja a süketségét, és újra fiatal sassá varázsolja!

– Ó! – ámult el az öreg madár. – Hát mégis megteszik végre?!

– Igen. De csak vele egyedül. Mert Kurrzó Kaulinál nincs fontosabb személyiség az egész erdőben!

– Ezt mondták?

– Ezt. Most képzelje el, mi lenne, ha egy másik sast küldenék arra a bűvös reggelire. Az állásomba kerülne – mondta Cirr-hopp méltóságteljesen.

– Ez igaz. De hogyan tudnám bebizonyítani, hogy én vagyok én?

– Megmondom. Két tanúval. Huhogó Hugó, a bagoly, és Surrah, a denevér ilyenkor vadásznak. Hozza ide őket. Ők majd igazolják a személyazonosságát.

– Máris megyek! Rohanok! Régi cinkosom mind a kettő! Igazán örülök, hogy tévedésből nem ettem meg Huhogó Hugót tavaly! – kárálta rekedten, és nagy szárnycsattogtatással felkészálódott.

Cir-hopp a szikla mögött egész testében reszketni kezdett, mikor meglátta, milyen eget eltakaró, hatalmas szárnyai és borzasztó karmai vannak a vén rablónak. De azért mégis besurrant az elhagyott fészekbe, és ott megnyugodott. „Ez a sas éppolyan ostoba, mint amennyire én okos és ravasz vagyok. Már tudom is, mit fogok csinálni” – gondolta.

Az öreg sas csak hajnalban tért vissza nagyon kimerülten. Mert amint a denevér és a bagoly meglátták őt, ész nélkül menekültek. Hiába kiabált utánuk kedves, hívogató szavakat. És egyáltalában nem lehet zokon venni tőlük, hogy nem hittek neki. Aki a legnyájasabb beszélgetések végén mindig meg akarja enni az ismerőseit, az ne csodálkozzék rajta, hogy egyedül marad. Így repültek a levegőben órákon keresztül – hegyek fölött, felhők között – a bagoly, a denevér és nyomukban a dühöngve barátságát bizonygató Kurrzó Kauli. Mikor szégyenszemre hazakullogott, sértődöttsége még a fáradtságánál is nagyobb volt.

– Ezt tették velem, aki annyiszor felfalhattam volna őket, és nem tettem meg! Ez a hála! – lihegte, és még könnyezett is egy kicsit.

Cir-hopp az öreg ragadozó távollétében keresztbe állított egy nagy halcsontvázat a fészek bejárata előtt, ami azelőtt nem volt ott. És mikor az be akart menni a tanyájára, megkérdezte tőle, mit keres.

– A fészket! – krákolta a vén rabló.

– Akkor el tetszett tévedni – mondta udvariasan Cir-hopp – Mert ez az én fészke.

Az öreg madár rábámult a halcsontvázra, ami azelőtt nem volt ott, és nagyon megzavarodott. Mert ha valami változás történt abban, amit megszokott, teljesen elvesztette a fejét. „Jaj nekem! – gondolta. – Ez a halcsontváz nagyon gyanús, és roppantul idegessé tesz. Amint híre megy annak, hogy a süketségem mellé meg is bolondultam, a fiatal sasok egykettőre kiráznak a bőrrömből!”

– Bocsánat! – mondta, és ebből is látszik, mennyire magánkívül volt. – Úgy látszik, valóban eltévedtem.

Cir-hopp megvárta, míg a bolonddá tett madár szárnycsattogása is elhalt a távolban, azután hozzálátott, hogy berendezkedjék új otthonában. Őszintén szólva egyáltalában nem érezte magát kényelmesen a sasfészkekben, amely tele volt kemény csontokkal. Hol az oldalát, hol a mellét szúrta valami. De semmi nem zavarta annyira, mint éppen a szárnya, mert nem volt gyakorlata a szárnyviselésben. Hol a hasa alá gyűrte, hol ráfeküdt, félálmában pedig magához szorítva hátsó lábával, olyan borzasra rugdosta, hogy megtévesztően hasonlítani kezdett egy kimustrált tollseprűre. Reggelre annyira elzsibbadt az egész teste, hogy alig tudott kirepülni a sasfészkekből.

„Nem baj – vigasztalta magát. – Mégis én vagyok az egyetlen repülő cica a világon!”

Mikor meglátta maga alatt az első keringő fecskecsapatot, minden gondjáról elfelejtkezett.

– Megvagytok! – rikkantotta boldogan, és utánuk vetette magát.

Huss! Ahol az előbb még fecskék cikáztak, most üres volt a levegő.

– Hová lettetek? – nézett körül sértődötten.

– Mit gondolsz? – suhant el mellette villámgyorsan egy nádi-veréb. Még bele is csípett Cir-hopp fülébe. – Majd megvárnak téged!

– Auu! – jajdult fel a repülő cica. – Szemtelen! Majd én megmutatom, hogy erősebb vagyok, mint ti!

– Mit mutatsz meg nekünk?! – Vastag csőrű, szürke mellényű varjúsereg vette körül. Azt se tudta, honnan kerültek elő hirtelen. De hiába kapkodott utánuk, egyiket se tudta elfogni. Csak nevettek, hangosan fecsegve gúnyolódtak rajta.

– Mit keres egy macska a levegőben?! – károgták. – Talán bizony valamelyik cirkusból vetted kölcsön ezeket a csapzott műszárnyakat? A repüléshez érteni kell, barátocskám! Így egy szárnyra kelt tyúkot se tudnál utolérni! – Egyre sebesebben keringtek körülötte. Cir-hopp feje szédült, szárnya egyre fáradtabban csapkodott. Hirtelen érezte, nem bírja tovább. Zuhanni kezdett.

– Segítség! Csincsinella! – kiáltotta.

Selymes, sűrű légpárna csúszott alája, azon ereszkedett lefelé, éppen Csincsinella kunyhója elé. Csincsinella a kunyhó ajtajában várta, és rögtön letett eléje egy csupor bűvös tejet.

– Mást nem kívánsz tőlem? – kérdezte szelíden, mikor látta, hogy védence jóllakott. – A madarak nem fogadtak be maguk közé. Minek neked szárny, Cir-hopp?!

– Kell! Nem adom vissza! Az enyém! – kiáltott a tarka cica harciasan.

– Persze hogy a tiéd. Csak akkor veszem vissza tőled, ha nagyon szépen megkérsz rá – mondta Csincsinella barátságosan, és bement a kunyhójába. Cir-hopp persze nem sejtette, hogy odabent rögtön hozzákezdett a legnagyobb tavaszi varázslathoz.

Cir-hopp a napot egy hús bokor aljában töltötte, mert szárnyas macska létére szégyellt volna a fűben gyalogolni, s felrepülni sem mert, félt, hogy borzas szárnya miatt megint csúfolni

kezdik a madarak. Sötétedéskor indult útnak. Felröppent a levegőbe, és nemsokára elérkezett a város széléhez. Azután megpihent egy lapos tetejű villa kertjének legmagasabb jegenyefáján. De ez már a nagy tavaszi varázslathoz tartozott. És az is, hogy egy selymesen fehér cicakislány kiült a villa lapos tetejére. Az égen telihold ragyogott. Ennek a cicakislánynak valójában semmi keresnivalója nem volt a háztetőn. A mamájának azt mondta, fáj a feje, és a háztetőn frissebb a levegő. A cicakislányt Mirrhyn Cisszának hívták, és erre nagyon büszke volt.

Cir-hopp ránézett Mirrhyn Cisszára, ahogy selymesen, rejtelmesen ott ült a holdfényben. Hirtelen úgy érezte, valaki lenyúlt a nagy kerek holdtányérból, és összeszorította a szívét. Azután összeszorította minden gondolatát. Egyetlen szó nem jutott az eszébe, mert hiszen minden lapos volt a fejében. Átröppent a háztetőre. Csak állt ott borzasan felmeredő szárnyakkal, hegyes fülekkel, és bámulta a cicakislányt.

Cissza úgy tett, mintha a jövevény ott se lett volna, de azért hirtelen fészülködni kezdett, illegette a fejét, és egyik pracliját kecsesen feltartotta. Cir-hopp ettől végképpen megsemmisült.

– Kegyed micsoda? – kérdezte a tünemény váratlanul. Hangja végtelen unalmat fejezett ki.

– Én . . . é . . . én – dadogta Cir-hopp –, én egy . . . cica vagyok.

– Érdekes. Azt hittem, bagoly. Ki látott még szárnyas cicát?

– Hirtelen elkuncogta magát. Kinevette Cir-hoppot.

– Senki se látott még! – jajdult fel Cir-hopp sebzett hiúsága.

– Én vagyok az egyetlen repülő cica a világon! Önnek ez semmi?

Cissza egy kicsit zavarba jött, mert valójában tetszett neki a különös lény, de nem tudta, mit szólhat a szárnyához. Elvégre jól nevelt cicakislány volt. Kérdés, hogy a mamája, barátnői és szomszédai miképpen vélekednének egy szárnyas cicáról.

– Nem tudom . . . – mondta vontatottan, és a fejét bájosan

hátrarázta. – Ezek olyan külön dolgok. Rendes cicáknak nincsen szárnyuk.

– Mit ért ön rendes cicákon? – kérdezte Cir-hopp sértődötten.

– Hát... akiknek sima a háta. Úgy gondolom, a szárnyas cicák nagyon nyughatatlanok, és szeretnek elcsavarogni a családjuktól. – Cissza egyszerre teljesen bizonyos volt benne, hogy a mamája sohasem egyezne bele egy szárnyas cicával való barátságába. – Mennem kell – mondta hidegen. De azért még nyújtzkodott egyet, és a pracliját megint kecsesen feltartotta.

– Várjon! – könyörgött Cir-hopp. – Ha tegyük fel, nem volna szárnyam, mert letépném, és elrugdosnám magamtól, akkor...?!

Cissza arcára talányos kifejezés ült. Cir-hopp úgy látta, mosolyától megálltak az égen a csillagok.

– Akkor? Talán. Azt hiszem, az egészen más volna – dorombolta halkán, azután eltűnt, mint egy látomás. Cir-hopp hiába várta, hogy újra felbukkanjon. Persze nem tudta, hogy Cissza a padlásablakon át kényelmesen lesi őt egész idő alatt, amint bánatosan a holdra bámul és panaszkodik. Végre megtalálta azokat a varázsszavakat, amelyek csak tavasszal jutnak eszébe a fiatal cicáknak. És ezekkel a varázsszavakkal, anélkül hogy észre vette volna, teljesen meghódította a leselkedő cicakislányt. „Mrnyau!” – mondta ki az első varázsigét. Azután így folytatta: „Eauoóóó!” És ez volt a második varázsigé. Azután kimondta a legerősebb varázslatot, ami inkább bánatos, méla macskadal volt: „Odolüün! Odolüün!”

„Több mint csinos – állapította meg Cissza a padlásablak mögött. – Ha megszabadul a szárnyától, be fogom mutatni otthon!”

Cir-hopp két napon át küszködött magával. Hiába akarta elefejtetni Cisszát, amint a pracliját kecsesen feltartotta a házte-

tőn, egyre kevésbé sikerült, mert mindig rágondolt. S mikor rágondolt, szárnya úgy lapult a hátára, mintha kövekkel tele zsákokat cipelt volna. Hirtelen felmordult, lefújta, azután átkapta a szárnyát, és teljes erejéből beleharapott. Fel is jajdult mindjárt, annyira fájt neki. A második nap estéjén azután egy csendes, alázatos cica lépett be Csincsinella kunyhójába.

- Éhes vagy? – kérdezte Csincsinella kedvesen.
- Nem. Köszönöm.
- Talán szomjas vagy?
- Nem vagyok szomjas.
- Nehéz a szárnyad, lelkecském? – segítette ki a jó tündér.
- Nagyon nehéz, Csincsinella!
- Szeretnéd, ha megszabadítanálak tőle?
- Szeretném!

Csincsinella nem kérdezett többet. Keskeny fehér kezével csak végigsimította Cir-hopp hátát, s szárnyai, mintha ott se lettek volna, eltűntek.

– Most megint olyan vagy, mint akármelyik rendes, becsületes cica – mondta szelíden. – Nem vagy sem kevesebb, sem több náluk.

Cir-hopp háromszor odaértette hideg kis orrát Csincsinella arcához, mikor az lehajolt hozzá. Ami három gyöngéd, hálás macskacsókot jelentett. Azután nekiiramodott, és meg sem állt a városszéli villáig.

Mikor Cissza mellette ült a háztetőn a fogyó hold fényében, Cir-hopp boldogságtól szédülten felkiáltott:

– Milyen ostoba voltam! Hiszen most is repülök! Sokkal magasabbra tudok felrepülni, mint mikor szárnyam volt!

TRENCSÉNYI LÁSZLÓ

A HÉTFEJŰ SÁRKÁNY KALANDJAI

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy hétfejű sárkány. Egy szép reggel a kakas kukorékolására jó szokás szerint fel is ébredt. Kinyitotta mind a hét pár szemét.

- Jaj de jót aludtam! – mondta az egyik feje.
- Milyen álmos vagyok! – mondta a második feje.
- Éhes vagyok! – kiabálta a harmadik.
- Szomjas vagyok! – kiabálta a negyedik.
- Ne kiabáljatok! – szólt az ötödik fej.
- Nem akarok óvodába menni! – kiabálta a hatodik.
- Menjünk már! – nógatta a többi fejét a hétfejű sárkány hetedik fejecskéje.

Ha a hetedik feje meg nem szólalt volna, talán még ma is veszekednének.

Ment, mendegélt az óvodába a hétfejű sárkány. Az óvoda kapuja sarkig kitérve. Ő meg egyenesen felballagott a lépcsőn, belépett a csoportszobába, s mindjárt le is ült a kis székre, az asztal mellé.

- Kérek enni! – mondta az egyik feje.
- Éhes vagyok! – kiáltotta a második feje.
- Kezit csókolom – köszönt illendően a harmadik.
- Én is éhes vagyok – szólt a negyedik.
- Én nem szeretem a tejet! – kiabálta az ötödik.
- Kalácsot is kérek! – szólalt meg a hatodik feje.

A hetedik feje nem szólt semmit, szépen kilefetyelte a tejet a bögréből. Ha nem kezdett volna hozzá, tán még most is veszekednének.

Reggeli után csipkés asztalkendővel megtörölte mind a hét

szája szélét a hétfejű sárkány, leseperte kötényéről a morzsákat, s beült a sarokba.

– Óvó néni, mondjál nekünk mesét! – kérte az első feje.

– Én ezt már hallottam! – kiabálta a második feje, pedig nem is tudta, milyen mesére készül az óvó néni.

– A mackósat meséld el! – követelte a harmadik feje.

– Ne azt! – ellenkezett a negyedik.

– Én inkább verekedni akarok! – szólt bele az ötödik feje.

– Hallgassuk a mesét! – kiáltott rájuk a hatodik feje.

A hetedik feje nem szólt semmit, csak végighallgatta az óvó néni meséjét, mely úgy kezdődött, hogy:

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy hétfejű sárkány...

VÉGH GYÖRGY

DON MAKARÉMÓ, EGY KULCSLYUKON KERESZTÜL

Azon a késő nyári délutánon a szokottnál is sötétebb volt a Mária téri épület lépcsőházában. Loholástól lógó nyelvvel csöngettem be Futyuri barátoméék ajtaján. Egy darabig csönd volt, már azt hittem, hogy se Futyuri nincs otthon, se Don Makarémó: Futyuri játékmajmocskája. Aztán nagy sokára Don Makarémó távoli hangját hallottam, valahonnan a lakás belsejéből.

– Addig nem érek rá ajtót nyitni neked – kiabálta –, amíg ki nem szabom a bal talpamat! Lehet, hogy öt perc múlva meglepszek veled, ha nem, akkor sajnos tévedtem. Mindenesetre retentő nagy munkában vagyok, úgyhogy kérlek, ne zavarj!

Eltátottam a számot, mert egészen elhúltem, hogy milyen szemtelenül merészel beszélni ez a Don Maki velem! Ugyanakkor irtózatosan furdalta az oldalamat a kíváncsiság, hogy mi a csudáért szabja ki Don Makarémó a bal talpát! Hiszen előző este még semmi baja nem volt se a jobb, se a bal talpának; azóta rokkant volna meg talán? És ha még ki is tudja szabni, hogyan fogja összevarrni? És ha össze is varrja, ugyan mit fog vele csinálni? Ennek a sokszor négyballáb Don Makarémónak lesz talán még egy ötödik, pótballába is? Mert azzal tisztában voltam, hogy egy bal talp láb nélkül sehogy sem áll meg egymagában ebben a mai rohanós, furcsa világban.

Amíg mindez villámsebessen átfutott az agyamon, Don Maki félhangos mormogását hallottam továbbra is az ajtó mögül. Hogy jobban ki tudjam venni a szavait, fülemet odaszorítottam a kulcslyukhoz.

– Határozottan jól sikerült a bal talpam – dünnyögött elégedetten – sőt mindegyik ujjam is külön-külön! Persze ehhez ész

kell ám, hogy kitalálja az ember, hogyan is kell talpat szabni! És bár én állítólag nem vagyok ember, csak egy játékmajom, eszem azért csőstül van. Furcsa kifejezés ugyan az eszemmel kapcsolatban, hogy „csőstül van”, de kicsinyáljak, ha egyszer a csőstül azt jelenti, hogy „nagyon is bőségesen”, hogy „tömestül”. Fogtam magam, és ráálltam erre a nemezkalapra – várjunk csak: nem ez volt Futyuri nagypapájának a vadászkalapja? Mert akkor nagyon fogok ám szorulni Futyuritól! Tehát ráálltam erre a nemezkalapra, és szabókrétával körülrajzoltam rá gondosan a talpamat meg a hüvelyklábujjamat, utána a mutatólábujjamat, a középső lábujjamat, a gyűrűslábujjamat, valamint a kislábujjamat. Az csak természetes, hogy amikor ezzel készen vagyok, leveszem a saját talpamat a nemezkalapról, és úgy fogom kiszabni, nem pedig úgy, ahogy a jobb talpammal csináltam, mert akkor még nem voltam ilyen tájékozott talpszabásügyekben, mint most – hiába, gyakorlat teszi a mestert! –, és sajnos, a nemezzel együtt a szőnyegből is sikerült kivágni a talpamat... Ebből kifolyólag csupán egyet tehetek az idők végezetéig: hogyha vendég jön hozzánk, kénytelen leszek majd ott állni mindig a szőnyegnek azon a bizonyos pontján, hogy senki soha ne vehesse észre, milyen balszerencse is történt azzal a jobb sorsra érdemes szőnyeggel. A jó pap holtig tanul – tartja a közmondás, no de Don Makarémó is, mert rövidesen egész ügyes szabómester lesz belőle! Így ni... már csak össze kell varrni... Tű, cérna, olló nem gyerek kezébe való holló... Csakhogy én nem gyerek vagyok, hanem Don Makarémó... Ó, Don Makarémó, hogy te milyen ügyes vagy! Ez aztán, ha jól sejtem, pompásan sikerült! Jobban ennél nem is sikerülhetett volna! Úgy sikerült, mint a vöcsök – tehát kifogástalanul, és úgy hasonlítunk is egymáshoz, mint két vöcsök!

Az elképedésem Don Makarémó hosszúra nyúlt monológja alatt egyre nőtt. Az államot kénytelen voltam felkötni a zsebken-

dőmmel, annyira leesett. Hogy miket fecseg ez a Don Maki itt összevissza! Megkrütytyent talán? (Fruzsina szokta előszeretettel használni ezt a szót a „megkerült”, „elment az esze” helyett!) A következő pillanatban Don Makarémó hangja váratlanul fölerősödött:

– Nem krütytyentem meg, nem bizony! Csak tudom, hogy hallgatózol, ami valljuk be, nem szép szokás. De hiába is hallgatóztál, azért fogadni mernék, sőt egyenesen a nyakamat teszem rá, hogy halvány segédfogalmad sincs – de persze nem is lehet! –, hogy mit is csináltam!

– Nincs bizony! – szaladt ki önkéntelenül a számon.

– Na látod, most aztán végképp elárultad magad! – rikkantott Don Maki, és ezzel kivágódott az ajtó, úgyhogy egyszerűen beestem az előszobába. (Mert hiszen – amint már említettem is – a fületem szorosán a kulcslyukhoz szorítottam egész idő alatt.)

Amikor magamhoz tértem első meglepetésemből, még jobban elképedtem. A konyhaajtóból egyszerre *két* Don Makarémó nézett rám, szemrehányóan. Olyan egyformák voltak valóban, mint két vöcsök, vagy még inkább, mintha ikertestvérek lettek volna.

– Tudod, az történt – szólalt meg az egyik Don Makarémó, ezek szerint az én régi kis ismerősöm és pajtásom –, hogy vagy egy héttel ezelőtt Futyuri unokaöccsénél voltunk vendégségben, a kis Tomikánál. Annyira megtetszettem neki – ezen persze nem is csodálkozom! –, hogy nem akart elengedni, ott szeretett volna tartani magánál. Csakhogy, tudod, én Futyuri játékmajmocskája vagyok, és nem hagyhatom őt el sohasem. Futyuri időnként ugyan megfélekedzik rólam, sokszor a sarokba vág a kacsái közé, de én azért még sohasem sértődtem meg, mert tudom, hogy Futyuri ilyen, hogy ilyenek a gyerekek és az emberek. És ha neki nincs is rám szüksége, nekem bizony szükségem van

rá, és ez nekem tökéletesen elég. Az igaz, hogy önállóan is megállok a lábamon, hogy nélküle is vagyok ám valaki – nem is akárki, hanem Don Makarémó! –, de azért elárulhatom neked, amit te talán már réges-régen tudsz, hogy mégiscsak Futyuri képzeletében születtem meg igazán, neki köszönhetem, ha nem is az életemet, de a léteimet. Futyuri nélkül csak közönséges, jellegtelen, szürke kis játékmaim maradtam volna, egy a sok száz hozzám hasonló játékmaim közül, amire azt szokták mondani, hogy ilyenből tizenkettő egy tucat... Nem tudom, megérted-e magasröptű fejtegetésemet, de azt akartam mindezzel elmondani, hogy Futyuri nélkül nem lettem volna Don Makarémó. Mert ahogy Futyuri is csak egy van a földön, Don Makarémó sincs több, és nem is lesz soha még egyszer ilyen játékmaim e hatalmas világegyetemben!

Döbenten hallgattam Don Maki fejtegetéseit, fel se tétéleztem róla ennyi ész, hogy ennyi sütnivalója lehet egy játékmaimnak...

És aztán, ahogy mentünk lefelé a lépcsőn, Don Makarémó kézen fogva vonszolta maga után a megszólalásig hasonló játékmaimot, aki ezek szerint mégsem lehetett Don Makarémó.

– Tehát – folytatta Don Maki elgondolkozva –, amikor a kis Tomikának úgy megfájdult a szíve értem, elhatároztam, hogy megcsinyálom magamat még egy példányban. Mint ahogy te is jól tudod, született ezeremester vagyok, így hát nem is esett nagyon nehezemre. Ördögös ügyességgel a tükörből kiszabtam magamat, csak amilyen kétfaláb vagyok – akár egy jobbfajta szórakozott professzor –, véletlenül kétszer szabtam ki a jobb talpamat –, természetesen ahogy már említettem is, a szerencsétlenül járt szőnyeggel együtt. Mármost ezt a hibát haladéktalanul helyre kellett hoznom, és így hasonmásom bal talpát még egyszer ki kellett szabnom a nemezkalapból. Az összeállítás aztán már egészen könnyen ment, szinte gyerekjáték volt,

mert a házunkban lakó Eördögh bácsitól ellestem – nem a kulcslyukon, hanem az ablakon keresztül! – a szabás-varrás minden csínját-bínját, valamennyi fortélyát.

Tűnődve állt meg egy pillanatra az első emeleti lépcsőfordulónál.

– Tehát külsőnket illetően nem vitás, hogy két Don Makarémó áll most előtted. És ha befogom a pofámat, fogalmad sincs, hogy melyikünk az igazi, mert még a papírcsákónk is megszólalásig hasonlít egymáshoz, és mindkettőnknek csáléra van csapva. Csak tudod, azzal nem vagyok még tisztában, hogy a kis Tomika kezében mi lesz majd a hasonmásomból. Hogy Don Maki nem, az holtbiztos, erre akár mérget is hajlandó volnék bevenni. De azért bevallom neked, nagyon kíváncsi vagyok, hogy mi lesz ebből itt ni, mondjuk, egy év múlva a kis Tomika kezében, illetőleg a képzeletében!

Mielőtt fölszálltunk a 86-os autóbuszra a Batthyány téren, hogy kimenjünk Don Makarémóval és a pót Don Makival, vagy hogyan is nevezzem, a kis Tomikához Óbudára, Don Makarémó a Batthyány téri volt csarnok mellett belém csimpaszkodott.

– Ezért az okfejtésemért légy szíves vegyél nekem egy nagyadag vaníliafagylaltot. Sőt ne csak nekem, hanem Don Makarémó II-nek is, aki viszont, ha jó a szimatom, inkább a csokoládéfagylaltot szereti! (Talán mondanom se kell, hogy mindkét nagyadag fagylaltot Don Makarémó I., azaz az egyetlen és páratlan Don Makarémó kebelezte be, a vaniliát és a csokoládét is, jóízűen fölhabzsolva még a tölcséreket is.)

És ezek után az is természetes, hogy három autóbuszjegyet kellett lyukasztanom: egyet nekem, egyet Don Makarémónak és egyet Don Makarémó II-nek.

És amíg lyukasztottam, a két Don Makarémó egymás mellé ült le egy ikerülésre. És minthogy egyik se szólalt meg, fogalmam se volt, hogy melyik is az igazi Don Makarémó, Futuyuri

játékmajmocskája, amiből csak egy van e hatalmas világegyetemben, és melyik a névtelen, egy-a-sok-közül játékmajom, amelyiknek léte a kis Tomikától függ majd. Úgy ültek ott mozdulatlanul, kifürkészhetetlen ősi majomarccal ketten egymás mellett, mint két szürke kőtömbből faragott kis Buddha-szobrocska, amelyet a régiségkereskedések kirakataiban lehet látni időnként. Fogalmam sem volt, hogy melyikük melyik, kár is lett volna találgatnom a félhomályban.

A Flórián téren hunyorogva pislogtak a szélben a villanylámpák, ahogy leszálltunk az autóbusról. A kis Tomika már aludt, amikor Don Makarémó odahelyezte mesterművét a fiúcska szöszeke feje mellé a párnára, sok szeretettel, nagyon-nagyon vigyázva.

Hazafelé az üres autóbuszon elöl ültünk a négyes ülésen, szemközt egymással. De Don Makarémó kivételesen nem csacsogott, nem ugrabugrált velem, hanem tűnődve nézett ki az ablakon az éjszakába.

Mintha a szíve, a játékossága egy része is ott maradt volna mesterművével együtt Óbudán.

ISZLAI ZOLTÁN

HÓBUCKA ÉS NETTÓ, A LÁTHATATLAN OROSZLÁN

Hóbucka, Hóbucka! – kiáltott Eszter a csöndes hóesésben.

A kert fehér volt. A hóban tappancs lábnyomok. De a lábnyomok gazdája – sehol.

„Megint láthatatlant játszik – gondolta Eszter. – Egy igazi hókupac mellé kuporodott. És most várja, hogy megkeressem. No, megállj csak! Lesz itt fölfedezés, de tüstént!”

Eszter zsebre tette kétujjas kis kesztyűjét. Uzsonnatáskájából műanyag zacskót húzott elő. A táskát mindig magával hordta, ha hosszabb útra indult hófehér pulijával, amit nyolcéves születésnapjára kapott az édesapjától, karácsony után.

Nem volt kétséges: Eszter megérdemli a kutyát. Énekből ugyan alig kapta meg a négyest. Énekelni szeretett, de nem tudott. A többi jegye viszont mind ötös lett. Balkezes létére ő írt az osztályban a legszebben.

Madzag Oszkár, az énektanárjuk mindig mondta is, amikor megnézte a füzeteket: – Eszter! Ha a bal *füled* lenne olyan jó, mint a bal *kezed*, nem gondolkodnék, hogy most hármast vagy négyest adjak-e neked énekből.

Madzag Oszkár bácsit Pehácsik Lajosnak hívták. Egész családja Madagaszkáron élt, a követségen. Rengeteget leveleztek. Pehácsik tanár úr mindig elmesélte az énekórán, mi újság Madagaszkár szigetén.

Ezért ragadt rajta a kedves csúfnév: Madzag Oszkár.

– Madagaszkár annyira van Budapeستől repülön, mint Szombathely lóháton – mesélgette Madzag Oszkár bácsi. – Namármost. Csak az a baj, hogy még sose utaztam Szombathelyre lóháton. Ti se, ugye?

– Mi sem! – kiáltották kórusban a gyerekek.

Így aztán, bár mindig erről volt szó, Madagaszkárról lehetett megtudni a legkevesebbet.

No és az oroszlánok? A madagaszkári oroszlánok? Az óriás Bruttó? A mozgékony, karcsú Nettó, aki annyira szereti a finom, porhanyós antilopcombokat? És a csöppnyi, töpörödött férj-oroszlán: Tara?

Ők is olyan bizonytalanok voltak.

– Állítólag Nettó úton van Budapest felé, hogy fölvetelét kérje az Állatkertbe. Rendes tagnak – mondta egyszer az énektanár bácsi.

– Hiszem, ha látom – kottyantott közbe Eszter, amikor már biztos volt benne, hogy megkapja a négyesről az értesítést. S a négyesért a kutyát édesapjától.

– Hát nem is árt, ha hiszed – kacintott Madzag Oszkár bácsi, azaz Pehácsik tanár úr. – Mert bizony nem bírjuk kiszámítani, mikor ér ide. – Hiszen, mint mondtam, nem tudjuk, mennyire van Szombathely lóháton. De ez még nem elég, ezenkívül más baj is van.

– Nem elég? – csodálkozott kicsit későn valamelyik gyerek. Neki már ez is elég volt.

– Nem elég – jelentette ki Madzag Oszkár bácsi, és már mondta is a másik bajt: – Azért van baj, mert ez a Nettó, mielőtt útra kelt, óvatosságból teljesen átlátszó lett. Egyébként rettentően jól nevelt oroszlán! Amíg nem kérdezik, sohase beszél.

– Hát hogy lehetne kérdezni egy átlátszó oroszlánt? – dühöngött Eszter. – Hiszen ha átlátszó, akkor nem lehet látni. Csak a hátteret. Ami mögötte van. Ami pedig mögötte van, azt hiába kérdezem. A háttér a láthatatlan oroszlán helyett nem felel. Ha tényleg olyan óvatos, szerény és jól nevelt.

– Éppen hogy ez az! – tárta szét a kezét Madzag Oszkár bácsi hamiskásan mosolyogva. – Nettó átlátszó, mint az ablaküveg.

– De az ablaküvegnek legalább van kerete! – kiáltotta valamelyik másik gyerek.

Madzag Oszkár bácsi helyeslően bólintott.

– Ezért lehet látni. És?

– És! És! És! – kiáltozta az összes gyerek az osztályban. Eszter meg gyorsan kibökte, mi jutott eszükbe az ablaküvegről, a keretről és Nettóról.

– Nettót csak úgy lehet látni, ha bekeretezik.

– Így van – mondta Madzag Oszkár bácsi. – Tehát: aki Nettót akarja látni, tessék! Kereteztesse be.

A Nettó-ügy óta eltelt jó darab idő. Majdnem egy egész év. Eszter közben megkapta a hófehér pulit a tiszta ötös értesítőjéért. Kivéve az éneket, ami négyes maradt.

A kutyatenyésztő, akitől vették a kutyát, rengeteget beszélt.

– Terrier, terrier, terrier – mondogatta. – Egyik se tetszik? – De azért a kereskedő egyre csak nyitogatja a ketreceket. Alig van már belőlük. Nyitja: üres. – A puli! – csap a homlokára a tenyésztő. – A puli megint kiszökött! Kereshetem hetedhét hártárban!

– Puli? – nézett Eszterre az édesapja. – Puli! Az szép kutya, igaz?

– Nem ajánlom – mondta a kutyatenyésztő csak azért is mérgesen. – Én nem foglalkozom pulival. Csak bizományba adtak ide egyet. De már küldöm is vissza. Mindig kódorog. És alig lehet megtalálni ebben a havas kertben.

Tényleg: a puli sehol. Kicsit letörten, kissé csalódottan balagtak visszafelé a ketrecekhez. Már éppen elhatározták, hogy még egyszer megtekintik az éjjeliszekrényre emlékeztető dakszlikat, amikor Eszter ijedten hátraugrott.

– Mi van? – kérdezte az édesanyja. – Mit ugrálsz, mint a kecskebéka vagy egy bakkecske?

– Nem ugrálok – felelte Eszter –, de ott a hóbuckában mozog valami. Három kicsi fekete pont!

– Talán borz. Vagy menyét – vélte az édesapja.

– Ugyan, kérem! – avatkozott közbe fölényesen a kutyakereskedő. – Sejthettem volna. Ezt már többször megcsinálta. Nem borz ez, kérem tisztelettel.

– Nem is menyét? – lépett a furcsaság felé egy lépést Eszter édesapja.

– Ne tréfáljunk már, kérem! – fontoskodott a kutya. – Ez itt személyesen a puli.

– Puli? – csodálkozott Eszter. – Hiszen olyan, mint egy hóbucka! Teljesen fehér. Csak az orra meg a két kis gombszeme fekete.

– Puli ez. Csak fehér puli. Télen szinte láthatatlan. Annyira beleolvad a hóba.

– Tehát télen ez a kutya nem praktikus – jegyezte meg Eszter édesanyja. – Egy tacsó, az mégis praktikusabb. Hóban is látszik. Nem igaz?

– Nem – mondta Eszter. – Ez nem kutya. Ez Hóbucka. Ő lesz az én fehér pulim. Ha eldugja az orrát, és behunyja a szemét,

akkor télen nem látható. De én mégis mindig meg fogom találni. És Hóbuckámat most hazavisszük. Mert a világ kincséért se tudnék lemondani róla. Nekem már ő lesz a kutyám, egy egész életre.

Másnapra elolvadt a hó. Azon a télen több nem is esett.

Most azonban megint itt van. Már harmadik hete. Hóbucka meg Eszter a téli szünetben naponta játszhatják kedvenc játékukat.

Eszter előhúzza uzsonnatáskájából a műanyag zacskót. Kibontja, kiveszi belőle a fokhagymás kolbászt. Az illatos kolbászt a kezében lengetve, apró lépésekkel megindul. Körbe-körbe jár a nem túl nagy hátsó kertben. Száll a finom kolbászillat, Hóbucka kedvenc illata; körbe-karikába lengedez végig a kicsi kertben. Eszter összehúzott szemmel figyeli a hóbuckákat. A fehér puli egyszerre csak nem bírja tovább a finom szagokat. Sarkon perdül, gombszemét tágra nyitja, nedves, fekete gomborrát légvonalban a kolbászra szögezi. Csattint egyet a fogával – tavaly óta jól kinőtt –, nekilódul, és egyetlen hatalmas ugrással kikapja Eszter kezéből az ínycsiklandozó házikolbászt.

Leül, fejét elégedetten csóválja. Picit megforgatja szájában a falatokat. Aztán két hatalmas nyelés. Kész, mindenki elégedett.

Általában.

De most? A téli szünet befejezése előtt egy héttel? Mi történik?

Addig még rendben van, hogy villámgyorsan sarkon perdül, gombszemét tágra nyitja, nedves, fekete gomborrát légvonalban a kolbászra szögezi...

Aztán? Csattint egyet a fogával, nekilódul. És puff, vissza-perdül. Mintha gumifal dobta volna hátra.

Eszternek nyitva marad a szája a meglepetéstől. A kolbászt is leejti. A kolbász meg hirtelen eltűnik. A levegőből. Az eltűnés pillanatában csámcsogás hallatszik.

Hóbucka szőre fölborzolódik, gomborra vészesen szimatolni kezd. Nagy vakkantással Eszter irányába ugrik. És puff!

Mintha acélrugók löknék hátra, még nagyobbat nyekken.

Eszter toppant egyet a lábával.

– Hóbucka! Ne bolondozz! Keresd a kolbászt, de gyorsan! Különben lesheted, mikor kapsz még egyet!

Hóbucka morog. Nem örül a titokzatos eseményeknek. Most már óvatosabb. Nekikészülődik az ugrásnak, még nagyobbat ugrik, megint beleütközik valamibe.

De nem pattan vissza. Ellenkezőleg! Foggal-körömmel tartja azt a visszapattintó valamit. Mindez rendben is volna. Inkább kapaszkodni, mint lebukfencezni!

Hóbucka egy méterre van a földtől. Alatta az égvilágon semmi. Mégis kapaszkodik. Kotor, tép, rúg, hörög.

És alatta semmi.

Mi ez?

– Hóbucka, mi ez? Ki van alattad? Kérdezem, felelj! – mondja Eszter mosolyogva.

– Ha szabad szólnom, én megmagyarázom – hallatszott a kérdésre egy barátságos, bár rekedt hang. – De mindenekelőtt hadd köszönjem meg a finom falatot. Jobban esett, mint azok a pompás, porhanyós antilopdarabok, melyeket jóanyámtól, Bruttó mamától kaptam az útra.

– Hohó, várjunk csak! – állította meg Eszter a barátságos, rekedt hangot a beszédben. – Jól hallottam, hogy Bruttót mondtál?

– Igen.

– Tehát így hívják a mamádat. Ezt most elhiggyem? Vagy lyukadjon ki az oldalam a nevetéstől?

– Megmagyarázhatom – kezdte újból a kellemes, bár náthásforma hang, egyet-kettőt köhintve.

– Kérlek – mondta Eszter hűvösen. – Bár a magyarázatban Madzag Oszkárrol is lesz szó. Ha jól sejtem.

– Madzag Oszkáról? Nem egészen. Mert Madagaszkáról szeretnék beszélni. Ha ez a gomborrú kutya is beleegyezik.

– Hóbuckának szólítsd – utasította rendre Eszter a hangot.
– Még ha ezerszer is láthatatlan vagy. És a te neved? Gondolom, Nettó.

– Net-tó? ... Hát ezt honnan tudod? – kérdezte a hang ámuldozva.

– Nem érdekes. De mondd csak, mikor indultál Madagaszkárból? Mikor hagytad el sírdogáló édesanyádat, Bruttót? És Tarát, az apukádat?

– Nahát, ezt jól kitaláltad! – mondta Nettó.

– Azért Madzag Oszkár bácsinak is része van benne – ismerte el Eszter, és kacsintott egy nagyot. – Meséj, milyen volt az utad Madagaszkártól Pestig? Repülőgéppel jöttél, vagy lóháton?

– Repülőgéppel.

– Igen? – kérdezte Eszter, aki végre szerette volna megtudni, milyen messzire van Madagaszkár Budapesttől. – És megmondanád, mennyi ideig tartott ez az út Madagaszkárból repülőgéppel?

– Pontosan annyi ideig, mint lóháton Szombathelytől Budapestig – felelte örömmel Nettó, az átlátszó oroszán, hogy ő is szolgáljon valamiféle újsággal.

– Micsoda?

– Megjegyzem, azt is bele kell számítani, hogy ez nem teljesen biztos. Én is csak a repülőn hallottam.

– No, ebből nekem elég volt – mondta Eszter. – Úgy látszik, aki Madagaszkárról jön, mint te, attól éppen úgy nem lehet semmit se megtudni, mint Madzag Oszkár bácsitól, aki Madagaszkárral csak levelezik. Hóbucka, ugorj, megyünk sétálni! Semmi dolgom olyanokkal, akik nem tudják kinyögni, milyen messziről jöttek. És ráadásul még teljesen láthatatlanok is.

– Jaj, el ne hagyjatok már, mert tüstént megfagyok. Nem halod, milyen náthás a hangom?

– Megfagysz? – kérdezte Eszter. – Hát itt nincs olyan hőség, mint Madagaszkárban. De mi a csudát csináljak veled? Milyen vagy tulajdonképpen?

– Mozgékony és karcsú vagyok.

– Ezt már hallottam a tanár bácsitól. Én azt szeretném tudni, milyen nagy vagy. Beférsz egy szobába?

– Mekkora képzelés?

– Hát: egy méter magasnak.

– Miért?

– Mert látom, hogy Hóbucka olyan magas van a levegőben. És csak a hátadon lehet.

– Igazad van. Egy méter magas vagyok.

– Szeretnél bejönni?

– Ha te is szeretnéd, én aztán szeretném – mondta Nettó, a mozgékony, karcsú oroszlán jól nevelten.

– Akkor mehetünk – mondta Eszter. – Kíváncsi vagyok, mit szólnak hozzád a háziak.

A szülők kissé csodálkoztak, amikor értesültek, hogy a szobába új lakó költözik, akiből semmit se lehet látni. És aki olyan szerény, hogy kérdés nélkül, önmagától mukkanni se mer. Viszont látták, hogy Eszterrel és Hóbuckával jól megvan. Ezért hagyták, hadd tanyázzon kedvére náluk. Ha elunja, majd elmegy. És akkor még mindig jelentkezhethet az Állatkertbe. Rendes tagnak.

A kicsit hosszúra nyúlt téli szünet a vége felé közeledett Hóbucka, Eszter és Nettó továbbra is jó barátságban maradtak. Nettó ügyes volt. Mindent megcsinált, amit csak Eszter kívánt tőle. Ha nem szeretett valami ételt, Nettó azonnal eltüntette.

Titkait is neki mondta el Eszter. Nettótól ugyanis senki nem tudhatott meg semmit. Olyan szerényen és olyan láthatatlanul

hallgatott. És egyáltalán: Eszter is, Hóbuca is biztonságban érezte magát, amíg Nettó náluk lakott. Hiszen mégiscsak egy oroszán feküdt az ágyuk előtt! Ha látni nem is lehetett, ők mindketten tudták: számíthatnak rá, ha valami baj van.

– Hogy van Nettó? – kérdezte néha Esztert édesapja. – Nem kellene egy kicsit több kolbászt kínálni neki? Még le talál fogyni a sok koplalástól.

– Jól van – nyugtatta Eszter a családot. – Ha lehetne látni, egész jól nézne ki. Persze akkor is jól nézne ki, ha rosszul nézne ki, mert ezt se lehetne látni.

– Ez már a láthatatlanságból következik. De mi van a gyomrával? Nem korog az éhségtől? Nem lehet hallani olykor egy jelentős gyomorkorgást?

– Egyszer hallottunk. Utána rögtön eleredt a záporoső.

– Á, az mennydörgés volt!

– Nettó is ezt erősítette, amikor megkérdeztük. Nagyon szégyellte magát, hogy ilyen hangosan korgott. De mi Hóbucaival tudtuk, hogy csak meg akar bennünket nyugtatni. Ezért kértünk neki vihar után egy kis fokhagymás kolbászt. Emlékszel?

Eszter édesapja emlékezett, de nem nyugodott bele, hogy Nettó örökké láthatatlan maradjon. Előre látta: ha továbbra is ennyit törődnek vele, a tanulásra egy csöpp idő se marad.

A téli szünet utolsó előtti napján még egyszer megkérdezte a lányát:

– Eszter! Nettó már nagyon sokáig volt láthatatlan. Nem is tudom, mennyi ideig.

Eszter elgondolkozva bólintott.

– Sajnos én se. De csak azért, mert nem tudom, mennyi ideig tart az út Szombathelytől Budapestig lóháton. Ha tudnám, pontosan megmondanám, mióta láthatatlan Nettó.

Édesapja hüledezve nézte kislányát.

– Hát ez meg hogy jön ide?

Eszter türelmesen, bár fejcsoválva intett az apjának.

– Megmagyarázom. Madzag Oszkár bácsi azt mondta: Nettó akkor lett óvatosságból átlátszó, mikor útra kelt Madagaszkárról. Namármost. Tehát pontosan annyi ideje láthatatlan, amennyi ideje Madagaszkártól Budapestig repülőgépen tart az út. Meg amióta nálunk van. Azaz öt napja.

– Szóval ennyi ideje láthatatlan – mondta kicsit tanácstalanul Eszter édesapja. – De mondd csak: nem szeretnéd látni ezt a Nettót?

– Nagyon szeretném – felelte Eszter. – Csak ahhoz be kellene ám keretezni.

– Bekeretezni? – csodálkozott az édesapja. – Mint egy ablaküveget?

– Pontosán. És akkor éppúgy lehetne látni, mint az ablaküveget.

– Hát akkor rajta: keretezzük be! Nem lehet az olyan nehéz.

– Erre már én is gondoltam. Csak az a baj, hogy Nettó nem lapos. És azt se tudom pontosan, mekkora – válaszolta Eszter.

– Ha jól emlékszem, azt mondtad: egy méter magas lehet.

– Igen. Mert ilyen magasan állt Hó bucka a levegőben, amikor a kertben láthatatlan kutyát játszottunk.

– De nemcsak a láthatatlan kutyát, hanem a láthatatlan oroszlánt is megtaláltátok – bólogatott édesapja. – Szóval: az már egyszer biztos, hogy a keret magassága egy kicsivel több, mint egy méter.

– Igen ám – vetette közbe Eszter –, de milyen legyen a szélessége?

– Le kellene Hó buckával méretni – tanácsolta az apja. – Végigmehetne Nettó hátán a fejétől a farkáig.

– Ezt sajnos nem engedhetem – ellenkezett Eszter. – Még a farkáig csak-csak. De a fejéhez? Közel se mehet. Hátha véletlenül fokhagymás kolbásznak nézi Hó buckát, és bekapja.

Eszter édesapja gondolkodóba esett.

– Hát akkor nincs más hátra: oroszlánlenyomatot kell venni Nettóról.

– Oroszlánlenyomatot? – csodálkozott Eszter. – Nem is lenne rossz. De hogy lehet lenyomatot venni egy láthatatlan oroszlánról?

– Úgy, hogy bekentek egy nagy csomagolópapírt festékkel. És megkéríték Nettót: egész laposan nyúljon el rajta.

– A fejét és a farkát is bele kell nyomja a festékbe – tette hozzá Eszter.

– És akkor már be is lehet keretezni a mi láthatatlan oroszlánunk lenyomatát – fejezte be a beszélgetést Eszter édesapja.

Az ötletet tettek követték. Rajzszögekkel a padlóra feszítették a csomagolópapírt. Édesapa rengeteg sárga és barna porfestéket vett. Hígítóval keverte, vastagon szétmázolta a papíron. Ezután Eszter és Hó bucka kiküldte édesapát. Mert Nettó olyan szemérmes volt, hogy Eszter édesapja előtt nem akart henteregni a papíron.

Tíz perc múlva elkészült a lenyomat: sárgásbarna és szőrös volt. Mint egy oroszlán.

Édesapa elvitte az üvegeshez. Segített is neki a gyors munkában.

Eszter elégedetten nézte a képet.

– Legalább marad róla emlékem – jegyezte meg félhangosan. Édesapja megkönnyebbülten mosolygott.

– Csak nem hagyott itt bennünket Nettó, miután elkészült róla az élethű oroszlánlenyomat?

– Nem akart zavarni benneteket a búcsúzkodással – mentegetőzött Eszter. – Tudjátok, ő olyan szerény és jól nevelt. Különben elment az Állatkertbe. Rendes tagnak.

– Hm. Kíváncsi vagyok, hogy fogja látni a közönség. Hiszen Nettó láthatatlan.

– Miért? Nem lehet az Állatkertnek egyszer láthatatlan oroszlánja is? Hát nem érdekesebb, mint a látható?

– Tényleg, miért ne lehetne? – kérdezte Eszter édesanyja is. – Legyen egyszer nekik is láthatatlan oroszlánjuk.

– Igen – mondta Eszter édesapja. – Nekünk is volt. És egész jól megvoltunk vele.

– Így van – fejezte be Eszter, és kedvtelve nézegette Netto lenyomatát az ízléses, vékony keretben.

– Majdnem olyan, mint egy fénykép – mondta Hóbuckának. – Nem gondolod?

Hóbucka vidáman vakkantott, és nagyokat bólogatott. Tudta: neki sohasem kell az Állatkertbe menni, mert ő nem szerény állatkerti, hanem nagyon ügyes háziállat.

– De mit csináljunk ezzel az oroszlánképpel? – kérdezte Eszter édesapja. – Kissé túl nagynak találom egy két és fél szobás lakásban.

– Én már tudom – nyugtatta meg Eszter a szüleit. – Beviszük az iskolába. És az osztályban, a táblával szemközt, énekóra előtt felakasztjuk.

– Nagyon helyes – jegyezte meg az édesanyja. – Legalább Madzag Oszkár tanár úr is megláthatja, milyen az a láthatatlan oroszlán, amelyről annyit mesélt a gyerekeknek.

VADGESZTENYÉK

A Városmajorban szél támadt, megmozdultak a faágak. Kopp-kopp-kopp – hullott le három gesztenye; topp-topp-topp – ugrált három gyerek.

A koppanásokra megálltak.

– Ezek olyanok, mint mi vagyunk – mondták.

– Ez te vagy, ez ő, ez én.

– Nem. Ez vagyok én.

– Nem mindegy?

– Nem.

– Mindegy, hogy melyik melyikünk.

– Nem. Ez én vagyok, ez te, ez ő.

– Ez vagyok én – mondta az, aki először mutatott a gesztenyére.

– Látod, hogy nem mindegy?

Egymásra néztek. Mintha tükörbe néztek volna. Ikek voltak.

Nemcsak megszólalásig egyformák, hanem azon túl is. Mind a hárman.

– Jó – mondta az első. – Járjuk körül a gesztenyéket, közben énekeljünk, és amelyiknél abba kell hagynunk, azok leszünk mi. Mindenki az, amelyiknél megáll.

– Jó – mondta a másik kettő is.

Elindultak és énekeltek:

Ősszel
libeg a levél.

Télen
örül, aki él.
Ha tavasz van,
ázunk,
nyáron sose
fázunk,
csak akkor, ha
fúj a szél.

Megálltak.

– Ez vagy te, ez vagyok én és ez ő.

– Tudjuk.

– Amit más is tud, azt nem kell mondani.

– Akkor szóljunk, ha olyasmit mondunk, amit más még nem tud.

– Anyu azt mondta: ne féljünk a hallgatástól.

Újra megzörrentek a faágak, s a száraz levelek is megmozdultak a földön. Az egyik betakart egy gesztenyét.

– Betakartak.

– Valaki betakart.

– De ki takart be?

– A Van-is-meg-nincs-is.

– Vanismegnincsis, takarj be engem is!

– Most nincs. Vagy van, de nem jön. Nem akar betakarni.

– Miért?

– Mert kérted. Vanismegnincsist nem lehet kérni. Vanismegnincsist nem lehet hívni. Vanismegnincsis akkor jön, amikor akar, azt teszi, amit akar. Ha akar, betakar, ha nem, akkor nem. Vanismegnincsis mindent megtehet, esőt meg havat hozhat, még a hegyeket is elhordhatja, ezért senkire se hallgat.

– Vanismegnincsis hol lakhat?

– Sehol és mindenütt.

Újra megmozdultak a falevelek, s a harmadik gesztenye megint csupasz lett.

– Látjátok?

– Látjuk.

– Beszéltünk róla, megjelent, de nem azt tette, amit kértünk tőle. Téged is kitakart. Vanismegnincsis azt teszi, amit ő akar.

– Fázom.

– Igen, mert kitakart.

– Tedd zsebre magad, akkor nem fázol.

Az, akinek a gesztenyéjén eddig falevél volt, lehajolt érte, és zsebre tette.

– Most már nem fázol.

– Nem.

– Pedig Vanismegnincsis azt akarta, hogy fázzál.

– Gondolod?

– Igen. Vanismegnincsis mindig akar valamit. Most azt akarta, hogy fázzál.

– Mégsem fázom.

– Igen, mert zsebre tetted magad.

– Akkor én mégis erősebb vagyok nála.

– Igen.

– Lehet.

– Most igen vagy lehet?

– Én azt mondom: igen, ő azt mondja: lehet.

– Mért mondtad azt, hogy *lehet*?

– Mert Vanismegnincsis kiszámíthatatlan. Hátha éppen azt akarta, hogy zsebre tedd magad?

– Gondolod?

– Talán.

– Furcsa. De mit akarhatott *igazán* Vanismegnincsis?

– Talán uzsonnázni.

– Uzsonnázni?

– Kakaót, tejet vagy tejeskávét kiflivel, vajas kenyérrrel vagy kaláccsal.

– Vanismegnincsis hány kanál cukorral ihatja a kávé?

– Kettővel.

– Négygyel.

– Kettővel, mert felnőtt.

– Lehet. De az is lehet, hogy cukor nélkül issza.

– Mert annyira felnőtt?

– Jó lenne egyszer megkérdezni tőle.

– Mit?

– Hogy mennyire felnőtt?

– Majd ha találkozol vele.

– Gondoljátok, hogy találkozunk vele?

– Egyszer mindenkivel találkozunk. Amikor az utcán vagyunk, mindig találkozunk valakikkel. És vannak, akikkel sokszor.

– Mint a postással?

– Igen.

– Lehet, hogy a postás már találkozott Vanismegnincsisrel?

– Biztosan találkozott, mert nagyon öreg.

– Megkérdezzük tőle?

– Ha találkozunk vele.

Távol, a park szélén feltűnt egy szürke egyenruha.

– A postás!

– Mindig erre jár, amikor az utcánkba megy.

– Megkérdezzük tőle?

– Kérdezzük meg.

– Kérdezzük?

– Az előbb azt mondtuk, hogy megkérdezzük.

– Igen.

A postás közeledett, de nem az öreg volt. Egy fiatalabb. Sokkal fiatalabb. Nagyon fiatal.

A gyerekek egymásra néztek.

– Ő biztosan nem találkozott még Vanismegnincsisssel.

– Akkor tőle ne kérdezzük meg.

– Ne kérdezzük.

– Ilyesmit csak a nagyon öreg postásoktól lehet megkérdezni.

– Igen. Csak azoktól.

– De találkozunk-e vele még egyszer?

– Lehet, hogy nem.

– Soha.

– Soha?

– Soha többé.

– Fázom – mondta újra az, aki az imént is fázott.

– Pedig ott vagy a zsebedben.

– Mégis fázom.

A hegyek közül, a Fasor felől füttyült le a szél. Ez már hideg volt, borzongató.

– Menjünk haza.

– Otthon melegebb van.

Elindultak, de előbb felvették a gesztenyéiket, és zsebre tették.

Már mind a hárman fáztak.

HAJNAL ANNA

MESE KÉT MAGÁRA HAGYOTT VILÁGVÉGI LÁNYRÓL

Hogy milyen ház volt az övék?
Rossz kalapja szemére húzott,
széltől-esőtől összezúzott
rozoga, kócos zsúptető,
vaksin pislogott ki alóla.
Homályos kis ablakszemén
csak úgy botladozott a fény,
könnye folyt, ki törölte le?
Álmodó két gazdasszonykája?
Dehogyan törődtek vele!
Csilla csak csillog,
Villa csak villog.

S ott állt a nyár az udvaron,
benőtt zöld gyepes udvaron,
nagy almafát tartott fölējük
udvarias, meleg keze,
zöld ernyőt, s mennyi alma rajta!
És vigyázott rájuk a nyár:
nappal hűs szellő járt köröttük,
s éjjel alma hullt ki-kihagyva,
mint lassú zápor dobzenéje,
ők hallgatták zizegő ágyon,
apjuk töltötte szalmazsákon,
lágyn, foszló takaró alatt,
mit anyjuk hagyott rájuk hajdan;

ők ketten árvák mosolyogtak,
álmodott Csilla,
álmodott Villa.

Hogy vigyázott rájuk a nyár!
Düledező léckerítésük
piros virágokkal befonta,
összeölelte a futóbab,
hogy széjjel ne dőljön naponta,
ők csak a fa tövébe ültek,
éjjel-hullt piros almát ettek,
fejük fölött rigók fütyültek,
rózsaszín, kopott ruhácskában
mosolyogtak langy árvaságban,
virágzó kerítésen által
fiúk és lányok be-benéztek,
nevettek, énekeltek, vártak,
hívták őket, ők nem hallották,
ők csak a nyár szavát hallgatták,
hallgatta Csilla,
hallgatta Villa.

Ősszel behordták mind az almát,
a hideg kemencére rakták,
ágyba feküdtek melegedni,
egyedül voltak, mégse sírtak,
egyre hidegedő ködökben
csak várni, csak remélni bírtak,
ágyukban fekvé úgy hallgatták,
hogy lágyan hullnak fehér vatták,
a hó az ablakig felért már,
az alma is mind elfogyott már,
kit vártak, kire vártak ketten?

Hóba bezárva, elveszetten,
a nyárra vártak önfeledten
egyre növekvő hidegekben — — —
mosolygott Csilla,
mosolygott Villa.

AZ ELÉGEDETLEN LABDA

Éjszaka, amikor elcsendesedett a hálószoza, a nagy piros labda alig várta, hogy a Hold bekukkantson hozzá. Ott gubbasztott a játékpolcon; babák, félkarú mackók meg kereküket vesztett autók között, és nagyon unatkozott.

Körülötte mindenki aludt. A mackó féloldalra dőlve horkolt, az alvóbaba lecsukta szempilláit, a dominókockák összebújva melengették egymást álmukban.

Egy nagy fényes tükör is állt a játékok között. A labda megfordult és belenézett. Az utcai lámpa odavilágított. A labda jobbra-balra forgott, és bánatosan állapította meg, hogy eltelt megint egy nap, s ő ismét csúnyább lett. „Milyen szép ruhában tündököltem régen a kirakatban! – sóhajtott keserűen. – És hányan megbámultak! A gyerekek az üveghez nyomták az orrukat, amikor megláttak. És mindenki meg akart vásárolni! Ó, de boldog voltam!”

Nézte behorpadt alakját, kifakult ruháját, és majdnem sírva fakadt.

„Csúnya vagy” – mondta neki kárörvendve a tükör.

Több se kellett a labdának. Ez a megjegyzés teljesen elkese-
rítette. Alig tudta visszatartani a sírást. Elfordult a tükörtől, és izgatottan lesett az ablak felé. Onnan várt egy kis vigasztalást.

Végre közeledett a Hold. Lámpájával már odavilágított a bádogpárkányra, aztán a padlóra, úgy közeledett lassan a polc felé. A labda leugrott a földre, mert nem győzte kivárni, hogy találkozzanak.

– Szervusz, gyönyörű, fényes Hold! – kiáltotta, amikor végre meglátta a Hold ezüstsínű arcát. – De soká jöttél!

– Találkoztam egy nagy, sötét felhővel – mondta mosolyogva a Hold. – Azt kellett elzavarnom.

– Alig vártam, hogy ideérj – mondta a labda, és örömeiben egyet-kettőt ugrott.

A Hold szeretett a labdával beszélgetni, mert az mindig szépeket mondott neki, és az ilyesmit nagyon szívesen hallgatta.

– Mesélj, fényes, gyönyörű Hold – kérte a labda az égre nézve. – Mesélj, merre jártál!

– Messziről jövök – mondta elégedetten és leereszkedően a Hold. – Mit akarsz hallani?

– Milyen volt az utad? Milyen odakint az idő? Hallom, hogy muzsikálnak a tücskök. Még sose láttam az éjszakát!

– Sokat kérdezel egyszerre! – intette le a Hold. – De azért válaszolok. Az idő csodálatos. Egy folyó fölött jöttem el. És a folyó vize ezüstszerű...

– Miért ezüstös? – kíváncsiskodott a labda.

– Mert olyan színűre festettem – mondta gőgösen a Hold. – Én sok mindent tudok. A fák levelét például aranyszínűre varázsolom.

A labda ámulva hallgatta.

– És a fűszálak sírnak, ha meglátnak. Alig tudom megvigasztalni őket...

– Sírnak? Miért? – kérdezte megint a labda.

– Hát örömben, te ostoba! – mondta a Hold. – Nemcsak akkor lehet sírni, ha szomorúak vagyunk.

– Pedig én csak olyankor szoktam, ha nagyon elkeserítenek – felelte a labda. – De mondd csak, miért örülnek a fűszálak?

– Azért, mert engem láthatnak – mondta büszkén a Hold. – Velem mindenki szeret találkozni.

– Vigyél magaddal! – kérte a labda. – Meghálálom.

A Hold gúnyosan nézte a szegény, kopott labdát, és megkérdezte:

– Ugyan, hogyan tudnád meghálálni? Miben tudnál te nekem segíteni?!

– Gurulnék, gurulnék – mondta boldogan a labda. – Még fel sem jönnél az égre, én már mindenkinek elhíresztelném, hogy nemsokára megérkezel. A folyó elébed menne. A virágok, fűszálak nem aludnának el, ha tudnák, hogy melyik éjszaka érkezel... Szólnék a fáknak, a madaraknak, hogy mikor várhatnak. Mindenki örülne neked...

A Hold gondolkodott, a szegény labda pedig remegve leste, hogy mit válaszol.

– Nem bánom, velem jöhetsz – mondta nagy sokára a Hold. – Bár nincs szükségem segítségre. De látom, neked örömet szerez. Hát akkor várj holnap este a folyónál...

A labda olyan boldog volt, de olyan boldog! Teleszívta magát friss levegővel. Eltűnt róla a horpadás. Piros festékszemek peregtek a ruhájáról. Ettől még kopottabb lett. De most nem törődött semmivel.

– Köszönöm, köszönöm! – kiáltotta örömmel. – Csak még azt mondd meg, hogyan szabaduljak ki innen!

– Az a te dolgod – felelte a Hold. – De most már ne zavarj tovább. Nem engedhetem meg magamnak, hogy csak te csodálj engem.

Azzal eltűnt, még csak nem is köszönt.

A labda ott maradt a sötétülő szobában, és nem bírt magával. Ide-oda ugrándozott, gurult egyik sarokból a másikba, aztán amikor elfáradt, visszaugrott a helyére.

Másnap délután, amikor a Nap még magasan állt az égen, a gyerekek kivitték a labdát a rétre.

Ment a labda boldogan. Néhányszor leugrott a földre, és gurult sebesen. Anca alig tudta utolérni.

– Mit játszunk? – kérdezte Jancsi, és közben felrúgta a magasba.

Repült a labda. Az ég szép kék volt. Sütött a Nap. A labda ezt most észre sem vette. Alig várta, hogy megszökhesen.

Magas volt a fű. A gyerekek egymásnak dobták a labdát.

– Kapd el! – kiáltotta Jancsi.

– Magasabbra! – Ezt Ancsa mondta, és vidáman, nevetve ugrott a labda után.

Egyszer Jancsi túl messzire dobta a labdát. Valahol távol esett le a magas fű közé. Ancsa hiába szaladt oda, ahol eltűnni látta. A labdának hűlt helye volt.

– Eltűnt – mondta szomorúan. – Vajon hová gurulhatott?

Sokáig keresték, de hiába.

A labda ezalatt ott bújt meg egy nagy útilapu levele alatt, és boldog kárörömmel gondolt arra, hogy sose találják meg.

És csakugyan. A gyerekek kutattak még egy ideig, aztán elcsendesedve, bánatosan hazamentek.

Több se kellett a labdának. Ahogy meggyőződött róla, hogy egyedül van, nagyot ugrott boldogságában. Aztán elindult, hogy megkeresse a folyót.

Gurult, gurult, pattogott, magasra szökkent. Egy répaföldön a nyuszival találkozott. A nyuszi hosszú fülét leengedve, jóízűen rágcsált egy répát. Amikor meglátta a labdát, rácsodálkozott.

– Hát te mit keresel errefelé?

– A folyóhoz megyek – mondta a labda. – Meg tudnád mutatni az utat?

– Csak egyenesen előre – szolt a nyuszi, és folytatta a félbe-maradt lakmározást.

A labda ment, mendegélt. Búzatáblák, kukoricaföldek között vitt az útja. Egy bokor mögött a sündisznó köszönt rá.

– Nicsak! – mondta. – Hová ilyen sietve?

– Erre van a folyó? – kérdezte a labda.

A sündisznó megmutatta az utat. Már lement a Nap, és hű-

vösödött, mire a labda a folyóhoz ért. Hosszú fűzfák hajoltak a vízbe, és halkán beszélgettek.

A labda nagyokat ugrott a vízparton, belenézett a folyóba, és meglepődve állapította meg, hogy szép. Olyan, mint a kirakatban volt. Nem látszott, hogy hiányoznak róla a pettyek, hogy lekopott róla a festék.

Sokáig várakozott, fel-felnézett az égre, de a Hold még nem volt sehol. Helyette szürke felhők gyülekeztek, és szél rezegtetta a fűzfák ágait.

– Ismeritek a Holdat? – kérdezte a labda tőlük.

– Ismerjük – mondták azok egészen közömbösen, és tovább beszélgettek.

– Nemsokára erre jön – szolt ismét a labda. – Várjátok, mert mindjárt itt lesz.

Egy öreg fűzfa lehajolt, és jól megnézte a labdát.

– Ma aligha látjuk. Hisz nem tud átvilágítani a felhőkön.

A labda kétségbeesetten nézett körül.

– Hogyhogy nem tud? A Hold mindent tud. És mindenki őt lesi.

– Mi ugyan sose várjuk – mondta a fa.

A labda ekkor egészen közel ment a vízhez.

– Miért van ilyen szép ezüstös színed? – kérdezte tőle. – Ugye, a Hold festett meg?

– A Hold? – csodálkozott a folyó. – Nekem mindig ilyen a ruhám.

– És nem várod, hogy jöjjön? – kérdezte a labda.

– Miért várnám? – csodálkozott a folyó. – Semmi dolgom a Holddal. Ő jár a maga útján. Én meg az enyémen. Én hajókat viszek a hátamon, és meglocsolom a kiszáradt földeket. Ez az én feladatom. És még sok minden.

– És mit csinál a Hold? – kérdezte a labda.

– Semmit – felelte a folyó. – Ha tiszta az ég, akkor világít.

De nagyon gyenge a fénye. Különben csak hencegni tud. Nincs ereje. Látod, még a felhőkön se tud keresztültörni.

A labda sokáig hallgatott. Már nem volt kedve beszélgetni. Magát se akarta látni a vízben. Elköszönt a folyótól, és indult visszafelé.

Megeredt az eső. Verte a labda kopott, kifakult ruháját, de most nem törődött vele. Sokáig esett. A labda elfáradt, és behúzódott egy árokba. Hűvös szél száguldott el felette, és ahogy hallgatta testén az esőcseppek kopogását, úgy érezte, valamit elveszített. Nem tudta, mit, de azt világosan érezte, hogy ez a valami megvolt még akkor, amikor ott üldögélt elégedetlenül a polcon, és várta a Holdat. Amikor meg akart szökni, még volt valamije.

Lassan elállt az eső, ő pedig elszundított. Mire felébredt, szép tiszta volt felette az ég. De a Hold sehol. Folytatta útját. Egy nagy rétre ért. A fűszálakon vízcseppek csillogtak.

– Ti miért sírtok? – kérdezte tőlük a labda.

– Nem szoktunk soha sírni – mondták a fűszálak. – Ezt honnan veszed?

– Akkor mi ez rajtatok? – kérdezte a labda.

Az egyik fűszál felnevetett.

– Minden hajnalban gyöngyöt akasztunk a nyakunkba. Így köszöntjük a reggelt.

A labda továbbment. Találkozott a sündisznóval. Összegömbölyödve aludt. Jó sokára dugta csak ki az orrát a tüskéi közül. Nagyokat ásítózott.

– De korán felkeltél! – mondta a labdának.

– Nagyon elfáradtam – vallotta be neki a labda. – Soká érek még haza. Tudnál egy kicsit gurítani?

– Nem vállalom – mondta a sündisznó. – Tüskés vagyok, még megszúrnálak.

– Guríts, kérlek szépen! – könyörgött neki a labda.

A sündisznó végre ráállt, és gurítani kezdte. Puha volt a sündisznó orra, de tüskéi bizony szúrtak. A labda csodálkozott: hogy lehet az, hogy fájdalmat okoznak a tüskék, és mégis jól esik?

A répaföld szélén elköszönt a sündisznó.

– Ez már nem az én földem. Nem mehetek tovább.

A labda most a nyuszi kereste. Még az is aludt. Alig találta meg a sűrű répalevelek között. Felébresztette. A nyuszi kitörölte szeméből az álmat, és fülét hegyezve nézett a labdára.

– Guríts egy kicsit, hogy hamarabb hazaérjek – kérte a labda.

A nyuszi megmosdott egy vizes répalevélben.

Nedves és meleg volt a nyuszi orra, hosszú bajuszával cirógatta a labdát. A labda most jött rá, hogy neki mi hiányzott. A nyuszi orra eszébe juttatta, hogy Jancsi keze is ilyen meleg

szokott lenni, amikor megfogja, és megy vele játszani. És általában ilyen a gyerekek keze, a labda pedig azért van a világon, hogy játsszanak vele.

A ház udvarán, a szalmakazalnál, a nyuszi óvatosan abbahagyta a gurítást, és elfutott.

A labda a küszöbig sompolygott, és bűnbánóan várta, hogy kinyíljon az ajtó.

Ancsa vette észre először.

– Megvan! – kiáltotta boldogan, és magához szorította. Nemsokára Jancsi is megjelent. Egymás kezébe dobták, úgy csodálkoztak, hogy kerülhetett ide.

„Legjobb dolog a világon a gyerekek tenyerében lenni – gondolta most a labda. – Puha a sündisznó orra, meleg a nyuszi orra, de a legcsodálatosabb a gyerekek keze.”

Szállt a labda magasra. A gyerekek játszottak. A tiszta égen süttött a Nap.

Aztán este ott volt megint a játékpoliccon, a tükör, a mackó és a baba társaságában. A labda mesélni kezdett hosszú, kalandos útjáról.

– Megváltóztál – mondta neki a tükör. – Szeretlek hallgatni. Ugye, hosszú lesz a meséd?

A labda boldogan mosolygott. Ismét pattogott róla a festék, de nem bánta. És éjszaka, amikor odaért a Hold, csodálkozva látta, hogy a labda nem várta meg, hanem békésen alszik a szuszogó, mormogó, horkoló játékok között.

ÁCS KATÓ

RÁRÓ ÉS A TŰZPARIPA

Ráró egy kis mézeskalács lovacska volt csupán, de azért senki-nek se jusson eszébe lenézni őt. Fényes sörénye fehér cukorból készült, és különböző színű cukrokból egy kis virágcsokor díszelgett a füle mögött, sőt mi több, még a patáin is.

Hát egy szép nap Ráró, ez a kis mézeskalács lovacska elhatározta, elmegy, széjjelnéz a nagyvilágban. Elvégre örökké mégsem kuksolhat a mézeskalácsos boltjában!

Ment jobbra, ment balra, mezőkön és erdőkön, falvakon és városokon keresztül, mindenkit sorra megbámult, virágcsokros patája csak úgy rőtta az utakat, amikor találkozott egy másik lovacskával.

Ez a lovacska sem volt akármilyen: akár hiszitek, akár nem, fából faragott tűzparipa volt! Nemcsak azért, mert pirosra festették, s fénylett, akár egy lángnyelv, de azért is – és erre nagyon büszke volt –, mert bensejében gyufákat hordott, és ezeket a gyufákat a nyergén meg is lehetett gyújtani! Fejét magasra tartotta, mint aki tudja, hogy ő nem akárki, csak úgy szikrázott a sörénye is.

Miután kellőképpen megcsodálták egymást, a tűzparipa így szólt: – Üdv, mézeskalács lovacska!

És a mézeskalács lovacska, miután rázott egyet a fején, hogy minél jobban látszódjanak füle mögött a színes virágok, így szólt:

– Üdv, tűzparipa! – Mert olyan okosak voltak, hogy első látásra kitalálták egymás nevét.

Most már együtt indultak tovább erdőkön s mezőkön, városokon és falvakon keresztül, amikor egészen különös dolog történt velük. Találkoztak egy igazi kiscsikóval.

Ez a kiscsikó egyszerűen csak barna volt, sem virág nem ékeskedett a füle mögött, sem gyufát nem hordott a belsejében – barna volt a farka is, a sörénye is, egyszóval nem volt rajta semmi különös, hacsak azt a fehér csillagot nem említjük meg, ami a homlokán világított.

– Nicsak, ti is lovacsák vagytok? – csodálkozott rájuk a kiscsikó.

– Még hogy mi? – húzta ki magát Ráró. – Mi vagyunk csak az igazi lovacsák. Neked nincs is virág a füled mögött.

– Igen – mondta a tűzparipa –, és rajtad gyufát sem lehet gyújtani!

– Ami igaz, az igaz – bólintott a kiscsikó, és kissé elgondolkodott azon, amit hallott. – De hát mit csináljak, ha egyszer ilyen vagyok!

Most már hárman folytatták útjukat.

Hol vágattak, hol lépésben mentek, árkon ugrottak át, patakokon mentek keresztül, és a mézeskalács lovacska meg a tűzparipa – becsületükre legyen mondva – egy lépéssel sem maradt el a kiscsikótól.

Aztán egy idő múlva a kiscsikó azt mondta:

– Látjátok azt a nagy fát a mező végén? No, hát fussunk versenyt! Lássuk, melyikünk ér oda hamarabb!

Csodálkoztak is a fán a madarak, ilyet se láttak még! Sebbellobbal az ágak szélére telepedtek, s úgy bámulták őket.

– Pity-pity – mondta a legkisebb, és nagy bámulatában majd-hogy le nem pottyant az ágról.

Csodák csodájára Ráró, a tűzparipa meg a kiscsikó mind egyszerre ért célba. Nem volt mit egymás szemére vetniük!

Kergetőztek, ugrándoztak, vége-hossza nem volt a nagy mulatozásnak.

Hanem amikor már alaposan kijátszották magukat, a kiscsikó hirtelen így szólt:

– Most már elég volt a játékból! Megéheztem, elfáradtam, hazamegyek a mamámhoz!

Ráró és a tűzparipa összenézett.

Micsoda? A mamájához? Eddig úgy érezték, semmiben nem különböznek tőle, habár az egyik fából készült, a másik mézeskalácsból, eddig mégse gondoltak erre.

Elgondolkoztak. Lehajtották a fejüket annyira, amennyire csak egy mézeskalács ló meg egy fából faragott lovacska le tudja hajtani . . .

– Nekünk nincs mamánk – motyogták –, minket úgy készítettek.

– Engem egy mézeskalácsos műhelyben – mondta Ráró.

– Engem meg – mondta a tűzparipa – egy játégyárban . . .

Ez a felfedezés alaposan lehangolta őket. Meg is álltak, sietve elbúcsúztak a kiscsikótól, de az már nem sokat törődött velük – szaladt hazafelé.

– No de ilyet! – csipogták a madarak a fán.

– Pity-pity – mondta a legkisebb teljes elképedéssel.

Ráróék megindultak az úton visszafelé. Erdőn, mezőn, falvakon és városokon át, de most már nem bámultak meg semmit.

– Velünk most mi lesz? – kérdezte egy idő múlva Ráró. – Visszamegyünk a helyünkre? Én a mézeskalácsoshoz, te a játégyárba?

– Mi más tehetnénk? – felelt a tűzparipa, s újra büszkén feleremelte a fejét. Ráró sem lógatta már az orrát. Akinek olyan gyönyörűséges virágdísz van a füle mögött, és akinek a nyergén gyufát lehet gyújtani, az nem tud sokáig szomorkodni. Csak éppen rájöttek arra, hogy mégsem olyanok, mint az igazi kiscsikó.

BÁBIBÁ

Egy nap elterjedt a hír a játékpoliccon, hogy szépségverseny lesz. Mindenki szavaz, és megválasztják a Polc Szépét. Nem tudni, kinek az ötlete volt, de alighogy felröppent a hír, mindenki izgalomba jött tőle, és ha ketten összefutottak, csak erről volt szó: ki lesz a Polc Szépe?

A Karcsútornyú Vár előtt talpig díszben Lulu, a várkisaszszony a távolba révedt eltűnődve, mint aki vár valakit. Hú de szép! Bástyájuk erkélyén Princprunc Vitéz és a felesége, Princella. Vitéz egyik kezében kard, másikkal pajzsot szorít magához, a fején harci sisak. Princella kezében kis pengetős muzsika, ezen játszik s hozzá bús dalokat énekel, ha férje távoli ellenséggel harcol. Kicsik voltak, de szépek. És szép volt Rökkó, a tigris, élénk csikos bundájában, és Örvösmackó a fodros gallérral és Bubu libegő mellényében, csikos harisnyájában, és egyenesen gyönyörű volt Oroszlán, akit mindenki csak Kölyöknek hívott.

Rongybólszótt Csacsi el-eltűnődött a szépségverseny hírére, addig-addig, amíg végül megbökte Öreg Bagoly vállát, aki szokása szerint szundított. Bagoly felrezzent.

– Hu, mi a baj? – nyitotta ki félig az egyik szemét. – Miért zavarsz már megint?

Csacsi oldalt hajtotta a fejét.

– Az a baj – mondta –, hogy ez a szépségverseny, amiről beszélnek, rossz lesz Bábibának. Nézz csak rá, nagyon csúnya szegény. Alul kancsó, felül macskaféle, és ráadásul kancsalít. Aki ilyen csúf, annak legalább két szavazatot kéne kapni, hogy aztán ne legyen nagyon szomorú. Egy az enyém lesz; nem szavaznál rá te is, Bagoly?

Öreg Bagoly huhogott valamit, hogy így meg úgy, komolytalan a dolog, de már újra el is szundított. Nem lehetett rá számítani. „Tán már el is feledte, miről beszéltünk – gondolta Rongybólszótt Csacsi, és szorongva pislantott át Bábibára. Jaj, szegény, de csúnya, belekáprázik a szemem! Valamit tenni kell” – gondolta. Legyőzte félnkségét, és Oroszlánhoz ügetett.

– Kölyök – mondta –, volna egy kérésem, de tartsd titokban: szavazz Bábibára a szépségversenyen. Alul kancsó és felül macskaféle, és kancsalít. Épp ezért jólesne neki.

– Jó, nekem nyóc – mondta Oroszlán, és csillogott a kerek kölyökszeme. Kis kavicsot rugdosott, úgy játszott vele, mintha egér volna, megpörgette a mancsa alatt, hátrarúgta, két hátsó lábával előrezavarta, aztán az elsővel pofozgatta vissza, és remekül szórakozott.

Csacsi eltűnődött. „A Kölyök – gondolta – nagyon kedves és jó, de nem lehet rá számítani. Mindig játszik, és semmire se figyel, csak a játékra.” Ezért hát továbbcammogott Rökkóhoz.

– Iá, iááá, volna egy nagy kérésem. Titok! Csak téged kérélek... – Rökkó hallgatta, hallgatta, s egyre dühösebb lett.

– Mi közöm a kancsi Macskancsóhoz? Bábibá! Macskancsó... Eridj innen, Csacsi!

– Azért csak gondolkozz a dolgon, Rökkó...

De nem remélte, hogy gondolkozni fog. Rökkó nem olyan. És Bubu, a bohóc is csak nevette: „Hogy miket kitalálsz, Csacsi!” Princprunc Vitéz majdhogy kardot nem rántott: az könnyen haragra lobban; Lulu talpig díszben a Karcsútornyú Vár előtt csak mosolygott titokzatosan, ahogy szokott, Örvösmackó egyszerűen keresztülnézett rajta, mint akinek nem is érdemes odafigyelni a csacsiságaira. Innen már nem is volt kihez mennie – hazaballagott fejét-farkát lógatva. „Hiába jártam – gondolta –, baj, baj, van ez így. Szegény Bábibá. Remélhetőleg nem lesz nagyon szomorú. Majd megpróbálom vigasztalni...”

Eljött a szépségverseny napja, és ki-ki felírta egy cédulára annak a nevét, akit a legszebbnek tart. A cédulákat beledobálták az Aranykockás Dobozba. Aztán Bubu sorban szedte elő és olvasta, ami rajtuk állt.

– Bábibá! – kiáltotta először.

„Ezt én írtam – gondolta Csacsi. – Milyen szerencse: elsőnek az én papírom került elő.”

De aztán megint: Bábibá!

És harmadszorra: Bábibá!

A polc népe csak bámult egymásra.

Bábibá büszkén állt a helyén, és egyre szebb lett.

És még két cédula: Bábibá, Bábibá!

Öreg Baboly kinyitotta mind a két szemét:

– Ez azért érdekes, huhu!

„Ha mindenki rá szavazott – gondolta Örvösmackó –, akkor úgy látszik, van benne valami.”

„Ha nem is szép, biztos, hogy nagyon érdekes – gondolta Rökkó –, eredeti!”

„Nem tettem nevetségessé magam – tűnődött Princprunc Vitéz –, más is úgy látta, mint én . . .”

– Éljen a Tündöklő Szépség! – harsogta Bubu, és bukfcenet vetett a tiszteletére, miközben nagyot hahotázott. De ebben nem volt semmi különös; Bubu mindig nevet és bolondozik.

Bábibá lett a Polc Szépe. S ami a legmeglepőbb volt a dologban – nem is látszott meglepettnék. Rongybólszótt Csacsi annál inkább. Tűnődő képpel ácsorgott a helyén, egyik füle lekókadott a nagy töprengésben, s egyszer csak mit hall? Vigasztalják:

– Ne búsulj, Csacsi, ha nem is vagy olyan rendkívülien szép, mint én, azért te se vagy csúnya . . .

A Polc Szépe mosolygott rá kancsi szemével. Kancsi? Kancsó? Macska? Ugyan! Hisz mindnyájan rászavaztak!

Ő volt: a Tündöklő Szépség, Bábibá!

A GONOSZ KOLYNOS

Micsoda társaságba keveredett!

Tégelyek, üvegek, üvegcsék, ragtapaszok. Azokról a gyanúsan lebegő kis vattafelhőcskékről pedig talán már ne is beszéljünk.

Kolynos, ez a félig kiszáradt fogpasztástubus szinte csak erre tudott gondolni. Ott húzódott meg a felső polc sarkán. A kis tükrös szekrényke felső polcán a fürdőszobában. Ha két ujj benyúlt, és úgy tétován botorkálva elindult, Kolynos tudta, hogy csakis őt kereshetik. Őt és senki mászt. Pedig akadtak itt még fogkrémes tubusok. A meglehetősen dagadt Dentofil és a szívbénítőan karcsú Amodent. De hát őket meglehetősen ritkán emelték ki. Úgyhogy mindig ráérték. Böven volt idejük. Locsi-fecsi. Ebből állt az életük. Kolynost – akit többen is gonosz Kolynosnak neveztek – talán ez dühítette a legjobban.

És még valami.

Hogy lehet valaki olyan átkozottul ostoba, mint a kétségtelesen csinos Amodent kisasszony! Egy ilyen szemrevaló természetnek szóba se kéne állnia azzal a pöfeteg Dentofillal. Különösen akkor, ha olyan valaki akad a szekrényke felső polcán, mint a Kolynosok nemzetségének egyik legkiválóbb tagja.

Ó, sokat beszélhetnénk a Kolynosokról!

A Kolynosok mind vitték valamire. Akadt, aki hosszabb légi útra kelt. Ott is lelte halálát gazdájával együtt. Akkoriban sokat írtak az esetről, a repülőgép-szerencsétlenségről. Az áldozatok névsorában talán nem szerepelt idősebb Kolynos Kálmán, de a fogkréme, tubusok, tégelyek és kenőcsök mind tudtak végzetes sorsáról. Akadt Kolynos, aki hajójával kifutott a nyílt tengerre.

Egyáltalán, valaha a tengerek rémei voltak a kalóz Kolynosok. Akadt Kolynos, aki . . . De hagyjuk!

Amodent kisasszonynak mindenesetre tudnia kellett volna valamit erről. Rá se szabadna néznie egy Dentofilra. De hát ránéz . . . hajaj!

Hogy kezdődött az egész?

Talán azon az éjszakán az utolsó fogmosás után.

Csönd borult a tükrös szekrényre. A fogmosó poharak, fogkefék, tubusok csöndje. Ebben a csöndben megszólalt egy hang:

– Ó, Amodent!

Majd egy másik lágyan suttogó hang:

– Ó, Dentofil!

És akkor Dentofil:

– Kisasszony! Meg kell mondanom, hogy kegyed a legbájosabb lány, akit valaha is . . . Kegyed egy tünemény!

– Ön túloz, Dentofil kérem!

Kolynos hallgatott valami döbbsé sértődöttséggel. Mi ez? Miféle fuvolázás? Meddig kell még túrnie ezt a pusmogást, suttogást, sóhajtozást? Meddig tart ez még?

Éjszakákon át tartott.

Dentofil és Amodent pusmogtak, susterogtak, suttogtak és sóhajtoztak.

– Kisasszony, ha tudná, mióta epedek kegyedért!

– Epekedik, Dentofil?

– Nem lehetne egy kicsit csöndesebben epekedni?! – reccsenett rájuk Kolynos. – Különben is, egy ilyen dagadt alak és az epekedés! . . .

Meg se hallották. Nem törődtek ők senkivel és semmivel. Dentofil egy éjszakán biztosította Amodentet, hogy az életét is feláldozná érte.

– Ne mondjon ilyet! Dentofil kérem! Ilyet nem szabad mondania!

Dentofil ekkor olyasmit mondott, hogy Kolynos majd leszédült a polcról.

– Ha felülök almásderes paripámra . . .

– Mire ül fel, maga féleszű tubus?! Miféle almásderesre?

Dentofil egy cseppet sem zavartatta magát.

– Azt hiszem, nem szabad elhallgatnom, kisasszony, hogy egy ilyen erdei lovaglás nem éppen veszélytelen. Az erdőben mindenféle népség tanyázik. Könnyen ránk törhetnek. De akkor én kihúzom a kardomat.

– Mit húz ki, maga szerencsétlen!

Ez persze már megint Kolynos volt.

Amodent csak úgy leste Dentofil szavát. Feszült figyelemmel, áhítattal.

Egy öreg tubus megjegyezte:

– Amodent kisasszony beleesett Dentofilba. – Később még hozzátette: – Magam se hittem volna.

– Nem! Nem! – kiáltott fel Kolynos. Magában pedig azt gondolta: „Azért várjunk még egy kicsit. Hiszen meglehet, igen, azért még meglehet, hogy Amodent egyszer csak leinti Dentofil.”

– Elég! Hagyja abba, kérem! Nem veszi észre, hogy unom az ostobaságait? Ha éppen tudni akarja, egyvalaki érdekel ebben az egész társaságban! Őt pedig úgy hívják, hogy Kolynos.

Dentofilnak be kellett látnia, hogy az egész csak ugratás volt. Szégyenszemre vissza kell vonulnia. Meg kell hátrálnia. Mert eljött a pillanat. Kolynos pillanata.

Hát igen, Kolynos még mindig erre várt.

Csakhogy egy éjszakán nem volt pusmogás, és nem volt sutogás. Dentofil ezúttal nem vesztegette a szót. Fogta magát, és hatalmas létrabetűkkel felírta a tükör jobb felső kockájára:

Szeretlek, Amodent!

Kolynos, ez a félig kiszáradt fogpasztás tubus, valósággal összehúzta magát. Most! Igen, most minden eldől!

Nem kellett sokáig várnia.

A tükör bal alsó kockáján már ott állt finoman dőlt betűkkel:

Szeretlek, Dentofil!

Amodent kisasszony úgy hajolt ki a szekrénykéből, akár egy erkélyről.

Hallgattak a szerelmesek, és hallgatott Kolynos.

– Amodent! Én Amodentem! – szólalt meg hirtelen Dentofil. – Ha jól meggondolom, itt is hagyhatnánk ezt a szekrényt, ezt a fürdőszobát. Elviselhetetlenül unom az egészet. Keljünk útra!

– Repülni tudnék! – suttogta Amodent. – Szárnyalni!

– Hebehurgya beszéd – mondta az öreg tubus. – Ugyan hová repülne két fogpaszta?

– A szerelmesek bárhova elrepülhetnek – jegyezte meg egy ragtapasz. – Ez különben is a szerelem éjszakája.

– Hatalmas tévedés! Ez a bosszú éjszakája! – Kolynos felkacagott, mint ősei, a kalóz Kolynosok. Levetette magát a felső polcra, ugrás közben magával rántotta Amodentet.

Kiáltás, sikoly, csörömpölés.

Csönd, mélységes csönd.

Kolynos a kövön.

Mozdulatlanul hevert a fürdőszoba kövén. A kád valahol a közelben. Valahogy a sötétben is látta azokat a finom pókhálósálakat a kád lábai között. Egy doboz elgurult fedelét. Korhadtt dugót.

Csak éppen őt nem látta. Csak éppen az a bizonyos valaki nem volt mellette. Amodent kisasszony.

Ott feküdt kábultan, behorpadt homlokkal. És ragacsosan, ó,

de milyen ragacsosan! Hallgatott. Valahogy nem volt kedve megszólalni.

De hallania kellett azt a rémült hangot.

– Ó, Dentofil! Nem voltam én életveszélyben?

– Nyugodj meg, kedvesem! Melletted voltam, és melletted is maradok.

– Ó, Dentofil!

– Nyugodj meg, kedvesem!

„Ezt mintha már hallottam volna! – dünnyögte Kolynos. – Ó, Dentofil! Nyugodj meg, kedvesem! Ó, Dentofil! Nyugodj meg, kedvesem! Kissé egyhangú műsor, nem gondolják?”

De mindezt inkább csak úgy magában.

Különben most már ők is elhallgattak odafent a polcon. Amodont és Dentofil. Nem is tudni, ki szólalt meg onnan fentről. Talán az öreg tubus, aki örökös álmatlanságban szenvedett.

– Mondja, mi van magával?

Semmi kétség. Ez neki szólt, aki odalent a kövön, meglehetősen elkenődve . . . Ó, ha most látták volna ősei, a kalóz Kolynosok!

Nem felelt mindjárt. És akkor is alig hallhatóan:

– Mi lenne? Elvértve csapadék.

– Hogyan? Mit beszél?

– Semmit. És azt is csak úgy mondtam.

ROMHÁNYI JÓZSEF

JUMBÓ, A SZÖKEVÉNY

Egyszer volt, volt bizony, ha mondom, volt egyszer egy falu amarra a dombháton, patak partján, erdőszélen. Olyan falu volt ez, mint a többi környékbeli, csak éppen egészen más. De más ám, mert ebben lakott egy bizonyos igen kedves Miska gyerek, a többiben nem lakott ilyen kedves egy se. Meg más volt ez a falu azért is, mert itt megtörtént az, amit most elmesélek, a többiben meg nem. Hát nem is nagyon történhetett meg a többiben, mert ilyen fura-bura eset jó, ha egy faluban is előfordul. Hanem most már nem csűröm-csavarom tovább. Elmondom.

Egy nyár végi vasárnap délben, jókora melegben, Miskáék csendben kanalazgatták a forró húslevest a leghűvösebb szobában, melynek nyitott ablakán be-belengett egy kis szellőcske az akácvirágos főutcáról. Nem is kellett a szellőnek nagyot lendülnie, hogy bebillenessen, hisz az ablak ott tárulkozott mindjárt a járda mentén. Mondom, ott kanalazgattak mind a négyen: papa, mama, Lenke, Miska, szépen csendben, mert hát ez volt a rend. Hangoskodás, fészkelődés nem lett volna ajánlatos. Azt persze már nem tiltotta a szülői szigor, hogy a gyerekek szeme itt-ott egy kicsit körbe ne járjon.

Így esett, hogy Miska pillantása egyszer csak az asztal fölött az ablakra szökkent, hogy ott aztán ámulattal meg is álljon.

Volt is min ámuldoznia, mert az ablakon, de nem ám messziről, hanem egészen közélről, nemcsak egy pillanatra, hanem soká, hosszan, és nem valami csenevész kicsi, hanem igenis egy hatalmasnál is óriásibb elefánt bámult a szobába.

Miska kezében félúton megállt a kanál. Csak nézte, nézte száj-

tátva a mesébe illő ormányost, aztán nagy-nagy csodálkoztában mégiscsak megszólalt végre:

– Jé!

– No, megint beborult – morgott a papa, aki háttal ülven az ablaknak azt hitte, hogy egy csúf szürke felhő takarta el a napot. – Ebből eső lesz – fűzte még hozzá.

Miska ekkorra már felocsúdott első meglepetéséből, és vitázni kezdett:

– Ebből ugyan nem, mert ez nem felhő, hanem bizony ez egy elefánt.

Egy fejrándítás az ablak felé, és az egész család meggyőződhetett róla, hogy nem Miska esze ment el sétálni, hanem ez az elefánt.

– Ne, ne, nem szabad! Hess! – rémüldözött a hivatlan látogatótól a mama.

– Ne félj tőle, mami – nyugtatta Lenke –, hisz tudod, ha nem bántják, ő se bánt.

– Hát ez a jószág meg honnét keveredett ide? – kérdezte a papa, bár nem várt rá feleletet. Hát ha nem is várt, mégis megkapta váratlan.

– Megszöktem a cirkusból – vallotta be csínytetését borongós tekintettel az elefánt.

Miskáké alig akartak hinni a fülüknek. Lehetséges, hogy egy ilyen oktalan jószág beszélni tudjon? Ráadásul ilyen szépen, tisztán. Mert nem selypített, nem pöszített, nem hebegett, nem hadart egy cseppet sem. Nagy csodálkoztában mindenki kérdően nézett a papára. A családfő oda is súgta nekik a választ:

– Cirkusból szökött, ott tanult meg beszélni. A cirkuszban minden lehetséges.

– Ne tessék tőlem félni – szólt a sugdolódzás láttán az ormányos –, én csak egy kis vizet kérek, aztán szököm szépen tovább, ahogy illik.

Miska már ugrott is a poharával az ablakhoz, hogy megitassa, de a papa szava visszapenderítette.

– Várj, várj! Dézsa kell ide, nem pohár!

– Bizony – helyeselt a szomjas –, egy hordóval is meginnék most, ha nem lennék a terhükre . . .

Az elefánt illedelmes, szép beszéde hallatán a mama ijedtsége is hamar elpárolgott, Lenkének meg annyira megtetszett a hegyromnyi vendég, hogy szinte együtt kiáltotta Miskával:

– Engedjük be! Engedjük be az udvarra!

– Jöjjön hát, ha akar, oda az esővízfogó hordóhoz . . .

Ezzel már indult is a papa ujjongó gyerekei kíséretében, hogy kinyissa a nagykaput az eltikkadt vándornak.

A szép tágas léckapu két félfája megroppant ugyan egy kissé, amikor a vendég benyomakodott, de ezt most senki se bánta.

Csak állt és bámult az egész család, némán figyelve, mint szippantja ki tömlőjével az ormányos a betonhordóból az egész múlt heti csapadékot, pedig esett ám bőven.

– Köszönöm szépen, ez jólesett – hálálkodott az elefánt, és bizonyságul akkorát csettintett a nyelvével, hogy a madarak mind felröppentek ijedtükben a fákról.

– Szívesen – felelte a gazda, és tán mondott volna még valami kedveset is, ha Miska közbe nem kotyog:

– Hogy hívnak téged?

– Ejnye! – pirongatta kotnyeles fiát a mama. – Hát illik csak úgy letegezni egy ekkora nagy vendéget?

– Csak bátran! Hisz én még csak nyolcéves leszek az őszön – nyugtatta meg Miskát az óriás. – Becses nevem egyébként Jumbó. Indiai Jumbó.

– Miska!

– Lenke! – mutatkoztak be a gyerekek is illendően, de a szokásos kézfogás ezúttal elmaradt.

– És mért szöktél meg a cirkusból? – érdeklődött tovább Miska. – Hiszen cirkuszosnak lenni nagyon jó lehet...

– Bizony jó – helyeselt Lenke.

Jumbó válasza ugyancsak kiábrándította a porond rajongóit. Hosszan mesélt a meggyötört elefánt az idomár kegyetlenkedéseiről, vasdoronggal sújtó szigoráról. Elsírta az örökös rabság minden bánatát. Csak arra a napi néhány percre emlékezett szívesen, mikor a porondra vezették, és a nézősereg dörgő tapsát, a gyerekek boldog visongását hallhatta. De a siker javát is elrabolta tőle az álnok, kikent-kifent idomár sűrű hajlongásokkal, csókdobáló köszönömökkel.

– Soha-soha nem akarok többé cirkuszi elefánt lenni! – fejezte be elbeszélését Jumbó.

Miska tovább faggatta:

– Hát akkor mihez kezdesz most, mit akarsz csinálni?

– Legelőször is eloltom ezt a tüzecskét – válaszolta mindenki meglepetésére Jumbó, azzal már tele is szívta ormánya tömlőjét a közeli kacsausztatóból, és a füstölgő nyári konyha felé rott.

– Jaj! A hús! Odaégett! – sápítózott a mama, és szaladt máris, hogy lekapja a tűzről a füstölgő húsosfazekat. Mire azonban odaért, Jumbó már elvégezte a tűzoltást a kacsaitató jó sáros-mocsos vizével.

– No, ma a malacoknak főztél ebédet – állapította meg a moslékká vált étel láttán a papa, de valahogy nem tudott igazán, kedve szerint mérgeledni az eseten.

– Úgysem vagyok már éhes! – füllentett korgó gyomorral, kegyesen Miska.

– Én se! – bizonygatta Lenke, leginkább a megszeppent Jumbót nyugtatgatva.

– Már megint bajt csináltam – szontyorgott, majdhogy elpi tyeredve Jumbó. – Hozok egy husángot, tessék jól elpáholni érte!

A verésből persze éppúgy nem lett semmi, mint az ebédből. Mármint a család ebédjéből, mert Jumbó bendőjét főzés nélkül is meg lehetett tömni. Szabadkozott ugyan a vendég a szíves kínálásra, de aztán csak nekilátott a jó friss szénának, ott a fészert mögött. Jóízűen bekebelezte a fele kazlat, aztán a háziak biztatására le is heveredett a maradék aljára, hogy a szökés fáradtságát egy kis békés szendergéssel kipihenje.

Másnap reggel – mert addig aludt Jumbó moccanás nélkül egyhuzamban – ő volt az egyetlen, aki pihenten, frissen ébredt. A család éjfélig latolgatta, vitatta, százszor is meghányta-vetette, mi legyen a különös vendég sorsa, míg végül a gyerekek nagy-nagy örömeire meglett az egyezség: Jumbóból házielefánt lesz,

maradhat, míg csak kedve tartja. Így Miska is megnyugodva hajthatta álomra a fejét. Hát jött is az álom, és vitte Miskát elefántháton. Kétszer is lepottyant róla az éjjel, csodálkozva aztán, hogy nem a tüskés bozótból kell az elefánthátra, hanem csak a padlóról az ágyba visszamásznia.

Így aztán nem csoda, ha laposakat pislogott reggel, amikor a mama felébresztette. De kettőt se kellett pislantania, hogy eszébe jusson ébren is Jumbó. Ki is ugrott az ágyból azonnal, és sietett a többiekkel a szénakazalhoz.

A hálóvendég igen szépen köszöntötte a háziakat. Olyan mély pukedlit csinált, hogy azért fergeteges nagy taps járt volna a porondon. Még egy jó nagyot trombitált is ormányával üdvözlésükre. Aztán nyomban hozzáfogott, hogy köszönömöt rebegve elbúcsúzzék. A meghatottságtól azonban elcsuklott egy kicsit a hangja, a nyelve is botladozott jócskán.

– Midőn... azaz most, vagyis amikor hálás melegen egész szívével, azaz egész melegen hálás szívé... egyszóval köszönöm, amit tetten értek, vagyis hogy értem tettek...

– Ej, minek a sok szó! – segítette ki apa a hebegőt. – Meg hát nem is kell búcsúzkodnod, Jumbó, ha nem akarsz...

– Itt maradhatsz, velünk lakhatsz! – rikkantották az örömhírt a gyerekek.

Jumbó nem akart hinni a fülének, pedig hát akkora fülekkel áldotta meg az ég, hogy azoknak igazán lehetett volna hinnie. Csak nézett egyikről a másikra hitetlenkedve, de még a mama is igent bólintott.

Miska türelmetlenül nekiszegelte a kérdést:

– No, hát mondd meg, akarsz-e nálunk elefánt lenni?

– Akarok! – rebegte Jumbó, és szégyen ide, szégyen oda, jócskán elbőgte magát örömeiben.

Egy kis bőgés nem nagy baj, most mégis veszedelmet hozott, mert meghallotta azt más is. Méghozzá éppen az, aki elől Jumbó

elmenekült. Láncos, rácsos, ormótlan nagy rabszállító teherautóján ugyanis az idomár már a faluszélen járt a szökevény hatalmas talpai nyomán. Megismerte azon nyomban Jumbó bőgését, hisz hallotta eleget, amikor elnászpángolta.

A bős idomár felhorkant, szeme sárga szikrákat vetett, rántott egyet a kormányon, s ott szuszogott, harákoltt már a ketrec-autó Miskáék utcájában.

Hanem Jumbó is meghallotta ám jó messziről a közelgő veszedelmet. Menekült volna máris árkon-bokron át, de a papa vasvillával útját állta. Persze nem azért, hogy visszadöfködjé a hegyével, hanem hogy nagy sebesen felkapjon vele egy ölnyi szénát, aztán még tizet, még huszat hányjon sebtiben Jumbó hátára, míg a széna alól annak még az agyara hegye, az ormánya cimpája sem látszott ki. Járt az idomár sorra házról házra, belesett minden udvarba, de Miskáék kertje végén se látott egyebet egy jó formájú szénakazalnál.

No, mondanom se kell, hogy mikor az idomár végre eltakarodott, áradt volna Jumbóból a hálaszó bőven, ha a papa gátját nem veti. Nem is volt sok ideje a fecsegésre, mert hát munkába kellett már sietnie. Nem is akármilyen munka várt rá ezen a héten. Egy jó nagy tutajra való fát kellett kivágnia a dombháton, ahol egy akácos az új, szép almáskert terjeszkedésének útját állta.

Miska még a nyári szünidő szabadságát élvezte, így hát csak egyszer kellett kérnie, hogy szülei elengedjék egy kis sétára Jumbó társaságában. Csak azt az egyet hagyta meg nekik szigorúan a papa: csak a mezőn járjanak, vetésbe, kertekbe ne gázoljanak. Ezzel ment is a szerszámkamrához, hogy a nagyfűrészfogait jól kiirszelje, a fejszébe meg új nyelet faragjon.

A két kiránduló pedig elindult a kertek alatt mezei poroszkálásra. Alig lépkedtek párat, Jumbó sűgva-titkolódzva megkérdezte:

– Te tudod, hol az a kis akácos?

– Hogyne tudnám. Ott ni, ahol egyet huppan a domb.

Jumbó csak rábólintott, aztán máris arrafelé szaporázta lép-teit. Miska szépecskén fújtatott már, mire odaértek.

– Szóval ezt kéne kivágni! Mind?

– Mind egy szálig!

– Akkor munkához látok – szólt Jumbó, és mielőtt Miska egyet mukkanhatott volna, már gyökerestül kiforgatott három jókora göcsörtös akácfát a földből.

Aztán párosával öklelte fel a kisebbjét. Csak akkor állt meg egy szusszantásra, amikor már vagy hat tucat hevert a földön, kócos lombokkal szerteszt.

Miska úgy ugrált, pattogott örömeiben, mint a gumilabda! Legszívesebben megcsókolta volna óriás erejű barátját, de nem tudta, hol kell. Tapsolt hát neki, meg dicsérte, magasztalta a leg-hízelgőbb szavakkal.

– Semmiség! – szerénykedett Jumbó. – Az akác könnyen ki-dől, csak a homok fogja.

Ezzel máris újra nekibuzdult. Mire a papa odahaza végzett a szerszámjavítással, már szépen összerakosgatva ott hevert az egész erdő a dombocska alján, a patak partján.

Érdekes volt ám a nagy fahalom mellett ülve kilesni a favágó érkezését. Miska jót kuncogott magában, amikor megállt a papa a dombtetőn, kapta a fejét jobbra-balra, de itt se, ott se látta meg az akácost. Pislogott párat, megvakarta zavarában a feje búbját, látszott, hogy sehogy se érti a dolgot. Miska már nem bírta tovább rejtegetni a meglepetést. Nagyot kiáltott:

– Itt az erdő, édesapám! Lefeküdt aludni!

Könnyű azt elképzelni, hogy csodálkozott, de mennyire örült is a papa – hisz még gödröket se kellett ásni az almafacsemeték-nek. Tátongott ott elég gödör a kifordult akácgyökerek helyén.

Jumbó aznap a szalma mellé egy füles kosár friss cukorrépat

is kapott ebédre. Vígan telt hát a nap, de az este is. Jumbónak mesélő kedve kerekedett. Majom, papagáj, foka, mindenféle állatmóka kacagtatta meg Miskáékat.

Hanem másnap már nem ment minden rendben. Már kora reggel sorra átjöttek Miskáékhoz a szomszédok, majd az egész utca, aztán már a fél falu morogva, zsörtölődve, hogy kárt tesz majd az az ormótlan elefánt, csak bajnak jött a faluba. Egy hivatalos ember még azt is kijelentette, hogy Jumbó még akkor is vadállat, ha szelídebb a báránynál, vadállat pediglen még pórázon sem tartható a háznál. Csak úgy pattogott erre a sok kemény szó innen is, onnan is: szabály, rendelet, törvény!

Miska igencsak megszeppent, Jumbónak meg földig lógott az orra bánatában, mert látta már, hogy mégsem lehet itt maradása.

– Szólj már nekik valamit, mentsd magad! – súgta oda neki a barátja biztatólag.

– Minek? Úgyse értenék! Az én beszédemet csak az érti meg, aki kedvel engem. Másoknak a szavam csak bögés, szuszogás meg trombitaszó.

Szólt azonban Jumbó helyett a papa. De bármily buzgalommal bizonygatta, hogy elefántjuk nem akármilyen elefánt, hogy okos is, jószívű is meg igen szorgalmas, csak egynapi haladékot kapott a vadállat eltávolítására.

Nagy lett erre a szomorúság Miskáék házában. Olyan nagy bánat szakadt rájuk, hogy még az ég is beborult. Beborult volna persze az ég amúgy is, hisz olyan sűrű fellegeket hajtott arra a hirtelen feltámadó szél, hogy a nap se látott át rajtuk. Kerekedett is csakhamar akkora vihar, hogy még az esőt se lehetett látni a nagy felhőszakadásból.

A falu népét a mezőn érte a túlságosan bő áldás, a völgyben, a patakon túl. Bőrig ázva, dideregve várták ott a szabadulást, a vihar elvonultát. Tisztult is lassan az ég, lassan bizony, késő

délutánra. Sietve indultak az ázottak a sárban, latyakban, igyekeztek haza szárítkozni, melegedni. Indultak, de érkezni egy sem érkezhettek meg, mert a csurig megduzzadt patak árja úgy elsodorta a kis fahidacsját, hogy még egy szálkánakvalót sem hagyott belőle. Átgázolni meg ki mert volna a zúgó, háborgó, örvénylő áron? Hát csak állt ott mindenki dideregve, tanácstalanul a parton. Állhattak volna két nap, két éjjel, mert a patak sehogy sem fért meg békében a medrében. Mondom, állhattak volna, ha világ csodájára, egy jó erős, eleven palló át nem segítette volna őket a túlpartra. Leverte Jumbó négy vaskos cölöplábát a patak iszapos medrébe bátran. Háta széles pallóján akár egy szekér is átkelhetett volna. Nem is maradt el a hála. Jumbó egyszerűen elnyerte a háziállat címet, rangot, marasztalták most már azok, akik elűzték volna: jó pár szakajtó csöves kukoricával, tíz véka tiszta búzával is megjutalmazták a megmenekültek.

Hogy elvonult a vihar Jumbó feje fölül is, derűs napokra ébredtek. A papa jó formájú, kényelmes nyereghintót eszkábált Jumbó hátára. Miska nem volt irigy. A falu apraja-nagyja sorra mind felülhetett egy kis hintózásra.

Hanem Lenke napok óta már a közelébe se ment Jumbónak, sőt messze elkerülte. Feltűnt ez csakhamar a mamának. Faggatóra is fogta lányát, mi gondja-baja van a derék elefánttal.

Lenke előbb hebegett-habogott, kerülgette a forró kását, aztán csak elmondta, mi nyomja a begyét. A minap lefújta a szél csinos, tarka szalmakalapját, gonoszul épp Jumbó ormánya elé görgette, az meg úgy bekapta, hogy egy szalmaszál se maradt belőle. Hát ezért a nagy haragszomrád.

A mama nagyot nevetett az eseten, és ígért is nyomban Lenkének egy még tarkább, még nagyobb kalapot a megevett helyébe. Nem is kellett erre az ajándéokra sokat várni, csak vasárnapig. Mert éppen arra a vasárnapra esett a búcsú, ahol a legszébb szalmakalapokból szinte kazlakat raktak az árusok.

Igen közelgett már a vasárnapi búcsú reggele. A vándor körhintás már szombaton délután összeácsolta a hatalmas hintaállványt. A hintapörgető motort is kipróbálta még az este az apróságok szeme láttára. Ott ácsingózott a sok Karcsi, Peti, Kati, Juci és persze Lenke meg Miska is, hiszen az egész búcsúban a körhinta ér a legtöbbet.

Reggel senkit se kellett soká ébresztgetni. Mindenki már az első menetre pályázott a hintán. De mekkora volt a csalódás, mikor indulás előtt a hajtómotor köhécselni kezdett, krákogott, fulladt, sárga lángokat lehel, míg ereje teljesen elfüstölgött. Haját tépte mérgében a hintás, ütötte-verte kalapácsával a beteg motort, az meg csak tűrte tehetetlen, bénán. A gyerekek ott álltak mind, egyre csüggedtebben. Néhányan már hozzá is fogtak a csendes pityergéshez, mikor egyszer csak előlépett a hintás bódéja mögül Jumbó. Előlépett, aztán még előrébb, feljebb is a motor béna hajtókarjához. Nem szólt ott egy mukkot se, csak átfogta kunkor ormányával a lendítőkereket, rántott egyet rajta, meg is forgatta jócskán. Megcsörrent persze mindjárt a hinták láncja, repült is mind egyre feljebb, olyan magasra, hogy azt a motor is megirigyelhette volna.

Régen hallott a falu akkora örömujjongást, sikongatást, mint ami akkor ott kerekedett. Egykettőre gazdára talált minden kis láncos szék. A derék Jumbó meg hajtotta, hajtotta a hintát alkonyatig. Éppen százegy menetet számlált a szerencsés hintás napnyugtáig. Alkudott is aztán Miskával a motornak való elefántra, de az nem adta volna tenger kincsért sem.

Így múlt el a búcsú napja, mely a gyerekeknek sok örömet, Jumbónak pedig nagy-nagy dicsőséget hozott.

Hej, ez a dicsőség, sajnos nem tarthatott az soká!

Reggelre nem a kakasszó, hanem valami csúf morgás-dörgés ébresztette Miskáékat. Kiszaladt mindenki az ijesztő hangra. Nem sokat kellett keresgélni, honnét jön: egy helikopter röp-

ködött alacsonyan körözve a falu fölött. De az utcák csendjét is felverte a motorzaj.

Autó innét, autó onnét, rikító színes mind, rajtuk cifra felirat: *Cirkusz*. Az idomár rabszállítója meg már a főtéren éktelenkedett.

Jumbó, szegény, ijedtében kapkodta a szemét erre is, arra is, de csak egyet látott: most már nincs menekvés. Az egész cirkusz felkerekedett, hogy a szökevényt végre fülön csípjék. Mert mióta Jumbó eltűnt a porondról, üresen tátongott este a hatalmas sátor. Beállt üldözőnek az istálló-mester, a műlovar, a légtornász, a zsonglőr, a kötél-táncos, de még a két bohóc is. Nem hiányzott a sorból a varázspálcás bűvész sem, pedig ő volt Jumbó egyetlen igazi barátja a cirkuszban.

Miskák az ijedelemtől dermedten várták az elkerülhetetlent: az egyik üldöző hamarosan nyomra bukkan. Úgy is lett, még-hozzá tüstént: a bűvész lépett be hivatlan a kiskapun.

Miska elébe szaladt, a karjába csimpaszkodott, hogy visszatartsa, sírt, könyörgött, mindhiába. Azazhogy tán mégsem egészen hiába, mert a bűvész olyan kedvesen mosolygott rá, hogy volt abban a mosolyban vigasztalás meg valami ígéretféle is. Aztán meg is szólalt a varázsmester:

– Ne féljetek! Jumbó itt marad! Ha nem így, hát úgy!

– Úgy, úgy! De hogy?!

– Hát valahogy így – titokzatoskodott a mágus, azzal előkapva varázspálcáját, egyenesen az elefánthoz sietett. Három aprót koppintott a pálcával Jumbó homlokára, mondott hozzá varázsigét is, de olyan halkán, hogy nem lehetett kifüleslni a titkot.

Ám a varázsigé csodatévő hatását hamar meg lehetett látni. A hatalmas elefánt – hipp-hopp, volt-nincs – eltűnt a szemük elől. Hogy hova tűnt? Ez is kiderült nyomban. Belekerült egy szép, vastag mesekönyvbe. De nemcsak Jumbó sok képe került ám a könyvbe. Volt abban írás is, ezer sor is talán – leírva benne

Jumbó szökésének egész története, de olyan pontosan, szépen, hogy újra meg újra át lehetett élni annak minden izgalmát, sok-sok örömét, ahányszor csak elolvasta az ember. Benne állt abban minden a legeslegelejétől, onnét, hogy „egyszer volt, volt bizony” – egészen a legvégéig: eddig ni!

GAZDAG ERZSI

MESE

A SZŰKESZTENDŐRŐL

Szegény ember volt az Év.
Volt tizenkét gyereke:
kilenc fia, három lánya.
S szűken volt a kenyere.

Elunták a koplalást.
Így szólt egy nap Január:
– Legidősebb fia vagyok,
rám férne a munka már!

Könnye hullt az Esztendőnek.
(Mit tehetett egyebet?)
A maradék rozslángjából
sütött egy kis kenyeret.

Hóból subát szabatott.
Bocskort jégből varrt neki.
Búcsúzaskor gyönggyé fagytak
szakállán a könnyei.

Alighogy a kilincs csattant,
s megzörrent a rozzant zár,
apja elé lépett fia,
a második, Február.

– Eresszen el, édesapám,
a világba engem is!

Megkeresem a magamét
ezután már magam is.

Ez is elment. Kulacsába
patakvizet merített.
S a hátára egy kis vékony
hókabátot terített.

Márciuson volt a sor márc,
a mosolygós kamaszon.
Úgy szökött el, búcsú nélkül
egyik esős hajnalon.

Április csak füttyörészett,
hetyke szóval feleselt.
Mindent fitymált, lebecsmérelt,
lekicsinyelt, kevesellt.

– Édes fiam, szólt az apja.
– Szűk neked a mi házunk.
Elmehetsz, ha kedved tartja,
míg visszajössz, megvárunk.

Május arca irult-pirult.
– Én is mennék, jó apám!
Aranyhaját szél borzolta,
úgy ment Április után.

Június sirt, sóhajtozott.
Kék szemében bánat ült.
Nem mert szólni az apjának,
a szobába menekült.

– Lányom, lányom, gyenge lányom,
te is elhagysz, érzem én.
Menj, tán vár a jószerencse
túl a házunk küszöbén!

– Nem szívesen megyek én el,
de egyebet mit tegyek?
Mért fogyasszam a keveset,
a falatka kenyeret?

Július is búcsút intett.
Augusztus is messze jár.
Szegény Év csak egyre vénül.
Keze reszket, feje fáj.

Elhagyják a gyerekei.
Szeptember is útra kelt.
Három fia otthon van még.
Többi új otthonra lelt.

Titokban már azt reméli:
– Ez a három megmarad.
De egy napon gondol egyet
Október is, s elszalad.

Utána fut a November.
December is menekül.
Vénségére az Esztendő
maga maradt, egyedül.

Ám egy napon ajtó zörren.
Ismerős hang beköszön.

Legidősebb fia jött meg,
s vele jött a friss öröm.

Sorra jönnek, sorra mennek
fiai és lányai.
Látogatják unokái;
a hónapok napjai.

Nevetik a régi gondot
a gondtalan unokák.
S csipegetik a kalácsból
a nagy szemű mazsolát.

MAGÁNYOS KUTYÁK

Sötétség borult a falura. Októberi köd gomolygott végig az utcákon, mintha az világított volna tejfehéren. Látni mégse lehetett. A házak magukba süppedtek. A kis ablakok behúzódtak a házak falába, a zsaluk mögül csak itt-ott csillant meg valami kis fény, mint apró ékszer. Előcsillant, eltűnt, ahogy a köd meg-ingatta a sötét levegőt – olyan volt a falu, mint egy elvarázsolt doboz, amelyből csak néha-néha pendült elő az ablakok ékszeres fénye.

Három lámpaoszlop álldogált mindössze a faluban, lámpájuk a ködbe szúrt, mintha egy fehér kalapot ejtettek volna el a sötétbe.

– Bumm – ütközött az egyik test a másiknak. Felhördült a két kutya.

– Nem látsz?! – mordult rá a nagy kutya a kis kutyára.

– De látok... csak nem tökéletesen.

– Felőksz itt engem, vagy mi a fene? – A nagy kutya a lámpa alá állt, hogy lásson valamit.

– Én löknék fel? Csak nem gondolod? Mentem itt csak, mentem...

– Hova?

– Mondom. Csak mentem.

A nagy kutya az oldalát az oszlophoz dörzsölte, az egész oszlop rázkódott, a lámpa fénye remegett a levegőben.

– Szóval csak szaladgálsz... – mondta a nagy kutya.

– Ne-em... Vagyis igen. Szaladgálok.

– Mondd, nem vagy te kóbor kutya?

– Kóbor?

– Az. Kóbor.

– Mért lennék én kóbor?

– Ezt kérdezem.

– Mért lennék én kóbor? Itt vagyok ebben a faluban, itt szaladgálok...

– Nekem mindegy – mondta a nagy kutya, kényelmetlenül érezte magát, megrázkódott. – Milyen sötét van, alig látni. Bezeg a kétlábúak! Nézd a lámpáikat. Behúzódtak a falak mögé, és a házakban szöszmötölnek... Behúzódtak a saját házukba, kigyújtották a lámpát, és most bent szöszmötölnek.

A kis kutya félénken csak közelebb állt a nagy kutyához.

– Mit akarsz? – kérdezte a nagy kutya.

– Semmit. Mért? Csak egy kicsit közelebb állok hozzád.

– Egészen a nagy kutya mellé állt, nedves orrát a nagy, fehér bundához nyomta.

Hallgattak. A falu kis ékszerdobozai csillogtak a ködön meg sötétségen át. A kis kutya szólalt meg:

– Te hova mész?

– Én? Mért mennék valahova? Látod, itt állok.

– Egész éjjel csak itt állsz a lámpánál?

– Jaj, ne nyaggass már... Itt állok és kész. – A nagy kutya ellépett az oszlop mellől, a földet szaglászta.

– És te hova tartozol? – bökte meg a kis kutya a nagy kutyát.

– Hova tartoznék? Itt vagyok ebben a faluban... itt kóborolok, akarom mondani, itt élek, meg itt állok.

– Ez a te hazád?

– Hazám, hazám... Ismerem ezt a falut. Minden bejáratot ismerek, a rétek szagát, le a patakig, az erdők sűrű szagát, a kerítések keserű illatát, a kazlak égettarany-szagát az udvarokban... – A nagy kutya komolyan bólogatott. – Bizony, ismerem. – Minden virágot meg tudok különböztetni, minden kis fényről tudom, honnan jön. Mért mennék máshova?

A kis kutya dermedten nézett rá. Aztán lassan megfordult, tett egy-két lépést a lejtő irányába.

- Elmész? – kérdezte a nagy kutya.
- El. Késő van, nem akarlak zavarni, ha itt álldogálsz.
- Buta vagy. Nem zavarsz, mért zavarnál?
- Megvagy itt egyedül, talán gondolkodni akarsz...
- Dehogyan akarok gondolkodni.
- Terveket szősz holnapra, amikor kivilágosodik.
- Nem szövök terveket. Örülök, ha pihenek.
- Magadban akarsz pihenni... – A kis kutya eloldalgott.

A nagy kutya utána kiáltott:

- Most hova méész? Minek elmenned? Hé!

A köd lassan oszlani kezdett, az ég viszont sötétebbre változott, nagy dördüléssel megdördült. Aztán még egyszer. Esőcseppek gördültek alá a lámpa széléről.

- Hé... te! Nem kellene épp most elmenned...

A kis kutya visszasompolygott.

- Gondolod? Egyre jobban esik...
- Azért mondom.
- Te hova méész az eső ellen?
- Én? Méert? Majd meglátom, hova megyek.

Álltak egymás mellett, az égből egyre sűrűbben potyogtak alá az esőszemek. Az ég egy-egy nagy dördüléssel gördült föléjük, összehúzták magukat. A sötét földön sűrű nyomokat vertek az esőcseppek. Az ékszeresdobozok lassan kihunytak, a lámpák elaludtak, az eső meg már javában zuhogott.

- Van neked lakásod? – kérdezte a kis kutya.
- Lakásom? Miféle lakásom?

– Na, nem... Csak úgy kérdeztem. Én nem félek az esőtől...
– Bumm. Nagyot dörrent megint az ég, az eső vastagon verte az utat, a kerítések egészen átáztak, mint a sötét papiros. Csattogott, mennydörgött az ég, a két kutya egymás mellett állt.

– Agyonázunk így . . . Gyere – mondta a nagy, és lomha, nagy léptekkel elindult a felvégen fölfelé, a dombra. Elbaktattak a sűrű esőfüggönyben a domboldali kút mellett, aztán az erdő szélére loholtak. A nagy kutya elől.

– Gyere! – kiáltotta mindig a kicsi után. Az szaporázta a lép-teit. Elérték az erdő szélét. A nagy kutya egy odúhoz ment, azt szaglászta körül, itt már védve voltak az esőtől. A kis kutya mel-léje húzódott. Nagy sávokban vágódott be az eső a fák közé, de ők védve voltak. A sűrű függönyön át nézték a csöndbe süppedt falut. Aztán az eső megcsöndesedett. Csak a faágakról csöpögő víz zaját hallgatták elmerülten. Hirtelen éles madárhang csapott feléjük. Bagolykiáltás? Megisméltődött. Mindketten összerez-zentek. Aztán tovább füleltek. A földön gyíkok surrantak, a nedves fű közt hallatszott a szaladásuk. Még jobban megmered-tek, szőrük borzolódott. Ahogy az erdő megelevenedett, a két kutya egyre jobban egymás mellé bújт. Aztán a nagy kutya be-hívta az odú mélyére a kis kutyát.

– Na, gyere ide be, majd itt nem fogsz félni.

– Nem félek én . . . – mondta a kis kutya, de csak odabújт a nagy mellé.

Az erdőtől sejtelmes hangok hallatszottak. Madarak riogat-tak, rókák nyüszítettek. A nagy kutya mind jobban a kicsi mellé bújт.

– Van neked valakid? – kérdezte tőle a kis kutya.

– Mért lenne valakim? Mindig ilyenekkel jössz!

– Csak . . . hogy te . . . szóval te kóbor kutya vagy, mi?

– Kóbor vagy nem kóbor, aludj már, és nyomulj jobban ide mellém, olyan hideg van, meg ezek a hangok . . .

– Jó, hogy találkoztunk, igaz?

– Jó, jó, csak ne jártasd annyit a szád . . . – Magához szorította a kis kutyát, aztán együtt aludtak el.

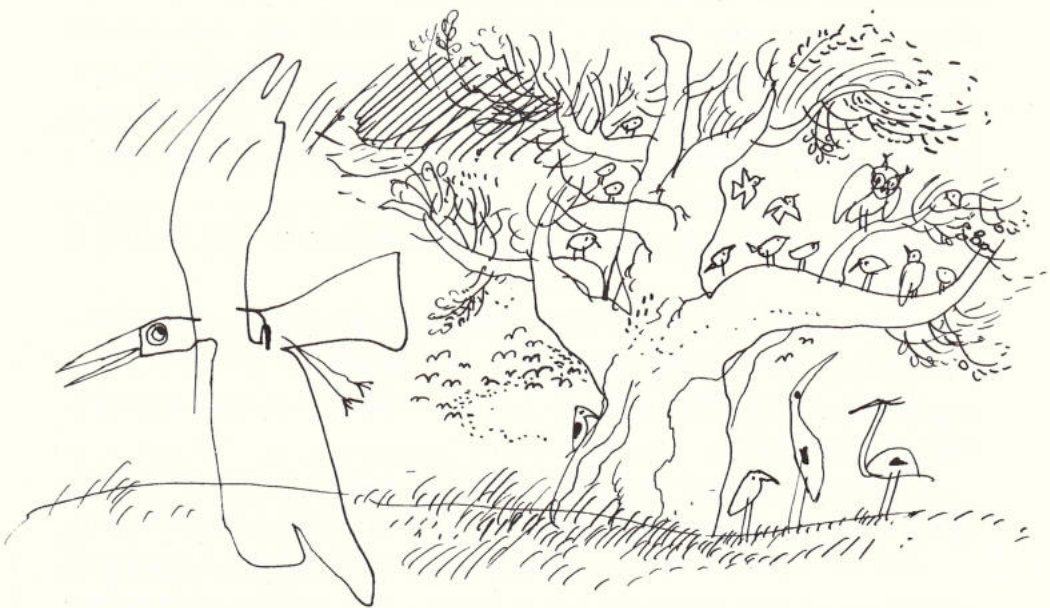
A TAVASZI MADÁRGYŰLÉS

Azt, hogy gyűlést kellene tartani a késlekedő tavasz sürgetésére, a füredi kiserdő őslakói, a gerlék gondolták ki. Azok a szelíd, szürke madarak, amelyek bűgásukkal váltakozva vidítják az erdők s kertek lakóit. Pontosabban az a két fiatal gerle, aki nagyon megunta már a téli fagyoskodást, éhezést, a szűk és zsúfolt családi fészket, s mielőbb új otthont akart alapítani a szomszédos kőrisfa ágai között.

Arra azonban, hogy a gyűlésnek ilyen nagy sikere legyen, bizony ők maguk sem számítottak. Mikor a szomszédban lakó harkály kérésükre végigjárta nemcsak az erdei fák madárlakóit, hanem a soklakásos parti nyárfák minden ágát, már a tavasz nevének kimondására is boldogan fészkelődött a fák minden lakója. Azt, hogy miről is lesz szó, már nem is igen hallották. Tudták, hogy ahol a tavasz bűvös nevét kimondják, ott csak öröm érheti a hosszú telet megkoplalt, fényre, melegre, napsugárra szomjas madarakat.

Így aztán a kitűzött órában el is indultak mind a fák, bokrok, sőt a nádasok lakói is, és aki akkor járt a füredi kiserdőben, bizony nem győzött csodálkozni e szokatlan madárseregen. Surrogó seregélyek, tarka harkályok, szürke verebek repkedtek együtt a fehér mellényes cinkékkal, fűrgé ökörszemekkel s lármas szarkákkal, és közöttük ott esetlenkedett a vizek lakóinak népes küldöttsége is. Nádirigók, törpegémek, szárcsák nézték idegenkedve az ismeretlen erdőt, és megfigyelőt küldött a tanácskozásra a Balaton világának legnagyobb népe is, a dankasirályok köztársasága.

A hatalmas fákon fertályóra alatt egyetlen szabad ágacska

sem maradt: mindent belepett az egymást túlkiabáló, tarka madársereg.

S a Balaton-part és a nádasok lakóin kívül idegenek is feltűntek. Az egyik ágról büszkén tekintett le az apró népre a karcsú csonttollú madár, idegenül nézelődött a kormos réce, és vidáman ingatta nagy kerek fejét a kiserdő közkedvelt téli vendége, a szapora szavú mátyásmadár.

A gyűlést korelnökként egy kedves vén gerle nyitotta meg. Elmondta, hogy bár odalent még hófoltok tarkítják a földet, s a parti kövek között még ott lapul a jég, az erdő minden lakója megunta már a telet. Javasolta hát: mondja ki a madárgyűlés, hogy most már sürgősen jöjjön a tavasz! Az ezer hanggal feltörő tetszésnyilvánítás elülte után a kicsit már kopaszodó vén harkály

vette át a szót, s a tudós komolyságával megállapította, hogy a tavasz eljövetele immár nem jámbor óhaj, hanem nagyon is megalapozott kívánság: hiszen a fűzfák vékonyabb ágai mindennap sárgábbak, s a nap itt-ott a hóvirágot is kicsalta már az avar alól.

– Korai kívánság! – vágott közbe bosszúsan a csak különösen kemény télben idevetődő csonttollú madár. – Hol van még a tavasz?!

Erre aztán a felháborodás mindent elsöprő áradata zúdult a közbeszólóra.

– Nem igaz! Itt van a tavasz ideje! – kiáltozott a madárhad, s egy piros lábú cankó éles hangja túlharsogta a többiét:

– Csak irigységből beszél! Tudja, hogy ha a tavasz megjő, neki mennie kell!

Amikor azonban a buksifejű mátyásmadár szárnya felemelésével szólásra jelentkezett, egyszerre elhallgatott a madársereg.

– Én is nagyobbrészt télen jövök közétek – kezdte a népszerű szónok –, de úgy szeretem ezt az erdőt, akár nyári otthonomat. A tavasznak hát veletek örvendezek, s azt, hogy itt az ideje, magam is hiszem. Hiszen a napokban Aszófőn járva, megláttam a téltemető sárga virágát.

Temeti a telet!

Itt van a kikelet!

– ujjongott fel a madárkórus, s aztán ismét az öreg gerle vette át a szót.

– Határozzuk hát el – kiáltotta –, hogy jöjjön a tavasz!

Az egyik tölgyfáról vén varjú szólt bele a vitába.

– Kár! Kár! – kiáltotta.

– Azt tudjuk, hogy kegyelmed mást sem tud mondani! – felelt vele az egyik éles nyelvű sármány. – De a tavasz azért is megjön!

S a kis madár mögött most megint a szavalókórus kezdett rá:

Károgtál eleget!
Viheted a telet!

A vén varjú egy darabig hallgatta a gúnyolódást, aztán tollait dühösen felborzolva, károghva otthagya a vidám gyülekezetet.

– Most hát mindenki mutassa be, miként fogja a tavaszt köszönteni – szónokolt a gerle. – Azt, hogy kié a legszebb dal, a tudós harkály s ismert muzsikus vendégünk, a dobosgém dönti el.

Elsőnek egy nádirigó kurjantotta el magát, aztán mintha csak erre a jelre várt volna, minden madár rákezdet tavaszi dalára. A közelgő kikelet hírére a sok kis repeső madárszív mind a maga módján énekelt ki magából kimondhatatlan örömét. Ebből persze lett is olyan éktelen lárma, kavarodás, csivitelés és kurjongatás, hogy a mókusok ijedten menekültek odvaikba, s a távoli kertekben vonítani kezdtek a kutyák.

Ettől azonban úgy megijedt a madársereg, hogy egyszeriben néma csend lett. Akkor jutott végre szóhoz a vén harkály.

– Így bizony nem megyünk semmire – csóválta csendesen a fejét. – Ennyi dal közül ki tudná megmondani, melyik köszönti legszebben a tavaszt? Gyerünk szép sorjában!

A legnagyobb, legszebb énekesek kényesen kezdtek fészkelődni helyükön, mind biztosra vette, hogy ő lesz a győztes; a kisebbek némán lapultak az ágakon.

S akkor, mintha csak valóban a tavasz tündére akarta volna megbiztatni a dalos gyülekezetet, hirtelen fényes napsugár tört keresztül a felszakadozó felhőkön. Erre pedig az egyik alsó ágon üldögélő apróka madár hirtelen megfeledkezett arról, hogy a fényes gyülekezetben sorára várjon. Csak azt a felcsillanó napsugarat látta, s abban a tavasz első igazi üzenetét. Kicsi szívért összeszorította az öröm, s elkiáltotta magát harsány, vidám hangon:

– Nyitnikék! Nyitnikék!

Kedves csipogása betöltötte az erdőt, messze szállt, s ahol csak meghallották, örömmel telt el az emberek és állatok szíve.

A madárgyűlés résztvevői előbb méltatlankodva, majd gyönyörködve figyeltek e vidám hangra, s aztán amikor látták, hogy a kopaszodó harkály is elismerően bólint, s a dobosgém is elragadtatva emelgeti szárnyát, tudták, hogy a verseny eldőlt. Fák, bokrok, nádasok madarai sorra útra keltek hazafelé, s a Nyitnikék szavával vitték magukkal a közeledő tavasz ígérését.

MESE A FELEDÉKENY TAVASZRÓL

A Forrás gyémántos vonójával muzsikált egy szikla tetején.

Erre a csodálatos dalra ébredezni kezdett a Tavasz. Igaz, még igen álmosan pislogott, de azért elindult a hang irányába. Fel is frissült nyomban, amint megfürdött a muzsikáló Forrás habjaiban. Majd gyorsan magára öltötte a ruháját, kibontotta sugarhaját, és mint egy óriás pillangó, kiröppent a rétre. Amint azonban körülnézett ott, kis híja, hogy el nem pityeredett, mert a kegyetlen Tél lehelete még ott dermedt a fűszálakon.

– Jaj de fehérek vagytok, kedveseim! Vajon most mit tegyek?! – kiáltotta a Tavasz kétségbeesetten. – Hiszen nincs még annyi erőm, hogy lefűjjam minden egyes fűszálról, minden ágról a Telet!

Már éppen visszaindult nagy búsán, hogy a Naphoz bújva egy kissé átmelegedjen, amikor az erdei ösvényen egy öreganyókat pillantott meg, aki rőzsét vitt a hátán, közeli kis házikójába. Olyan árván bandukolt szegény, mint akinek senkije sincs ezen a világon. Erre aztán a Tavasz meleg sugarával máris táncba kezdett az anyóka kendőjén, görnyedt hátán, fáradt kezén.

– Nicsak! – örvendezett az öreganyó. – Itt a Tavasz! Talán már nem is kell sokáig fagyoskodnom. S milyen kedvesen simogat, mintha csak mindenki körém gyűlne, mindenki, aki oly távol van tőlem.

Aztán feltekintett az égre, s szinte hinni sem akarta, hogy maga a Tavasz röppen felette. De aztán mégis felbátorodott, és így szólt hozzá:

– Köszönöm jószágodat, köszönöm, hogy átmelegítetted dermedt csontjaimat. De engeddd meg, hogy megkérdezzem: hol

maradt szépséges ruhádról, napsugár-hajadról a hóvirág, az ibolya és a többi virág?

S ekkor tekintett végig önmagán a Tavasz. Rémülten vette észre, hogy hajnalban a nagy kapkodásban mind-mind odahaza, a hótakarója alatt felejtette hírnökeit, a hóvirágokat és kökörcsi-eket.

– Milyen bölcs vagy te, nénikém – mondta hálásan. S még egyszer úgy ráborította sugárhaját az anyókára, hogy az egyszerűben elfelejtette, hogy valaha is fagyoskodott.

„Most már tudom, miért nem rázta le magáról jégbilincsetű, fa, bokor!” – gondolta a Tavasz.

Elszégyellte magát feledékenységéért, és gyorsan hazarohant. Hótakarója alól előbűvölte a hóvirágokat és ibolyákat. A karjába ölelte valamennyit, s a föld fölé lebbent. Könnyű fátyla mint lenge pára úszott-lebegett utána. Amerre csak elrepült, mindenfelé széthintette a hóvirágokat és ibolyákat. Most már bezzeg megismerték a mezőkön a fűszálak, hogy itt a rügyfakasztó, virágnító Tavasz. Boldogan integettek neki, s a harmatcseppek úgy tündököltek rajtuk, mint az örömkönnyek. A fák, bokrok is kibontották leveleiket, s úgy lengették feléje, mintha apró zöld zászlókkal üdvözölnék mindenfelől.

A jószívű, de feledékeny Tavasz aztán utolsó virágait is odaadta a földnek, de az öreganyóról sem feledkezett meg, aki figyelmeztette a mulasztásra. Olyan csodálatossá varázsolta hálából a kertjét, hogy arról már csak a legszebb mesék mesélhetnek.

SEBŐK ÉVA
MADARAS

Barnabásnak állandóan egy madár ült a fején. Ő nem szerette valami túlságosan a madarát, ám az őt eszeveszetten. Ezért is nem akarta elhagyni őt soha. Igazi madárhűséggel szerette a fiút, ragaszkodott hozzá, s ha esett az eső, gyengéden kiterjesztette fölé szárnyait.

Csakhogy Barnabás sok mindent akart volna csinálni, amit madárral a fején nem lehetett. Ha a madár néha, percekre csak, leröppent róla, Barnabás boldogságában tótágast állt, cigánykezeket hányt, ujjongott, de a madár már vissza is surrant a hajára, ő pedig sóhajtva felnyúlt és megsimogatta.

– Hát megvagy, haszontalan! – Mert nem nagyon szerette, inkább sajnálta, s ezért is fenyegette mindig csak üres szavakkal: – Megállj, botor jószág, elkergetlek egyszer! – De ezt sohasem tette.

– Miért nem rakod kalitkába? – kérdezte tőle Elizke, aki a szomszéd házban lakott. – Látod, az én kanárim kalitkában lakik, és nagyon boldog, esze ágában sincs neki a fejemre költözni.

– Nem lehet, Elizke – mondta szomorúan Barnabás –, de te ezt nem értheted. Az én madaram abba belehalna.

– Akkor ajándékozd el, hiszen úgyse szereted.

– Ó, Elizke, te ezt sose fogod megérteni. Ha sajnálom, az majdnem több, mintha szeretném.

– De mi lesz a fejeddel? – csapta össze a kezét a lány kétségbeesetten. – Hiszen a madarad egyre nő!

Valóban, a madár szépen, egészségesen fejlődött, tolla fényes volt, csőre erős, és néha harsány, bú-vigalmas hangokat hallatott.

Elizkének titokban nagyon tetszett Barnabás, tetszett a szemé, a vállas, zömök termete, még a haja is, amit sötétszőkének képzelt, bár sohase látott, mert a madár eltakarta. Szívesen hozzá is ment volna feleségül, de hát . . . ó, ó, az a haszontalan csőrös! Elizkének már az a szörnyű gondolat is megfordult a fejében, hogy felbizztatja az erdészt, löje meg a szegény párát, de ettől a gondolattól mégiscsak visszariadt, mert aztán hátha Barnabást találja fejbe véletlenül az erdész?!

Barnabás is szemrevalónak találta Elizkét, és szívesen elábrándozgatott róla, főleg mikor a madár árnyat adó, hús szárnya alatt gyomlálgatta zöldségeit, érő gyümölcsök illatában, de hát . . . ó, ó, az a mihaszna, szedtevette teremtmény, az a tollas,

karmos ördögfajzat, melynek sose mondhatta, hogy huss! – hiszen az . . . szerette őt. Barnabás pedig jó fiú volt, és érezte, hogy a szeretet, ha mégoly terhes vagy bosszantó is, semmiképp sem eldobható vagy eltaszítható, ezt nem szabad, mindent, csak ezt nem. Barnabás lelkében mindig piros kis tilos lámpák gyulladoztak, valahányszor ez a gondolat felütötte benne madárölő kígyófejét.

Barnabás tudta, hogy az erdei madarászok mindig behordják zsákmányukat a távoli városba, a madárpiacra, s felettébb vágyott megnézni, milyen is az. Egyszer egy hajnalban felkerekedett, s meg sem állt addig, míg el nem érte a madárpiacot.

Már messziről hallotta, merre van. A rengeteg fogoly madár csiripelése, csicsergése, krúgatása, károgása, csivitelése, rikácsolása, csivogása, pinyegése egyetlen hatalmas, zsongó hangorkánná folyt össze, mely fenséges hullámokban hömpölygött ki, átcsapva a piac határain.

A madár Barnabás fején nyugtalanul meg-megrebbent, fejét forgatta, szárnyait lebbentgette, s karmaival fázón, fájdalmasan kapaszkodott.

– Nyughass már, haszontalan! – szólt föl neki Barnabás, és füttyörészve, zsebre vágott kézzel behatolt a sátrak, bódék, kalitkák világába. A madárhangok remegő tengere hátára kapta, mint könnyű sajkát, s ringatni kezdte.

Egy madár a vállára telepedett. Éppen olyan volt, mint az övé, csak ennek a lábára hosszú zsinór volt kötve, s a gazdája most ennél fogva visszahúzta magához.

– Hogy adja? – kérdezte Barnabás, csak úgy félvállról.

– Magának megszámítom két garasért, merthogy látom, párja is lesz – pillantott a madarász Barnabás fejére.

A fiú megvette s hazavitte. A karján. Mikor Elizke meglátta a két madárral, összecsapta a kezét, és ríva fakadt.

– Teremtőm, hát nem volt elég neked egy?

– Ó, Elizke, te ezt úgysem érted! – legyintett a fiú, és leült háza elé a lócára, mert belefáradt a nagy útba.

Az új madár pedig, alighogy ő leült, földre röpött a karjáról, jót ivott az ereszcsontra alá állított bádogtálkából, majd felröpött a fára, melyen vöröslött már a cigánymeggy, s csipegetni kezdte.

– Eriggy már te is, haszontalan! – rázta meg a fejét Barnabás bosszúsan, életében először, s lám, a madara odahussant a másik mellé. Barnabás haja kócosan kilobbant, mindig beárnyékolt szemébe belevágott a napfény. Nagyot nyújtózott, megdörzsölte a szemét, mintha felébredt volna.

Egyszer-kétszer még visszaröppent rá a madár, kicsipegette a hajába ragadt kósza pityangpelyheket.

– Jól van, no! – dörmögte neki a fiú, az meg hol ide, hol oda röpött, mintha kétfelé húzná a szíve, s félne, hogy megszakad. De aztán végül is csak ott maradt a fán.

Barnabás most akkorát nyújtózott, hogy beleroppantak a csontjai, vette a kerti ollót, nyesett egy egész nyaláb bimbós virágot, s átszólt az orgonasövényen:

– Elizke, te!

– Teremtőm, mind letaroltad? – sikkantotta boldogan a lány, karjába kapva a malomkeréknyi csokrot.

– Jut is, marad is – legyintett Barnabás nagylelkűen, s meg rázta kócos üstökét, melyről Elizke most édes bizonyossággal állapította meg, hogy szőke... csakugyan szőke!

TAMKÓ SIRATÓ KÁROLY
A KÉT KATICABOGÁR

Hatalmas erdő közepén, egy kerek tisztáson gyönyörű kis ibolyarét virágzott. Ez az ibolyarét tele volt katicabogarakkal. A nap-sütötte, meleg, porhanyós földet nagyon szerették a katicabogarak.

Reggelente innen indultak szállodogálásukra, és ide tértek vissza estére, miután befejezték felderítő útjaikat, kiszórakozták magukat, és elvégezték mindennapi katicabogár-teendőiket.

Többnyire egyenként szállodogáltak, és mindegyikük külön-külön járta a maga útját.

Volt azonban közöttük két katicabogár, akik mindig együtt repültek: egy hétpettyes és egy ötpettyes.

A hétpettyesnek piros alapon fehérek voltak a pettyei, az ötpettyesnek pedig sárga alapon feketék.

Ez a két katicabogár mindig együtt volt, földön és a levegőben, leveleken és virágokon. Nem is csoda. Egyidőben jöttek a világra, együtt jártak a katicaviba, együtt a kisiskolába, és azóta is úgy megszokták egymást, hogy egymás nélkül talán még repülni sem tudtak volna.

Pedig hej, de nagy különbség volt közöttük!

A hétpettyes piros mindig jókedvű volt. Elégedett. Derűsen látott mindent. Víg dalokat zümmögött, és még repülés közben is táncoltak a lábacskaí.

Az ötpettyes sárga mindig bánatos volt. Elégedetlen. Borúsan látott mindent. Szomorú dalokat dúdolgatott, és meg se mozdította lábait repülés közben, mintha azok nem is éltek volna.

Az ellentétek vonzzák egymást! – tartja az emberek közmondása, és úgy látszik, ez a katicabogarak világában is így volt.

Lehet, hogy magányosan szálló társaik unatkoztak hosszabb útjaikon. Ők ketten azonban soha! Mindig élénken vitatkoztak.

– Könnyű neked! – mondta sokszor az ötpettyes. – Könnyű neked a vidámság. Te hétpettyes vagy... és piros. Én meg csak ötpettyes! És... sárga!

– Na és? A petty nem boldogít, csak az élet! – válaszolta a hétpettyes.

– De mit ér az élet, ha nekem csak öt pettyem van, és az is mind fekete!

– Ó, te kis bohó! – fedtte a piros hétpettyes. – Hát nem látod, hogy a telepünkön vannak még kilenc-, sőt tizenegy pettyes katicabogarak is? És van olyan is, amelyiknek a háta lila!

– És ezt te helyesnek tartod? És nem érzed magad bánatosnak? És nem búsulsz miatta?

– Nem én. Egy cseppet sem! Én tudom: nem pettyben mérik a világot és a boldogságot, nem is színben. Hanem jókedvben! Kinek minél jobb a kedve, annál boldogabb!

Az ötpettyes erre olyan bánatos szólamba kezdett, hogy a hétpettyes már oda se figyelt, mert nem akarta jókedvét hosszú időre elrontani.

Így vitatták meg életüket és sorsukat szállodogálás közben, és persze soha nem tudták meggyőzni egymást. Pedig a piros nagyon szerette volna vidámságra deríteni kis röptársát.

Most is, ahogy röpültek, megszólalt:

– Nézd, milyen gyönyörű ez a kék ég itt felettünk! Süt a nap. Meleg van. Csupa öröm az élet. Egy felhő sincs az égen!

– Nem tart ez így sokáig! Ne hidd! Majd beborul az ég – válaszolta a sárga. – A napsütésnek vége lesz. Jön a hideg zápor. Felhőszakadás. Majd vége lesz a te jókedvednek!

– Ha jön, hát jön. Ahogy jött, el is megy! És újra kisüt a nap.

– Lehet. De ki éri azt meg? – búsongott a fekete pettyes.

– Ki? Hát te is meg én is!

– Fogadjunk, hogy én nem érem meg.

– Hát fogadjunk, hogy megéred . . .

– De mibe?

Gondolkoztak. Végre az ötpettyes kivágta szíve titkos óhaját:

– Mibe? Fogadjunk két pettybe!

– Jó.

– Te kilencpettyes leszel, ha megnyered, én meg hétpettyes, ha nyerek! – mondta az ötpettyes, nem is gondolva nagy botorul arra, mit csinál ő majd a két pettyel, ha éppen megnyeri a fogadást.

Fogadtak. Röptükben két első lábacskaikkal „kezet fogtak”, hogy megerősítsék fogadásukat, s egy véletlenül arra szálló szita-kötő csápjával kettéütötte a kézfogást. A fogadás így már teljes értékű lett.

Még annyi idejük sem maradt, hogy fogadásuk célján jobban elgondolkozzanak, máris hirtelen borulni kezdett az ég. Pár perc alatt óriási viharfelhők tornyosultak. Besötétedett, és zúgni kezdett a szél.

A nagy szélvihar elkapta őket, s mindkettőjüket belevágta egy tölgyfa alatt álló, magas falú üres konzervdobozba.

Nagyot koppantak, ahogy a bádogdoboz fenekére estek.

– Ugye, mondtam! Ugye, mondtam! – szólt bánatosan a sárga. – Végünk van! Végünk van!

Ebben a pillanatban már zuhogott is az eső. Ömlött a bádogdobozba.

– Befejeztük! Itt a világ vége! – csüggedt el. – Végünk van!

– Kibírjuk! Kibírjuk! Sose búsulj, kibírjuk! – kiáltotta a piros, és kis lábaival, amelyekkel még a levegőben is táncot járt repülés közben, egyre csak kapálódzott a doboz vízárjában, amely egyre magasabbra emelte őket.

A sárga pedig, alig mozogva, megadta magát mostoha sorsának.

Az ömlő felhőszakadás nagy cseppjei verték, hullámoztatták az esővíztengert a konzervdobozban. A szél is korbácsolta a vizet. És a két katicabogár így hol a víz felett volt, hol a víz alatt. Igen ám, de a piros, kapálódzó lábaival, ha a víz alá került, azonnal feltornázta magát a felszínre. A sárga pedig mozdulatlanságában egyre tovább maradt a víz alatt.

Már levegőt is alig kapott.

– Kibírjuk! Kibírjuk! Ne hagyd magad! Mozogj te is! – kiáltotta a piros a sárga felé. De bizony az már nem hallotta. A víz alá került végképp. Elmerült. Miközben a piros egyre a víz színén kapálódzott.

A zápor közben egyre emelte a víz szintjét a konzervdobozban. Addig emelte, amíg egyszer csak színültig megtelt a doboz, s a hullámzó víz a kapálódzó piros katicabogarat, a doboz peremén át, kilökte a földre.

Nosza, ennek sem kellett más!

Egy hatalmas, erős útilapu alá mászott, ami védte az eső ellen. Ott máris száradni kezdett, miközben állandóan azt sutogta:

– Kibírjuk! Kibírjuk! Majd elmúlik! Kibírjuk! . . .

És valóban, amilyen hirtelen jött a zápor, olyan hirtelen el is múlt. Elszáguldtak a felhők, s a nap újra ragyogni kezdett.

A hétpettyes, ahogy megszáradt, néhány szárnypróbálgatás után a levegőbe emelkedett, és a doboz fölé repült. Hát ott látta az ötpettyest, élettelenül, most már a víz színén, hassal fölfelé fordulva.

Leszállt mellé, s hamar kihúzta a doboz peremére, majd lábacskaival megfogva a földre repült vele. És azonnal rázni kezdte. Megpróbálta feléleszteni.

De hiába. Nem lehetett.

Most aztán elszállt öbelőle is minden vidámság. Szomorúan nézett kedves röptársára.

– Nyertél, ötpettyes! Megnyerted a fogadást. Megadom hát a két pettyet – mondta bánatosan, s kedves társa tetemét egy ibolyabokor alá vontatta.

Majd fekete vadszőlőbogyót keresett, s egy tövissel megszűrva, két fekete pettyet rajzolt a sárga bogárka hátára.

– Ég veled, Hétpettyes! – dűnnyögte ünnepélyesen. – Bár maradtál volna Ötpettyes. Hányszor mondtam neked: a világot nem pöttyben mérik. Nem a pötty boldogít. Csak az élet.

S aztán megadta neki a végtisztességet.

Hét bánatkört keringett felette a levegőben. Minden pettyéért egyet-egyét.

Ezután pedig szomorúan repülni kezdett hazafelé, a katicabogár-telepre. Alig repült azonban pár száz métert, hát egyszer csak ismerős hangokat hall. Mintha az otthoni telep kürtjelét szirénabúgással zümmögnék valahol.

Hamar arrafelé röpül.

Hát látja, hogy három katicabogár szálldos, röpköd ide-oda cikcakkban, alacsonyan a fűszálak fölött, vizsgálva mindenütt a talajt, egyre csak szirénázva a hazai kürtjelet.

– Mit kerestek ti itt, katicák? – kérdezi tőlük meglepődve.

– Mit keresünk? Hát mi a mentőszakasz vagyunk. Segítséget hozunk a viharvert katicáknak.

– Na, ha azok vagytok, akkor gyertek csak hamar a nagy tölgyfához. A tövében ott fekszik az én kedves röptársam.

Kétszer sem kellett mondania, máris követték mind a hárman a nagy tölgyfa felé. S ott, az ibolyabokor alatt megmutatta nekik a mindig csüggedt kis sárga katicabogár tetemét.

Azok egy pillanatig sem haboztak. A szakasz vezetője, a tizenegy pettyes, lila hátú mentőorvos megvizsgálta a tetemet, s máris kész volt a véleménye:

– Csak tetszhalál! Még feléleszthető! Azonnal életmasszázst! Mesterséges légzést!

A másik két katicabogár, a mentőlegénység nekigyürkőzött, és tüstént munkába kezdett.

Talán négy perc sem telt el, s a sárga katicán máris jelentkeztek az élet első jelei: a nyakpajzsa lüktetni kezdett.

– Él! – kiáltották mind egyszerre. S a mentőlegények még nagyobb buzgalommal folytatták munkájukat.

Most már csak pár perc kellett, hogy a sárga hátú kis test lábai és szárnyhártyái is megmozduljanak.

Ekkor a tizenegy pettyes bedörzsölte a csodatevő ginszengyökér-aromával, mire a sárga hátú egész testében megmoccan.

A piros hátú majdnem könnyezett a boldogságtól. Cirógatta.

– Élsz?! Hát élsz újra, kedves röptársam! Te kedves „Ötpettyű!” – akarta mondani, de eszébe jutott, hogy társa megnyerte a fogadást, hiszen a hátáról gyönyörűen ragyogott felé a két új fekete petty, amelyet éppen ő rajzolt oda a tintabogyó levélével. – Hát élsz, te kedves Hétpettyes!?! Hát élsz?! Hát örülj végre igazán!

A kis sárga katica pedig megrázkódott, és ahogy a tizenegy pettyes, lila hátú, a „nagyfejű” – (akire pedig annyit irigykedett előző életében) újra bedörzsölte egész testét az új életet adó ginszenggyökérrel, s a két mentőkatona még egyszer mesterien megmasszírozta, most már teljesen életre is kelt.

Kinyitotta szárnyait, és felemelkedett a levegőbe. És megmentőivel nekiindult hazafelé.

De csodák csodája – még a lábait is mozgatta most már repülés közben. És mintha valami vidám dalt is zümmögött volna.

A tizenegy pettyes, lila hátú doktor pedig, amikor hetek múlva a kórházban előadást tartott az életmentésről és az eseteiről, szavait így fejezte be:

– A vidámság nemcsak életben tart, hanem még az elesett szomorúakat is megmenti!

TÖRÖK SÁNDOR

AZ ÁLLATOK EMBERVÉDŐ EGYESÜLETE

Egyszer az állatok egymás között Embervédő Egyesületet alakítottak. Ugyanis restellték nagyon, hogy az emberek ugyebár minden országban csináltak állatvédő egyesületeket, ők pedig a fülük botját sem mozdítják.

– Jó tett helyébe jót várj – így szónokolt például a farkas –, nekünk is tennünk kell valamit.

– Úgy van – lelkesítette társait a tigris. – Ki kell vágnunk a rezet. Megmutatjuk, hogy bennünk is van szív, nemcsak az emberben.

Küldöttséggel keresték fel az oroszánt. Előadták neki, hogy az állatokban minden hajlandóság megvan az egyesület megalakítására, most már csak az ő legfelsőbb beleegyezése hiányzik.

Az oroszán helyeselte a dolgot.

– Igazatok van, kedvelt híveim – bólogatott –, cselekednünk kell!

Össze is doboltatta a nagygyűlést, amelyen megjelentek mind az állatok. Vadak és békés háziállatok valamennyien képviselték magukat. Eljött a jaguár, a hiéna, az őz, a zerge, az elefánt, a farkas, rókák, nyulak, kutyák. A tengerparton tartották a gyűlést, egy nagy szikla tövében. A sekélyesbe kigyűltek a halak, körül a fákon, mint valami karzaton, ültek a madarak. Senki se hiányzott, még a betegek is felkeltek: védelmezni kell az embert! Az utolsó pillanatban lélekszakadva rohant be egy szegény macska, akinek a farkára üres cipőpasztás dobozt kötöttek valami gyerekek, s ebbe beleőrült. Sokgyermekes, komoly macska volt ő, ám a szégyen és a testi fájdalmak esztét vették a boldogtalanak. A bádogskatulya állandóan csörömpölt mögötte, és ő azt

képzelte magáról, hogy lakatosinas. Furcsa, de nem illik ilyen-
min nevetni, ez szomorú dolog.

Szóval együtt voltak mind az állatok, s közfelkiáltással elnök-
ké választották az oroszánt. Csak úgy a forma kedvéért, mert
hiszen az állatok gyűlésein mindig ő szokott elnök lenni.

Az oroszán méltóságteljesen felballagott a sziklára, feltette
a szemüvegét az orrára, és elővette a beszédet, amit titkárja, a
zsiráf készített számára.

– Kedves hallgatóság, hűséges alattvalóim! – kezdte, mire az
állatok „halljuk, halljuk!”-ot ordítottak, és egy kutya oldalba
bökte az örült macskát, mert nagyon csörömpölt a dobozzal. –
Mai gyűlésünk célja az – folytatta az oroszán –, hogy megalakít-
suk az Állatok Embervédő Egyesületét. Valamennyiünk előtt
köztudomású dolog, hogy az emberek már számtalan egyesüle-
tet alakítottak, hogy bennünket állatokat védjenek. Természetes-
nek találom, hogy ha öneik van Állatvédő Egyesületük, nekünk
is legyen Embervédő Egyesületünk. Nagyon örülök, hogy az
én eszmémet elfogadjátok!

A farkas és a tigris egymásra néztek és hallgattak.

– Kedves alattvalóim – folytatta az oroszán meghatottságtól
reszkető hangon –, ti nagyon jól tudjátok, hogy az emberek
mennyi jót tesznek az állatokkal. Megmondhatják például a ga-
lambok, akiket finom kiflivéggel etetnek a templomok előtt, és
akárhányan le is fényképeztetik magukat galambbal a vállukon,
ami ha meggondoljuk, szép megtiszteltetés egy hitvány galamb-
nak. Télen madáretetőket állítanak fel a zúzmarás erdőkben, s
jól tudjuk, a nemrég volt szigorú téli időben, mikor néhány
fecskeraj lemaradt az általános vándorlásról, nemes szívű em-
berek a szegény, megfagyás szélén álló fecskéket repülőgépen
szállították a melegebb afrikai vidékekre.

A hallgatóság szípigott, egy őszülő fecske halkán elzokogta
magát, s az oroszán megtörölte a szemüvegét, majd folytatta:

– Tudjuk, hogy fennkölt lelkű emberek megtakarított pénzcsekjüket kutya- és macskamenhelyek javára hagyományozzák. Ó, milyen nagy az emberi szív! És mi elmaradnánk mögöttük? Nem, testvéreim, nekünk haladnunk kell, és amikor zászlónkra az emberszeretetet szent jelszavát tűzzük, úgy érzem, emléket állítunk annak a régi pásztoembernek, aki mint írott krónikákban olvasható, egyik ősem lábából kihúzta a tüskét, mely őt vérmérgezéssel fenyegette. Barátaim, négy lábon járók, repülők és halak, előre a nagy munkára, cselekedjünk, védjük az embert!

– Cselekedjünk! Védjük az embert! – zúgták lelkesen a négylábúak, a halak és a madarak.

– Következik a tennivalók megbeszélése – mondta az oroszán, belepislogva az előtte fekvő cédulába. – Jelentkezzék, akinek valami indítványa van. Meg kell állapítanunk, hogyan védjük az embert!

Mély csend támadt a gyülekezetben.

– Na – bökdösték egymást az elefántok, jaguárok, őzek –, szóljon már maga is valamit!

– Mit szóljak? – nyögte egy kis őz –, én még soha nem bántottam egy embert se.

– Az őz szólni kíván? – dörgött rá az oroszán. – Tessék!

Szegény őz, igazán csak úgy belekeveredett, most azt se tudta, fiú-e vagy lány.

– Felséges uram – rebegte –, nem tudom, mit mondjak... én nem bántom az embereket, becsületszavamra, én félek tőlük, és elfutok, ha messziről emberszagot érzek. Egyébként egyszer láttam életemben embert, akkor, mikor szegény jó nagybátyámat agyonlőtték.

– Úgy van – helyeseltek ismerősei és rokonai, a zergék s szarvasok –, ő sosem bántja az embereket, mi sem bántjuk.

– Nem bántja, nem bántja! – brummogott az elefánt. – Őz,

maga nagy csacsi. Én keményebb legény vagyok, és én sem bán-
tom. Hallott már valaki olyant, hogy egy elefánt bement a vá-
rosba emberre vadászni? Ők jönnek ki mindenféle agyafúrt
szerszámokkal, mi legfeljebb védekezünk, de hacsak tehetjük,
elszaladunk.

– Mit szóljak én? – makogott egy nyúl, szembefordulva az
elefánttal. – Önnel mégiscsak nehezebb elbánni.

– Ti legalább futhattok – bögött közbe egy tehén –, de mit
csinálsz én? Engem istállóban tartanak, a tejemet megisszák,
aztán... tudjátok, mi a vége.

– És én? – rőfögött a disznó.

– És én? – nyihogott a ló.

– És én? – sírtak a tyúkok, libák, kacsák.

– És én – ugatott a kutya –, akkor rúgnak belém, amikor akar-
nak, és egy mukkot se szólhatok.

– És én? – kérdezte egy kanári. – Ketreche zárnak és füttyül-
tetnek.

És mind sírtak a mókusok, papagájok:

– És én, és én, és én?...

– Na és én – zokogott az örült macska, és csörömpölt a farkán
a bádogdoboz –, én szegény, árva lakatosinas, hova forduljak?

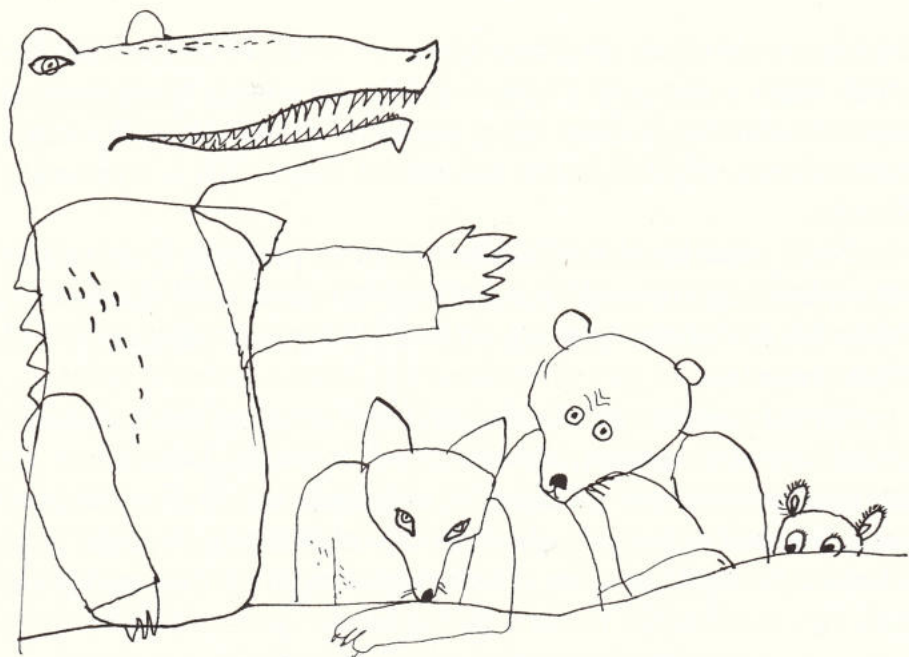
– Csend! – ordított az oroslán, és megrázta csengettyűit. –
Nem azért jöttünk ide, hogy panaszkodjunk, hanem hogy véd-
jük az embert!

– De ki ellen? – zúgták az állatok. – Mi nem bántjuk őt, sőt
ő bánt minket.

– Bundát csinálnak belőlünk – dühöngtek a rókák, farkasok,
medvék, cobolyok, apró hermelinek és más prémes állatok.

– Táskák készül a bőrből! – jajongott a krokodilusok kikül-
döttje.

– Holló a hollónak szemét ki nem vájja, amint az köztudomá-
sú – károgtatja a holló. – Csak az ember vájja ki az emberét. Az em-

ber az egyetlen, aki a saját fajtáját is pusztítja. Elefánt nem öl elefántot, se zebra zebrát, de az ember megöli egymást, sőt még saját magát is.

– Úgy van! – rikoltotta a kenguru. – Az ember mindenre képes, az ember mindent pusztít.

– Elég ebből! – kiáltotta dühösen az oroszlán. – Hiszen én magam sem vadászok emberre, nem arról van szó. Megalakultunk, az eszme szép, tessék dönteni: hogyan védjük az embert, ki ellen, mi ellen védjük?

– Saját maga ellen! – nyávogta az örült macska. – Ő maga pusztítja egymást.

– Ssst – csitította a családja –, megharagszik az elnök úr!

– Haragudjon, én bolond vagyok, én megmondom az igazat!

Az oroszlán ki akarta dobni az örült macskát, de az felfutott egy fára, onnan sziszegett le, a sakálok üvöltöttek, az ele-

fántok trombitáltak, általános lett a zűrzavar, és az oroszán közük vágta a csengőt. Végre is abban állapotok meg, hogy az embert saját maga ellen nem védhetik az állatok, ebbe nincs beleszólásuk. De hát akkor mi marad hátra? Mi a tennivaló? Semmi.

– Mély sajnálattal kell bejelentenem – hirdette ki az oroszán –, hogy Embervédő Egyesületünket tennivalók hiányában máris fel kell oszlatnom, az emberek védelmét ők maguk kell kézbe vegyék.

– Éljen! – zúgták az állatok, mert már megszokták, hogyha az oroszán mond valamit, akkor azt kell kiabálni, hogy éljen. És szétfutottak a világ négy tája felé, a tigrisek, jaguárok, elefántok, őzek, tehének és kutyák, elszéledtek a négylábúak, a repülők és a halak. Az őrült macska is nekirugaszkodott a messzeségnek, csak úgy csörömpölt utána a bádogdoboz.

VADÓC

Volt valahol egy nagy erdő. Az erdőtől kicsit távolabb ifjú vadgesztenyefa nőtt. Nagyot nyújtózott. Széttáruló ágain kifeszült golyónyi vadgesztenyék burka. Ezek voltak az első termései.

A fiatal fa sokat mesélt. Így ismertette meg kicsinyeit az erdő lakóival. A kis vadgesztenyék hallottak már a kalimpászmadárról, a mókusról, akinek szárnya sem volt, mégis pillanatok alatt fenn termett a legmagasabb tölgyfán is. Az énekesmadarak füttyéről tudták: hol fészkel a sárgarigó, merre csörög a szarka, hol gyógyítja a beteg fákat a harkály, mert kopácsolásuk mesziről odahallatszott.

– Egyszer – emlékezett vissza kisgesztenye korára a fa –, egy oktondi kis harkályfi éppen arra a burokra koppintott, amelyikben én szundikáltam.

– Vigyázz, te kis buta! – utasította rendre a mamám. – Vadgesztenye-bölcsőben nincs keresnivalód!

Ráadásul harkálypapa is megdorgálta; többé eszébe se jutott felénk jönni.

– Még! Még!

– Magadról mesélj – kérték az ikrek –, akik egyetlen száron lógtak.

– Igen, igen! – kérték a többiek is, de Vadóc, aki a fa legmagasán trónolt, mindig mást akart.

– Én inkább arra vagyok kíváncsi: mi lesz velünk, ha megnövünk?

– Ha megnőttök, a burok kireped, és egytől egyig lepotyogtok – felelte a fa.

– Aztán?

- Azután kit erre, kit amarra visz az útja.
- Éppen ez az, amit tudni akarok: merre visz az az út? Ezt mondd el! – türelmetlenkedett Vadóc.
- Az a jövő titka. Én hogy tudhatnám?
- Hát amikor terólad lepattant a burok, nem láttad, mi történt?
- Dehogynem.
- No hát azt mondd el!
- Amikor múltóban volt a nyár, valahonnét előbújt a szél, és addig-addig rázta az ágakat, amíg valamennyien leröpültünk. Még alig néztünk szét, gesztenyéző gyerekek jöttek az erdőbe.
- Erre! Erre! – kiabált a víg gyerekcsapat, és sebbel-lobbal annyi gesztenyét kapdostak fel, amennyi csak a kosarukba, hátizsákjukba, nadrágzsebükbe belefért.
- És veled mi lett? – kérdezték az ikrek.
- Én nagyon féltém az ismeretlen világtól, és elbújtam a lehullt levelek alá. Egy kislány, Katicának hívták, véletlenül rám lépett. Már attól féltém, agyontapos, de fölemelt. „Nézzétek, milyen szép gesztenyét találtam! Olyan, mintha barna márvány volna, ezüstcsíkokkal” – mondta, és a zsebébe dugott. A gyerekek még énekeltek, ettek-ittak, aztán útnak indultak hazafelé.
- És téged Katica ültetett el? – kíváncsiskodtak az ikrek.
- Dehogyis. Katica magával akart vinni. De én annyit izegtem-mozogtam, amíg a zsebéből, egy kis szakadáson át, ki tudtam bújni. Nem messze az erdőtől estem le.
- Éjszaka megeredett az őszi eső, és bevert a földbe. Tavaszra alul gyökeret eresztettem, és az elolvadt hó nedvéből erőt szívtam magamba. A tavaszi napfényben szép zöld leveleket bontottam, aztán évről évre növekedtem, bokrosodtam. Ti vagytok az első fiaim.
- Érdekes volt!
- Jó, hogy elmesélted – bólogattak a kis vadgesztenyék.

– Én nem akarok leesni. Én bizony itt maradok rajtad, a legmagasabb ágadon. Innét majd jobban látom: mi történik körülöttem, és megismerem a világot – mondta Vadóc.

– Hogy tehetnéd? Amíg burokban vagy, nem láthatsz semmit, ha pedig a burok szétreped, nem maradhatsz a fán – magyarázta a fa. – Ez a törvény. A dolgok rendjén senki sem változtathat – halkult el a suttogása, mert az esti szél álmod hozott.

Telt-múlt az idő. Vége felé járt a nyár, amikor hirtelen vihar támadt, és a szél eszeveszetten nekirontott a fiatal fának.

– Leverem a fiadat! – bömbölte a szél, és szárnyaival lecsapott a gesztenyefára.

– Még nincs itt az idejük – tiltakozott a fa, és hajladozott, hogy megvédje a fiait. Néhányat így is lekaszált a szél.

– Vigyázz reám – kérte Vadóc a burkot –, én nem akarok leesni!

– Ne félj! – bátorította a burok, és rászólt a szára: – Tartsd magad erősen! Vadóc nem akar leesni.

– Jól van! Velem nem egykönnyen tud elbánni a szél – felelte a szár.

A vihar, ahogy jött, el is ment, és újra melegen sütött a nap. A vadgesztenyék nagyokat lélegeztek a friss levegőn, és napról napra híztak. A burok egyre szűkebb lett, és egyiken-másikon keskeny rés támadt.

– Milyen szép a napsütés!

– Mennyi madár röpköd felettünk!

– Milyen piros a harkály sapkája! – újságolták a látottakat.

Ahogy súlyosodtak a gesztenyék, úgy vékonyodtak a száruk, egyszer csak potyogni kezdtek, és vidáman gurultak szét a selymes fűvön, aztán, annak rendje-módja szerint, a gyerekek egytől egyig összeszedték őket.

Eljött a nap, Vadóc magára maradt a fán. Vékonyka repedésen át nézte az erdőt, amely a hosszú őszi eső után mindjobban meg-

változott. A levelek sárgák lettek, mint a sárgarigó tolla, vagy pirosak, mint a csipkebogyó gyöngye: de hol voltak addigra a sárgarigók, és hova lettek a testvérei?

Néha-néha a kiránduló gyerekek még ki-kijártak az erdőbe csipkebogyót szedni, makkot szüretelni. Ilyenkor a fa váltig biztatta Vadócot, tréfálja meg őket, koppintsa meg egyikük feje búbját. De Vadóc hajthatatlan maradt.

Amikor a hideg ősz beköszöntött, a fa újra kérlelni kezdte fiát: essen le. Szép fa lenne belőle.

– De én nem akarok sáros lenni! – felelt Vadóc.

– Így nem tudom, milyen sors vár rád – aggodalmaskodott a fiatal fa, aztán már nem gondolt semmire. Hosszú téli álomba merült.

A gyerekek lassanként egészen elmaradtak, és csak az ólmos eső verdesése volt az egyetlen, véget nem érő hang az erdőben.

Vadóc már alig látott ki a burok repedésén, mert a levegőben ökörnyal úszott, és egyik-másik nyál a burokra tekeredett.

Mire a szél elvitte vagy az eső lemosta őket, Vadóc körül minden megváltozott. Fehér volt a füvek háta, fehér lett a páfrány legyezője is.

Karácsony éjszakája farkasordító hideget hozott.

– Jaj! Ne szoríts úgy, megfulladok! – kérlelte a fagyott burkot az akaratos vadgesztenye.

– Nem tehetek róla. A jég marka engem is összeroppant – didergett a burok.

– Akkor inkább ejts le! A hó szép. Nagyon szép, csillogó.

– Késő! A száramra ráfagyott az eső, és jégpáncélt vont rá, mert megszegtük a törvényt.

És valóban, a jégpáncél nem engedett.

Az idő múlt, és Vadócban már csak pislákol az élet csírája, amikor hangokat hallott.

– Nézd, apám, azon a kis gesztenyefán azt az árva vadgeszte-

nyét, hogy befagyta a jég – mutatott rá Zsóka, akit hosszú betegsége után először vitt ki az erdőbe édesapja. – Olyan szép, mintha karácsonyfadísz lenne – nézte tovább a kislány. – Hogy-hogy nem esett le? – kérdezte.

– Talán megérezte, hogy beteg voltál, és nem jöhettél a többiekkel gesztenyézni.

– Vigyük haza – nyújtotta feléje kezét Zsóka, mire édesapja a füttykösbot kampójával megrázta az ágat.

– Búcsúzzunk, Vadóc! – sóhajtott a burok.

– Köszönöm, hogy vigyáztál rám – lehelte Vadóc, de a burok ezt már nem hallhatta, mert a gesztenye a jeges havon messzire gurult.

– Ó, te szegényke – futott hozzá Zsóka –, mindjárt megmelegítlek! – Azzal a tenyerébe ölelte a fagyott gesztenyét.

Vadóc megbékélve bújt a védő meleg tenyér fészkébe, csak éppen búcsút intett még anyjának, és elindult az erdőből új otthona felé.

SZIRÁKY JUDIT

A VIRÁGVARÁZSLÓ

Volt egyszer egy varázsló. Nagy, lomha hegyek lábánál, haragoszöld erdők között, sebes iramlású, jéghideg patakok partján élt, és bűvös hatalma volt a virágok felett. Az a világ önélküle is mesét meg csodát termett: nyáron nagy barnamedvék – akkorák, mint egy-egy domb – a gyerekeikkel együtt szemelték a málnát a bokrokról, téli estéken meg a reszkető őzek odaóvakodtak a házakhoz, s puha orrukkal törölgették a bepárásodott ablakot, mert fényre és melegre áhítoztak. Talán nem is igazi medvék voltak, nem is igazi őzek, hanem elvarázstolt királyfiak.

Olyan csoda azonban se télen, se nyáron nem termett abban a mesetermő világban, mint amelyet a virágvarázsló művelt, mert egyes-egyedül neki volt hatalma a virágok felett. De énrajtam kívül senki még csak nem is gyanította, hogy ő varázsló, akinek hatalmában áll, hogy emberré bűvölje a virágokat.

Ugyanezt szíves örömet megtette volna a medve- és őzkirályfiakkal, de még az aranyruhás méhekkal, a lábatlanul csúszómászó kígyókkal s az emberszemű kutyákkal is – csakhogy őrajtuk nem volt hatalma, és az okos varázsló mindig jól tudja, hova és meddig ér csodás ereje, és meg sem kísérli áthágni bűvös tudománya határait. Hiszen azért okos, és azért varázsló.

Azután meg miért és minek is kísérletezett volna ezzel-azzal, amikor amúgy is végtelen volt az ő birodalma és megszámlálhatatlan a népe. Hiszen mennyi és hányféle virág nyílt ott a lomha hegyek lábánál, a haragoszöld erdők között, a sebes iramlású jéghideg patakok partján: réteken, mezőkön, kerteken és erdei tisztásokon. Szarkaláb és szegfű, pitypang és pipacs, róza és rezedá, kikerics és kardliliom, gólyahír, hajnalka, viola,

százszorszép és még olyan virágok is, amelyeknek talán nevük se lett volna, ha ő nem szólítja őket csöpikének, pötyikének.

Amíg a virágok virágok voltak, addig csakis így szólította őket. De amint emberré elevenedtek, azonnal vezetéknevet is kaptak tőle, s hogy milyet, azt akkor se találnátok ki, ha száz esztendeig törnétek rajta a fejeteket. Mindegyikük vezetékneve egyformán Virág lett: Virág Csöpike, Virág Pötyike, aztán Virág Rózsa, Virág Lili (vagyis lilium), Virág Hajnalka, Virág Gyöngyi (gyöngyvirág), Virág Lonci, Virág Ibolya – és így tovább. De a legszebb neve mégis annak a kicsike, alig-alig rózsaszín szirmú virágocskának volt, amely se nem a réten, se nem a mezőn, se nem a kertben, se nem az erdei tisztáson virított, hanem az udvarban, szerényen meghúzódva a kerítés tövében, csalán, lapu és laboda szomszédságában.

Olyan volt, mint egy csöpp kis földi csillagocska, mint egy apró lámpás, amely akkor is hűségesen világít, amikor senki se ügyel a fényére. Őneki nemcsak a vezetékneve volt Virág, hanem a keresztnéve is. Virág Virág – ez a név jutott neki, és valahányszor így szólították, zavarában mindig egy kicsivel rózsaszínűbb lett, vagyis irult-pirult a maga módján.

A megszámlálhatatlanul sok Virág nevű virág mind rokon volt – egyetlen nagy atyafiság, egyetlen óriási család, hiszen mindannyian virágból lettek, mindegyiküket virágból bővölte emberré az a bizonyos varázsló. De az nem afféle bajszos-szakállas hókuszpókusz mester volt, hanem hajadon lány, virágvilágnak varázslója és királykisasszonya.

Egyetlen intésére talpra szökkent az egész Virág família. A bimbókból gyerekek lettek, a fészlő bimbókból fiatalok, a kinyílt virágokból felnőttek és az elvirágzottakból öregek; nagyapák és nagyanyák. Aztán ugyanők egyetlen intésre visszaváltak némán illatozó virággá.

És ez így ment minden reggel és minden este. Amikor a va-

rázsló királykisasszony felkelt és intett, felkelt és életre támadt egész virágnépe, s amikor elment lefeküdni, ők is mindannyian álomra hajtották becsukódó szirmú virágfejüket.

Erről a mindennap megismétlődő csodáról nem tudott senki más a varázslón kívül. Igaz, még én magam is tudtam, de ki mondja, hogy én a varázslón kívül voltam? Nem mondja és ne is mondja senki!

Így hát szem nem látta, fül nem hallotta, milyen csodálatosan szép, színpompás, illatos és békés élet folyt, folydogált a Virág atyafiság körében. Gyerekek és fiatalok, felnőttek és öregek, mind selyemben-bársonyban pompáztak. Ragyogtak a piros, sárga, kék, fehér ruhacsodák, mintha mindannyian csupa virág-sziromba öltöztek volna, aminthogy úgy is volt. S mindenkinek megvolt a maga illata, ami egyúttal a hangja is volt; virágillatos hang és hangos virágillat.

Virágék mindig mosolyogtak, egymásra is és királykisasszonyokra is. Kedvesen társalogtak, derűsen daloltak, vidáman ringatództak. Sohase szomorkodtak, sohase estek kétségbe, mert nem ismerték a gondot, a bajt. Nem panaszkodtak, hogy huza-tos a lakásuk, vagy roskadozik a várkastélyuk, mivel együtt éltek és örvendeztek az életnek mindannyiuk közös nagy palotájában, amelynek kék kupolája a végtelen égbolt volt. Ételre-italra se volt gondjuk, mert mindazt, amire szükségük volt, virágidejükben felszívták a gyökereik, és felfogták a leveleik. S ha néhanapján, nagy szárazság idején, mégis megszemjastak, akkor a királykisasszony varázshatalma – amely a virágokon kívül kiterjedt a kerti vízcsapra meg az öntözőkannára – a kötelesség-mulasztó felhők helyett friss vízzel itatta meg a kókadozó Virág atyafiságot.

Így aztán nem csoda, hogy Virágék – emberré válva – sétálgatással, táncolgatással, lengedezéssel, hajladozással töltötték idejükét, s mindig békesség, kedvesség, barátság honolt közöttük.

Addig éltek ilyen szép egyetértésben, amíg valamelyiküknek – úgy emlékszem, Virág Violának – eszébe nem jutott, hogy egy királykisasszony nem igazi királykisasszony udvartartás nélkül. Ha udvartartás van, az egészen más. Az olyan finom, az olyan előkelő, attól Virágék tekintélye is megnő a bokrok, fák, gombák és füvek szemében.

Az egész Virág család elragadtatva tapsolt és ujjongott. Valamennyien erősködtek, hogy úgy van, s közben mindegyikük bizonyos volt benne, hogy az udvartartásban ő lesz majd az első személy, mert ő a legillatosabb, legkecsesebb, legpompázatosabb, legkényesebb, a legeslegszebb.

Addig erősködtek, amíg a királykisasszony ráállt a dologra. Udvarmesternek a napraforgót tette meg, más számításba se jöhetett, mert ő volt az egyetlen, aki oly magasan hordta a fejét, hogy beláthatta az egész Virágbirodalmat. Aztán következett az első udvarhölgy kijelölése. Virágvarázsló királykisasszony körülnézett. Elgyönyörködött a körülötte tolongó, hullámozó, feléje nyújtózó égőpiros és selyemsárga Virág Rózsákban, a liliumfehér Virág Lilikben s mind a többiekben. Majd pillantása a kerítés mellett szerényen meghúzódó Virág Virágra esett. És őt választotta.

Virágék nem akartak hinni szemüknek-fülüknek. De nem volt tévedés a dologban. A királykisasszony Virág Virágot választotta első udvarhölgyének, vagyis első udvari dámájának. Ami érthető is, hiszen Virág Virág nemcsak kecses, kedves és szépségszeke volt, hanem igazi udvari is, mivel ott nőtt az udvaron. Virág Virág, szokásához híven, irult-pirult és szabadkozott, de hát virágvilágban a virágvarázsló királykisasszony szava döntött.

De bár ne döntött volna.

A többi udvari méltóság kijelölése már nem érdekelt senkit. A Virág családban mindenki felhúzta az orrát. Igaz, ezt csak

olyankor teheték meg, amikor a virágvarázsló intésére emberré változtak, mert virágkorukban nem volt orruk, amit felhúzhattak volna.

A pompázatos rózsák, a feszenszög tulipánok, a büszke kardliliomok és más kerti virágok mélyen megsértődtek, mert úgy gondolták, hogy ők sokkal szebbek, különbek, ragyogóbbak, mint az a kis sápkóros Virág Virág, tehát őket illette volna meg az első udvarhölgy büszke címe.

A vadon tenyésző mezei virágok meg azért orroltak, mert ők sokkal életrevalóbbak voltak, mint az az árva, egymagában áll-dogáló, ki tudja, honnan odaszakadt kis semmiség. S ha már a királykisasszony nem az ápolt, gondozott kerti virágok közül választott magának udvarhölgyet, akkor az egyik mezei virágra eshetett volna a választása.

Igaz ugyan, hogy a kis Virág Virág változatlanul meghúzódott a kerítés tövében, és az is igaz, hogy emberré válva szerényen félrevonult, és halvány rózsaszín köténye sarkát gyűrögette. A puszta címen kívül egyébként se jutott neki semmiféle előjog vagy kiváltság. Virágék mégis irigyelték, mégis duzzogtak, és haragos vagy fölényes ajkbiggyesztéssel elfordultak tőle. Kizárólag a címe és a rangja miatt.

És úgy határoztak, hogy elbánnak vele.

Addig áskálódtak, addig mesterkedtek, amíg rávették a disznóólban rőfögő süldőt, hogy túrja ki Virág Virágot az állásából. Az meg kileste, hogy mikor hagyják nyitva egy pillanatra a disznóól ajtaját, akkor sietősen kirentott, lebegő fülekkel egyenesen a kerítéshez futott, és mielőtt nyakon csíphették volna, az orrával kitúrta Virág Virágot nemcsak az állásából, hanem a földből is. Odalett a kicsike fehér csillag, s elérvult a büszke cím és rang. Új udvari dámát lehetett választani.

Virágvarázsló királykisasszony szíve megsajdult. Úgy fájt, mintha késsel beledöftek vagy disznóormánnyal beletúrtak vol-

na. Bánatában nem is művelt egy ideig varázslatot, és Virágék erdőn-mezőn, kertben-réten mindegyre csak várták, hogy mikor élhetik ismét emberi varázséletüket.

Valahára elkövetkezett az is. És egyúttal elkövetkezett az a pillanat is, amikor a királykisasszonynak új első udvari dámát kellett választania virágnépe köréből. Ha először a legkisebbet, a legszerényebbet választotta, másodszor a legpompázatosabbra, legrátartibbra – a dúsan illatozó, sárga selyemleplekbe burkolózó Virág Teára (tearózsára) esett a választása.

Bárki úgy gondolhatná, hogy erre már elégedetten rábólintottak Virágék. Csakhogy rosszul gondolná.

Mindenekelőtt ott voltak mezei virágék, akik azonnal zúgóldni kezdtek, amiért ilyen dölyfös-gögös teremtetést ültettek a nyakukra.

Azután ott voltak az ápolt, kényes kerti virágok, akik meg úgy gondolták, hogy Virág Tea semmivel se különb önáluk, miért éppen őt illetné hát az első hely?

Az egyik nem állhatta, a másik nem tűrhette.

Igaz, hogy a puszta címen és rangon kívül Virág Teát se illette semmiféle előjog vagy kiváltság, akárcsak elődjét, Virág Virágot, de a duzzogásra, irigykedésre, gyűlölködésre elégséges ok volt a puszta cím és rang is. Elhatározták hát, hogy nem tűrik meg maguk fölött, s elbánnak vele.

Addig áskálódtak, addig mesterkedtek, amíg rávették a jégeseőt, hogy járjon a kezükre. Ez nem került nagy fáradságukba, mert a jégeső amúgy is csak alkalomra várt, hogy lezúdulhasson. S alighogy megvolt az egyezés, máris nagy fekete felhő hömpölyödött a virágvilág fölé, és alázúdította terhét: jégmogyorókat, jégdiókat, jégkavicsokat, jégrögöket.

Az első keményen koppanó jég szemek lesújtották tearózsa első udvarhölgyet. A sárba paskolták büszke fejét, amelyet soha többé nem tudott magasra emelni. Ott pusztult a jégverésben.

De az első jég szemeket követte azután a többi, nem nézve, hogy kire-mire sújt le. Jaj, milyen pusztítást végzett a jégverés erdőn-mezőn, kertben-réten, vadvirágék és kertvirágék között!

Elfacsarodott a virágvarázsló királykisasszony szíve, amikor megpillantotta a szörnyűséges pusztulást. Csak reszketett fájdalomában, s annyi ereje se volt, hogy felemelt kézzel intsen, és maga köré bővölje kedves virágvilágát.

Virágék – azok, akik túléltek a fürgeteget – csak várták-lesték, mikor kelhetnek ismét emberi életre. Azért is áhítoztak olyan nagyon a varázslatra, mert szentül hitte mindegyikük, hogy most majd reá esik a királykisasszony tekintete és választása. „Ki más lehetne most már az első udvarhölgy? – gondolták. – Ki más, mint én?!”

A pillanat sokáig s hosszan váratott magára, de végül csak elkövetkezett. És elkövetkezett az a másik pillanat is, amikor a királykisasszony kijelölte új, immáron harmadik első udvari dámáját. Hosszan eltöprengett, hogy ki legyen a választottja, kire ruházza az ismét csak elárvult címet és rangot, a legszerényebb s a legpompázatosabb után. Talán ezúttal a legalkalmasabbat kellene választani – gondolta. Igen ám, de ki a legalkalmasabb? Ezt nehéz volt eldönteni. De hát mindenképpen határoznia kellett, és választása végezetül is Virág Kamillára esett...

Vagy talán Virág Violára? Esetleg Virág Gyöngyire?

Megvallom, erre már nem emlékszem pontosan. De valójában nincs is jelentősége. Mert a harmadikra ugyanúgy irigykedtek, mint az elsőre, és ugyanúgy áskálódtak ellene, mint a második ellen. És megtalálták a módját, hogy elveszejtsék, hogy – akár az élete árán is – kitúrják a hivatalából. És nem járt másképpen a negyedik, az ötödik, a sokadik választott sem.

Így pusztították el egymást sorra-rendre.

Virágvarázsló királykisasszonynak még csak sejtelve se volt róla, hogy mi dúlja, mi rontja, mi pusztítja a Virág családot. Azt

látta csak, hogy sorra hullanak kedves virágai, a mezeiek éppen úgy, mint a kertiek, az erdeiek ugyanúgy, mint a rétiak. Kit a jégeső vitt el, kit az aszály. Az egyiket lelegelték a birkák, a másikat levágták a kaszások. Volt, akit a szél fújt szertesztét, mint a bóbitás pitypangot. Mind kevesebben és kevesebben maradtak, akik varázshatalmú intésére életre keltek reggelente...

És az egyre jobban elnéptelenedő Virágbirodalomra egyszer csak rátört a senyvesztő ősz.

Az igazat megvallva, ebben is volt áskálódás meg mesterkedés elég, de még sok is. A legpompázatosabb őszirózsák vették rá az őszet, hogy jöjjön, siessen, toppanjon be mihamarabb, és szaggassa le, hervassza el, töpörítse össze a nagy Virág atyafiság minden maradékát. Aztán, ha a szigorú őszben nem marad meg senki más, csakis ők, az ősz bujtogatói és cinkosai – akkor senki más nem lesz, nem lehet majd a királykisasszony első udvarhölgye, csakis valaki közülük való. Fizetségül felajánlották az ősznek az illatukat. Az elfogadta a fizetséget – nincs is többé illatuk az őszirózsáknak.

A számítás bevált. Az ősz megjött, és nagy munkát végzett. Ömlő, szakadó esőjének zuhataga elmosta, szelének hideg csapása földre terítette a virágokat.

De a számítás mégsem vált be. Mert az ősz sarkában ott járt a hajnali dér és a korai fagy, pedig őket senki se hívta.

S egy reggel, amikor a varázsló királykisasszony kilépett Virágbirodalmába, hiába nézett körül – nem volt többé senki, akinek inthetett volna, mert még az ősszel cimboráló őszirózsák is megadták magukat a dérnak és a fagnak. Sziromfejük a földre hullott, virágszártestük zörgött, mint a száraz kóró – egyetlen szál se maradt belőlük életben, hogy ő lehessen a királykisasszony első, és immár utolsó udvarhölgye.

A virágvarázsló végigtekintett elárvult, kipusztult birodalmán. Könnyek gyűltek a szemébe, és keservesen elsírta magát.

Vigasztalhatatlanul zokogott, mert akármilyen nagy hatalma volt is a virágok felett, azt mégsem tudta, hogy a pusztulás nem végleges, a vég nem örökös, mert virágai új életre kelnek majd, ha eljön a tavasz.

Pedig a tavasz eljött. Igaz, nem egyhamar és nem egykönnyen, de eljött.

A tél csak vonakodva adta át a helyét, de ahol a fagyott föld kissé felengedett, ott máris kidugták csöpp fehér fejüket a hóvirágok. Majd kiszórtatva apró kék csillagocskák tündököltek fel a szomszédságukban: az ibolyák.

A nagy hatalmú varázsló megfélemezett keserves őszi sírásáról. Boldogan kacagott, s lendülettel a magasba emelte a kezét. Intett a virágoknak. Varázsintésnek szánta, de nem volt foganatja. Még egyszer intett, még sokkal bővöletesebben. Majd néhány varázsigével is megpróbálkozott, pedig ez nem volt szokása. De hasztalan! A virágok nem engedelmeskedtek neki, nem kerekedtek fel kívánsága és parancsa szerint, hogy virágsziromruhába öltözve daloljanak, táncoljanak, keringjenek, lengedezzenek, s megkezdjék emberi életüket a Virágbirodalomban.

Nem, nem használt semmi, sem akarat, sem igyekezet. A virágvarázslónak nem volt többé hatalma a virágok felett. S így nem volt többé se varázsló, se királykisasszony. Talán akkor . . . akkor ősszel . . . nem lett volna szabad sírva fakadnia. Úgy látszik, a sírás megsemmisíti, a könny elmossa a varázshatalmat.

Mit tehetett ezek után a Virág família, és mit a varázsló, aki nem volt többé varázsló?

Az egyik kénytelen volt azontúl mindig megmaradni virágnak, mivel nem volt többé hatalom, amely emberré varázsolhatta volna.

A másik meg királykisasszonyból véglegesen visszaváltozott kislánnyá.

De az a kislány megőrzött a szívében egy kedves, sohasem múló emléket arról, hogy hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy varázsló, akinek hatalma volt a virágok felett.

Erről az emlékről nem beszélt soha senkinek. Közben messzire került a nagy, lomha hegyektől, haragoszöld erdőktől, sebes iramlású, jéghideg patakoktól. S a virágvarázslat emlékét megőrizte a szívében mind a mai napig, amíg most elmesélte nektek.

HORGAS BÉLA
CIRFANDLI

Van-e, aki nem ismeri Cirfandlit, a könnyelmű, csélcsap, lobogó hajú, hosszú derekú, énekes kedvű, táncos lábú tündérkét?

A mesebeli kék hegyek déli lejtőin van a szülőföldje, de sokfelé találkozhatasz vele Mesevárosban, szinte lépten-nyomon feltűnik virágként hajladozó alakja, felhőként lobogó haja. Elég egy mozdulat, egy barátságos pillantás, és Cirfandli máris ott terem, és mulattat fáradhatatlanul. Ha kedvesen ránevetsz, és tündérkémnek szólítod, akkor meg olyan jókedvű lesz egyszeriben, mint valami szőlőhegy szüretkor. És mindezt nem azért teszi, mert megfizetik, mert a hódolói elhalmozzák ékszerekkel, ruhákkal, cipőkkel és kalapokkal, mert a királyi udvarba is bejáratos – nem, nem, dehogy. Cirfandli nem ismeri az üzleti szellemet, nincs érzéke hozzá. Ha hívják, és ő megy, hát jókedvéből teszi. Szereti a kalandokat, ennyi az egész. Egyszer az üveghegyi tévériporter megkérdezte tőle a szombat esti meseműsorban: „Mondja, kedves Cirfandli! Nem fél, hogy egyszer megégeti magát? Nem fél, hogy megperzselődik?” Cirfandli ábrándosan pillantgatott a szombat esti műsor nézőire, aztán kicsit kidugta a nyelve hegyét, és tréfásan azt mondta: „Beeeee!” Ez pedig, mint tudjuk, tündéréknél is azt jelenti: „Te birka!”

Cirfandli sok-sok kalandja közül most csak egyet mesélek el, mégpedig azt, amelyik éppen azzal a bégetős szombat esti műsorral kezdődött.

Élt abban az időben Meseváros délre néző, cifra tornyos és cikornyás házainak egyikében egy Donga nevezetű úr. Nos, ez a Donga úr már régen szemet vetett Cirfandlira, és minden ráérő idejében azon törte a fejét, hogy miképpen szerezze meg magá-

nak, hogyan ejtse rabul. Azon a szombat estén is csak azért ült a képernyő elé, hogy a szép, lobogó hajú, hosszú derekú tündérkét láthassa. Amikor Cirfandli azt mondta a riporternek, hogy „Beeee!”, akkor Donga úr önfeledten tapsolni kezdett, és elragadtatva kiáltozta: „Pompás! Pompás! Ó, de pompás!” Később pedig, mikor Cirfandli elmondta a makacsul kitartó riporter egyik kérdésére, hogy kedvenc étele a dióval és baracklekvárral töltött, vastagon megrakott tészta, akkor Donga úrnak ötlete támadt. S mert ez a Donga amolyan erőszakos és hatalmas figura volt, a fél város ura, és megszokta, hogy ami eszébe jut, azt nyomban megvalósítsa, hát becsöngette a szakácsát – mert szakácsa is volt neki! –, és kiadta a parancsot, hogy készítsen nyomban egy tál dióval és lekvárral alaposan megrakott tésztát. Forrjon a víz, zúgjon a diódaráló, tüzesedjen a tepszi – rajta, rajta, egy, kettő, egy!

A szakács ment, és tette a dolgát. Pattogott a tűz, gőzölt a víz, készült a nevezetes étel, Donga pedig elküldte az inasát – mert inasa is volt neki! –, és meghívta Cirfandlit vacsorára. A mi kalandkedvelő, rakott tésztát imádó, könnyelmű Cirfandlink jött is az első szóra, jött, percet se váratott magára.

Esteledett, mikor Cirfandli befordult a rácsos kapun, a kapu lassan nyílt, gyorsan csukódott, aztán nagyot döndült mögötte, a kapuór – mert kapuóre is volt Dongának! – néma meghajlással köszöntötte az érkezőt, és a fehér márványlépcsőkre mutatott. Cirfandli kedvesen biccentett a hajlongónak, és elindult a fehér lépcsőkön felfelé, hosszú, virágos szoknyája úszott utána.

Donga már várta. Az asztalon gyöngyöztek az italok, muzsikáltak a poharak, a felszolgáló kezében – mert felszolgálója is volt Dongának! – már ott gőzölgött a nagy tál dióval és lekvárral vastagon megrakott tészta.

Asztalhoz ültek, és jól bevacsoráltak. A rakott tészta valóságos, igazi remekmű volt, a maga nemében tökéletes alkotás. Tésztát-

ban többre még nem vitte Mesevárosban senki sem Donga szakácsánál, tésztában verhetetlen volt a derék férfiú.

De kitett magáért Cirfandli is. Úgy körüldongta Dongát, úgy elkábította-elzsongította, hogy a nagy hasú, haragos és mogorva, kegyetlen és hatalmas, fafejű és kőszívű Donga önfeledt élvezettel dobálta le torkán a diós-lekváros tésztát, és a legfinomabb, ropogósra pirult falatokat saját kezével, azaz villájával rakta Cirfandli tányérjára. Még a csapda is csak akkor jutott eszébe, amikor Cirfandli indulni készült, amikor a kérő, csábító, könyörgő szavakra rendületlenül rázta a fejét, hogy csak úgy csengtek-bongtak a fülbevalói.

– Hívsz majd – mondta Cirfandli –, és én jövök. De most: megyek!

– De nem – dörmögte Donga úr, és egyszeriben elszállt belőle a kedvesség. – De nem! – kiáltotta Donga, és tapsolt és intett a három testőrnek – mert testőrei is voltak Dongának! –, és a három testőr berohant, és egy acélkalitkát csattantott a meglepetésében moccanni sem tudó Cirfandli köré.

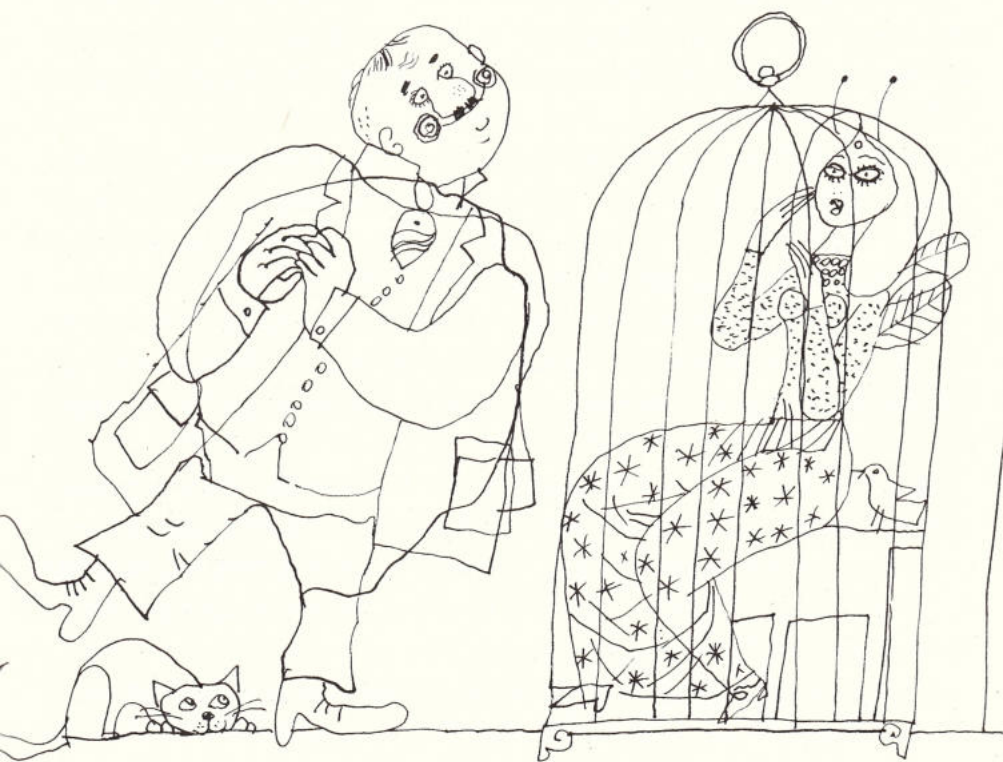
Ott ült hát a mi kis tündérkénk, a mi Mesevárosunk tündérékéje, aki oly készségesen mulattatott bárkit – ott ült a gonosz Donga kalitkájában, és nem értette az egészet. Az acélkarmok a székre tapadtak, a kalitka körülkerítette Cirfandlit sűrű rácsozatával, Donga meg csapkodta a térdét, és ugrált és ordított örömeiben.

– Háá, háá, ahá! Most megvagy, most enyém vagy, most megfogtalak, rabul ejtettelek, most már soha többé el nem eresztelek! Háá, háá, háá!

– De Donga, kérlek, ez rossz tréfa! – mondta komolyan és ijedten Cirfandli. – Szabadíts ki azonnal!

– Tréfa? Tündérkém...

– Nem vagyok a tündérkéd! – vágott a szavába Cirfandli dühösen.

– De az vagy! – ordított Donga. – Te vagy Donga tündéréje, Dongáé és senki másé! Enyém vagy! Donga vagy te is! Donga-donga-donga! Enyém, enyém, enyém!

Cirfandli rettegve és csodálkozva hallgatta és nézte a kiáltozó és táncoló Dongát, és átjárta a félelem és az értetlenség. Elkese-redetten próbálta Dongát fölvilágosítani.

– Ez lehetetlen, hát nem érted? Én nagyon szívesen jövök hozzád, ha hívsz, de nem lehetek csak a tiéd... A tündért nem lehet rabul ejteni, a tündér mindenkié! Érted?

– Nem! – mondta Donga. – De nem is akarom érteni. Enyém vagy, rab vagy, az is maradsz!

Cirfandli erre már semmit se válaszolt, Donga pedig elégedetten összedörzsölte a két tenyerét, és dudorászva, kacsázó léptekkel távozott. Az ajtót a nyomaték kedvéért jól becsapta maga mögött.

„Fölháborító – gondolta Cirfandli, amikor magára maradt. – Egyszerűen fölháborító! Még megérem, hogy a falra akaszt ez a szörnyeteg, mint valami díszmadarat . . . Ki kell jutnom innen – gondolta – a magam erejéből . . .”

Csakhoggy Cirfandli nem volt valami erős. Jobban mondva: a szépségében, a vidám kedvességében volt az ereje. Nos, a vidámságnak nyoma sem maradt benne, de szépsége a régi volt, vagy még a réginél is elbűvölőbb.

Amikor az őrt álló Donga-testőr bepillantott, hogy rendjén van-e minden a rab körül, megakadt szeme az elbűvölő szépségen, egyszerűen nem tudta levenni róla a tekintetét. Cirfandli nyomban látta, hogy a Donga-őrt rabul ejtette szépsége: sutogva megszólította:

– Te kedves, kedves őr! – mondta hízelgő hangon. – Nem kérem én tőled, hogy a kalitka ajtaját kinyisd, nem kérek én tőled semmit, amivel gazdád ellen vétenél . . . Csak egy kis baráti szívességet tegyél nekem, te kedves, kedves őr!

A Donga-örnek csak úgy bizsergett a szíve tája, csak úgy repesett a szíve, hogy a szép tündérke szóra, és ami több: kérésre méltatja. Cirfandli meg már folytatta is:

– Csak azt kérem tőled, kedves őrzőm, hogyha majd lejárt a szolgálati időd, és te az utcára lépsz, meséld el a járókelőknek, hogy milyennek láttál, mondd el mindenkinek, hogy megszólítottalak, és azt mondtam neked: „Te kedves, kedves őr!”

A Donga-legény alig bírt magával örömeiben, és alig várta, hogy széltében-hosszában mesélhessen Cirfandli kitüntető kö-

zeledéséről. Dicsekvőféle, hiú figura volt ez a testőr, a mi szép tündéerkénk megtalálta a hozzá vezető utat.

Ahogy lejárt az őr szolgálati ideje, sietett, szaladt Meseváros legforgalmasabb utcáira, tereire, és mesélte ismerősnek, ismeretlennek, hogy a fogoly Cirfandli, aki Donga kalitkájában gubbaszt, és még soha nem volt olyan szép, mint most, a börtöntől megkínzottan – nos, ez a különös szépség megszólította őt, és kedves, kedves őrnek nevezte, bizony, ez történt vele, így igaz, az utolsó szóig igaz . . .

Terjedt a hír, fáradhatatlan volt a dicsekvő, hiú hírvivő – és mondták tovább, adták szájról szájra a járókelők, a barátok, ismerősök; terjedt a hír, nőtt, dagadt, hullámozott, tornyosult: a kegyetlen Donga rabul ejtette a mi kedvencünket, a mi szemünk fényét, a mi könnyelmű, csélcsap, lobogó hajú, hosszú derekú, énekes kedvű, táncos lábú tündéerkénket . . . Mert bizony mindenki csak a rabságról beszélt Mesevárosban, és nem a nagyszájú őrről, aki beképzelt majom módjára észre sem vette, hogy elárulta gazdája gaztettét.

Amikor már Cirfandli sok-sok barátja tudott a történetekről, és a tündérke hiánya egyszerűen elviselhetetlenné vált, mert csupa lógó orr és lekonyult fül és fénytelen szem és görbe száj, vagyis csupa sótlan, savanyú ábrázat bolyongott szerte a városban, akkor a barátok vezetésével megindult a tömeg, hogy elsöpörje a zsiros Dongát. El is söpörték egy pillantás alatt. A testőrök, a kapuőrök, az inasok és más léhűtők, ahányan csak voltak, annyifelé szaladtak. A kalitkát maga Donga nyitotta ki, reszkető kezével alig találta a lakatkulcsokat. Cirfandlit a vállukon vitték a régi barátok, hosszú szoknyája csak úgy libegett-lobogott a szélben.

Donga egyedül maradt – csak a szakácsa tartott ki mellette az elnéptelenedett, cifra tornyos és cikornyás házban. Igaz, ő sem volt már a régi. Fél kézzel szolgálta ki Dongát, és soha többé nem

készített neki lekvárral és dióval töltött tésztát, legfeljebb rágós, töpörödött szilvás gombócot, amelyben azonban nyoma sem volt a szilvának, s így leginkább az éretlen birsalmára hasonlított.

Cirfandli meg élte tovább és éli ma is az életét. A kalandokat kedveli, s bizony furánál furább dolgok történnek vele, de ő csak nevet. Mit árthat neki bármi, ha szabad? Táncol, dalol, suhan, ott van minden mesevárosi mulatságban, de a Donga-féléket kerüli, és ha ezt a szót hallja, „kalitka”, beleborzong. Hiába, a tündéreknek is van emlékezetük!

ÁKOMBÁKOM DEÁKOM

Mint félnáthás – nem félnótás! – lábadozó, egyenest a rabcifalon keresztül érkeztem Nemulass országba. Úgy történt, hogy a fal – miután feléje fordultam, s jó ideig szemléltem – egyszerűen megnyílt előttem. Mehettem isten hírével.

Mentem is. És éppen akkor csöppentem Nemulass országba, amikor ott a legnagyobb szükség volt rám.

Kaba nagyfejedelem nekikeseredve ült a trónusán. Udvari tanácsosai tanácstalanul bámultak. A török követ és kísérete megfogcsikorgatva téblábolt a palota ebédlőjében – nem voltak megelégedve a sült libával és sült kappannal.

Még jól körül se nézhettem, mindjárt azt kérdezi tőlem az első tollas kalapú, akibe belébotlok:

– Aztán tudsz-e szépen írni, te fiú? Mert most írástudó deákra van szüksége a nagyságos fejedelemnek.

Jól körülnéztem előbb, s miután sehol se láttam az osztályelső, Benedeket – az ő csodálatos írásától mindenki elájul –, úgy gondoltam, talán megállom a helyem ebben a mezőnyben.

– Tudok hát! – bátorodtam neki.

A jóember erre kétfelől megcsókolt a bajuszával, szemből megbirizgált a szakállával, és karon ragadott. Vitt, sodort magával, mint a pelyhet.

– Itt ez a csíkos gatyás, ni, ez tud írni! – kiáltotta a trónterembe lépve. Akkor vettem észre, hogy talpig pizsamában vagyok, s a torkomon a lila sál. De egyre megy.

Így is igen-igen megtetszettem a hórihorgas fejedelemnek, Kabának.

– Téged a magyarok istene küldött, fiam! – ölelt az aranyzsi-

nóros dolmányára. – Ezek a kutya törökök épp a múltkoriban fogták el a deákjaimat, s vitték rabszolgának valamennyit. Most aztán ki írná meg a felséges Szunda szultánnak a mi nagy szegénységünket, ha te nem volnál? Merthogy adót kér tőlünk a beste! – tette hozzá sűgva.

„Ej, ej – gondoltam –, az én hamisított igazolásommal már a Verebes Jóska is felsült. Nem vagyok én olyan nagy mester az

írásban!” – akartam mondani is, de már hozták a lúdtollat, kalamárist, terítették a pergament a tanácsasztalra.

– Pardon – szoltam a tüsténkedőknek –, maradok a saját Pax tollamnál.

– Hühü! – nevetett rám az asztal alól egy pirosra pingált pofa. – Azt tartják a Paxról, kutyabőrre passzol!

– Ördögöd van, komám! – tegeztem le az udvari bolondot, végtére a királyok is tegezik őket. – Ír ez mindenre, még a tükörrre is.

A bolond bukfcencet vetett, én meg hozzáálltam a betűvetéshez, ahogy diktálták.

– „Fényes tekintetű Padisah! A te legalázatosabb szolgád, Kaba nagyfejedelem kívánja Néked, hogy sokáig . . .”

Unni kezdtem a furcsa szöveget. Magamban így folytattam: „leljen a hideg, törjön a nyavalya, gyötörjön a görcs”. Megállt a kezemben a toll, mire a fejedelem sürgetően rám nézett. Újra írni kezdtem, illetve csak firkálgatni. Egy kriksz, egy kraksz, kicsi feje, nagy pocakja, készen van a . . .

Te jó ég! Ezt gyorsan áthúztam. Még csak egy újabb török basa kellene ide! Inkább magyar katonákat rajzoljunk akkor! Még a nyelvem is kiöltöttem buzgalmamban.

– „. . . éppen ezért arra kéri a világ urát az ő porszemnyi szolgája” – hallatszott nagy messziről. Csakhogy én akkor már egy kardfogú tigris is rajzoltam, meg egy kétéltű páncélost meg egy berber oroszlánt. A végére pedig odakanyarítottam, csak úgy, szinte mellékesen, egy bombát, gyújtózsínórral együtt.

Mikor a fejedelem nagyot sóhajtva elhallgatott, én a gyújtózsínór végét kihúztam a kutyabőr széléig, aztán átrajzoltam a rózsaszín füzetem fedelére. Ott fejeztem be, egy nagy cifra kun-korral.

– Már ez aztán igen szép levél – mondta, aki behozott az udvarba. A többiek is helyeseltek. Jellemző, hogy sem az orosz-

lánt, sem a tankot nem tudták kinézni belőle. Szentül hitték, a fejedelem üzenete van rajta, szóról szóra, csak szépen kicirkalmazva.

Megrázogattam a kezemet. Hú, de kifáradtam!

– Ez mi itt? – érdeklődött a nagyságos Kaba a lendületes vonalú, igazán szép gyújtózsínorról.

– Ákombákom! – vágtam rá hirtelenében. Mire ő:

– No, akkor te leszel az én ákombákom deákom!

– Hát idóm az van, lehetek – hagytam rá.

Beszólították a háborgó török követet meg a kíséretét. Vettek a levelet, a legnagyobb turbánú úgy fogta, mint valami kigyót.

„Kac-kac! – nevetgéltem magamban. – Ha tudnád, bugyogós, mit viszel!”

– Mit mondtál, mákos-zsákom? – kötözködött a bolond.

– Tetszik nekem ez a kacagány – mutattam az egyik főember párducbőrére. S a fejedelem épp odanézett.

– Add neki, Rabonbán!

Vasvillaszemmel, de nekem adta. Én is viszonoztam. A lila sálát magam kötöttem a nyakába. Ezzel megalapítottam Nemulassban a Lila Sál Rendet. Rabonbán volt az első lovagja. Intézkedtem, hogy a családi címerében is benne legyen.

Ezt persze csak unaloműzőnek szántam. Közben stoppoltam az időt, az okos bolonddal utánaszámoltunk, mikor ér a küldöttség a szultán udvarába.

– Ma! – mondta a csörgősipkás cimbora.

Már sajnáltam, hogy a kardfogú tigris egyik lába vége a kutya-bőrön kívülre került. Jól odahúztam neki a töltőtollal.

Bár a krónikák nem szólnak róla, ezen a napon tizenkét jani-csárt tépett szét egy rendkívüli agyarú, háromlábú, elszabadult tigris a szultán udvarában. De ez még semmi!

Most jött a nagy attrakció. Mire a szultán végigolvasta a

krikszkrakszos, ákombákomos levelet, én is meggyújtottam a füzetre rajzolt gyújtózsínór végét. Szerencsére volt nálam piros toll is. Megrajzoltam a szép kis lángot, az megindult, sistergett, a füzetről egyenest a levellem végére röppent, ahogy elterveztem.

Őszundasága, a világ ura fölördített, mikor égetni kezdte a kezét a levél. El is hajította. Csakhogy akkor már végigégett a gyújtózsínór, elérte a bombát, amelyre hanyagul ráfirkantottam: 2 tonna. Minden a levegőbe röpült. Én meg visszasétáltam a falon át.

Hát így történt. Anyu délben megmérte a lázamat, s megrótt, hogy kint akarok ebédelni a konyhában.

– Majd én behozom. Neked még ágyban a helyed, kisfiam. Megmondta a doktor bácsi.

– Ha tudná az én doktor bácsim, mi mindent vittem véghez ma délelőtt az ágyban fekvés helyett! Jól elintéztem a szultánt, ugye? Na, akkor szundi-bundi! A fal is csendes, nyugodt – és én olyan, de olyan álmos vagyok...

DINNYE ÉS BOLHA

Áll a mi udvarunkban egy magas körtefa, azt amikor megszülettem, apám az én nevemre íratta. De azon tavaly is olyan szép nagy alma termett, hogy tavasszal jól megrázintottam, és nyáron csak úgy potyogott róla a dinnye. Fogom a legnagyobbikat, hogy majd viszem be anyámnak kóstolóba, fogom két kézzel, de nem tudom meg se moccantani. Alányúlok a fél kezemmel, könnyen felemelem. Viszem büszkén, teszem oda anyám elébe a konyhasztra, hát az asztal menten leszakadt alatta. Legurult a dinnye, de le a kilenc szem krumpli is, amit anyám hámozott, hogy tejfölös bablevest főzzön belőle.

– Szedd fel! Szedd fel! – kiáltotta.

Otthagynom a krumplit, felveszem a dinnyét, no, ezen anyám úgy megmérgeződött, hogy kikapta a kezemből, és kivágta az ablakon.

Nézek utána, hát a hetedik szomszédnak a kéményén volt egy üres gólyafészek, épp abba pottyant bele.

Szaladok ki a konyhából, le a lépcsőn, ki a kapun, hogy visszahozzam a dinnyémet. De hogy szavamat ne felejtsem, abban a házban egy százhetvenhét éves vén banya lakott a fekete kandúrjával meg egy icike-picike fekete bolhával. Minden áldott nap azt a bolhát vadászta, hogy ne marja többet éjjelente, hányta szét az ágyat, hordta ki a lepedőt, a párnát, a dunyhát, a szalmazsákot az udvarra, rá a porolóra, hogy megkeresse, hol a bolha. De a bolha se volt rest: mikor a vénasszony a lepedőt leste, ő a párnára ugrott; mikor a párnát, akkor a dunyhára; mikor a dunyhát fürkészte, akkor a szalmazsákra; mikor a szalmazsákot, akkor meg vissza a lepedőre. Volt, hogy már majd elcsípte, majd

a körme közé kapta, hogy szétroppantsa, akkor meg beszökött a kandúr fekete szőrébe. Ott aztán kereshette!

Odaérek, nyitnék be, zárva a kapu. Belesek a lécz közt az udvarra: a vénasszony megint a bolhát kajtatja. Jobbra néz, az balra pattan; balra néz, az jobbra pattan. Kapkod a kezével, csapkod a tenyerével, de csak nem éri el. Bekiáltok:

– Adj’ isten, öreganyám, megjöttem!

Megfordul, visszaszól:

– Mit akarsz?

Mondom:

– Megfogom én magának mindjárt.

– Mit?

– A bolhát.

Erre bebocsátott. Megyek a porolóhoz, kapom el a lepedő csücskét, a párnáét, a dunyháét, a szalmazsákét, nagyot rázok rajtuk, megijed a bolha, ráugrik a lábam szárára. Megnyalintom a középső ujjam bögyét, odakapok – hopp! Hát érzem, hogy ott kucorog, ahogy az ujjam bögyét rányomtam.

– Megvan! – mondom a vénasszonynak. – Itt van, nézze!

– Jaj, ne mutasd, mert megint elmegy! Majd ha összenyom-
tad!

– Nyomom én, hisz látja!

– Ne az ujjaddal, te, a körmöddel!

– Azt hogy kell?

Addig-addig, hogy megszökött. Kibújt az ujjam alól. Keres-
sük, nincs sehol.

A vén boszorkány megmérgekedett.

– Miért eresztetted el? Száz éve kergetem, egyszer lett meg,
akkor is eleresztetted!

– Várjon csak! – mondom. – Ha egyszer megfogtam, megfo-
gom többször is. Csak kéne valami, hogy ne tudjon elugrani.

– Hozom az ecetesüveget!

– Az nem jó, abba nem megy bele. Jobb lesz a dinnye.

– Miféle dinnye?

– Azt csak bizza rám!

Összekötök három létrát, nekitámasztom a ház tetejének: épp
a kéményig ért fel. Hozom le a dinnyét a gólyafészekből. Csak
nézi a vénasszony.

– Ezt meg miféle madár tojhatta oda?

– Talán gólya.

Sehogy se fért a fejébe.

– Üres az a fészek már mióta!

– Valami madár csak rájár – mondom –, mert most nem volt üres. Holnapra, meglehet, megint rak egy dinnyét bele.

Csak nézi, nézegeti.

– Igazi dinnye ez, te?

– Ha belül vörös, akkor igazi.

Beszaladt a házba, hozott egy konyhakést, hogy majd meglékeli.

– Ne bántsa – mondom –, mert ez nekem most bolhafogónak kell!

Viszem a dinnyét, leteszem a poroló alá.

– Hogy fogsz te azzal bolhát?

– Azt csak bízza rám!

Nézem a lepedőt, a párnát, hopp! – a dunyhán már megint ott pattog a bolha. Kapom az ágybelit, mind egybe, a csücskénél fogva, úgy megrázom, hogy a bolha menten lebukfencezik. De a lábam szárára már nem mer ugrani, rápattan a dinnyére, hogy ráncot keressen rajta, ahol elbújhatna.

Megnyálazom az ujjam bögyét, odakapok: már meg is van!

– Csak most el ne szalaszd! – könyörög a vénasszony. – Ez már annyi véremet kiszívta!

Fogom a dinnyét a másik kezemmel, de szorítom a bolhát is. Az anyót meg azzal biztatom:

– Ne féljen, többet nem látja. Ahova elviszem, onnan nem tér vissza.

– A dinnyét is viszed?

– Mit csináljak? Ha itt hagyom, a bolha is itt marad.

Sanyarúan nézte, hogy nyitom a sarkammal a kaput, és farolok kifelé. Hát ha még azt is észrevette volna, hogy ki se értem, már

a bolhát is elugrasztottam. Meglazítottam a dinnyén a középső ujjam, hadd szökjön vissza szegény, ha már száz éve itt él a banya kebelén.

„Ne féljen, többet nem látja!” Igen, ezt mondtam. De a dinnyére. Nem a bolhára!

Iszkolok el, szedem a lábam, nehogy a vénasszony utánam nyargaljon, ha meglátná az ott maradt icike-picike fekete bogarat. Ölemben a dinnye, de már nem bírom, szakad le a karom. Gondolok egyet, megfogom fél kézzel, úgy már könnyen viszem.

De mi mászkál az ingem derekában? Mi moco rog? Mi csíp? Mi mar?

Tudod, mi volt az? Eláruljam?

A bolha.

Eleresztettem, de nem maradt odahaza. Rám ugrott, és bebújt az ingembe.

Nyúlok oda, vakarom a derekam, de csak annál jobban viszket. Leteszem a dinnyét egy fa alá, levetem az ingem, jól kirázom, de mire felhúzó, és indulok tovább, már megint ott érzem a derekamban a bolhát.

Leteszem a dinnyét a szomszéd fa alá, levetem az ingem, még jobban kirázom, de hiába. Indulok tovább, már megint ott a bolha. Megállj, az én vérem nem szívod száz évig!

Láttam egyszer a Tiszán egy rókát, hogy vitte vízre a bolháit. Fogott a szájába egy száraz faágat. Akkor belefartolt a vízbe, előbb a farkát dugta be, aztán belemerült maga is, egészen az orra hegyéig. De csak lassan-lassan, hogy a szőre alatt rejtőző bolháknak legyen idejük följebb és följebb vándorolni. Végül már minden bolha ott nyüzsgött a száraz ágon. Akkor azt is eleresztette, ő meg az orra hegyét is behúzta a víz alá. Mire felbukkant, a bolhák mind elúsztak: elvitte őket a Tisza a faággal együtt.

No, erről én is példát veszek!

Ott folyt a Tisza a falu alatt. Belementem ruhástul. Csak lassan, szép lassan. Szájamban egy darab száraz ág, s merültem lefelé. Már nem látszott ki, csak az orrom hegye. Aztán az se.

Jövök ki, hogy majd megszáritkozom, s vigasztalásul megeszem a dinnyét. Facsarrow ki az ingem, facsarrow ki a gatyám, húzom fel, mert jó meleg van, megszárad rajtam is.

Már látnék a dinnyéhez, akkor érzem, hogy a bolha csak bennem van. Ott moco rog megint a derekamban.

Várj csak, becsaplak!

Nyitom a bicskám, kettévágom a dinnyét, ez lesz a csalétek. Vörös a béle, mint a vér. Fekete a magja, mint a nagy kani bolhák.

Rázom az ingem, rá a dinnyére, egyszer csak látom, hogy a bolhám már ott ugrál a vörös húsából kifeketellő magjai között. Fogom a másik fél dinnyét, hirtelen rácsapom, jól összeszorítom, s dobom a Tiszába.

Ez is megvolt. Ülök még egy kicsit, nézem a vizet, gondolom, hadd száradjon a ruhám, aztán majd indulok haza.

Ülök, ücsörgök, de nem sokáig. Az ingem derekában megint megmoccan a bolha. De már csíp is, mar is kegyetlenül.

Hogy szökött ez ki a dinnyéből?

Száraz ágat a fogam közé, megint be a vízbe. Míg az orrom is el nem lepi.

Harmadjára csak sikerült. De majd belém szorult a szusz, oly sokáig bújtam a víz alatt.

Száritkozom, aztán megyek haza. Kérdi anyám:

– Merre jártál?

Mondom:

– A dinnye után.

– Hol?

– Csak itt a hetedik szomszédban.

– Mária néninél?

– Annál. Aztán lent a Tiszán.

– Azóta itt volt ám. Engedjem már meg, hadd szedje össze a körtefa alól azt a kis hullott dinnyét. El is vitte mind.

– Hogy adhatta oda?

– Hát neked az kellett volna?

Erre már csak elfordultam, ne lássa, hogy könny fut a szememre.

Ez még tavaly ilyenkor történt. Most meg hiába nézem azt a körtefát, végig minden ágát, nincs rajta egyetlen alma, egyetlen dinnye se. Csak csupa-csupa-csupa körte.

FÉSÜS ÉVA ESŐMESE

Ősz van. Locsipocsi eső kotyog, fecseg szünet nélkül az ablak alatt. Pletykázik a mindig szomjas, öblös torkú csatornával, az meg tüstént továbblocsog mindent a vízgyűjtő dézsának. A kövér dézsa egy percig sem bír semmit magában tartani, mert lyukas, ezért aztán csobogva, csörgedezve adja tovább az eső meséit a kerti útnak, amitől valamennyi olyan kacskaringós lesz, hogy se vége, se hossza.

A bádoghasú öntözőkanna mindezt hűvösen hallgatja a veranda sarkában, csak elvétve szól közbe, ha egy-egy eltévedt vízcsepp nagyot koppan rajta. Haragszik az esőre, mert szeszélyes és kiszámíthatatlan. Sohasem akkor érkezik, amikor várják.

Az öntözőkanna még arra az esetre is nagyon jól emlékszik, amikor nyáron egy tulipán torokgyulladását kapott a kertben a szárazságtól.

Doktor Duruzsi Darázs baljós zümmögéssel röpdöste körül a bágyadozó virágot.

– Záporesővel gargarizálj! – dünnyögte. – Ennek az az egyetlen orvossága.

Igen ám, de hogyan, amikor hetek óta nem volt eső, és egy tenyérynyi felhő sincs az égen?

– Zzzz! – mondta komoran Duruzsi doktor. – Az eset súlyos. Én felírom az esőt jázminlevélre. Ha itt nincs, a nagy hegyek mögül kell megszerezned, de ez már a te dolgod.

Fizetségül magával vitt egy morzsányi virágport, és továbbrepült a fonnyadó rózsákhoz. Annyi betege volt, azt sem tudta, melyik virágkehelybe kukucskáljon. Az egyik korán hervadt, a

másik nem tudott kinyílni, a harmadik fejfájást kapott a saját illatától – de egyik sem volt olyan lázas beteg, mint a tulipán.

– Mi lesz velem? – sóhajtott. – Hiszen én nem tudok elmenni az esőért!

A kerti ösvényen csigabiga ballagott maga húzta, fényes országútján. Rosszkedvűen nyújtogatta a szarvait.

– Ugye, neked is hiányzik az eső? – szólította meg a tulipán.

– Hiányzik bizony, de addig semmi sem lesz belőle, amíg a békák nem kuruttyolnak érte.

A tulipán nem szerette a békákat, mert mindig udvariatlanul fickándoztak a virágok között. Most mégis megszólított egy arra ugráló zöld pocakost.

– Nagyon kérlek, segíts rajtam! – suttogta, és megmutatta Duruzsi doktor receptjét.

– Eső? Hehe! Az kéne, meg egy kis szivárvány! – heherészett a zöld pocakos, miközben szórakozottan elkapott a nyelvével egy vigyázatlan legyecskét. – Kérésedet továbbítom a szélnek, mert amíg ő nem fúj, semmi sem lesz az egészből. De addig se csüggedj, kis tulipán, fel a fejjel, majd csak beborul!

Azzal hipp-hopp-zsupsz! – továbbugrált, és belefejeselt a közeli patakba.

Amint a tulipán a vízcsobbanást meghallotta, még jobban szenvedett. Legszívesebben ő is a sekély vizű patakba vetette volna magát, de nem tehetette, hiszen a virágok egy helybe gyökerезve élnek az életüket.

A szél meghallotta a béka vartyogását, és nyomban forgolódni kezdett, de csak száraz port kavart.

– Jaj, ne! Ne! – fulladozott a tulipán. – Inkább erre a jázminlevélre kellene esőt hoznod, hogy meggyógyuljak.

A szél aprócska fürgeteg volt, ház körül szemetet söprögető, és nem tudott átrepülni a magas hegyeken, de röstellte bevallani, ezért azt mondta:

– Akár egész felhőszakadást is hoznék neked, tulipán, de addig nem lehet eső, amíg a csacsi nem ordít érte!

A csacsi a sövénykerítés mellett legelészett. Felkapta szürke fülét.

– I-áááá! Olyan szép hangom van, hogy attól minden felhő sírni kezd, de addig mégsem lesz eső, amíg a madarak magasan repülnek.

– Madarak! Madarak! – integetett felfelé a tulipán. – Gyertek, szálljatok le egészen alacsonyra, hogy megjöjjön az eső, és én meggyógyuljak!

A madarak visszaintegettek.

– Bizonyos, ha mi lejjebb szállunk, megerednek az ég csatornái, de kitárt karjával ijeszteget minket a madárijesztő. Amíg ő nem ad engedélyt, hogy leszállhassunk, addig nem lesz eső.

– Ó, hiszen ez nagyon egyszerű! – derült fel hirtelen a tulipán. – A madárijesztő itt áll a szomszédos konyhakertben, csak szólni kell neki, és minden rendbe jön.

A madárijesztő csakugyan ott állt, és nagy tekintélynek örvendett, mert minden délután megnőtt az árnyéka, és azt beszélték, hogy a kalapját valamikor okos ember viselte. Most mégis sajnálkozva tárta szét a karját.

– Mit képzelsz, tulipán? Én azért állok itt, hogy a madarakat elhessegessem. Ha nem így teszek, elveszik tőlem a kalapot!

– Ezt igazán nem kívánhatom! – sóhajtott bocsánatkérően a tulipán, és csüggedten lehajtotta a fejét.

„Holnapra végem!” – gondolta, mert már alkonyodott, és felhő sehol sem látszott az égen.

S akkor egyszer csak hirtelen, csodák csodája, mégiscsak megeredt a zápor!

Ezüstösen peregve, szítálva, üdítve omlott a piros tulipánra. De jutott belőle a rózsáknak, a sárguló bajszerű fűkatonáknak, sőt még a bánatos csigabigának is, aki úgy felvidult tőle, és egyszeri-

ben olyan erősnek érezte magát, hogy aznap emeletes házról álmódott.

Felhő pedig most sem úszkált az égen, sőt úgy tűnt, mintha a lemenő nap fénye megkétszereződött volna.

Mosolygós kislányarc hajolt a virágok fölé.

– Szerencse, hogy hazajöttünk, mert még kiszáradt volna a kertünk! – hallotta a tulipán, mialatt tűzpiros torkát hűsítve öblögették a vízcseppek. Csodálkozni sem volt ideje, csak akkor,

amikor már lement a láza, és az öntözőkanna is megpihent a kerti úton.

– Varázslat történt! – lehelte a tulipán.

– Dehogy! – kottyant meg a maradék víz az öreg kannában.

– Csak egy kislány jó szívvel cselekedett.

– Méghozzá egészen kicsi kislány! – bólogattak a magukhoz tért rózsák, mire az egész kert mosolyogni kezdett.

A béka ámuldozva pillogott ki a patakából. Még ilyen! . . .

Elhallgattak a madarak, a szél meg se zizzent a bokorban, a madárijesztő pedig mélyen a szemére húzta híres kalapját. Mindenki elgondolkozott a dolgon – csak a csacsinak nem jutott eszébe semmi, de hát ezt őtőle nem is lehet rossz néven venni.

A RÓZSÁS TÁL

Volt egyszer egy cseréptál, cseréptál, rózsás tál. Benne két fakanál: kicsi kanál, nagy kanál. A kicsi kanállal kanalazott kis Gergő, a naggyal – nagy Gergő. Kicsi Gergő vállán kacagott hét apró esztendő, a másik görnyedt vállán ott szomorkodott hetvenhét nehéz, sanyarú esztendő.

Így kanalaztak ketten, öregapó és unokája, amíg üres nem lett a rózsás cseréptál. Akkor megszólalt kis Gergő:

– Aranyágon aranyvessző, derűs égből hulló eső, elmegyek a teli tálért!

Hej, de üres házban ugyan ki lelne teli tálat?! Elbúsult kis Gergő, bújában még a könnye is kicsordult.

– Nem lesz ruca a varjúból, ám vitéz lesz a fiúból! Ne szipogj hát, kicsi Gergő! – dűnnyögte nagy Gergő.

– Jaj, öregapám, megláttam a jászolt, s eszembe jutott a Fakó! – sóhajtotta a gyerek, és maszatos öklével szétkenegette könnyeit a képén.

– Sose sirasd te a Fakót, jó annak a dolga, jól megy annak sora: aranyzabot ropogtat a budai basánál! – mondta az öregember, s ki tudja, mi volt nagyobb: a sóhaja-e vagy a keserűsége?

– Hát csak ropogtassa! – toppantott mérgesen kis Gergő. – Hiszen nem is érette könnyezem, a Tarkát siratom, a tehenünket.

– Sose sirasd te a Tarkát, jó annak a dolga, jól megy annak sora: aransarjún kérődzik a budai basánál! – legyintett az öregember.

De erre már felpattant a legényke: bánja a kánya a tehenet, hiszen ő valójában a Patkóra gondolt, az öreg házörzőre. No, erre se mondott mást az öreg:

– Ne is emlegesd a Patkót, jó annak a dolga, jól megy annak sora: a budai basa aranyküszöbén fekszik, és köznapokon is jobban él, mint mi karácsony ünnepén!

– Hát csak éljen! – vágta rá kis Gergő mérgesen. – Hiszen csak azért mondtam a Patkót, mert Simára, a macskánkra gondoltam.

– Sose emlegesd a Simát, jó annak a dolga, jól megy annak sora: aranypárnán hever, aranyfésűvel fésülik a budai basa asszonyai!

– Hát csak fésüljék! Ha valakiért fáj a szívem, ha valakiért hull a könnyem, az a kiskakasunk!

– Ne is beszélj róla! Jól megy annak sora: a budai basa aranykapufélfájáról köszönti a hajnalt...

Erre aztán elakadt a gyerek szava, lehorgadt a feje, betántorgott a házba, ott is a kuckóba, ahol nagy volt a homály és sok a pókháló.

„Ha másunk már nincs is, legalább pókunk legyen” – gondolta, és égő tekintete fényes ablakából Pók uramat keresgette, de semerre se lelte, sehol se találta. S már hogy is találta volna ott, ha egyszer Pók uramat is rég elvitték a budai basa adószedői.

– No, legalább gazdagabb hajlékban él... – susogta az esti szellő az érperti fűznek. Az rábólogatott nagy szomorúan, s úgy nekibúsult, hogy könnyharmatosan lelte a hajnal.

– Öregapám, kedves öregapám – szolt kicsi Gergő az öreghez hajnalhasadáskor –, elmegyek én a budai basához, visszaveszem tőle, amit tőlünk elvett!

Megrettent az öreg.

– Ne menj, te, ne menj, te, kicsi Gergő, Buda városába, szép Buda várába, a budai basa palotaházába, mert ha oda bémegy, onnét ki nem jössz már, ki nem jössz már másként: csak rabként, csak rabként, kicsi rabgyerekként!

Kicsi Gergő gyerek mégiscsak elindult. Ment hét nap és hét éjjel. Nyolcadnap odaért.

Hej, felnyerített a Fakó, s nem ropogtatta többé az aranyzabot, a Tarka sem kérődzött többet az aransarjún, a Patkó kutya sem őrizte már az aranyküszöböt, a Sima macska se hagyta magát fésülgetni aranyfésűvel a selyempárnán, a kiskakas is leröppent az arany kapufélfáról, a pók pedig hosszú pókfonálon a budai basa ágya fölé ereszkedett.

Vészharangként kondult kicsi Gergő szava a nagy palotában:

– Halld, budai basa, add vissza, amit elvettél tőlünk! Ha nem adod, jaj neked: rád tör erdő-mező, fergeteg, ellened támad a föld, a víz s a tűz. Én mondom, Gergő vitéz!

S erre kukorékolni kezdett a kiskakas: csontkürtjéből száz-ezer harci kürt hangja rivallt; dobogni kezdett a Fakó, dobogásából tízezer harci mén dübörgése kerekedett; elbődült a Tarka tehén is – a tehénbögést a budai basa ezernyi felzengő ágyútoroknak hitte, s mert a pók megcsípte, a kutya megharapta, a macska pedig megkarmolta, ijedten pattant a lovára, s lóhalálában nyargalt el a Márvány-tenger partjára. A serege uccu utána!

Így álmodta Gergő gyerek, mert elnyomta az álom a török-dúlta ház pókhálós zugában. Amikor felébredt, elmesélte álmát a kiskanálnak, fakanálnak. Az továbbmondta a nagykanálnak, a nagykanál a rózsás cseréptálnak. Az öregséges öreg cseréptál rózsái pedig most, sok száz esztendő után, elmondták énnekem.

Erre aztán egyszeriben kíváncsi lettem Gergő gyerek életére, s nem nyugodtam addig, amíg meg nem tudtam, hogy nagy hírű és diadalmas törökverő vitéz lett belőle. Addig élt, amíg meg nem halt.

IDŐJÓSOROK ERDŐN-MEZŐN

A fák ága már kopár, a levelek megsárgultak, és lehullottak a földre. Az erdő hideg, eltűnt napsütött kedvessége. Metsző szél zúg a kopasz fakoronák fölött, az ég homályos és sötét.

Mackó úr hazatért szemleútjáról a jó meleg barlangba.

– Elintézted? – tudakolta a felesége, Mackó néni. – Vállalták?

– Igen – dünnyögte Mackó úr –, az első negyedben Gyík Györgyék, azután meg Hörcsög Hugó nemzetsége lesz a helyettem. Szóval: mehetünk aludni. Te nem vagy álmos?

– Dehogynem – mondta Mackó néni –, már meg is vetettem az ágyakat. Csak még kiteszem a megfelelő táblát. Gyere csak, segíts megkeresni, melyik legyen az...

Kutatni kezdtek a sublód fiókjában, s mindenféle feliratos tábla akadt a mancsukba: „Időjárás- és vízállásjelentés”. Mackó úr ezt félretolta. „Rögtön jövök” – állt a másik táblán.

– Jó lesz? – kérdezte Mackó néni.

– Ó, dehogyis! – felelte a barlang ura. – Hiszen ha azt ígérem, hogy rögtön jövök, akkor igazában ki sem alhatom magamat! Hanem tudod, rendeltem én egy szép feliratos táblát, csak meglepetésnek szántam neked. A tudós bagoly mondta tollba a szöveget, a szarka meg málnafestékbe mártott tarka farkával szépen felpingálta a táblára, azt fogjuk kitenni.

Mackó néni erre előszedett négy darab szeget, Mackó úr meg egy kalapácsot, és az ajtóra szegelte a szép új feliratot a névtábla alá, azzal mentek is vissza. Aki elment a sziklába vájt barlang előtt, a bejárati ajtón jól olvashatta a két feliratot. Az első a névtábla volt, fekete alapon csupa arany nagybetűvel:

BRUMMOGÓ BRUNÓ
METEOROLÓGUS

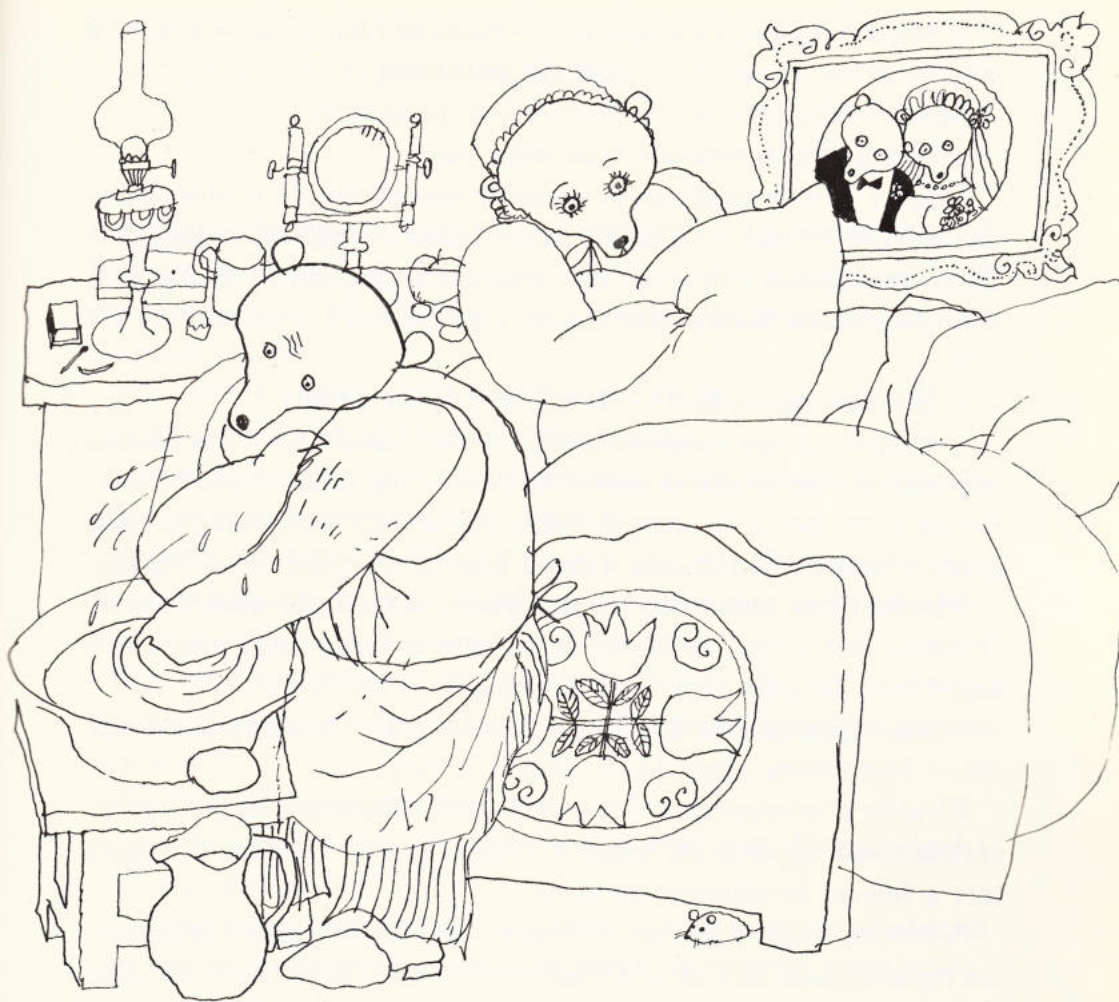
Ez alá került az új, kisbetűs szöveg: *megkezdte rendes évi szabadságát. Fogadónap február 3-tól. Legközelebbi ügyelet: Gyík György vagy Hörcsög Hugó, a 3. és a 6. sz. föld alatti járatban.*

Erre szükség is volt, mert kora ősztől egész télen át jöttek az erdőre, akik a várható időjárásra voltak kíváncsiak. Először vas-tag jegyzetfüzetekkel és golyóstollal felszerelt, kíváncsi tudósítók jöttek, akik mindenfélét megírnak az újságban. Most is így tettek, s az egyik újságban meg is jelent hamarosan: „A gyíkok ez idén igen korán lehúzódtak a földbe, az őszi mélyszántás sem vetette felszínre őket. Kemény télre számíthatunk.” A másik napilapban meg ez állt: „A hörcsögök hatalmas gabonakészleteket halmoztak fel föld alatti üregeikben. Úgy látszik, ez idén hosszú lesz a tél.”

Az erdőkerülők meg a téli etetők gondozói nem írtak semmilyen újságba semmit az időjárásról, hanem nagyon sok szénát, fűvet raktak ki a rókáknak, őzeknek, szarvasoknak, muflonoknak a fonott tetők alá meg a legyalult fatönkökre; igaz, kést-villát, szalvétát nem tettek melléje, de a vadak anélkül is el tudták fogyasztani a finom eleséget.

Jöttek aztán a természetjárók a téli erdőben gyönyörködni, és jöttek a téli szünetben sűrű csapatokban a kisiskolások, úttörők. Hancúroztak, szánkáztak, hógolyóztak – és voltak köztük, akik szalonnabőrt, mogyorót, kekszet hagytak ajándékba a madaraknak. De nem nagyon sokat. Bizonyos, hogy nem volt elég, mert azt is megírta az újság januárban: „A cinkék az erdőből beköltöztek a falvakba. Hosszúnak ígérkezik a tél.”

De nincs olyan hosszú tél, amelynek egyszer vége ne szakadna. Alighogy a cinkék beköltöztek a falvakba, a Földközi-

tenger felől meleg fuvallatok szálltak a nagy szárazföld fölébe. Az enyhe széljárás elkergette a hideget meg a sok havat. A meleg légáramlatok bezörgettek Mackó úrék ajtaján is. Bizonyosan bezörgettek, mert Mackó úr egyszer csak kidörgölte az álmot a szeméből, és feltápászkodott.

– Már mész? – kérdezte a másik ágyból álmosan Mackó néni.
– Hiszen még nem is csengett az ébresztőóra.

– Majd mindjárt csörögni fog! – mondta Mackó úr. – Érzem a csontjaimban, hogy itt az idő, fel kell kelni . . .

Mackó néni ránézett a naptárra, és felkiáltott:

– Nézd, éppen február másodika van!

Mackó úr már nagyban prüszkölve mosakodott a jó előre odadett nagy lavór vízben. Ezalatt Mackó néni elkészítette a reggelit: finom akácmézes teát meg vajas zsemlet málnalekvárral. Reggeli után Mackó úr meleg sálát tekert a nyaka köré, s az ajtóhoz lépett.

– Idehaza vacsorázol? – kérdezte Mackó néni.

– Tudod, ahogy megbeszéltük – felelte Mackó úr. – Ha kisüt a nap, akkor még alhatunk egy kicsit, mert még nincs vége a télnek. De ha nem látom az árnyékomat, akkor kint maradok, te meg gyere utánam. Találkozás este, a három tölgyfánál, ott várlak.

Mackó néni egész nap ki-be járkált, takarított, szellőztetett. Odakint fújt a szél, összevissza kavarta a havat nagy zimankós kedvében. Mackó néni meg dörmögve örvendezett.

– Nem látja meg az árnyékát, de nem ám! – brummogta maga elé. – Nem látta meg, de jó, vége a télnek! . . .

Elrakta a menyasszony korából való tulipántos ládába a kiszellőztetett ágyneműt, aztán a tükör elé állt. Divatos kucsmát tett a fejére, és kilépett az ajtón.

A három tölgyfánál várt rá Mackó úr. Kézen fogva csatangoltak egész éjszaka az erdőn. Lehajoltak minden fa tövéhez, és bele-súgták az olvadt hótól nedves földbe:

– Ébredjetek fel, készüljetek, itt az idő!

Akiket illetett, meghallották, készülődni kezdtek ott lent, a meleg földben. És mire eljött a március, az erdőben minden nagy fa alatt lila és fehér szőnyeg – sok-sok ibolya és hóvirág borította a földet.

BAKÓ ÁGNES

MILYENEK HÁT A MÉHEK?...

A kislány a házban, a kutya a kutyaházban, a kismackó az erdőben élt; a virágok pedig szanaszét, és szerte a kertben, árokparton, mindenütt, ahová a szél egyetlen virágmagot is elpotytyantott valaha.

És éltek a méhek is: a kertben, az árokparton, az erdőben, szóval mindenütt, ahol csak virágra leltek.

A seprű, az nem élt. Ő csak álldogált a ház falának támasztva. Mert mit is tehetne mást egy seprű?!

És minden ment rendben a maga útján. Békében élt a kislány, a kutya, a kismackó és a virágok; és mindenkinek megvolt a véleménye a méhekről, ha nem beszélt is róla.

Egyedül a seprű nem vett tudomást róluk. Hogyan is lehetne véleménye egy seprűnek, ha nem él, és nincsen egyetlen gondolata sem?!

Mert a kislány ezt gondolta:

„Ó, de aranyosak a méhek! Milyen kedvesen döngicsélnek!”

A kutya meg ezt:

„Lehetetlen népség ezek a méhek! Dünnyögnek, döngicsélnek, és bár kedveskednek a virágoknak, szerintem kétszínűek.”

A kismackó viszont így vélekedett:

„A méhek szorgalmas állatok. És szerencsére nagyon értik a dolgukat ezzel a mézkészítéssel! A méz pedig az, amit a világon a legeslegjobban szeretek.”

És a virágok ezt gondolták:

„A méhek szeretnek bennünket, ezért mi is szeretjük őket. A világ legszebb szavait mondják nekünk, bár néha kissé tola-kodóak, az igaz!”

A seprű nem gondolt semmit. Mert nem volt mivel gondolkoznia!

De nem is a seprű a lényeges most, hanem az, ami történt. A seprű persze nem ok nélkül került bele a mesébe; ő majd akkor lesz érdekes, amikor Gyalogosi megmarkolja. Addig csak álldo-gáljon a ház falának támasztva, mert Gyalogosi még nem ért idáig. Valahol messze bandukol országúton, árokparton. Így tehát a seprű sem fontos. Csak az, ami történt. Mert mindig történik valami, s leginkább akkor, amikor senki sem várja.

Most az, hogy egy nagyon is békésnek tűnő reggelen a kislány virágot akart szedni. Le is tépett már egy harangvirágot, és sze-

retett volna letépni egy kankalint is, ám alig hajolt a kankalin fölé, felsikoltott.

– Miért sikoltozol? – rohant hozzá a kutya. – És miért rázogatsz a kezedet?

– Fáj! – sírta a kislány.

– És mitől? – faggatta őt a kutya.

– Megcsípte egy méh!

– Megcsípte?! – A kutya megdöbbsent. – Miért? Bántottad talán?

– Nem én! Ó, ó! Csalódtam a méhekben! – A kislány ezt nagyon biztosan mondta, és a kutya hitte is, amit mondott.

– Gondoltam, hogy egyszer valami hasonló történik – morogta. – Már régóta nem tetszenek nekem a méhek. Azt gyanítom, kétszínűek.

– De miért kétszínűek? – kérdezte a kislány, és még mindig sírt.

– Mert a virágoknak hízelegnek, téged pedig bántottak.

– Akkor a méhek gonoszak – mondta a kislány.

Ezen egy kicsit elvitatkoztak.

A seprű nem szólt bele a vitába. Csak állt, álldogált a ház falának támasztva. Közönyösen. De ugyan mi mást lehetne várni egy seprűtől?!

– Gyere! – mondta a kutya. – Kérdezzük meg a patakot!

A kislány abbahagyta a sírást.

Szaladtak a patakhoz.

– Jó reggelt, patak! – köszönt rá a kislány. – Állj meg egy percre! Mondd meg nekünk, hogy milyenek a méhek!

A patak egy percre megállt. Háta csillogott, ragyogott a reggeli fényben. Nevetett.

– Honnan tudhatnám én azt? – kérdezett vissza, azzal vállat vont, és csobbant egyet.

– Az nem úgy van! – rázta a fejét a kutya. – A kislány csaló-

dott a méhekben. Szerette őket, mégis megcsípték. Azóta azt mondja: gonoszak, én meg azt, hogy kétszínűek. Mert mindenkinek megvan a véleménye a méhekről.

– Nekem nincs – kacagott a patak. – A méhek nekem semmilyenek.

– Miért? – kérdezte a kislány.

– Mert semmi dolgom velük.

A patak sajnálta, hogy nem segíthetett rajtuk, mert minden patak jószívű. Ez is az volt. Tűnődött is egy ideig, mivel deríthetné jobb kedvre őket. Sietve feléjük tolt egy locsogó hullámot.

– Tessék! Egy kis hűsítő! Szívesen adom. Meglátjátok, nevetni fogtok tüstént. Eddig még mindenki nevetett, akit megkínáltam.

A kislány és a kutya a patak fölé hajolt. A víz kristálytisza volt és hűs; és amíg ittak, nagyokat nevettek, mert az orrukba ment a víz.

Tudta-e a patak, miért nevetnek? Nem tudom. Locsogva, csobogva, vidáman továbbfutott.

– A patak azt mondta, semmilyenek a méhek... – mondta a kislány, amikor abbahagyta a nevetést.

– Én most is azt mondom, kétszínűek – állította a kutya.

– Talán kérdezzük meg a kismackót? Ő az, akinek sűrűn akad dolga a méhekkel. Neki biztosan van véleménye róluk.

Elbaktattak az erdőbe.

– Jó reggelt, kismackó! – mondták. – Mit gondolsz? Milyenek a méhek?

A kismackó nagyot nézett.

– Eddig úgy véltem, hasznosak és szorgosak. Miért kérditek?

– Mert a kislány csalódott bennük – felelte a kutya. – Eddig azt gondolta, kedvesek, de ma megcsípték, pedig nem bántotta őket.

– Én most azt mondom: gonoszak! – kiáltotta a kislány.
– Én meg azt, hogy kétszínűek – szögezte le a kutya.
– Hm. – A kismackó gondterheltnak látszott. – Ez komoly dolog. – És... csak úgy minden ok nélkül megcsíptek?

– Csak úgy.

– Akkor várjatok! Laknak itt a közelben, egy fa odvában méhek. Ezek után közelebből is megnézem őket. Ilyen fontos kérdésben nem szabad hebehurgyán dönteni.

Ezt a kislány és a kutya is elismerte. A kismackó eltrappolt. Egészen a fa odváig. A kislány és a kutya türelmesen várt rá az erdőszélen. Nagyon sokáig vártak.

Végre megjelent a kismackó. Lassan jött, cammogva, és lógatta a fejét.

– Én is csalódtam a méhekben! – sóhajtott. – Nagyot csalódtam!

– Miért? – kérdezte a kislány és a kutya.

– Mert bántottak – mondta fájdalmasan a kismackó. – Most már azt is tudom, milyenek.

– Milyenek hát? – kérdezte a kislány és a kutya.

– Önzők! – Ezt a kismackó nagyon biztosan mondta. A kislány és a kutya hitt is neki. A baj csak az volt, hogy nekik más volt a véleményük.

– Szerinted milyen az, aki önző? – kérdezte a kutya, mert a kutya mindig mindent szeretett volna tudni.

– Olyan, aki nem szívesen ad másnak abból, ami az övé – mondta a kismackó, és nagy, bánatos szemmel elnézett a bokrok fölött. – Hajszállra olyan, mint amilyenek a méhek!

– De hát végül is milyenek akkor a méhek?! – fakadt ki a kislány, mert ő meg ezt szeretne volna tudni nagyon.

– Kérdezzük meg a virágokat! – ajánlotta a kutya. – Mindig őket döngicsélik körül. Ők ismerik talán legjobban őket.

Azzal elmentek a virágokhoz.

A virágok nevettek, és ezt mondták:

– A méhek szeretnek bennünket. Mi is szeretjük őket.

A harangvirág ezt kiáltotta:

– A legszebbnek mondtak engem!

És a margaréta felcsattant:

– Az lehetetlen! Nekem mondták, hogy világszép vagyok.

Ezen kis híján összekaptak; ám a kerti rózsa közbenevetett.

– A legszebb virág én vagyok. És ezt nem a méhektől tudom.

Egy piaci árus mondta nekem: te vagy a virágok királynője! És ha már a méhekről van szó, megmondom nyíltan, én biz tolatóknak tartom őket.

Az orgona azt állította: mohóak.

A liliom azt, hogy: hízelegnek.

És egy kék tollú madár, aki csak úgy váratlanul közibük röp-pent, azt, hogy:

– Ropogósak! És jóízűek!

Ezen egy pillanatig mindenki elgondolkodott. Aztán tréfára vették az egészet.

A kék tollú madár, ahogy jött, váratlanul és kacagva elröpült. S akkor a margaréta felsírt.

– Csalódtam a méhekben... – sírta. – A méhek hazugok! Egyszerre hárman nem lehetünk a legszebbek a világon...

– A rózsa szebb, mint én – mondta halkan a harangvirág, de azért nem volt szomorú. Éppen csak elismerte, hogy így van. Igaz is! A piaci árus még soha nem mondta neki azt, hogy ő a virágok királynője.

– Akkor hát – szögezte le a kutya –, nekem volt igazam. Kétszínűek. Mert aki hízeleg, az kétszínű. Aki kétszínű, az önző, és aki önző, az gonosz is. A többi ebből következik.

Ezt kicsit nehezen értették meg – a kutya mindig kicsit nyakatekerten fejezte ki magát.

Nagy csönd lett egyszeriben.

Mert nagy gondban voltak igazán: a kislány, a kismackó és a virágok.

Csak a seprű állt közönyösen, a ház falának támasztva. De mi más is lehetne várni egy seprűtől?

És akkor, a kanyarban feltűnt Gyalogosi. Torkaszakadtából azt énekelte, hogy: „Megy a gőzös, megy a gőzös Kanizsára” – és még csak nem is volt bánatos, hogy ő maga eközben gyalogszerral poroszkál az árok mentén.

Ugye, milyen furcsa dolgok történnek néhanapján? Most például ezzel a Gyalogosival is! Bár az is lehet, hogy ő nem Kanizsának tartott. Egyelőre csak azt látták, hogy feltűnik a kanyarban.

És még csak tarisznyát sem viselt a vállán! Hogy némelyik vándor hogyan közlekedik! Gyalogosi, teszem azt, mezítláb és tarisznya nélkül. Nem volt nála más, mint egy szájharmonika. Abba időnként belefűjt. Olyan szépen cifrázta, hogy a virágok egyszerre sóhajtottak fel a gyönyörűségtől.

– Jó napot, Gyalogosi! – köszönt rá a kislány, amikor Gyalogosi a házhoz ért, mivel addigra éppen dél lett. – A legjobbkor jöttél!

– Én mindig a legjobbkor jövök – mondta Gyalogosi, de nem pökhendin. Nevetett, majd belefűjt a szájharmonikába.

– Nagy bajban vagyunk – mondta a kutya. – Reggel óta azon tanakodunk, hogy milyenek a méhek.

– És miért kell ezen tanakodni? – kérdezte Gyalogosi, mert ő mindig olyanokat kérdezett, amire nem is igen lehet válaszolni.

Nem is válaszolt senki. Való igaz! Miért is tanakodtak ezen mostanáig? A kutya szólalt meg elsőnek.

– A kislány csalódott a méhekben – morogta. – Azt gondolta, kedvesek, de megcsípték. Minden ok nélkül!

– És most szomorú? – kérdezte Gyalogosi.

– Az. Az bizony – mondták egyszerre mind.

– Akkor kötök a fejére egy csudaszép virágkoszorút – nevetett Gyalogosi; mert ő mindig tudta, ki minek örülne éppen. Most is. És hozzátette: – Az majd megvigasztalja.

– Helyes! – kiáltották a virágok, és odaugráltak Gyalogosi kezébe. Elsőnek a margaréta.

– Én nagyon szeretném megvigasztalni a kislányt – mondta.

Ezután Gyalogosi koszorúba fonta őket. A virágok közben egyre-másra faggatóztak:

– Mondd, Gyalogosi! Szerinted milyenek a méhek?

– A kislánynak gonoszak – mondta Gyalogosi.

– A kismackó is csalódott ám bennük! – mordult fel a kutya.

– Nem adtak neki mézet, és bántották.

– Akkor a kismackó önzőnek tartja őket.

– És csalódtak a virágok is. Mindenkinek egyformán hízelegtek. Egyedül a patak nem csalódott. Ő azt mondta, a méhek semmilyenek.

– Akkor hát a virágok szerint kétszínűek a méhek, a pataknak meg semmilyenek – szögezte le Gyalogosi, azzal belefújta a szájharmonikába. Amikor abbahagyta a muzsikálást, a kislány fejére tette a koszorút, és ezt kérdezte: – Ugye, jobb? Megvigasztalódtál? Elfelejtetted, hogy bántottak?

– El – mondta a kislány. – Már nem is fáj. De azért mégis nagyon szeretném tudni, hogy milyenek a méhek!

Gyalogosi eltűnődött: a kislánynak gonoszak, a kutyának kétszínűek, a pataknak semmilyenek, a kismackónak önzők, a virágoknak hazugok... Hm! Hm!

– És mit szól mindehhez a seprű?

– A seprű nem él – mondta a kislány. – Mit szólhatna akkor? Ő csak álldogál a ház falának támasztva.

– Igen ám! – emelte fel az ujját Gyalogosi. – Csakhogy ez most egy mese! És nem ok nélkül került bele a seprű. Meg fog szólalni, ha itt az ideje, ezt biztosra veszem.

A többiek is biztosra vették, mert Gyalogosi még soha, de soha nem csapott be senkit.

És kíváncsian nézték a seprűt: a kislány, a kutya, a kismackó és a virágok, az meg csak álldogált egykedvűen. De hiszen mi mást lehetne várni egy seprűtől?!

Akkor jelentek meg a méhek.

Zöngve-döngicsélve közeledtek az erdő felől. Egész kis felhő kerekedett belőlük. Keringeni kezdtek a kislány virágkoszorús feje körül.

– Juuuuj! – visitott a kislány, és csapkodni kezdett. – Juuuuj! Menjetek innen! Gonoszak vagytok!

Gyalogosi fél kézzel szájába nyomta a szájharmonikát, s megfújta. A másikkal meg marokra fogta a seprűt.

– No, seprű! – nevetett. – Itt a mese vége! Tedd, amit tenned kell!

A kislányból egyszeriben elszállt a félsz.

Ámulva nézte a seprűt, mert az egyszeriben a feje fölé lendült és megszólalt. Így:

– Srrr! Ssssss! A kaptárba! A kaptárba! Ott a helyetek! Ssssr! Ssssr! Aki kedvesnek tart benneteket, abba belecsíptek? Aki kér tőletek, annak nem adtok? Ssssr! Sssss! El innen! El!

A méhek felháborodva zöngtek-dongtak, de félreröppentek az útjából. A seprű surrogva követte őket.

– Ssssr! Ssssr! Akitől féltetek, ahhoz kétszínűek vagytok? Akitől akartok valamit, annak hízelegtek? Akitől semmit sem akartok, annak semmilyenek vagytok? Ssssr! Mondhatom, olyanok vagytok, mint egynémely ember.

És a méhek hanyatt-homlok eltűntek a kaptár ajtajában.

Gyalogosi azt mondta, szégyenükben bújtak el és megszeliődültek.

Akkor a kislány csudálkozva a seprűre nézett és megkérdezte:

– Te tudtad, hogy ilyenek a méhek?

– Reggel óta. Bizony – mondta a seprű, mert ha csuda folytán megszólalhatott is, eléggé szűkszavú volt.

– És miért nem mondtad? – kérdezte a kislány, a kutya, a kismackó és a virágok.

– Gyalogosit vártam – felelte kurtán a seprű, azzal elhallgatott. Szép lassan nekidült újból a ház falának, s állt, álldogált. Közönyösen. De mi mást is tehetne a mese végén egy seprű?

Mert Gyalogosi búcsút intett. Belefűjt a szájharmonikába, s baktatni kezdett az árok mentén.

Most meg torkaszakadtából ezt énekelte, hogy: „Elmentem én a vásárba félpénzen . . .”

A kislány, a kutya, a kismackó és a virágok addig integettek utána, míg csak el nem tűnt a kanyarodóban.

CSUKÁS ISTVÁN

A MOLNÁR TYÚKJA

Folyóparton
fűzfák alatt
ring az ár,
folyóparton
van egy malom,
malomban él
a molnár.

Malom mögött
kis udvaron
– nézze meg, ki
arra jár –
malom mögött
kis udvaron
molnár tyúkja
kapirgál.

Kár, kár, kár,
malom mögött
kis udvaron
molnár tyúkja
kapirgál.

Hová lett a
molnár tyúkja?
Molnár tyúkja
elveszett.

Kifordult a
gyalogútra
lisztes molnár,
hogy megtudja:
kicsi tyúkja
merre ment?

Egy, begy, begy,
lisztes molnár
kicsi tyúkja
merre ment?

Malom mellett
él a varga,
kipp-kopp, kalapál,
cipőt, csizmát
mind megvarrja,
füрге keze
meg nem áll.

Megy a molnár,
kérdi vargát:
Molnár tyúkja
merre jár?
Hogyha tudja,
mondja, mondja,
molnár tyúkja
merre jár?

Nagy, nagy,
nagy a kár!
Hogyha tudja,
mondja, mondja,
molnár tyúkja
merre jár?

Varga mellett
él a szabó,
csitt-csatt, az olló
jár sebesen,
s készen leszen
a szép ruha,
vasalja a vasaló.

Megy a molnár,
megy a varga,
kérdik szabót,
hogyha tudja,
mondja, mondja,
molnár tyúkja
merre jár?
Lisztes molnár
kendermagos
kicsi tyúkja
merre jár?

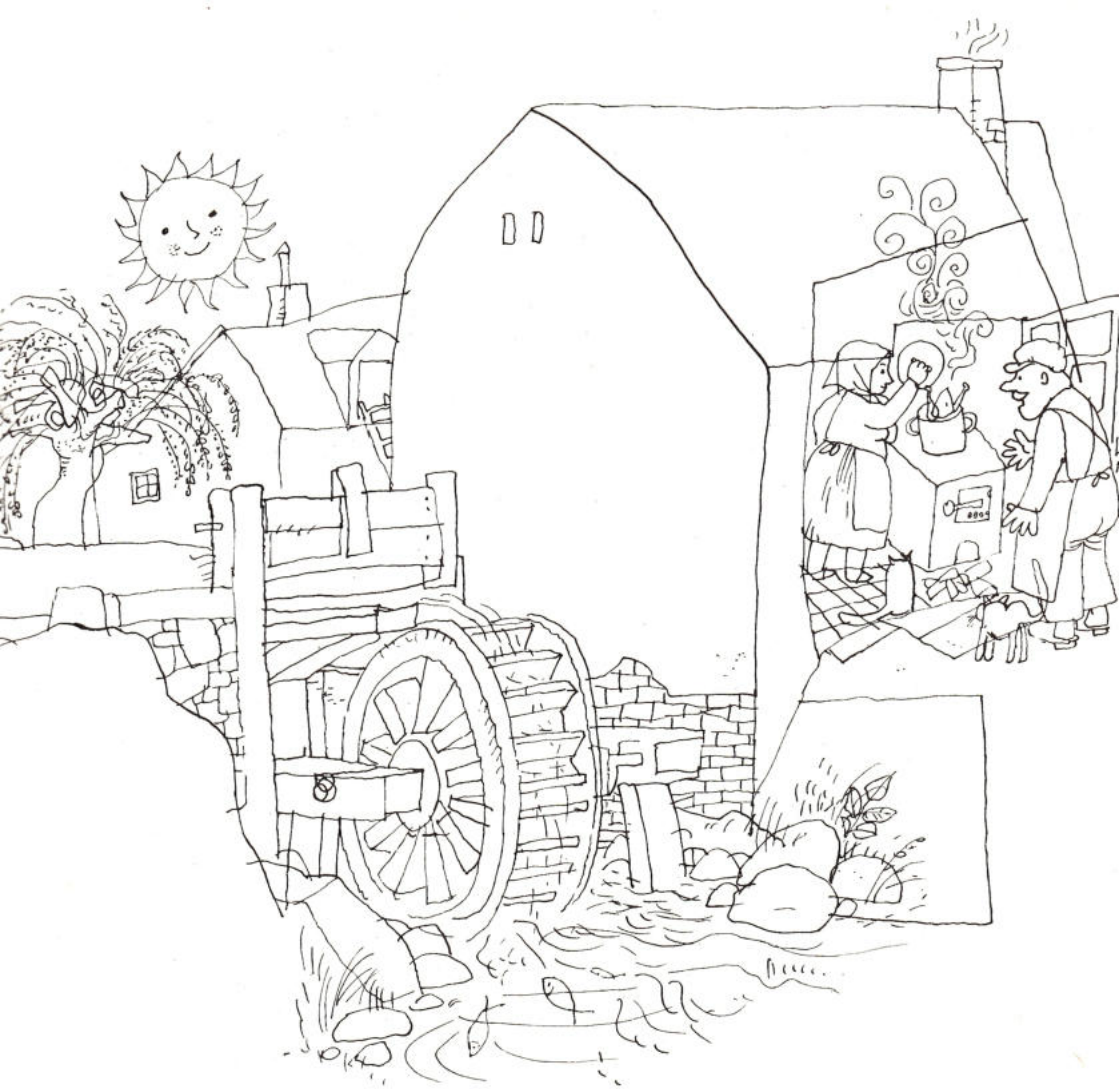
Szabó mellett
él a kovács,
cseng-bong
az üllő,
patkót hajlít

a kalapács,
s a kovácson
bőrkötő.

Megy a molnár,
megy a varga,
megy a szabó:
– Ugyebár,
ha már erre
járunk, mondja,
kovács koma,
hogyha tudja,
molnár tyúkja
merre jár?
Lisztes molnár
kendermagos
kicsi tyúkja
merre jár?

Kár, kár,
nagy a kár!
Hogyha tudja,
mondja, mondja,
molnár tyúkja
merre jár?

Faluvégen
él a kovács,
tudja jól, ki
arra jár,
s a kovácsnak
tőszomszédja
a molnár.

Szól a kovács:
nincs más hátra,
menjünk vissza
a szomszédba,
molnáraszony
hátha tudja,

molnár tyúkjá
merre jár?
Lisztos molnár
kendermagos
kicsi tyúkjá
merre jár?

Molnárasszony
tűzhely mellett
szép kötőben
álldogál.
Kérdi kovács:
molnárasszony
molnár tyúkja
merre jár?
Hogyha tudja,
mondja, mondja,
molnár tyúkja
merre jár?

Molnár asszony
nagyot nevet,
táncot jár a
fakanál:
kendtek arra
kíváncsiak,
molnár tyúkja
merre jár?
Lisztos molnár
kendermagos
kicsi tyúkja
merre jár?
Arra, arra
– bólogatnak –
molnár tyúkja
merre jár?

Megmondom én,
ne keressék,
minden fáradságért
kár!
Itt a fazék,
piros fazék,
amely a tűzhelyemen
áll,
benne fő a
molnár tyúkja,
megéheztünk
a tyúkhúsrá
nagyon már!
S jobban tenné,
molnár uram,
ahelyett hogy
szaladgál,
a malomra
vigyáztatna,
mert a garat
üres maradt,
magát várja,
vén szamarat,
idehallom,
hogy nyekereg
a tízmázsás
malomkövet,
órája üresen jár!

FÜSTÖS MESÉJE A CSATANGOLÁSRÓL

Én nem is tudom, milyen nap volt az, mert arra határozottan emlékszem, hogy nem nagyon szoktam unatkozni, viszont arra is határozottan emlékszem, hogy nagy unalommal kezdődött az egész. És már azt sem tudom, mi volt, tavasz, ősz vagy nyár; tél nem. Ez az egy biztos.

Érdekes, azaz egy cseppet sem érdekes, unalmas, semmitmondó nap volt. Azaz azért volt érdekes, mert olyan nagyon-nagyon unalmas volt. Az unalom ott terpeszkedett előttem a levegőben. Ott ült a veranda fafaragásaiban, a szőlőindák levelein, mindenütt, ha akartam volna: megugatom... De azt sem akartam – egy ilyen unalmas napon?

De miért is volt olyan nagyon unalmas? Miért?

Emlékszem, a napocska ment felfelé az égen, ott előttem, a fenyőfák között, a verandától jobbra, azaz szemben, de egy kicsit jobbra, mert én a pontosságához ragaszkodom. Igen. Igen. Ott jött előttem felfelé szépen, és egyszer csak elért. Odaért hozzám is. Jó volt. Egy kicsit mintha megszűnt volna az unalom.

– Szervusz, nap – mondtam neki. – Vau.

– Szervusz, nap – mondta a közelben is valaki.

De azt a valakit akkor még nem vettem észre. Ugyanis el voltam foglalva az unalmammal.

Mikor már megszoktam a nap finom melegét, egyszer csak elszóltam magam:

– Unaaatkozooom... Unaaatkozooom... – És talán elbóbiskoltam, mert az a ropogás-recsegés túl hirtelen jött, túl ijesztőnek tűnt, azt sem tudtam, hogy húzzam vissza a fejem a kosa-

ramba. Megmondom, legszívesebben hova bújtam volna: a kosaram alá. Azaz a föld alá. De azt egyáltalán nem lehetett, ugyanis a kosaram alatt nem föld volt, hanem egy másik lakás, mert mi az első emeleten laktunk egy öreg, budai verandás villában.

Az a recsegés-ropogás ilyesféléképpen hangzott:

– Abszurrrrdummmmmmm.

„Na – gondoltam magamban –, a nagyanya uborkásüvegének vége. Biztos az tört össze, ugyan ki verhette le?” És felemeltem a fejem.

Nem láttam semmiféle újdonsült jövevényt, csak egy kis izét

a veranda párkányán, pontosan az uborkásüveg mellett. Felélegeztem. Akkor nincs semmi baj, és újra elméláztam.

– Unaaaatkozooooom! – sóhajtottam olyan panaszosan, hogy amennyi panaszt az ideig sikerült magamban elásnom, azt mind kiengedtem. És akkor újra kopogott a hang:

– Abszurrrdummmmm... Abszurrrdummmmm!

Dummm, dummm! Sajgott bele a fülem, és most már a szememet is nyitva hagytam ám. De alig hittem el: az a kis izé volt ott a párkányon.

– Te – mondtam annak a kis izének –, neked ilyen nagy hangod van? Nem is néztem ki belőled, hogy ilyet tudsz. Már azt hittem, valaki leverte a nagyanya uborkásüvegét, és majd engem csapnak nyakon, mert rám fogják...

– Tudok, ha haragszom – mondta az a csöpp izé ott a párkányon, és hirtelen gömbölyű lett. – Látod? Most még jobban haragszom. Felfújtam magam...

Elismerően bólogattam. Legalább kétszer akkora lett. De hányszoros lehetett a hangja?

– És miért haragszol? – kérdeztem tőle. Nem értettem: hogy tud ez a csöpp izéke ilyen unalmas napon annyira haragudni?!

Nem is tudom, miért, nem mintha állandóan az élelem járna az eszemben, talán csak hogy megvigasztaljam a nagy haragjában, vagy eltereljem a figyelmét, megérdeklődtem:

– Szereted az uborkát?

– Brrr... fffuuuu... brrrrü – berregett, mint Tamás vekere. – Edd meg a nagyanyád uborkáját!

Nem győztem nézni. Igen. Hangtalanul méregettük egymást. Egy: az igaz, hogy én is utálok az uborkát, akárcsak ő. Kettő: a nagymama nem az én nagymamám. A Tamásé. Úgy gondoltam, kissé túlságosan félreismert. S fogalmam sem volt, hogyan szokás ilyenkor csinálni. Kellemetlen, ha félreismerik az embert. Csak úgy kizárólag ösztönösen mondtam neki:

– Nem te köszöntél véletlenül velem együtt a napnak? Azaz utánam. Én mondtam: „Szervusz, nap!” És még valaki mondta: „Szervusz, nap!”

– De. Én voltam – felelte.

– Hát akkor... szervusz... Hogy szólítsalak?

– Veréb...

– Szervusz, veréb! Füstös vagyok, a fekete puli. Nem szeretem az uborkát. Ez szorosan a természetemhez tartozik. S az én nagyanyám nem is szokott uborkát elrakni. Ő is tudja, mennyire utálom.

A veréb csak annyit mondott:

– Aha.

– És mit jelent az a haragos szó, amivel az előbb olyan nagyon haragudtál?

– Hogy te milyen okos vagy! – lepődött meg a veréb.

„Mindig tudtam” – akartam mondani, s már majdnem kiszaladt a számon, mint egy hirtelen morgás, de idejében visszaszívtam, s csak úgy mellékesen kérdeztem:

– Miért?

– Mert az tényleg haragos szó: abszurdum.

– Gyönyörű – szóltam álmélkodva –, abszurdum... Igazán kedves, így csendeseckén...

– Ez a szó még így csendeseckén sem lesz kedves, ha megmondom, mit jelent...

– Mondd! – vágtam rá. Túl lassan beszélt.

– Képtelenség, lehetetlenség, értelmetlenség, ostobaság, esztelenség – darálta a veréb. – Abszurdum, hogy unatkozol.

– Ó, hát rám haragudtál? – Szomorú lettem. És akkor a veréb nagyon furcsát kérdezett:

– Mondd, te egy idei puli vagy?

Hebegtem:

– Idei? Azt hiszem, igen. Bizonyára.

– Aha – tépelődött a veréb –, akkor minden meg van bocsátva.

– Nagyon szépen köszönöm – szóltam meghatottan. Fogalmam sincs, miért szeretem annyira, ha megbocsátanak. Úgy mellékesen sejtem, hogy nincs mit megbocsátani, de a megbocsátás gyönyörű. Felér a legszebb idegen szóval.

– Nagyon helyes, nagyon helyes – mormolta a veréb. – Akkor nem is olyan nagy abszurdum, hogy unatkozol, mert még nem ismered a környező világot.

– Micsodát? – S kénytelen voltam helybenhagyni: – Nem. Azt hiszem, nem ismerem.

Azt hittem, a lehető legpontosabb választ adom, s már elindult bennem valami bizsergés, öröm, hogy van környező világ. Hogy milyen érdekes lesz az a környező világ, ami biztosan ott kezdődik a fenyőfáknál az udvaron, meg az emeletes sárga háznál, ott szemben a kapunkkal, és jobbra-balra az erdős domboldalakkal. Még nem láttam sohasem azt a kedves, ismeretlen környező világot, de elképzeltem magamnak, és máris jól éreztem magamat benne.

Felnéztem a verébre. Ahogy elképzeltem azt a hatalmas környező világot, ahogy nőttön-nőtt az az óriás világ, olyan nevetésgélesen picike volt a veréb. A mancsommal is leverhettem volna. Nem mintha ilyesmi egyszer is megfordult volna a fejemben, csak megláttam, hogy milyen kicsike. S ez a kicsi veréb ilyen szépet, nagyot adott nekem: az egész környező világot. Éppen tudtára akartam adni, mennyire szeretem, mikor ő mérgesen rám kiáltott:

– Hát most igen vagy nem? Nem tudod biztosan? Honnan a csudából veszed te ezt a sok bizonytalanságot?

Hanem most már én is nehezteltem egy kicsit.

– Nem vettem. Igenis hallottam. A nagyapa mondta a Tamásnak. És tudod, mi a folytatása? Megközelítően is csak úgy is-

merhetünk meg valamit, ha körös-körül járjuk, és megnézzük előlről, hátulról, belülről!

– Micsoda rontás! – rázta a fejét a veréb, de azért láttam: ő is elgondolkodott. – Bár a mogyoró is csak belülről ér valamit . . . Mindegy. Most nincs időm holmi töprengésekre pazarolni a drága napot. Majd beszélhetünk erről is. Most inkább azt ajánlom, eredj, ismerd meg a környező világot, csatangolj benne! Előlről-hátulról, mit bánom én, ott kezded, ahol akarod.

Még beszélt, amikor én már javában ropogtattam a csatangolni szót:

– Csa-tan-gol-ni, csa-tan-gol-ni, jaj de szép is vagy, te csatangol-ni . . .

De egyszerre gyorsan felkaptam a fejem. – Ott kezdhetem, ahol akarom? Én ezt szeretem a legeslegjobban. Azt hiszem – tettem hozzá. Ha én egyszer megszerettem azt az azt hiszemet, nem tágitok mellőle. A veréb szó nélkül felröppent.

– Máris elmész? Ne hagyj egyedül! – kiáltottam utána.

Visszaszállt.

– Nem vagy egyedül. Itt a nagyanyád, a nagyapád, Tamás . . .

Kicsit utálatos volt a feledékenységével, hányszor kell még elmondanom neki, hogy nem az én nagyszüleim! Csak annyit mondtam:

– A Tamás iskolában van . . . – És csendesesen megkérdeztem: – Mondd, kérlek szépen, nem tudod véletlenül, hogy kell innen lemennem?

– Mégsem vagy elég okos – volt rá a válasz. – Így! – És felszállt.

– Gyere vissza! Gyere vissza! – kiáltottam megint. – Attól tartok, nekem úgy nem megy . . .

– Nem tudsz repülni? – csodálkozott a veréb.

Egy percre megrendült benne a bizalmam. Szerfölött meglepett: a veréb miért nem tudja ezt?

És még biztatott is:

– Nem akarnád megpróbálni?

Erélyesen tiltakoztam.

– Hát mit tudsz? – kérdezte. S ennek roppant megörültem.

– Azt tudom, hogy nem tudom bizonyosan, mit tudok. Azt hiszem.

– Na, szervusz! – S most végérvényesen ott hagyott. Távolodott, távolodott, s aztán csak egy fekete pont lett belőle, és eltűnt a fenyőfák ágai között.

– Miért is nem vagyok veréb? – szálltam volna én is utána. De most a viláért sem hívtam vissza. Vérig sértett. Azt mondja: ismerjem meg a környező világot... de még azt sem árulja el, hogy jutok le a verandáról. Szívtelen!... Toporogtam. S ki-dugtam a fejem a veranda fafaragásai között. Hm. Nem sokkal láttam többet, de a kerítés érzése megszűnt. Határozottan jó volt. S ahogy ott izegtem-mozogtam, egyszer csak kinn voltam egészen azon a kerek lyukon, s hiába kapaszkodtam a szőlőindákba, már csúsztam is rajtuk lefelé a földre. Kicsit megütöttem a fenekemet, meg a jobb fületem is megszurta valami, de ott álltam az udvaron, és belém ütött a fölismerés:

– Ugye, hogy belülről kell elkezdeni! Au! Vau! Au! – Legszívesebben odakiáltottam volna a verébnek a fenyőfák közé, de megembereltem magam, nem szabad semmit sem elkiabálni. Még meghallja a nagyanya, és félreért, azt hiszi, szököm Tamástól, s hogyan mondjam meg neki, hogy nekem ismernem kell a környező világot?

Felloholtam a kerítésig. Ott várt egy lyuk és szemben az erdő. És már nem is tudom, hogyan, de ott voltam az erdőben, és örömben énekeltem:

– Zöld erdőben, zöld mezőben sétál egy madár... Au! Vau! Vau! Micsoda madár... Micsoda madár... Vau! Au! Au! Micsoda madár... – Jaj, elfelejtettem! Megálltam, és belekiabáltam

az erdőbe: – Ha valaki netán tudná a folytatását, segítsen ki! Ne tartsa magában!

Rettenetesen kíváncsi voltam, hogy a környező világból ki fog hozzám először szólni. Lassan lépkedtem előre, s közben fújtam az éneket, hogy senki ne tévesszen szem elől. És akkor a fák közül valaki ugyanazt énekelte, amit én, csak furcsa, idegen hanghordozással:

– Zöld erdőben rrrrr, zöld mezőben rrrrr, sétál egy madár rrrr, aurrrr vaurrrr vaurrr. Micsoda madár rrrr vaurrr aurrrr aurrrr... Ne tartsa magában rrrrr...

Megkövülten álltam.

– Ez a valaki, úgy látszik, tudja a folytatást, de miért ismételtet? – És akkor alig csörrent-zörrent a haraszt, s az egyik közeli fa mögül kidugta fejét egy furcsa szerzet. Hű, micsoda szeme volt! Ha a külsőségeket tekintjük, gyönyörű, de volt benne olyan is, ami iszkolásra kényszerített.

Már majdnem elkiáltottam magam: „Au! Füstös! Irány a kerítés! Gyorsan, gyorsan!” – amikor a furcsa idegent egészen megláttam. Nahát! Különös volt, hogy a formája egészen megnyugtató. Olyanféleképpen nézett ki, mint a veréb. Csak háromszor, nem, tízszer akkora volt. És milyen színes... Bár a feketét is örömmel láttam rajta. Fekete volt a csőre meg a szeme alatt meg a szárnya vége meg a farka, meg a feje búbja is feketélt, csak ott bőven volt olyan vörösesszürke is, mint az egész tollazata, és különösen a szárnya felső része virított: csíkos volt, kék-fekete tarka. „Szép vagy, barátom” – gondoltam magamban. És csak néztük, néztük egymást.

Hogy az erdő milyen csendes tud lenni ilyenkor. Csak azt nem értettem, hogy ilyen kedves jelenségnek miért olyan beláthatatlan a szeme? Olyan, akár egy gyöngy. Legokosabb lenne talán szót értenünk, aztán majd meglátjuk...

– Szervusz – mondtam neki –, te madár vagy, vagy micsoda?

– Szervusz rrrr – mondta ő is –, te madár vagy rrr, vagy micsoda rrrrr?

– Na de hát ne haragudj, hogy nem tudom – ráztam az üstökömet.

– Na de hát rrrr ne haragudj rrrr, hogy nem tudom rrrr – mondta megint ugyanazt.

– Nézd, én most ismerkedem a környező világgal, és hidd el, te vagy a legelső, akivel eddig az erdőben találkoztam.

– Nézd rrrr, én most ismerkedem rrrr a környező világgal rrrr, és hidd el rrrr, te vagy a legeslegelső rrrr, akivel eddig az erdőben találkoztam rrrr ...

– Ha nem beszélsz velem rendesen, nem tudom, félnem kell-e tőled – kezdtem mérges lenni.

– Ha nem beszélsz rrrr velem rendesen, rrrr nem tudom, félnem kell-e tőled rrrr ...

Nagyon megharagudtam.

– Unalmas vagy, mint az a csupasz délelőtt a verandán! – Már letettem arról, hogy normális szóra bírjam. Gondoltam, legjobb, ha visszakullogok dolgavégezetlen. Nem kell nekem a környező világ, ha ilyen keservesen lehet csak megismerni.

S akkor a gyöngyszemű azt mondta:

– Te is.

Rettenetesen megörültem. Tehetek én arról, hogy annyira tudok örülni? Felugrottam jó magasra, talán háromszor is, aztán lefeküdtem a sétány sárga sóderére, belekaparásztam a mancsommal, csak úgy pörögtek-zörögtek a kavicsok, és hengergőztem rajta, gurulásztam, phű de finom volt, jól megvakartam a hátam, már éppen viszketett a kutya.

– Au, vau, vau, vau, zöld erdőben, zöld mezőben sétál egy madár, micsoda madár, micsoda madár ... Na, mondd már, hogy van tovább? – hengergőztem újra a pad felé, amihez közel állott az én kedves új barátom. S nézem, nézem, keresem, kere-

sem, nincs sehol. – Au! – kiáltottam. – Gyere vissza, te gyöngyszemű! Hova tűntél? – Elmondtam néhányszor, mire valahonnan fentről azt hallottam:

– Szervusz rrrr, te madár rrrr vagy rrrr, vagy micsoda rrrr?

A gyöngyszemű az egyik fa közeli ágán ült, onnan nézelődött. Ma már ez volt a második eset, amikor fájlaltam, hogy nem tudok repülni. Nyilván jó néven venné, ha madár lennék, azért emlegeti ezt annyiszor, de valami homályos sejtésem támadt, hogy madár én már nemigen lehetek. Meg egy kicsit bántott is a dolog.

– Most az egészet kezdjük előlről? – szóltam fel hozzá neheztelve. És előre elhatároztam, hogy ha most ugyanazt visszamondja, én bizony sarkon fordulok.

Dé a gyöngyszemű azt kérdezte:

– Mit? Rrrrrrr.

– Ezt az utánzósdit – morogtam.

– Én nem utánoztalak – nézett a gyöngyszemű –, habár utánozni is jól tudok mindent. Én kérdeztelek.

– Ugyanazokat, amiket én? Csupa véletlenségből?

– Nem véletlenségből. Talán én nem kérdezhetem tőled ugyanazt?

Ez szöveget ütött a fejembe. Tényleg. Miért ne kérdezhetné? De mikor kérdezheti? Au? Mikor? Én rájöttem, hogy mikor, ha ő is most ismerkedik a környező világgal, éppen úgy, mint én, ha ő is idei kutya, illetve idei izé... Mielőbb bizonyosságot akartam szerezni.

– Ömmm, te is féltél tőlem egy kicsit?

– Egy kicsit – szállt lejjebb az ágakon –, ugyanis nem látok semmit a szemedből. Teljesen eltakarja a tollazatod.

– Au! – Ez fáj. De csak annyit mondtam: – Loboncom. Ez az én szép hosszú loboncom. Au!

Nem értette, hogy az az én szép hosszú loboncom, ami nélkül nem tudnék élni, mert csak mondta a magáét:

– Sejtelmes egyéniség vagy. Már abból a szempontból, hogy a szem a lélek tükre, és a tiéd ugyebár nem.

Nem... Nem... Föl tudtam volna szaladni a fára. Tán majd kérek a nagyanyától két hajcsatot, és félretűzöm a loboncom, hogy jól megnézhessem ez a gyöngyszemű. Az én szép becsületes idei puliszemem ott van a loboncom alatt. Higgye el.

– Neked nincs loboncod – szoltam hozzá békésebben –, de hidd el, hogy a te szemed sem éppen a lélek tükre.

Túl sokat pislogott. Kezet adtam.

– Füstös vagyok.

– Garrulusz glandáriusz el.

Ezt mondta. Pontosán ezt, én meg csak habogtam:

– Hömmm, hömmm, ööö, hogy?

– Garrulusz glandáriusz el.

Ez megharagudott rám a gyöngyszeméért. Sok bajom lesz a környező világgal. Haj, haj! Garrulusz glandáriusz el. Azt mondja, hogy el. Én bizony csak ezt értettem belőle. Amúgy elég jól hangzik, ha ez volna a neve, illene a külsejéhez. Sokat töprengtem, mit kell ilyenkor csinálni. Vajon butának tartana, ha megmondanám, nem értem? Vajon ha butának tartana, nem lenne többet a barátom? Mindegy. Nem bírtam volna ki.

– Ömmm, már megbocsáss, én ebből csak azt értettem, hogy elmész...

Erre a gyöngyszemű hosszan és rém rondán nevetett.

– Elmegyek, éppen el is megyek. Minket hívnak így: Garrulusz glandáriusz el, azaz szajkó. Vagy mátyásmadár. De ha újra találkozni akarsz velem, csak így kiabálj: Evirmirr, Evirmirr! Ez én vagyok. Szervusz, Füstös!

– Szervusz, Evirmirr – köszöntem utána. – Na és az ének? A folytatás?

– Kék a lába, zöld a szárnya, engem oda vár... – énekelte és elbillegett.

– Engem oda vár... Engem oda vár... – ismétелgettem. Hogy mennyit kellett erre a folytatásra várni. Hopp! Engem is várnak. Főleg ha megjött Tamás. Iszkoltam. Árok, kerítés, lyuk, kert... Viszonylag gyorsan ment. De a veranda... Az ott volt fönn. A magasban. Ma éppen harmadszor gondoltam rá: milyen kár, hogy nem tudok repülni. Elnyögtem magam.

– Füstös, Füstökém, hol vagy? – kérdezte fönről a nagymama.

Nyüszköltem egy kicsit.

– Ez a kiskutya leesett – sopánkodott, és jött lélekszakadva értem.

Ölben tettem meg a többi utat. Fönt a verandán leállított, nézegetett, nyomogatott, és minduntalan azt kérdezgette:

– Nem fáj valamid, kiskutyám?

Nem fáj. A környező világ jó belül volt. Azt nem látta a nagymama. Vártam a verebet, hogy elmeséljem neki Evirmirrt. És ez volt a kezdet. Csatangolásaim kezdete.

MEDGYESI KÁROLY

A MESEBELI HAMUBAN SÜLT POGÁCSA

Volt egyszer egy kisfiú és egy kislány: Pannika és Palika. Talán ismeritek is őket. Ugyanúgy szerették a mesét, mint ti, vagy még annál is jobban. Egyre unszolták az anyukájukat, hogy meséljen nekik. Anyukájuk szívesen mesélt is, de mindig ezer dolga volt. Ezért rendszerint igen kurtára fogta a mesét. Egyszer aztán túlságosan rövidre sikerült a mese, ennyi volt az egész:

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy asszony s annak egy fia. Küldte az asszony a fiát, menjen szerencsét próbálni. S adta volna a mesebeli hamuban sült pogácsát. De hiába keresgélt – elfogyott a mesebeli hamuban sült pogácsa. Mit tehetett? Mondta a fiának, ne menjen sehova, amíg nem kerül mesebeli hamuban sült pogácsa. A fiú visszaült a helyére, és még ma is ott ül, ha meg nem unta.

A gyerekek elhűlve hallgatták a kurta-furcsa mesét, és kérdezték, hogy nem tenné-e meg a hamuban sült pogácsa helyett a zsemle, a kifli vagy a kalács. Mondta az anyjuk, hogy nem bizony. Erre sietve átkutattak mindent odahaza, de nem találtak semmiféle hamuban sültet. Úgy látszik, végleg kifogyott a hamuban sült pogácsa. Ami nagyon nagy baj, még annál is nagyobb, mert akkor végleg vége minden mesének.

Látták, hogy itt tenni kell valamit, hogy tovább lehessen mesélni a meséket. És elhatározták, hogy megkeresik Meseapót, elmondják neki nagy bajukat, és tanácsot meg segítséget kérnek tőle.

El is indultak mindjárt. Nem tudni, milyen sokáig mentek, de biztosan addig, amíg oda nem értek, ahová jutottak. És hova jutottak? Meseország kapuja elé.

A kapuőrök elhűlve hallgatták, milyen nagy veszedelem fenyegeti az egész mesevilágot. S bár Meseország küszöbét teremtett ember még sohase léphette át, ők most mégis szélesre tárták a kaput a két jövevény előtt.

Panni és Pali szívdobogva lépett be Meseországba. S kitarult előttük az a csodálatos világ, amelyről eddig csak a mesekönyvek meséiből és a képeskönyvek képeiből értesülhettek.

A selyemrét bársonynál is puhább volt. Aranyszőrű bárányok és húsvéti nyuszik legelésztek rajta. Ugyancsak meglepődtek a gyerekek láttán, mert ők meg Emberországban nem jártak még soha, és a gyerekekről csak a mesékből tudtak. Mert nekik, ugyebár, a gyerekekről meséltek a szüleik. A gyerekek bámulták a mesebelieket, a mesebeliek bámulták a gyerekeket, így bámultak egymásra egy darabig. De aztán szót értettek. Megbeszélték, hogy milyen gyereknek lenni, és milyen aranyszőrű báránynak lenni.

Amikor már jól kibeszélgették magukat, szóval, bégetéssel és makogással a gyerekek végül elárulták jövetelük okát. Azt, hogy teljesen kifogyott a hamuban sült pogácsa. Így aztán a mesebeli szegény asszony nem küldheti a fiát világgá szerencsét próbálni, s ha nem küldheti, hát nem kerekedhet mese, nincs mit mesélni a gyerekeknek. Ezt jöttek elpanaszolni Meseapónak.

Nyuszik, barik mind megrémültek erre, s ahányan voltak, annyifelé futottak, megkeresni Meseapót. Kisvártatva jöttek is vissza nagy lihegve, és újságolták:

– Azt beszélik, az Állatmesék földjéről átballagott a Népmesék földjére. Az a selyemréten túl terül el. A határon ott találjátok a Terülj, terülj, asztalkámat, az majd továbbsegit benneteket.

Mentek a határra, meg is találták az asztalkát, porosan, kopottan. Tudakozódtak Meseapó után, és az asztalka azt nyikorigta, hogy itt járt, itt járt, de a Népmesék földjéről továbbballagott az Új mesék földjére.

Alighogy ezt elnyikorogta, máris megrázta magát, és nyomban megterült. Pecsényék illatoztak, torták virítottak rajta.

– Terülj, terülj, asztalkám, mesebeli hamuban sült pogácsával! – parancsoltak rá a gyerekek.

Az asztal nyikorogva megvonta egyik sarkát. Ő mindenféle finomsággal tud szolgálni, de mesebeli hamuban sült pogácsával nem.

– Akkor nem is a mesében a helyed, hanem az ócskásboltban – mondták a gyerekek. Azzal faképnél hagyták.

Alig mentek, mendegéltek tovább, porzott az út, és odarobogott hozzájuk egy gyémánthintó. Tizenkét aranszörű táltos húzta, s a kocsisa csupa ezüstsujtástól villogott. Kérdezte, hová röpítse őket. A kakaslábon forgó várba, vagy hetedhét országon túlra, vagy az Óperenciás-tengerhez?

Mondták, hogy se ide, se oda, hanem egyenesen az Új mesék földjére, Meseapóhoz.

Elszontyolodott a kocsis. Ezt a kívánságot sajnos nem képes teljesíteni. Oda ezzel a hintóval sohase juthatnak el.

No, ha ennyire se képes a tizenkét táltos ló, akkor nem jök már másra, mint hogy virslit készítsenek belőlük. Aranyvirslit természetesen.

A gyerekek faképnél hagyták a virslinek való táltosokat, és mentek, mendegéltek tovább. Hamarosan beértek a kerek erdőbe, annak is a legközepébe. Hogy a közepe, azt onnan lehetett tudni, mert ott állt a százesztendős öregapó kunyhója. Arról pedig köztudomású, hogy eddig még mindenkin tudott segíteni.

Beléptek a kunyhóba, öregapámnak szólították a százesztendős apót, de az nem tudta nekik megmondani, hogy miképpen juthatnának el az Új mesék földjére. Segítés helyett még ő panaszkodott, hogy fáznak a csontjai, hasogat a térde, és egyre keservesebb neki itt egymagában az erdő közepén.

A gyerekek megvigasztalták, és ígéretet tettek, hogy majd

szólnak odahaza, és bejuttatják egy szociális otthonba, kiérdemelte már a nyugodalmas öregséget. Aztán máris elköszöntek, és mentek tovább.

Amint kiértek az erdéből, ott állt előttük a kakaslábon forgó vár. Körül volt állványozva, s a bejárat fölött nagy, mézsfoltos tábla díszelgett:

TATAROZÁS ALATT A MESESZOLGÁLAT ZAVARTALANUL FOLYIK

Panni és Pali belépett. Az ajtónállók mindjárt a király elé vették őket. Őfelsége a kedvükért megindította a várat. Az reccogva-ropogva-nyikorogva fordult néhányat, de annál már többet ért a vidám parki körhinta is.

Mondták is rögtön, hogy nem körhintázni jöttek ők, hanem az Új mesék földjét keresik.

Amint ezt meghallotta a király, feltápászkodott a trónjáról, megigazította félrecsúszott koronáját, és kiáltozni kezdett:

– Riadó! Riadó! Máris indulunk az Új mesék földje ellen. Elfoglalom, és én leszek ott is a király.

A gyerekek alig tudták elmagyarázni neki, hogy az Új mesék földjén nincs se király, se háború. Egyébként is az a veszedelem fenyegeti őfelségét, hogy még régi birodalmát is elveszíti. Mert nincs hamuban sült pogácsa. Ha nincs pogácsa, nincs mese sem. És ha nincs mese, nincs királyság se.

Siránkozni kezdett a király, hogy akkor ő most már mit csináljon?

Mondták a gyerekek, hogy ne csüggedjen, az ilyen öreg várakat mostanában turistaszállónak szokták berendezni, majd ő lesz a portás.

Jajveszékelt a király, és emlékeztette rá a gyerekeket, hogy ő mindig milyen jóságos volt: mindig odaadta fele királyságát a

legkisebb fiúnak, de még a királykisasszony kezét is. Pedig királyfiak is vetekedtek értük. De ő úgy intézte, hogy a legkisebb fiúk fejtsék meg a három kérdést.

– A felség három kérdésére nálunk már az óvodások is meg tudnak felelni – legyintettek a gyerekek, és máris indultak tovább.

Útjuk mentén, sziklák tövében hétfejű sárkányok heverésztek. Ők rá se hederítettek a szörnyekre, hiszen azok úgysem tud-

tak volna segíteni rajtuk. Aztán Hófehérke jött velük szembe, a hét törpével. Olyan csodálatosak voltak, mintha éppen most léptek volna ki egy újdontúj mesekönyvből. A nagy bámulásban még tudakozódni is elfelejtettek tőlük. No de a nyomukban máris megjelent az irigy és gonosz királynő, kezében a tükrével, azt kérdezgette egyre: „Tükröm, tükröm, mondd meg nékem: ki a legszebb a világon?”

A gyerekek elébe álltak és megkérték: ne azt kérdezze a tükörtől, hogy ki a legszebb, hanem azt, hogy merre van az Új mesék földje. De a királynőt csak a saját szépsége érdekelte, és ezért haragosan meredt azokra, akik háborgatni merészelték. Eközben olyan rút lett, hogy a gyerekek rémülten elmenekültek. Rémületükben még arról is megfeledkeztek, hogy megfelelő helyre irányítsák a rút banyát, például madárijesztőnek.

Előbb futottak, aztán baktattak. Találkoztak manókkal, varázslókkal, csodafákkal és beszélő kemencékkel. De egyik se tudta útbaigazítani őket. Végül megpillantották a röpülő varázsszőnyeget. Felpattantak rá, és megparancsolták neki, hogy vigye őket, de azonnal, az Új mesék földjére. Mire a híres szőnyeg azt mondta, kérjenek tőle bármit, csak ezt ne.

– Ha nem, akkor mehetsz egyenesen a szőnyegüzletbe, onnan pedig egy asztal alá szőnyegnek – mondták a gyerekek.

Megszéppent erre a varázsszőnyeg, és bizonygatni kezdte, hogy ő még mindig csodálatos csodákra képes.

Éppen ekkor suhant el a fejük felett egy rakéta. Mondták a gyerekek: ha olyan nagy csodákra képes, hát érje utol.

Több se kellett a varázsszőnyegnek. Máris felröpült, és úgy szárnyalt, hogy még a nyelve is kilógott. De hiába, mert a rakéta nekirugaszkodott, és számárfület mutatva a lemaradóknak, nyomtalanul eltűnt a távolban.

A szőnyeg meg összehordott hetet-havat. Hogy őt mindig felírják a mesebeli közlekedési rendőrök gyorshajtásért. Meg

hogy különben se akarta utolérni a rakétát, mert utálja azt a bűdösséget, amit kibocsát, de ha akarta volna, hát könnyen utoléri. Meg hogy hiába érte volna utol, a rakéta úgyse tudná elvinni őket az Új mesék földjére, mivel a rakétát nem Meseapó találta ki.

De hiába beszélt, a gyerekek faképnél hagyták, azt mondták: semmi szükségük olyan mesére, amely nem képes utolérni és le hagyni a valóságot. És biztosították róla a repülő szőnyeget, hogy hamarosan oda fog kerülni a lakberendezési üzletbe. Mint használt, sőt ócska szőnyeg.

Aztán mentek, mendegéltek tovább, és egy fura lény pottyant elébük valahonnan a felhők közül. Fél melle volt, fél háta, fél karja, fél lába, fél feje és fél szeme. Elnevezték magukat, mert ilyen csuda jószágot még sohase láttak.

– Mit vihogtok?! – mondta az alak fél szájjal (mert szájból is csak fél jutott neki). – Én azért vagyok ilyen félelmes, mert még csak félig találtak ki. Meseapó kitalálás közben félbehagyott, és addig, amíg kitalálja a másik felelmet is, én így fél lábon ugrándozom a világban!

– Te az Új mesék földjéről való vagy? Igazán? – kérdezték izgatottan a gyerekek.

– De igazán ám! – hangzott a fél felelet.

Erre a gyerekek kérlelni kezdték, igazítsa útba őket. Meseapót keresik, mert igen fontos mondanivalójuk van számára.

A félig kitalált furcsa lény erre egy magas hegyet mutatott nekik. Annak a hegynek a tetején van egy másik hegy. Annak a másik hegynek a tetején van az Új mesék földje, ott található jelenleg Meseapó.

A gyerekek hiába meresztgették a szemüket, a hegy tetején nem látszott semmi. Pedig olyan tiszta volt az ég, mintha most fényesítették volna ki. Féligkész látta tanácstalanságukat. Kézen fogta őket, és felvezette a hegyre. Aztán a hegy hegyére. Ott nem

találtak egyebet, csak egy szál imbolygó kötelet. Az Új mesék földje azzal volt kikötve, hogy el ne szálljon – a fele. Mert egyelőre még az is csak félig volt kitalálva.

Féligkész rámutatott a kötélre: másszanak föl rajta. Mindössze ötszáz évig tart az út. S hogy azalatt meg ne vénüljenek, hát addig ő megállítja a félidőt, és mire fölérnek, egy perccel se lesznek öregebbek, mint jelenleg.

Így is történt. Felmásztak. És közben gyerekek maradtak.

A hegy hegyén lebegő hegyet csillagsziklából hordták össze. Minden sziklát más-más csillagról hoztak, ezért a színük is más és más volt. Az egyik sárga, a másik fekete, a harmadik izzó piros, a negyedik jegesen hófehér. S mindenütt állványok magasodtak, toronydaruk dolgoztak, építőmunkások munkálkodtak, készült a fél hegy másik fele. Amint a gyerekek megérkeztek, máris két újabb csillagsziklával egészítették ki a hegyet, mert annak annyi sziklából kellett állnia, ahány lakója volt.

Ezek után a jövevények szétnézhetek az Új mesék földjén. Bepillantottak nagy kíváncsian a meseiskolába, ahol Meseapó tanítványai az új meséket tanulták. Azaz tanulták volna, ha tanító bácsijuk, az öreg Meseapó oktatta volna őket. De annak dolga akadt valahol. Így Panni és Palkó nem tanult semmit az új mesékből, és kereshette tovább Meseapót.

Benéztek a meseiskola politechnikai műhelyébe, hogy talán ott meglelik. A műhelyben éppen akkor készült el a varázslapát. Amivel gödröt lehetett ásni a vízbe. Rögtön ki is próbálták. És mert a próba jól sikerült, a gödör után rögtön árkot, majd alagutat ástak a vízbe. Aztán végigsétáltak az alagúton, alattuk víz, felettük víz, körülöttük víz – ők meg csak sétáltak száraz lábbal.

És így jutottak el a mesenyomdába, ahol érdekes új meséket nyomtak. Például olyanokat, amelyeknek két végük volt, és egy elejük se. Meg szétszedhető és összerakható meséket. Talán még most is ott nézegetnék, olvasgatnák a csodálatosnál csodálato-

sabb, különösnél különösebb meséket, ha nem pillantják meg az ablak alatt elhaladó Meseapót. De megpillantották, amint hóna alatt a mindentudó nagy mesekönyvvvel arra baktatott.

Panni és Pali rögtön kirohant a meseutcára. Varázsköpenyébe kapaszkodtak, és elpanaszolták neki a nagy-nagy bajt meg veszedelmet – azt, hogy hiánycikk lett a hamuban sült pogácsa.

Ugyancsak megijedt Meseapó, amint meghallotta a rossz hírt. Igaz – mondta –, most éppen olyan mesevilág kitalálásán fáradozik, amelyben a kalács is megteszi hamuban sült pogácsa helyett, de az még félig sincs kész, így a mesevilág egyelőre nem nélkülözheti a hamuban sültet.

De mit lehetne tenni?

Meseapó fellapozta a nagy, mindentudó mesekönyvet. Keresgélt benne, és a hétszázhetvenhetedik oldalon megtalálta, amit keresett.

Azt, hogy a hetedik erdő hetedik tisztásának hetedik kunyhójában található még hamuban sült pogácsa, de nem valami sok, úgyhogy takarékoskodni kell vele.

Megköszönték a gyerekek az útbaigazítást. Meseapó a zsebükbe csúsztatott emlékül egy-egy csillagkavicsot, és már indulhattak is. Sebesen lecsúsztak a kötélén, s ugyan hova érkeztek? Egyenesen a hetedik erdő hetedik tisztására. Ott várta őket a hetedik kunyhó. A hetedik kunyhó hetedik kemencéjében a hamuban sült pogácsa, a mesebeli. Kiszedték a pogácsát, és nagy sietve vittek belőle a mesebeli szegény asszonynak. Becsúsztaták a fiókjába. Aztán siettek haza.

Otthon elmondták az anyukájuknak, hogy van már mesebeli hamuban sült pogácsa, folytatható hát a mese, világgá mehet a legény.

Anyukájuk először kételkedett. De amint tovább folytatta a mesét, mi történt? Kihúzta a szegény mesebeli asszony az asztalfiókot, s majd hanyatt esett ámulatában: ott volt a mesebeli ha-

muban sült pogácsa, ami a világgá menetelhez és szerencsepróbáláshoz elengedhetetlenül szükséges.

El is indult a legény világgá szerencsét próbálni, tarisznyájában a mesebeli hamuban sült pogácsával.

És azóta megint mesélhetők a régi mesék, egészen addig, amíg egészen el nem készül az Új mesék félig kész birodalma. Vagy amíg ismét ki nem fogy a mesebeli hamuban sült pogácsa.

HÁRS LÁSZLÓ

AZ EGYETLEN AJÁNDÉK

Hol voltam, hol nem voltam, én, Buci királyfi, a szegény favágó legkisebb fia, azonkívül első általánosba járó tanuló, éppen odahaza voltam. Nem meséltem semmit magam, magamnak, magamról úgy, ahogy szoktam, mert azt vártam, hogy egészen beesteledjen, karácsonyeste legyen, és Télapó becsöngessen az ajándékaimmal. Közben csak úgy magamnak dudorásztam, vagy inkább zümmögtem, esetleg dűnnyögtem, mégpedig egy igazi Télapó-igézőt:

Karácsonykor hull a hó,
hóban topog Télapó.
Nem látható-hallható,
zajtalan jár Télapó.
Szakálla fagy, bajsza dér,
az üstöke zúzmara,
otthonunkba ő betér,
de nem marad ott soha.
Ajándékot hagy nekem,
és elsuhan nesztelen.
Édes-kedves Télapó,
ajándékot kapni jó.

– Tessék, Bucikám, szóltál valamit? – kérdezte anyu.

Mondtam, hogy nem szóltam semmit, csak úgy magamban dudorásztam, vagy inkább zümmögtem, esetleg dűnnyögtem.

– Én meg már azt hittem – mondta erre anyu –, hogy elalvás előtti mesét mondasz magadnak, ahogy szoktál, olyan hol-vol-

tam-hol-nem-voltam mesét, és még elalszol, mielőtt megérkezne a Téalapó.

Mondtam anyunak, hogy ilyenkor, amikor közeledik a karácsonyeste, az ember nem alszik, hanem a fejét töri. Anyu kíváncsi volt, hogy min töri az ember a fejét, méghozzá ilyenkor. Elárultam neki, hogy az ember csakis a Téalapón töri a fejét. Meg az ajándékozáson. És megkérdeztem:

– Ugye, anyu, nekem Téalapó hozza az ajándékot?

– Ó, ó, persze hogy ő – bólogatott anyu.

Én meg tovább kérdezgettem. Hogy Borbás Lalinak és Jancsovics Mikinek is ő hozza-e?

– Nekik is – közölte velem anyu.

– Mondd, anyu, mindenkinek ő ad ajándékot? – folytattam a kérdezősködést.

– Mindenkinek, Bucikám – erősítette meg anyu, és gyanakvó pillantást vetett rám, mert nem értette, hogy mit akarok ezzel a faggatózással. Én annál jobban tudtam, és máris feltettem a legfontosabb kérdést:

– És mondd, anyu, őneki ki ad ajándékot?

– Őneki? – értetlenkedett anyu. – Kinek, Bucikám?

– Hát őneki. Téalapónak.

Anyu először elképedt. Azután gondolkodóba esett. Végül a fejét törte. De teljesen hiába, mert erre a fogas kérdésre egyszerűen nem tudott felelni. Mire azt kérdeztem tőle, hogy akkor ki tud, ha még ő sem.

– Hát... úgy gondolom – töprengett magában –, úgy gondolom... erre egyes-egyedül ő maga tud felelni. Ha ugyan tud.

– Akkor megkérdezem tőle magától – határozta el. – Majd ideigézem. Úgyis van nekem egy nagyon jó kis Téalapó-igézőm, ami úgy kezdődik, hogy: „Karácsonykor hull a hó...”

– Állj! Megállj! – szakított félbe idegesen anyu. – Még korai! Vagyis úgy gondolom, nem lenne helyes ideigézni Téalapót, ami-

kor mindkét keze tele van dologgal. Karácsony délutánján kell széthordania azt a rengeteg ajándékot, jól ügyelve, hogy semmit se cseréljen el, mert milyen kínos lenne, ha neked hozná Pirók Zsuzsi ajándékát, Zsuzsinak pedig, mondjuk, Jancsovics Mikéit. Nem szabad megzavarni a munkájában.

Teljesen igazat adtam anyunak. És elhatároztam, hogy nem őt igézem ide hozzám, hanem magamat mesélem oda őhozzá. És megkérdezem tőle ott a valaholban. És amint elhatároztam, máris mesélni kezdtem. Magam. Magamnak. Magamról. Így:

– Hol voltam, hol nem voltam, én, Buci királyfi, a szegény favágó legkisebb fia, már nem odahaza voltam, hanem hetedhét határon túl . . .

– Hahó! Hahó, anyu! – kiáltottam vissza hetedhét határon túlról anyunak.

– Hahó! Hahó, Bucikám! – kiáltott anyu nekem, hetedhét határon túlra. És megkérdezte: – Hahó, mi baj van, Bucikám?

– Hahó, az a baj, anyu, hogy nem tudom, merre menjek. Toronyiránt? Az orrom után? Vagy esetleg nyílegyenesen? Hol találok Téalapót?

– Hahó! Azt magadnak kell tudnod – hangzott anyu felelete. – Elvégre ez a te meséd. Amit magad mesélsz. Magadnak. Magadról. De én úgy gondolom, hogy alighanem hetedhét határon és az üveghegyen innen található.

Megköszöntem anyunak a segítséget, és máris hol voltam, hol nem voltam, hetedhét határon és az üveghegyen innen voltam. Ott kerestem Téalapót, de nem belé botlottam, hanem régi ismerősömbe és kedves cimborámba, Hétfejűbe, aki nagy örömmel üdvözölt, természetesen hétszer:

– Szia, Buci. Szervusz, Buci. Üdvözlet, Buci. Nini, Buci. Hogy vagy, Buci? Örülök, hogy látlak, Buci. Örvendek, Buci.

Így köszöntött hét fejének hét szája. Én meg visszaköszöntem:

– Szia, Hétfejű.

– Kérlek, Buci – mondta duzzogva –, nem tudnád hozzátenni a Hétfejűhöz azt is, hogy Sárkány? Úgy mégis sokkal jobban hangzik.

– Ugyan, Hétfejű – feleltem –, te se tetted hozzá a Bucihoz azt, hogy királyfi. Barátok között igazán felesleges az ilyesmi. Nem igaz?

– De. Igaz – ismerte el. És mind a hét fejével egyszerre bólintott. – Örülök, hogy a barátodnak tekintesz. És igazán kedves tőled, hogy idemesélted magad hozzám, a barátodhoz.

Egészen elszontyolodott, amikor megtudta, hogy csak véletlenül botlottam be hozzá. De aztán megvigasztalódott. Véletlen vagy nem véletlen, a fő, hogy ott vagyok. Inkább azon töri a fejét, hogy mivel kínáljon meg engem, a kedves vendéget.

– És melyik fejedet töröd a hét közül, Hétfejű? – kíváncsiszkodtam.

Ezen megsértődött.

Durcásan elfordult, és úgy dünnyögte, hogy ezért igazán kár volt bebotlanom hozzá. Mondtam neki, hogy nem is tartom fel tovább, mert sietek, feltétlenül meg kell találnom Téalapót. Még hozzá sürgősen.

Téalapó nevének hallatára Hétfejű csak megvetően legyintett.

– Ugyan, Buci királyfi – mondta –, hagyd a csudába az öreget! Szörnyen unalmas bácsika. Hidd el, én sokkal, de sokkal érdekesebb vagyok. Meglátod, ha itt maradsz nálam. A kedvedért tüzet okádok majd mind a hét szájamon, pedig már borzasztó nagy a tüzelőszámlám. Vagy a hátamra ültetlek, és elrepülök veled a világ végére, ott még úgysem jártál. Vagy ezúttal, kivételesen és kizárólag a te szórakoztatásodra, legyőzöm a János vitézt, aki mindig le szokott győzni engem. Vagy . . .

– Majd máskor, Hétfejű – szakítottam félbe Hétfejű szóáradatát. – Most nem maradhatok, szia!

– Micsoda udvariatlanság, így faképnél hagyni az embert! Vagyis a sárkányt...

Mindössze ennyit hallottam, mert Hétfejű eltűnt. Azaz, hogy pontos legyen, én magam tűntem el, és hol voltam, hol nem voltam, még sokkal innenebb voltam hetedhét határon és az üveghegyen, mint az imént. Sietve meséltem magam tovább Téalapót keresni, de akárhogy igyekeztem, ismét csak utamat állta valaki. Az útonálló valaki olyan volt, mint a köd, vagy még inkább, mint a füst. Sejtelmem sincs, hogyan került bele ebbe a hol-voltam-hol-nem-voltam mesébe. De ezen nem volt idő a fejet törni, mert a Kód-füst Valaki megragadott, és rám dördült:

– Megállj!

– Kérlek, te Kód-füst Valaki, eressz el, nagyon sietek! – szoltam.

– Egy tapodtat se innét! – dörgött ő.

Mire megkérdeztem:

– Egyáltalában ki vagy, te Kód-füst Valaki? Nem ismerlek.

– Majd megismersz! – hangzott a fenyegető válasz. – Én vagyok a szellem.

– Aha. A szellem – mondtam. – És honnan kerülsz ide a mésembé?

– A palackból.

– Aha – mondtam, mert már tudtam, hogy ő az a bizonyos palackból kibocsátott szellem.

– Te csak ne aházz! – rivallt rám. – Inkább reszkess, mert én vagyok...

– Tudom, a szellem – vágtam közbe. Majd közöltem vele:

– Ha te a szellem vagy, én meg Buci királyfi vagyok.

– Aha! – Most meg ő aházott. És mintha egy kicsit meg is hökkent volna. De aztán összeszedte magát, és megint ordibált. Azt hogy: – Szóval te vagy az a híres? Akkor mérkőzzünk meg. Állj ki velem életre-halálra!

Igazán könnyen elintézhettem volna ezt a nagyhangú Kőd-füst szellemet. Egyszerűen szétfújhattam volna, mint a szél a ködöt-füstöt. Vagy visszadughattam volna a palackjába, ahonnan nagy nehezen sikerült kiszabadulnia, hogy aztán itt garázdálkodjék az én mesémben. De sietős volt az utam, nem tölthettem effélével az időt. Ezért a lehető legegyszerűbb és leggyorsabb megoldást választottam: hipp-hopp, kimeséltem őt a mesémből. Mire észbe kapott – ha ugyan volt neki –, már régen elködlött és elfüstölgött valahova a semmibe. Én pedig hol voltam, hol nem voltam, máris a kerek erdőben voltam, ami köz tudomású, hogy az üveghegyen, de még hetedhét határon is innen van.

Csakhogy milyen volt az a kerek erdő, ahová elmeséltem magam! Vagy amit odameséltem magamnak? Csak egy szó illik rá: gyönyörűséges. És még egy: csodálatos. Esetleg a kettő együtt: gyönyörűségesen csodálatos vagy csodálatosan gyönyörűséges. Mindenütt ezüstfehér dérrel borított fák tündököltek, a szél ezüstport, ezüsthavat hordott, és behintette vele az ágakat, gallyakat, s ezüstfehér szőnyegként teregette le a földre. Az ezüstfehér szőnyegen pedig fekete lábnyomok sötétlettek. Amint megpillantottam őket, örömmel felkiáltottam:

– Ezek csakis Télapó lábnyomai lehetnek!

– Ezek csakis az én lábnyomaim lehetnek, Buci királyfi! – káromta egy ismerős hang.

Az ismerős hang egy ismerős személytől származott. Mégpedig Erdő-berdő anyókéjától, akit a mesékben általában Vasorrú bábaként emlegetnek. Azaz emlegettek addig, amíg meg nem szabadult berozsdált vasorrától – természetesen az én segítségével –, és Erdő-berdő anyókéja nem lett belőle. Megörültem neki, mert tudtam róla, hogy igen nagy tudományú néne, ezért kedvesen, udvariasan ráköszöntem, ahogy illik:

– Adjon isten, öreganyám, vagyis csókolom, Vasorrú néni!

– Ne szemtelenkedj, Buci királyfi! – zsörtölődött. – Jól tudod, hogy vasorromat régen eladtam ócskavasnak, és letettem régi mesterségemről. Tudhatnád!

– Tudom is, Erdő-berdő anyókája, bocsáss meg, csak úgy rájár a szám – mentegetőztem. – De remélem, valami azért megmaradt a régi nagy tudományodból? Egy csekélység legalább.

– Hát – mosolyodott el titokzatosan az egykori Vasorrú, jelenleg Erdő-berdő anyókája –, hát, tudok egyet-mást. Meg miegymást. Meg sokfélét. Meg mindenfélét. Mire vagy kíváncsi, Buci királyfi?

– Én csak arra, hogy hol találom Télapót – feleltem.

– Mi dolgod azzal a vén salabakterral?! – rivallt rám Erdő-berdő anyókája, de egészen úgy, mintha még mindig Vasorrú bába lenne.

– Meg akarom kérdezni tőle, hogy ki ad neki ajándékot – feleltem.

– Ajándékot? Neki – vihogott az anyó –, ugyan ki adna a vén hóbortosnak? Ezért igazán kár tovább törnöd magad, akár haza is indulhatsz. Megmondom én, ki ad neki ajándékot. Nem ad neki senki.

Ezt egyszerűen nem hittem el. Ő mindenkinek visz ajándékot, és neki nem ad senki. Egyszerűen lehetetlen.

– Márpedig ez így van – jelentette ki Erdő-berdő Vasorrú bábája. – Még hogy ajándékot. Nevetséges!

Ő káromva kacagott, én pedig elszontyolodtam. Megesett a szívem szegény öreg Télapón, aki mindenkinek, és akinek senki... De aztán arra gondoltam, hogy ez egyszerűen lehetetlen. Ezt csak az anyó találta ki, hogy elkekerítsen. És felkiáltottam:

– Nem! Nem hiszek neked! Ha nincs is többé vasorrod, lélekben még mindig vasorrú vagy. Bizony, a lelki vasorrot nem olyan könnyű lecsavározni, mint a testit. Szégyeld magad!

Ilyen mérgesen ripakodtam rá, de mire az utolsó szót ki-

mondtam, nyomtalanul eltűnt, pedig nem is meséltem ki a meséből. Úgy látszik, megsértődött, és faképnél hagyott. Vagy éppen ellenkezőleg, azért oldott kereket, mert az elevenére tapintottam. És eltűnése éppen azt bizonyította, hogy félre akart vezetni, be akart csapni. De nem sikerült neki, hát szépen meglépett. Visszament a Jancsi és Juliska mesébe. Utána mehetnék, és fölön foghatnám, gondoltam, ha volna rá időm. De nincs, mert sürgősen meg kell keresnem Télapót. És ugyan hol kereshetném inkább, mint éppen ott, abban a gyönyörűségesen csodálatos és csodálatosan gyönyörűséges ezüstfehér kerek erdőben? Ezért hát hol voltam, hol nem voltam, ott maradtam, ahol voltam, és keresni kezdtem, keresés közben még kiáltottam is:

– Hol vagy, Télapó? Hol vagy, Télapó? Hol vagy . . .

– Itt vagyok – mondta egyszer csak egy olyan igazi télapós hang, kedves is meg dörmögős is, lágy is meg egy kicsit reszelős is. – Pontosan itt vagyok.

S csakugyan! Hol volt, hol nem volt, pontosan ott volt. De mintha egyúttal másutt is lett volna. Sőt nemcsak másutt, hanem mindenhol is. Meg is kérdeztem tőle, hogy lehet egyszerre mindenhol.

– Úgy – hangzott mindenhol a kedves és dörmögős, lágy és reszelős hangú válasz –, hogy ilyenkor, karácsony délutánján mindenütt ott kell lennem.

Kérve kértem, hogy egy egészen kicsikét ne legyen mindenütt, hanem csakis ott, mert valami nagyon fontosat szeretnék kérdezni tőle.

– Jó, akkor most csakis itt vagyok a kedvedért, Buci! – felelte Télapó, és úgy ott termett, mintha odaigéztem volna. Azonnal ráismertem öles termetéről, földig, azaz hószőnyegig érő hófehér hópalástjáról, ezüstös zúzvara-bajszáról, mellét verdeső jégcsap-szakálláról, no meg szíves mosolyáról.

Türelmetlenül topogott a hóban, mire mondtam neki, hogy

tudom: nagyon siet, mert rengeteg dolga van, nem is tartom fel sokáig, csak éppen megkérdzem tőle, hogy: ugye, ma mindenkinek ő visz, ő ad ajándékot?

– Bizony, mindenkinek – bólogatott, s ahogy a nagy bóloga-

tásban megrezdült a szakálla, a jégcsapok csilingeltek, és ezüstös jégpor-hópor szitált belőle. – Mindenkinek hát. Ez tudnivaló.

– Tudom is – mondtam. – Csak tőled magadtól akartam hallani. Hogy utána megkérdezhessem: mondd, kedves Téalapó, neked ki ad ajándékot?

– Nekem? Azt kérded, Buci, hogy nekem? – csodálkozott.

– Igen, neked. Tudni szeretném. Ez nagyon fontos.

– Buci királyfi – suttogta halkán, meghatottan, és megsimogatta a fejemet –, tudd meg, hogy tőlem ezt még soha senki nem kérdezte meg. Te vagy az első. A legelső.

Szipogni kezdett, mire megkérdeztem tőle, hogy náthás-e. De azt felelte, még hozzá nagyon náthás hangon:

– Deb vagyok dáthás, csak beghatódtab.

Én meg folytattam a kérdezősködést:

– És mondd, Téalapó, ha már nem kérdezik, legalább megajándékoznak néha? Ki ad neked ajándékot?

– Sedki. Egyáltalában sedki – felelte bánatosan. És náthásan. Aztán azzal folytatta, hogy tőle csak várják és elfogadják az ajándékot, de nem gondolnak rá, hogy neki, Téalapónak is jólesne néhanapján egy kis ajándék. Valami csekélység. Valami kis figyelmesség. Még csak Télúrfi volt, amikor várni-remélni kezdte, hogy egyszer őt is meglepik valamivel. Azóta vénséges vén Téalapó lett, és sehol semmi. Mióta világ a világ, egyes-egyedül nekem, Bucinak jutott az eszembe. Én gondoltam rá először. Boldog, hogy megérhette ezt, és köszöni, ezerszer köszöni.

– Szegény jó Téalapó – mondtam –, igazán sajnállak, hogy te mindig csak adsz, és sohase kapsz.

– Azért ne sajnálj! – mosolyodott el Téalapó. – És ne is búsulj – mondta, mert látta, hogy egészen nekibúsultam magam a saját mesémen. – Mert igaz ugyan, hogy én mindig csak adok, adok meg adok, de ajándékot adni jó.

– De kapni is jó ám – világosítottam fel. – Igaz, te ezt nem tud-

hatod, mert még sohase kaptál ajándékot. De én szoktam kapni, hát én tudom. És hogy neked is jó legyen, most rögtön megajándékozlak téged, aki mindenkit megajándékozol. Karácsonyi ajándékot kapsz tőlem, életed első karácsonyi ajándékát. Tudod mit? Neked adom a kis piros autóm. Egészen olyan, mint a nagy, csak kicsi. Kell?

– Kell hát, Bucikám, köszönöm szépen – örvendezett Téalapó.

– Vagy inkább a kis hajóm kellene? – kérdeztem. – Az is olyan, mint a nagy, csak kicsiben.

– Nagyszerű! – lelkesedett Téalapó. – Add a kis hajót.

– Csakhogy télen még a Balaton is befagy – mondtam –, és nem hajókázhatsz. Ezért mégis inkább a varázslatos golyóstollamat adom neked. Jó?

– De még mennyire! – ragyogott fel Téalapó szeme. – Az lesz csak az igazi! Végre én is kapok karácsonyi ajándékot. Hogy ezt is megértem. Gyorsan, gyorsan, add ide, Bucikám!

Mondtam, hogy azonnal megkapja, csak előbb hazamesélem magam a varázslatos golyóstollért, meg visszamesélem magam a csodálatosan gyönyörűsége és gyönyörűsége csodálatos kerek erdőbe, és máris átadom. De Téalapó türelmetlenül topogott, és kijelentette, hogy nem várhat. Már úgyis sok időt elvesztegetett, és rengeteg ajándékot kell szétosztania. Hanem azért nincs semmi baj, úgy veszi, mintha megkapta volna azt az ajándékot. Már menni készült. Kérlelni kezdtem, hogy maradjon még egy cseppet, és átkutattam a zsebeimet valami ajándék után. Csakhogy sajnos éppen az ünneplő ruhám volt rajtam, hiszen a karácsonyestét vártam, és az ünneplő ruháknak az a tulajdonságuk, hogy üresek a zsebeik. A rendes ruhám zsebében mindenféle van, bicska is meg spárga is, focigomb is meg bélyeg is meg radírgumi is.

De a rendes ruhám otthon volt, én meg a kerek erdőben voltam.

Miközben üres zsebeimben turkáltam, borzasztóan törtem a fejemet, és egyszer csak rájöttem. És meg is mondtam:

– Tudod, mit kapsz tőlem, Téalapó? Persze hogy nem tudod, de én elárulom. Van nekem egy Téalapó-igézőm. Azt adom neked. Kell?

– Az kell csak igazán! – ujjongott Téalapó. – Itt van nálad? A zsebedben?

– Nem, a fejemben – mondtam. És most neked adom.

Karácsonykor hull a hó,
hóban topog Téalapó.
Nem látható-hallható,
zajtalan jár Téalapó.
Szakálla fagy, bajsza dér,
az üstöke zúzmara,
otthonunkba ő betér,
de nem marad ott soha.
Ajándékot ad nekem,
és elsuhan nesztelen.
Édes-kedves Téalapó,
ajándékot *adni* jó.

– És ez igazán az enyém? Egyedül az enyém? – kérdezte boldogan Téalapó. Én intettem, hogy igazán, mire hálálkodni kezdett: – Köszönöm, Bucikám, ez a legszebb ajándék, amit életemben kaptam. Igaz, az egyetlen is. Köszönöm az egyetlen ajándékot. Ígérem, vigyázni fogok rá, mint a szemem fényére. Gyönyörű ajándék... Látod, már megint szipogok – mondta szemrehányóan –, mert már megint meghatódtam. De lehet, hogy csak nátha. Mindenesetre most már sietek. És te is siess haza, Buci királyfi, nehogy lekéssed a velem való otthoni találkozást.

– Mikor jössz, Téalapó? – kérdeztem.

– Majd megtudod a csengetésből – közölte Téalapó, még mindig szipogva egy kicsit. – Mert csengetni fogok. Tudod? Viszontlátásra, Buci!

– Szia, Téalapó!

Már csak a fagyos hidegnek, a zúzmarás fáknak, az ezüstfehér hószőnyegnek köszöntem. Mert Téalapó akkor már mindenütt volt, csak éppen ott nem volt. Erre gyorsan kaptam magam, és hol voltam, hol nem voltam, máris odahaza voltam, aminek anyu nagyon örült, mert már türelmetlenül várt engem is meg a Téalapót is. Mondtam neki, hogy nyugi-nyugi, anyu, ha megjön, majd csönget, ebből lehet tudni, hogy már itt van. Nekem megígérte, hogy csöngetni fog.

De nem csöngetett. Pedig megígérte. És addig karácsony se lehetett, és a mesém se érhetett véget, amíg meg nem szólalt Téalapó csengője.

– Talán elromlott – töprenkedett anyu.

– Melyik? – kérdeztem. – Téalapó vagy a csengő?

De anyu nem nevetett, pedig máskor nevetni szokott az ilyesmin, hanem biztatni kezdett, hogy intézkedjek, elvégre van nekem egy jó kis Téalapó-igézőm, amivel ideigézhetem.

– Csak volt, anyu – mondtam.

Ezt sehogy se értette. Ha egyszer volt, akkor most is kell lennie. Mert egy igézőverset nem lehet csak úgy elveszíteni. Legfeljebb elfelejteni.

Megmondtam, hogy se el nem felejtettem, se el nem veszítettem, hanem elajándékoztam valakinek. De hogy kinek, az titok. Fő az, hogy nekiadtam.

– Örökbe? – csodálkozott anyu.

Mondtam, hogy örökbe.

– De hiszen azt mondtad, hogy nagyon szereted.

– Most már ő szereti – mondtam. – Tudod, ő, akinek odaaján-

dékoztam, azt mondta, soha életében nem kapott még ilyen szép ajándékot. Majdnem sírt örömeiben. Aztán mégsem sírt, csak szipogott egy kicsit.

– És nem sajnálod, hogy már nem a tiéd, és soha többé nem mondhatod el?

– Egy kicsit se sajnálom – feleltem –, mert ajándékot adni jó. Ezt is tőle tanultam.

– Tőle? Ki az a tőle? – kérdezte anyu.

– Hát az, akinek odaajándékoztam a Téalapó-igézőmet örökbe – feleltem.

Anyu a fejét ingatta. De hát bele kellett törődnie, hogy nincs többé Téalapó-igézőm. És hogy esetleg a csengő is elromlott. Ezért kapta magát, és kiment körülnézni, hogy talán már meg is jött Téalapó, és künn topog az ajtó előtt, és nyomogatja a csengő gombját, de hiába, mert elromlott, és nem szól. Én tudtam, hogy hiába néz körül, mert amíg nincs csengetés, addig nincs Téalapó se, mert Téalapó olyan, hogy az elromlott csengőn is tud csengetni.

Mégis, alighogy anyu kiment, máris volt csengetés. Méghozzá csuda jókedvű, igazi Téalapó-csengetés, olyan, hogy tram-tram-tramtatam. Biztosan az ajándéknak örült, amit tőlem kapott, attól volt jókedvű. Az első és egyetlen ajándéktól életében.

Aztán már hol voltam, hol nem voltam, odaát voltam a másik szobában, a fenyőfa alatt. Téalapó közben már elment, elsuhant, eltűnt, de otthagya az ajándékait, amiket az ajándékomért ajándékozott nekem. És én nagyon örültem, mert azért ajándékot nemcsak adni, hanem kapni is nagyon jó.

ÓRIÁS A VONATON

Amikor tegnap reggel a gyorsvonaton benyitottam az egyik fülkébe, az ablak melletti ülésen egy különös öltözetű szakállas bácsikát pillantottam meg.

Széles gallérú matrózblúzt, kék matróznadrágot viselt, és ki felé bámult az ablakon, az ajtónyitásra azonban hirtelen felém fordult, és ezt dörmögte:

– Csukja be gyorsan az ajtót, mert huzatot kap a fülem.

– Kérem, kérem – húztam be magam mögött az ajtót, és közben elhelyezkedtem a szemközti ülésen, megkérdeztem: – Messziről tetszik jönni?

– Meghiszem azt! – mosolyodott el. – Óriásországból!

– Óriásországból?! – bámultam rá meglepődve. – Jól hallottam?

– Jól hallotta – bólintott. – Óriásországból jövök... – És bütykös hüvelykujjával furcsa ruhájára bökött. – A legkisebb gyerekszám. Ennél kisebbet nálunk nem gyártanak.

– És miért tetszett eljönni Óriásországból? – okvetetlenkedtem tovább.

– Még kérdezi? – borult el a tekintete. – Nézzen rám: lehet valaki óriás ezzel a termettel? – Azzal felállt, és megperdült előttem a sarkán.

Szó ami szó, nála apróbb termetű óriást valóban nehezen lehetne elképzelni: tetőtől talpig sem volt több százhetven centiméternél.

– Amikor megszülettem, a fél város a csodámra járt – telepedett vissza az ülésre. – Kisebb óriáscsecsemőre a legöregebb óriások sem emlékeztek, és az évek múlásával is alig-alig nőttem

valamicskét. Szegény jó anyám egész nap sírt, és ezt hajtogatta: „Drága fiacskám, mi lesz belőled, ha ilyen picurka maradsz?”

– Az esőre nem állították ki gyerekkorában? – vágtam hirtelen a szavába. – Mifelénk ugyanis azt tartják, hogy aki nőni akar, annak ki kell állnia az esőre . . .

– Az esőt ne is emlegesse, kérem – intett le. – Édesanyám minden egyes csendes esőt, záport és zivatart felhasznált a növekedésem érdekében, ám hiába. Egy ízben csak csodával határos módon menekültem meg a biztos haláltól: a lezúduló esővíz magával sodort, és ha nem sikerül megkapaszkodnom a rácsban, menthetetlenül elnyel a csatorna.

– Rettenetes – szörnyülködtem. – Gondolom, az iskolában sem volt fenéig tejfel az élete.

– De nem ám! – legyintett keserűen. – Már a beiratkozáskor meggyűlt a bajom a tanítóval: nem akart felvenni az első osztályba; azt mondta: a bölcsődében a helyem. Pedig akkor már hétesztendős voltam, kérem, és alig vártam, hogy megismerkedjem a betűvetéssel.

– No és végül is felvették az első osztályba?

– Felvettek, igazgatói engedéllyel. De bárcsak ne vettek volna fel! Már az első fanyűvőórán kiderült, hogy az iskolába járást nem nekem találták ki.

– Fanyűvőóra? Az meg mi? – kíváncsiskodtam.

– Nálunk, óriásoknál fokozott figyelmet fordítanak a testedésre; a tornaóra több részből áll: fanyűvés, sziklahajigálás, kőmorzsolás – magyarázta türelmesen óriás útítársam.

– Ezek szerint a fanyűvés nemigen ment uraságodnak, eltaláltam? – jegyeztem meg.

– Eltalálta. De a sziklahajigálással sem volt több szerencsém, a kőmorzsolásról nem is beszélve, azzal ugyanis egyáltalán nem boldogultam.

– És az írással-olvasással? Azzal könnyen megbarátkozott?

– Könnyen, nagyon könnyen! Két hónapon belül úgy olvastam, mint a vízfolyás, a betűim pedig olyan szép gömbölyűre sikerültek, hogy a tanító úr meg is jegyezte: ebből a gyerekből aligha lesz igazi óriás.

– És nem is nagyon tévedett, amikor ezt állította, ugye?

– Sajnos, nem – mosolyodott el útitársam, aztán felállt, és felém nyújtotta az enyémnél semmivel sem nagyobb jobbát.

– Egyébként Éliás a nevem.

Én is bemutatkoztam, és folytattuk a beszélgetést.

– Iskolai tanulmányaim befejezése után természetesen sehol sem tudtam elhelyezkedni – sóhajtott egy nagyot Éliás. – Épp a kilencvenkilencedik helyen próbálkoztam, amikor az ottani igazgató, egy tojásfejű, hájas behemót, e szavak kíséretében dobta vissza a munkakönyvemet: „Törpéket nem alkalmazunk!” Ez adta nekem azt az ötletet, hogy a Csinnadratta Cirkusznál jelentkezem.

– És felvették?

– Fel. Persze csak törpének. Volt ugyan egy két és fél méteres törpéjük, amikor azonban engem megpillantottak, az illetőt azonnali hatállyal elbocsátották. Így lettem hát „törpe”...

– És mint törpe, mit művelt a Csinnadratta Cirkuszban?

– Tulajdonképpen semmit. A cirkuszban vettem életemben először hasznát annak, hogy ilyen apró termetű vagyok. Semmi más dolgom nem volt, mint hogy fel-alá futkározzak a porondon, megbotoljak egy-egy szőnyegrojtban, vagy hasra essek egy-egy fűrészporbuckán. Természetesen időnként azt is el kellett tennem, hogy egyik-másik bohóc vagy artista zsebre vágjon, és a zsebkendője vagy a burnótszelencéje után kutatva, engem horgásszon elő, a közönség nagy derűtségére.

– Ezek szerint tehát aránylag kellemes munkához jutott, és könnyen megkereste a kenyerét. Miért hagyta el mégis Óriásországot? – tettem fel útitársamnak az újabb kérdést.

– Az elefántok miatt – vágta rá Éliás.

– Miféle elefántok miatt? – kaptam fel a fejem.

– Mint már említettem – folytatta –, a Csinnadratta Cirkuszban dolgoztam mint törpe. A cirkusznak természetesen állatsereglete is volt; no, nem valami híres menázséria: néhány vedlett szőrű oroszlán, pár tigris, fél tucat majom meg tíz idomított elefánt. Egy szép napon az elefántok megvadultak. Amikor ki-vezették őket a porondra, még semmi bajuk sem volt: ormányukkal az előttük ballagó farkába kapaszkodva, békésen sétál-gattak körbe a porondon. Ám egyszerre csak az egyik elefánt megbokrosodott. Váratlanul két hátsó lábára állt, majd ormányával felnyalábolta Vasgyúró Vilit, az elefántidomítót, és nagy ívben a nézőtérre hajította. Történetesen én is a porondon tartózkodtam akkor: a legjámborabb elefánt, Fáni feje búbján egyensúlyoztam. Úgy látszik azonban, hogy a megvadult elefánt dühe a többi elefántra is átragadt. Ormányukat bőszen lóbálva, fel-alá kezdtek rohangálni a porondon. Én persze nyomban leugrottam Fáni feje búbjáról, és az elefántok lábai közt botladozva, igyekeztem minél előbb kereket oldani. Életemben nem féltem még, akkor azonban inamba szállt a bátorságom. Arcomról öklömnyi verejtékcseppek gördültek le, és egész testemben reszkettem. Igen. Félttem... Végül is ép bőrrel sikerült elhagynom a porondot, és néhány perccel később a porondmester és a cirkuszi szolgák megfékeztek a dühöngő elefántokat. A rend helyreállt, engem viszont elbocsátottak a cirkuszból. A cirkusz-igazgató csak ennyit mondott: „Ön, Éliás úr, félt. Ne is próbálja tagadni: a saját szememmel láttam. Reszketett, mint a nyárfa-levél, és semmi mással sem törődött, mint hogy a bőrét mentse. Egy igazi óriás sohasem fél: ezt jól jegyezze meg! Ön nem óriás – és ezentúl törpe sem lesz a cirkuszomban. Jó napot!” Egy-kettőre összecsomagoltam, és amikor csöpp batyummal a kezemben elhagytam a Csinnadratta Cirkuszt, eszembe villant,

hogy azt olvastam egyszer valahol: van egy olyan tája is a világnak, ahol olyan hozzám hasonló termetű lények élnek, akik nem tudnak fát nyűni, sziklát hajigálni vagy követ morzsolni, és félnek a megvadult elefántoktól... Később már arra is világosan emlékeztem, hogy ezeket az apró termetű lényeket embereknek hívják... És ekkor nyakamba vettem a várost: több üzletet végigjártam, míg sikerült szereznem egy olyan térképet, amelynek egyik sarkában rábukkantam végre az emberek lakta tájra. Akkor vonatra szálltam. Kilenc napja utazom egyfolytában, és higgye el, egyre jobban érzem magam.

Kitekintettem az ablakon: vonatunk éppen egy rét mellett suhant el. A réten piros-tarka tehének legelésztek. Ezután Éliásra esett a pillantásom: körülbelül olyan magas lehet, mint jómagam, a keze sem nagyobb, mint az enyém, a füle könnyen huzatot kap...

– Mihelyt megérkezem, első dolgom az lesz, hogy vásárolok magamnak egy rendes öltönyt – törte meg ekkor a csendet útitársam, észrevette ugyanis, hogy a tekintetem furcsa ruházatán időzik.

A mozdony váratlanul éleset füttyentett, és a vonat megállt.

– Emberföld, végállomás – betűztem ki az állomás nevét.

Megérkeztünk.

LÁZÁR ERVIN

VACSKAMATI VIRÁGJA

Ott állt Vacskamati Mikkamakka előtt. Kicsit sírósan, kicsit nevetősen – egyszóval úgy, ahogy szokott.

– Mikkamakka, ugye, te mindent tudsz? – kérdezte reménykedve.

Mikkamakka elég komor képet vágott.

– Egyszer beszélünk már erről – mondta mogorván.

– Na ugye! – mondta boldogan Vacskamati.

– Mit, na ugye! – mérgelődött Mikkamakka. – Akkor megállapodtunk abban, hogy majdnem mindent tudok, avagy majdnem tudok mindent, vagyis hogy mindent majdnem tudok.

– Ez az, ez az, emlékszem! – kiáltotta Vacskamati.

– Emlékezni azt tudtok – morogta Mikkamakka. – Azazhogy csak emlékezni tudtok.

Vacskamati izgett-mozgott.

– Nem értem pontosan, mit mondtál – mondta.

– Nem baj – legyintett Mikkamakka –, nem azért mondtam.

Vacskamati kicsit félénken azt kérdezte:

– Ugye, meghallgatsz?

Mikkamakka ábrázata azt mondta: meg hát.

– Egy kérdésem lenne – folytatta Vacskamati.

Mikkamakka ábrázata azt mondta: elő velem!

– Ugye, nekem van születésnapom? – rukkolt elő a nagy kérdéssel Vacskamati.

Mikkamakka ábrázata azt mondta: de még mennyire!

– Tudtam, tudtam – örült Vacskamati –, hát mégis igaz!

– Születésnapja mindenkinek van – jelentette ki Mikkamakka.

– Jó, jó, ezt tisztáztuk – mondta Vacskamati –, de mikor?

– Hogyhogy mikor? – tárta szét a kezét Mikkamakka. – Nekem például december elsején.

– Neked – mondta fitymálva Vacskamati –, neked! De *nekem* mikor van?

– Honnan tudnám azt én? Neked kéne tudni.

– De nem tudom – mondta szomorúan Vacskamati.

Mikkamakka vakarta a feje búbját.

– Ajaj! – mondta.

– Azazhogy még sincs születésnapom – keseredett el Vacskamati.

– De ha egyszer van! – mérgelődött Mikkamakka.

Vacskamati nem tágított.

– Mikor?

– Például ma – mondta sarokba szorítva Mikkamakka.

Vacskamati felvidult.

– Kedden?

Mikkamakka bólintott. Nagy kő esett le a szívéből.

– Tehát minden kedden – virult Vacskamati.

– Azt már nem! Milyen kedd van ma?

– Április tizenötödike kedd.

– Na, akkor ez az – emelte fel az ujját Mikkamakka –, április tizenötödikén születél.

– Nem lehetne inkább kedd?

– Hogyhogy kedd? Hiszen kedd van.

– Hogy minden kedden születésnapom legyen.

– Még mit nem! Csak minden április tizenötödikén. Egy évben mindenkinek csak egyszer lehet születésnapja.

– Kár – mondta Vacskamati.

Mikkamakka mélyen elgondolkozott.

– Tényleg kár – mondta aztán, és újra gondolataiba mélyedt.

– De hiszen akkor... – kiáltott Vacskamati.

– Mit akkor?

– Ma április tizenötödike van!

– És akkor mi van?

– Hát a születésnapom!

– Jé, majd elfelejtettem – ugrott fel Mikkamakka, és felragyogott az arca. – Isten éltesen!

Kiszaladt a tisztás közepére.

– Fiúk – kiabálta –, Vacskamatinak születésnapja van!

Elő is sereglettek mind. Ló Szerafin, Nagy Zoárd, Bruckner Szigfrid, Aromo, Szörnyeteg Lajos és Dömdödöm. Ott sűrögtek-forogtak Vacskamati körül.

– Isten éltesen, isten éltesen! – kiabálták.

Bruckner Szigfrid hirtelen elhallgatott. De olyan feltűnően, hogy a többiekbe is belefulladt a szusz.

– Mi történt? – kérdezte Nagy Zoárd.

– Csak... csak... elég furcsa – mondta Bruckner Szigfrid, és Vacskamatihoz fordult. – Már tizenöt éve ismerlek, és eddig egyszer sem volt születésnapod.

– De ma kedd van – mondta Vacskamati.

– Az mindjárt más! – kiáltott Bruckner Szigfrid.

A többiek meg suspitoltak. Összedugták a fejüket, sutyuru-mutyuru. Vacskamati meg úgy tett, mintha nem tudná, miről van szó. Pedig hozzá is elhallatszott, ahogy Dömdödöm azt mondja: dömdödöm. Ezt pedig csak az nem érti, aki mind a két fülére süket. Vagy még annál is jobban. Merthogy Dömdödöm azt mondta: adjunk ajándékot az ünnepeltnek, akinek tizenöt év óta ez a kedd az első születésnapja.

El is futottak mindjárt. Vissza is jöttek mindjárt. Na és a kezükben, na lám, a kezükben, odanézz, a kezükben egy cserép virág. Lila is volt, zöld is volt, sárga is volt, kék is volt, csuda egy virág volt.

Úgy hívták: vacskamativirágja.

Láttatok volna Vacskamatit! Irult-pirult, sápadozott, tán-

colt, ugrált, sikongatott, simogatta, dédelgette, becézgette, lehelgette a virágját. Igen boldog volt.

Hát így zajlott le ez a születésnap.

Aztán elmúlt. Sok kedd elmúlt. De egyik sem volt Vacskamati születésnapja.

A virág meg, uramfia! Szegény, szegény vacskamativirágja! Azt hiszitek, törődött vele? Nem törődött. Azt hiszitek, öntözte? Nem öntözte. Azt hiszitek, kapálgatta? Nem kapálgatta. Azt hiszitek, rá is nézett? Nem nézett rá.

A virágnak odalett zöldje, sárgája, lilája, kékje, kornyadozott, fonnyadozott.

Egészen addig, amíg egyszer csak nagy mérgesen azt nem mondta Dömdödöm, hogy dömdödöm.

– Hallottátok – mondta Ló Szerafin –, Dömdödöm azt mondta, hogy dömdödöm.

Hogyne hallották volna!

– Bizony nem gondozza a virágját.

– Bizony nem öntözi.

– Bizony rá se néz.

– Bizony hervadozik szegény virág.

– Bizony kornyadozik.

Így beszélt Ló Szerafin, Nagy Zoárd, Aromo, Bruckner Szigfrid, Dömdödöm és Szörnyeteg Lajos.

– Jaj, elfelejtettem! – sápítozott Vacskamati. – Pedig az én virágom, vacskamativirágja. Mindig tudtam. Ne haragudjatok.

– Hát akkor gondozd!

– Hát akkor öntözd!

– Hát akkor törődj vele!

A virág hervadt volt, fonnyadt volt, de biztosan nagyon dörömbölt akkor a szíve. Dörömbölt boldogan.

Vacskamati meg nekiesett, kapálta, öntözte reggeltől estig, estétől reggelig, csak úgy sercegett szegény virág gyökere.

És két nap múlva azt mondta:

– Öntöztelek, kapáltalak, két napja csak veled foglalkozom, mégis kornyadsz, mégis hervadsz! Mi lesz már! Tessék sárgállani, tessék zöldelleni, tessék lilállani, tessék kékelleni!

Na, erre megint összesereglett Ló Szerafin, Nagy Zoárd, Aromo, Bruckner Szigfrid, Szörnyeteg Lajos és Dömdödöm.

– Mit képzelsz – mondta Ló Szerafin –, hónapokig nem törőd-tél velem, és most azt hiszed, két nap alatt virulni fog?!

– Zöldelleni!

– Sárgállani!

– Lilállani!

– Kékelleni!

– Dömdödöm!

– Úgy határoztunk – mondta Bruckner Szigfrid –, hogy elveszük tőled a virágot.

– Jaj, ne! – esett kétségbe Vacskamati.

– De igenis elveszük!

– Dömdödöm – mondta ekkor Dömdödöm.

Csodálkozva néztek rá.

– Azt mondd, hogy kérdezzük meg a virágot is?

– Döm.

Megkérdezték hát a virágot.

– Akarsz Vacskamatinál maradni?

A virágnak szép virághangja volt.

– Igen – mondta.

– De hiszen nem öntözött!

– Tudom – mondta a virág.

– De hiszen nem kapálgatott!

– Tudom – mondta a virág.

– De hiszen rád se nézett!

– Tudom – mondta a virág.

– Aztán meg agyonöntözött.

– Tudom – mondta a virág.
– Agyonkapált.
– Tudom – mondta a virág.
– Sápadt lettél.
– Tudom – mondta a virág.
– Csenevész lettél.
– Tudom – mondta a virág.
– Akkor meg miért maradnál nála? – mordult rá Bruckner Szigfrid.

– Azért, mert szeretem – mondta a virág.
– Miért szereted? – háborgott Aromo.
– Csak – mondta a virág.

Vacskamati táncra perdült, ugrált a virágja körül, alig látott az örömtől.

– Meglátod, rendesen öntözlek, kapállak, törődöm veled ezután – mondta a virágnak.

A virág meg azt mondta:

– Hiszi a piszi!

És olyan boldog volt, amilyen még soha.

JANIKOVSZKY ÉVA

CVIKKEDLI ÉS SZÉPSZÁL SZAKÁLLAS ADORJÁN TÖRTÉNETE, AHOGYAN DANI KITALÁLTA

A cvikkeres bácsit Dani a fényképes dobozban találta, a régi fényképek között. A bácsit ugyanolyan joggal nevezhetnénk kalapos vagy szivarozó bácsinak is, mert az orrára csíptetett cvikkeren kívül fura formájú, sötét kalapot is viselt, és a szája szögletében egy félig égett szivart tartott. Egyébként éppen olyan régi, barnás árnyalatú, vastag papírra másolt fénykép volt, mint a többi.

Illetve egészen más volt, mint a többi, mert amikor Dani kivette a dobozból, a bácsi a fényképen kicsit felhúzta az orrát. Mint akinek viszket, de nem tudja megvakarni. A cvikker is megmozdult az orra nyergén, és egy gondolattal lejjebb csúszott. A cvikker ugyanis olyan szemüveg, amelynek nincs szára, csak oda kell csíptetni az orr nyergére, és akkor megáll.

Dani megfordította a cvikkeres bácsi képét, hogy nincs-e valami a hátsó oldalára írva, név vagy évszám, de nem volt semmi. Aztán odavitte a képet a kis lámpához, hogy jobban lássa. A bácsi a fényben hunyorgott egy picit, megint mozdult az orra, sőt a szája is, talán unta tartani a kialudt szivart a szája szögletében.

– Beszélni nem tudsz? – kérdezte Dani.

A bácsi hallgatott.

– Kár – mondta Dani. – Hát akkor mozgasd csak az orrodát!
– És odatette a fényképet az ágya fölötti polcra.

Mikor a nagymama hazajött, Dani elé szaladt, a fényképet lobogtatva.

– Nagymama, ki ez a bácsi?

De a nagymama sajnos nem tudta.

Aztán hazajött apu és anyu, de ők se tudták.

Este Dani megvárta, amíg apu leül a fotelba, és előveszi az újságot. Akkor újra megkérdezte:

– Biztos, hogy nem ismered ezt a bácsit?

Apu egy pillantást vetett a fényképre.

– Biztos – mondta, és már az újságot olvasta.

Dani ott ácsorgott egy darabig a fotel mellett, aztán kibökte:

– Apu, ez a bácsi tudja mozgatni az orrát.

– Igazán, Danikám? – kérdezte apu, és lapozott egyet. Világos, hogy nem hitte el.

Dani kiment a konyhába anyuhoz.

– Anyu, biztos, hogy nem is hallottál soha erről a bácsiról? És odatartotta anyu elé a cvikkeres bácsi képét.

– Nem emlékszem, Danikám, a fényképre sem emlékszem.

– Mert tudja mozgatni az orrát – árulta el Dani a titkot.

– Hát ez nagyszerű, Danikám – mondta anyu, és ügyesen a tátra tette a felszeletelt parizert. Szóval ő sem hitte el.

Dani bement a nagymamához, aki éppen a tiszta ágyneműt rakta a fehérneműs szekrénybe.

– Nagymama, te ismerted azt a sok nénit meg bácsit a barna dobozból?

– Van, akit ismertem még kislány koromban, van, akit nem.

– Hozom a szemüvedet! – készségeskedett Dani.

De nemcsak a szemüveget hozta, hanem a fényképes dobozt is. Hátha így jobban eszébe jut a nagymamának, hogy ki kicsoda.

És a nagymama már sorolta is:

– Nézd csak, ez a Lujzi néni, az Ilonka néni nagymamája, ez meg itt a Guszti bácsi, persze te nem ismerhetted, ez a Gruber doktor, áldott jó ember volt, ez meg a felesége, hogy az milyen gyönyörűen zongorázott! Ez az Aurél bácsi, a patikus, szegről-végről rokonunk volt, mindig adott egy szem cukrot. Ez meg

az Amálka, a legszebb lány volt a városban, jól emlékszem rá gyerekkoromból, szomorú Amálkának hívták, mert soha el nem mosolyodott, ez meg itt . . .

Dani most hirtelen a nagymama elé csúsztotta a cvikkeres bácsi képét. Nagymama még benne volt a lendületben.

– Ez meg a . . . ejnye, ki is ez? Pedig olyan ismerős! Hát persze, ezt a képet mutattad az előbb, mikor hazajöttem, nem tudom, ki lehet . . .

– De most majdnem kimondtad a nevét! – makacskodott Dani. – Gondolkozz egy kicsit!

– Ejnye, Danikám, ha tudnám, megmondanám. De mért érdekel téged éppen ez a bácsi?

– Mert tudja mozgatni az orrát – halkította le a hangját Dani.

– Ugyan már, kisfiam, hogyan mozgatná egy fénykép az orrát? Folyton csak fantáziálsz!

– Mit jelent az, hogy fantáziálok? – kérdezte Dani.

– Hát képzelődsz, kitalálsz mindenfélét, amíg magad is el nem hiszed. No, de majd kinövöd.

Dani megsértődött. Visszatette a cvikkeres bácsit az ágya fölötti polcra, és megtámasztotta egy hamutartóval.

– Nem hiszik – mondta neki.

A bácsi válaszképpen felhúzta az orrát, a cvikker lejjebb csúszott. Dani felnevetett.

– Jól van, Cvikkedli, ugye, hívhatlak így, amíg nincs neved? Szegény Cvikkedli, nem ismer senki. De várj csak, szombaton jönnek a másik nagymamáék Tarjából, hátha ők ismernek.

Dani hiába reménykedett. Sem a tarjáni nagymama, sem a tarjáni nagypapa nem ismerte a bácsit.

– Sose láttam – mondta a tarjáni nagymama. – Micsoda kép, kalapban, szivarral! Ez egy idegen ember képe, valahogy idekeveredett.

– Nem idegen – tiltakozott Dani –, csak most még árva. De

neki is van családja, majd én kinyomozom. Van olyan, hogy valaki ötven év múlva találja meg a testvérét vagy a gyerekét!

– Miket tud ez a gyerek mondani! – álmétkodott a tarjáni nagymama.

Dani visszatette a cvikkeres bácsi képét a polcra.

– Fel a fejfel! – mondta neki, és a cvikkeres bácsi válaszul feljebb lökte a cvikkerét.

Dani másnap elment Ilka nénihez, zsebében a fényképpel. Ilka néni volt a legöregebb néni a családban, és mindenre emlékezett. Mást se csinált már szegény, csak emlékezett.

Csak az volt a baj, hogy Ilka néni elég rosszul látott, és a szemüvege éppen eltört. Nagytóval nézte meg Cvikkedli képét. Nézte, nézte, s közben a fejét rázta.

– Nem a Jakab, nem a Vilmos, és nem is a Győző. Pedig olyan ismerős. De egyik se szivarozott, csak az Adorján úr, és egyedül az Adorján úrnak volt cvikkere a családban, de az Adorján úr szépszál, szakállas ember volt, dúsgazdag, nem ilyen hitványka, mint ez itt.

És mindjárt meg is mutatta Daninak a szépszál, szakállas Adorján fényképét. Szúrós szemű, pöffeszkedő alak volt, a mellyén aranylánc, az orrán cvikker, biztosan aranyból.

– Nekem nem szépszál – mondta Dani sértetten, és elbúcsúzott Ilka nénitől. – Rá se ránts – vigasztalta hazafelé menet Cvikkedlit. – Ilka néni nagyon rosszul lát.

De ez után a látogatás után a cvikkeres bácsi valahogy letört. Napokon át mozdulatlanul kókadozott a polcon, meg se moccant az orra. Mint aki feladta a küzdelmet. Néha le is csúszott a polcról az ágy mögé.

– Ejnye, Cvikkedli – próbált belé lelket önteni Dani, amikor kihalásztta az ágy mögül. – Legalább az orrod mozgasd néha, ne légy így elkenődve, ki látott már ilyet! Majd ha kinyomoztam, hogy ki vagy, akkor nagy betűkkel ráírom a neved a hátadra, hogy

mindenki lássa, jó? De ha ilyen fancsali képet vágsz, ne csodálkozz, hogy nem ismer rád senki!

A cvikkeres bácsi szót fogadott, mert reggelre jóval lejjebb csúszott az orrán a cvikker. A szivar is kis híján kiesett a szájából.

Dani meg is dicsérte:

– Jól van, Cvikkedli, csak így tovább!

És Cvikkedli vidáman táncoltatta orra nyergén a cvikkert, Dani meg vezényelt, mint a tornaórán:

– Egy-kett! Egy-kett! Hajrá, Cvikkedli! Mindjárt leesik!

Mert Dani biztos volt benne, hogy Cvikkedli utálja a cvikkerét meg a kialudt szivart a szájában. Az a baja.

A nagy ricsajra beszaladt a nagymama a konyhából.

– Mi van, Danikám?

– Nézd, hogy táncoltatja a cvikkerét! – húzta oda a nagymamát Dani a polchoz. De Cvikkedli meg se moccan. Mint aki háromig se tud számolni.

– Hogy egy ekkora gyerek ilyen butaságokat találjon ki – csóválta a fejét a nagymama. – Inkább igyekeznél, elkéssel az iskolából.

Ami igaz, igaz. Majdnem háromnegyed nyolc volt. Dani felkapta a táskáját, és kiviharzott. A cvikkeres bácsi fényképe, talán a huzattól, beesett az ágy mögé.

Délben a nagymama az ajtóban várta Danit.

– Menj csak be a szobába, valami meglepetés vár!

Dani szaladt, a kabátját se vetette le, ugyan mi lehet az a meglepetés?

Hát meglepetés volt, de még mekkora! Cvikkedli képe a szokott helyén állt a polcon, csak hogy kalap, szivar és cvikker nélkül. Megfiatalodva.

Dani felkapta a fényképet, megpuszilta, és körbeugrálta vele a szobát.

– Cvikkedli, jaj de szép vagy! És milyen ügyes vagy! Éljen Cvikkedli, ugye, mondtam, hogy ne add föl?!

A nagymama az ajtóból nézte Danit, aztán megpróbált véget vetni az ugrándozásnak.

– Jól van már, vedd le a kabátodat. Hát meg se kérdezed, hogy mi történt?

– Mért kérdezzem? – állt meg Dani. – Hiszen én tudom, hogy mi történt! Cvikkedli addig mozgatta az orrát, amíg végre sikerült lerúgnia a cvikkert az orráról, és kiköpte azt a vacak szivart is, már rég tudom, hogy ez volt a baja. Közben a kalapja is leesett, de sokkal szebb így, ugye?

A nagymama összecsapta a kezét.

– Danikám, hát nem látod, hogy ez nem ugyanaz a kép? Ezt én hoztam ma délelőtt Ilka nénitől. Képzeld, ma reggel idetelefonált, hogy azonnal menjek érte. Szegény Ilka néni, azóta, hogy ott jártál nála, egyre csak azon törte a fejét, hogy ki is lehet ez a fiatalember, aki olyan ismerős neki. Tegnap aztán végre meg-

találta a fényképét, és eszébe jutott a neve is. Zweck Eduárdnak hívták . . .

Dani megint ugrándozni kezdett.

– Zweck Eduárd, Cvikkedli, hát még a nevedet is majdnem kitaláltam! Mert az osztályban biztosan mindenki csak Cvikkedlinek hívta, most mindjárt a hátára írom a nevét, mert megígértem neki! – És Dani már hozta is a legszebb lila filctollát.

– Meghallgatsz végre? – szólt rá a nagymama. – Zweck Eduárd Ilka néninél lakott mint albérlő, amikor Ilka néni kislány volt. Jól ismerte. És szegény Ilka néni sehogy se érti, hogy mikor készülhetett róla a kalapos-cvikkeres-szivaros kép, mert Zweck Eduárd sose hordott cvikkert, nem dohányzott, talán még kalapja sem volt.

– Most pedig azt mondd meg – makacskodott Dani –, hogy ha ez nem az én fényképem, akkor hová tűnt az enyém?

– Biztosan megint becsúszott az ágy alá – mondta a nagymama.

Dani elhúzta az ágyat, mögé nézett.

– Nincs itt semmi! – jelentette diadalmasan. – És most légy szíves, meséld el, hogy mire emlékszik az Ilka néni, addig én ráírom Cvikkedli hátára a nevét, csak mondd meg, hogyan kell írni.

A nagymama leírta egy papírra Zweck Eduárd nevét, ami nagy szerencse volt, mert Dani egészen másképp írta volna.

– Ilka néni arra emlékszik – mesélte a nagymama –, hogy ez a Zweck fiú szegény volt, talán még árva is. Zeneórákat adott, szépen hegedült meg fuvolázott, és esténként, ha jókedve volt, szájharmonikázott. Nagyon tehetséges zenész volt, így ismerkedhetett meg az Amálkával. Még fiatal lány volt akkor az Amálka, tudod, az a szép, szomorú néni, akinek a képét mutattam a múltkor neked. De akkoriban még nem volt szomorú. A Zweck fiú el akarta venni az Amálkát, csakhogy az Amálka

szülei nem egyeztek bele. Nem akarták egy éhenkórász zenészhez adni a lányukat. A Zweck fiú ezt nagyon a szívére vette, és egy nap eltűnt a városból.

– És? – kérdezte Dani, mert a nagymama elhallgatott.

– Ennél többet Ilka néni sem tud – mondta a nagymama, de Dani látta rajta, hogy valamit azért még tudhatott az Ilka néni. – Állítólag, de ezt csak úgy mondják, az Amálka megígérte a fiúnak, hogy vár rá, de aztán, hogy nem kapott róla hírt, néhány év múlva férjhez ment egy fakereskedőhöz. Úgy mondták, hogy a szülők erőltették ezt a házasságot, mert Kégl Adorján dús-gazdag ember volt . . . Zweck Eduárd pedig soha többé nem került elő.

– Hiszen éppen most került elő! – kiáltott fel Dani. – Majd nagyot néz most a Szépszál Szakállas Adorján!

Egyelőre azonban csak a nagymama nézett nagyot.

– Elmeséljem? – kérdezte Dani.

A nagymama bólintott, és Dani elmesélte Cvikkedli és Szépszál Szakállas Adorján hiteles történetét.

– Az úgy volt, hogy a Cvikkedli gondolt egy nagyot, a vállára akasztotta a tarisznyáját, beletette a fuvolát, a hegedűt meg a szájharmonikát, és elindult szerencsét próbálni. De előbb föl-fütyült az Amálkának, hogy szia, jó legyél, én most elmegyek oda, ahol az emberek szeretik a zenét, és addig vissza se jövök, amíg tele nem lesz a malacos perselyem. Akkor biztos hozzám adnak feleségül, ha nem adnak, viszlek. És az Amálka is mondta, hogy szia, Cvikkedli, és várt is jó sokáig. De a Cvikkedli csak nem jött a malacos persellyel, hanem jött helyette a Szépszál Szakállas Adorján, aki csak az Amálka szüleinek meg az Ilka néninek tett, Amálkának csöppet sem. Mert szűrös szemű volt a Szépszál Szakállas Adorján, és folyton a pénzét csörgette a zsebében, és szüröcsölte a kávéját. De az Amálka szülei azt mondták, hogy nekiadják Amálkát, mert úgyis csak ül az ablaknál, és sose moso-

lyog. De az Amálka azt mondta, hogy ő bizony tovább várja a Cvikkedlit, mert tudja, hogy visszajön. És akkor a Szépszál Szakállas Adorján gondolt egy gonoszat. Megkaparintotta a Cvikkedli egyetlen fényképét, és elvitte egy fényképhamisítóhoz, hogy hamisítson rá egy kalapot, egy szivart meg egy cvikkert. A fényképhamisítót jól megfizette a zsebében csörgő pénzzel, aztán megvárta, amíg besötétedik, és a kalapos-cvikkere-szivaros képet bedobta Amálka levélszekrényébe. Szegény Amálka, amikor másnap megtalálta, se élő nem volt, se holt. Mert a fényképből mindjárt megértette, hogy Cvikkedlinek jól megy a sora, telik már neki szivarra is, kalapra is, cvikkerre is, de esze ágában sincs visszajönni érte. Erre bánatában, amikor abbahagyta a sírást, hozzáment a Szépszál Szakállas Adorjánhoz. Ezalatt szegény Cvikkedli, akinek nem volt se kalapja, se cvikkere, se szivarja, csak járta a világot a hegedűvel, a fuvolával meg a szájharmonikával, már egészen a világ másik végén járt, úgyhogy közben minden házba bement muzsikálni, és a pénzt, amit kapott, mindig bedobta a malacos perselybe. Mikor tele lett a malac, indult haza Amálkáért. Haza is ért szerencsésen, de már az állomáson hallotta a hordártól, aki segített a malacos perselyt vinni, hogy az Amálka férjhez ment. Fogta erre Cvikkedli a malacos perselyt, és a földhöz vágta, hogy csak úgy gurult szét a sok pénz. Kifizette belőle a hordárt, a többit meg beleszórta a Tiszába. Mikor már az utolsó húszfillérest is bedobta a vízbe, bánatában ő maga is eltűnt. Nem is látta soha többé senki. Az Amálka se volt sokáig a Szépszál Szakállas Adorján felesége, mert egyszer, amikor kint sétált a Tisza-parton, talált egy cserépdarabot. Erről eszébe jutott a Cvikkedli malacos perselye, és úgy elkezdett sírni, hogy csak egy tócsa maradt a helyén, persze könnyből. Így aztán egyedül maradt a Szépszál Szakállas Adorján a sok pénzével, és mérgében egész nap a fogát szívta. El is kerülte mindenki, mert nem bírták hallgatni.

– Nincs tovább? – kérdezte a nagymama.

– De van – mondta Dani, és már folytatta is. – Az Amálkából meg a Cvikkedliből csak egy-egy fénykép maradt, mert ugye, egészen eltűntek. Ez a két fénykép ment, mendegélt fiókról fiókra, dobozról dobozra, míg végre a mi fényképes dobozunkban össze nem találkoztak. De még ezzel sincs vége. Mert az Amálka hiába látta a Cvikkedli kalapos-cvikkeres-szivaros képét, ettől csak még szomorúbb lett. A Cvikkedli meg nem is látott jól a cvikkeren keresztül, és nem tudta, hogy az Amálkát látja-e, vagy csak képzelődik. És megkérdezni se tudta, mert ott volt a szájában a szivar. Jól kifundálta ezt a Szépszál Szakállas Adorján, mondhatom! Csak arra nem számított, hogy a Cvikkedli tőlem kér segítséget, és én segítek is neki. Majd pukkad most a Szépszál Szakállas Adorján az Ilka néni fényképes dobozában, hogy az Amálka meg a Cvikkedli mégis összehatalákoznak a mi dobozunkban, hiába mesterkedett.

Dani már hozta is a fényképes dobozt, és gyöngéden beletette a kalaptalan-cvikkertelen-szivartalan Cvikkedlit, közvetlenül a szomorú Amálka mellé. Becsukta a dobozt, és odahúzta a nagymamát is.

– Psszt! – suttogta. – Most ismerik meg egymást! Szia, Cvikkedli, hű, de régen várlak, de tudtam, hogy nem tűntél el egészen. Szia, Amálka – válaszolja Cvikkedli –, hát majdnem egészen eltűntem, csak szerencsém volt. No, figyelj te is, nagymama, te mit hallasz?

– Én azt hallom – most már a nagymama is suttogott –, hogy Eduárd, maga semmit sem változott ennyi év alatt! Ezt az Amálka mondja. Mire Eduárd így válaszol: Magácska pedig szebb, mint valaha, kezécsókolom.

– Ez azért ugyanaz, nem? – nézett kérdően a nagymamára Dani.

– Persze, tulajdonképpen ugyanaz – bólintott a nagymama.

– Akkor nyissuk most ki a dobozt, és fogadjunk, hogy a szomorú Amálka már nem szomorú, hanem nevet – ajánlotta Dani.

De a nagymama rátette kezét a fényképes dobozra.

– Hagyd, Danikám, biztosan sok beszélőnivalójuk van egymással.

Dani egy percig habozott, aztán visszavitte a fényképes dobozt a helyére. Kezet mosott, leültek ebédelni.

– Tudom én, hogy miben reménykedett a Szépszál Szakállas Adorján – szólalt meg Dani, amikor már megette a levest. – Abban reménykedett, hogy kinövöm, mielőtt kitalálnám a közepét meg a végét.

– Hogy mit nősz ki? – kérdezte a nagymama.

– Hát azt a hogyhívjákot, azt a képzelődést – válaszolta Dani.

– De tévedett! Inkább te is belenőtöttél.

NEMES NAGY ÁGNES

FELICIÁN, VAGY A TÖLGYFÁK TÁNCA

– Ata! – kiáltotta Péter. Az akácfa mindjárt össze is rezdült. Felborzolta a leveleit, sőt még az ágait is lóbálni kezdte.

– Ssss – suttogta Ata, az akácfa. – Mit kiabálsz? Mondtam már, hogy ne kiabálj. Azt nem szeretem.

– De hiszen nem hallja senki – mondta Péter. – Már este van.

– Először is még nincs este – zizegte Ata. – Villamosok csöngetnek, emberek sétálnak, autók szaladgálnak. Te pedig tülkölsz, mint egy autóbusz. Másodszor: egy beteg kisfiú ne kiabáljon, mert még jobban megfájdul a torka. Harmadszor... harmadszor pedig már mondtam, hogy ne kiabálj.

– De Ata, tudod te jól, hogy miért kiabálok. Hiszen ma éjszaka jön, igenis ma éjszaka jön Felicián!

Az akácfa megrázkódott. Még szinte-szinte a törzse is megcsavarodott, amint elfordult Pétertől, úgyhogy csak a levelei fonákját mutatta feléje. Péter megijedt egy kicsit. Ilyennek még sosem látta Atát, amint lefelé bámult rá az ablakból. Mert Péter nem felfelé nézett az akácfára, hanem lefelé nézett rá, a harmadik emeletről, egyenesen az ágyából. Így beszélgettek Atával, a nyitott ablakon át, mióta Péter beteg volt. Sok mindent mesélt Ata Péternek, madarokról, villámhárítókról, repülőgépekről; ismert fecskét, vakondot, két autóbuszkalauzt – Atának nagy volt az ismeretsége. Egyről azonban *nem* mesélt. Soha. Egy szót sem. Feliciánról.

Péter jobbnak látta, ha elhallgat. Összekuporodott az ágyában, úgy nézett ki az ablakon. Látta a rétet. Ez nem volt igazi rét, csak egy nagy telek két bérház között. De azért rétnek hív-

ták. Péter jól ismerte a rétet. Ide járt labdázni a barátaival, amikor egészséges volt. Mert elől el volt kerítve a rét, de hátul be lehetett menni. Hát persze hogy be lehetett menni. Az ember csak balra fordult azon a kis földes úton, és máris bemehetett a rétre. Péter nézte, nézte a rétet, most estefelé már nem játszott ott senki, ő meg – mikor is játszott a réten utoljára? Csak az az öreg cseresznyefa állt a túlsó oldalon (Móknak hívták általában), itt meg, az ablak alatt, Ata. Ata, aki hátat fordított neki, úgy könyökölt rá a kerítésre. Mert Ata kint állt az utcán, a rétre csak behajlott, de azért ő volt a legnagyobb akácfa az egész környéken.

Péter elővette Jankót, a nyulat, és kitette az ablakpárkányra. Jankó szürke bársonyból volt, a füle belül rózsaszín. Nem volt különösebben nagy termetű. Úgy is lehetne mondani, hogy Jankó kicsi volt. Például belefért Péter pizsamazsebébe. De azért nagyon helyes kis nyúl volt. Péter már régen bemutatta Jankót Atának, sőt Ata adott tanácsot, hogy mit csináljon Jankó bal lábával, amikor kihasadt, és hullani kezdett belőle az az izé,

morzsalék. Hogy tömje be papírral. Péter betömte. És Jankó lába megint szép kerek volt. Jankó ült az ablakpárkányon.

– Nézd, Ata – kezdte Péter suttogva. – Először is: én nem akarok semmi rosszat. Mindenki tudja már, hogy van valami Feliciánnal. Másodszor: nézd meg Jankót. Ő nagyon-nagyon szeretné tudni, hogy ki is az a Felicián. Harmadszor . . . harmadszor pedig már mondtam, hogy én nem akarok semmi rosszat.

Ata mormogott, zizegett. Aztán égnek emelte két ágát, és belemotyogta egy magas neonlámpába:

– Csak tudnám, hogy kitől hallotta! Csak tudnám!

Péter legszívesebben azt felelte volna: „Még a verebek is csiripelik.” De lenyelte. Nem akarta bemártani a madarakat.

– Itt van Jankó – suttogta. – Jankó, a nyúl. Te magad mondtad, hogy különösen szép nyúl. Hogy ilyen szép fülű nyulat még nem láttál. Itt ül az ablakpárkányon, és nem hagy engem békén. Hogy ő nagyon-nagyon, de rettentően szeretné tudni, ki az a Felicián. Igaz, Jankó?

– I-gen – mondta Jankó egészen vékony hangon.

– És hogy nem bírja ki, ha nem látja, mi lesz ma éjszaka. Kibírod, Jankó?

– Ne-em – mondta Jankó egészen vékony hangon.

Ata hirtelen odahajolt az ablakhoz.

– Igazítsd meg a kendőt a nyakadon! – ripakodott rá Péterre. Péter hátrahőkölt, és gyorsan megigazította a nyakán a borogatást. Aztán Jankó borogatását is megigazította.

– Úgy – mondta Ata. – Hát ide figyelj! De ha valami baj lesz a dologból, ne engem okolj. Először is tudd meg: Felicián nincs.

– Nincs?

– Nincs.

– Hát akkor . . .

– De volt. Volt Felicián. Felicián nagy volt és gyönyörű. Ma-

gas, erős, talpig zöld. Felicián tölgyfa volt. De ez régen volt, réges-régen. Felicián már nem él, Felicián kidőlt. Másodszor: hogy mi lesz ma éjszaka itt az ablak alatt, és annak mi köze Feliciánhoz, azt majd meglátod. Félig behajtod az ablakot, és nem szólsz egy kukkot sem. De jól vigyázz, nagyon vigyázz, ha megmoccansz, baj lesz belőle!

– Ata! – sikította Péter. – Drága Ata! Köszönöm, köszönöm! Mondd, Jankó, te is: köszönöm. (Kö-szö-nöm.) Majd meglátod...

– Harmadszor pedig – folytatta Ata –, harmadszor... – Megakadt a beszédben.

– Harmadszor? – kérdezte Péter.

– Harmadszor... Nincs harmadszor! – mordult fel Ata. – Mindig összezavarod az embert a visítózásoddal. Az a fő, hogy csendben maradj, hogy ne vegyen észre senki.

És amikor Ata azt mondta: csendben maradj, egyszerre csönd lett. Olyan nagy csönd, amelyet Péter még sohasem hallott. Villamos, autóbusz, járókelő eltűnt az utcáról, csak az autók sorakoztak fél oldalukkal a járdaszélen, némán, mintha elromlott játék autók volnának. Csak egy balkáni gerle moccant meg az egyik háztetőn, csak Rojt bácsi kalaposműhelyében villantak meg a kalapfejek. És sötét is lett, pedig égtek a neonlámpák, világos-sötét félhomály. Mintha egy óriás tálból nyári ködöt borítottak volna az utcára. Akkor valaki felnevetett.

– Hö-hö-hö – nevetett ez a valaki reszelősen. És Péter látta az ablakszárny mögül, amint az öreg cseresznyefa (Móknak hívták általában) a rét túlsó felén lassan-lassan megmozdul, kihúzza egyik gyökerét a földből, aztán a másik gyökerét és még egyet és még egyet (összesen négyet), sok-sok apró gyökérszállal együtt, és imbolygó járással áthullámszik az innenső oldalra. Péter hátrahúzódott. De nem kellett félnie, a cseresznyefa a kerítéshez ment. Addigra már – jaj, mért nem figyeltem! – Ata is

kint volt a földből, hosszan nyújtóztatta a gyökereit, és kényelmesen rákönyökölt a kerítésre. A cseresznyefa odaért (ez olyan féloldalas, rokkant cseresznyefa volt), és jóízűen megropogtatta Ata ágait.

– Hogy és mint, rokon? – kérdezte.

– Úgy-úgy – válaszolta Ata, és összenevettek. De addigra már mindenünnen hallatszott a sustorgás, a rét bejáratánál, ott hátul a földes úton megjelent három-négy vadgesztenyefa, a cseresznyefa eléjük baktatott, jó estét, rokonok, jó estét, azok meg előrejöttek, üdvözölték Atát, régi ismerősök voltak a szomszéd utcából. És jöttek már a fenyők is, magasak voltak, majdnem feketék, mögöttük két szőke, még náluk is magasabb jegenye, ikerpár.

– Szép idő van – mondta egy ezüstfenyő. – Szép Felicián-éjszakánk lesz.

– Csakugyan szép – válaszolta az egyik jegenye, és lehajolt az ezüstfenyőhöz. – Köszönet a házigazdának, hogy felajánlották ezt a szép, tágas rétet. – A cseresznyefára mutatott és Atára.

– Szép, tágas rét... – mordult közbe egy vörösfenyő. – Ez csak egy telek. Egy nyavalyás városi telek két bérház között. Ez nektek rét! Amikor én még a hegyoldalban álltam, és fújt a szél, és végigláttam a fél világot...

De nem folytathatta, mert jöttek a többiek. A fűzfakisasszonyok, derékig érő hajjal, az aranyzöld hársfák, a vékony nyírfák, szinte repülve, a pompás világító bükkök, és mikor behullámozott két hatalmas platán – előlről zöld a levelük, hátulról fehér és puha, mint a szarvasbőr –, a fűzfakisasszonyok felkiáltottak: nahát! Már sokan voltak, bent is, kint is, mert a bokrok és a sarjűfák csak kintről nézték az ünnepet, a kerítéshez tapadva. Jött egy csoport nyárfa és mögöttük egy fűben bujdokló öntözőcső. Be is jutott volna a rétre, ha az egyik őr, egy fekete égerfa, fel nem kiált:

– Hohó! Megállj! Mit akarsz itt, te öntözőcső?

– Én nem vagyok öntözőcő – sziszegte az öntözőcső. – Én gyökér vagyok.

– Dehogy vagy te gyökér, amikor öntözőcső vagy. Melyikőtök gyökere ez az öntözőcső? – kérdezte az égerfa. A nyárfák vihogtak, és kapkodták a gyökereiket.

– Nem vagyok cő! Nem vagyok cő! – kiabálta a fűben bujdokló öntözőcső. – Gyökér vagyok! Nézzétek, hogy tudok tekerregni! – És tekergett. De azért az égerfa megfogta, és kirakta a rétről.

– Maradj nyugton, fűben bujdokló öntözőcő... akarom mondani, cső. Ez Felicián-éjszaka. Még széttaposunk véletlenül. Kár volna érted.

– Igasszágtalanszág... – motyogta a cső. De már jött is két juhar, alacsonyak voltak, zömökek és gyorsak.

– Itt vagyunk – hadarták. – Megkezdődött már az ünnepség? Hol a Tölgy? Itt a Tölgy? Mikor jön a Tölgy?

– Hát ti kik vagytok? – csodálkoztak a fűzfakisasszonyok. – Hiszen ti nem is a környékről...

– Nem, nem. Mi messziről jöttünk. Mi vagyunk a nagykörúti küldöttség. Most jöttünk, metrón.

– Metrón?

– Metrón. A mozgólépcsőn le, aztán úgy ferdén, rézsút be az utolsó kocsiba. Nem olyan egyszerű. De végül is sikerült.

– Nahát! – kiáltották a fűzfakisasszonyok.

Kiáltásuk beleveszett a zúgásba. Mert most zúgni kezdtek a fák, mintha egy kis vihar támadt volna, mindenki oldalt húzódtott, lombról lombra, levélről levélre csusszant a sustorgás:

– A Tölgyfa! Itt a Tölgyfa!

És csakugyan ott volt a Tölgyfa. Ott állt a rét szélén, némán a sustorgásban.

Péter az ablakszárny mögül nézte a Tölgyfát. Valahogy ma-

gasabbnak gondolta. Hiszen magas volt, senki sem mondhatta alacsonynak, de hány magasabb, szélesebb, dúsabb lombú fa nyüzsgölődött a réten. Meg aztán, amikor megindult a rét közepe felé, bicegett is. Igen, igen. Akárhogy is nézzük: a Tölgyfa bicegett.

– Nahát – suttogta Péter, mint a fűzfakisasszonyok. – Nahát! Egy bicegő tölgyfa. Mit szólsz ehhez, Jankó? (Egy kicsit kiemelte a nyúl fejét a zsebéből. Az ablakpárkányról már rég levette.)

Addigra már a Tölgyfa a rét közepén állott. Körülnézett.

– Jó estét, rokonok – mondta.

– Jó estét, Tölgyfa – felelték a fák.

– Bocsánatot kérek a késésért. Messziről jöttem. Talán még a Nagykörútnál is messzebből – nézett a juharok felé. – De veletek szerettem volna megünnepelni ezt a Felicián-éjszakát. A mi házigazdáink, a rokkant cseresznyefa (akit Móknak hívnak általában) és Ata, a város legerősebb akácfája, megérdemlik, hogy az ő rétjükön ünnepeljünk. Gyere ide, Mók! – A cseresznyefa odament, megropogtatták egymás ágait. – És most gyere ide, Ata!

– Megyek – mondta Ata.

A többi fa félreállt, hogy át tudjon ugroni a kerítésen. Ata ugrott. És Ata visszaesett.

A fák felszisszentek.

– Mi ez? Hiszen tavaly még játszva átugrotta a kerítést.

– Nem tudom – susogta Ata –, nem tudom, mi ez.

– Újra meg kell próbálni – hömpölygött oda maga a Tölgyfa.

– Mi húzunk téged, a kinti bokrok tolnak.

Ata ugrott. És Ata visszaesett. Hiába húzták-tolták a többiek. A legerősebb akácfa!

– Megsóztak! – kiáltotta Ata. – Megsóztak!

– Megsózták – susogták a fák –, nagyon megsózták a télen. Bement a gyökereibe az a rengeteg só, hiszen tudjátok. Amit a

hó ellen szórnak szét az emberek. Szegény Ata. Olyan lesz, mint Mók.

– Megpróbálom újra – fújatta-lihegte Ata. – Az előbb már majdnem sikerült. – Hátrált egy kicsit, kifelé a kocsiótra, hogy lendületet vegyen. Útközben belemotyogta a magas neonlám-pába (ami most homályosan égett): – Csak egy kis szél volna! De elaltattuk a szelet. Csak egyetlen madár volna ébren! De elaltattuk a madarakat. Elég volna nekem egyetlen szélmocca-nás, elég volna nekem egyetlen csőrcsippentés segítségül, és ak-kor... akkor már átugranám a kerítést. Át-ugra-nám! – Már futott Ata. Lendült. Emelkedett. Törzse magasba nyúlt, zöld koronája végigsuhant a házfal előtt, közel, egészen közel Péter ablakához. És Péter akkor kinyúlt, maga sem tudta, hogyan, de azért megmarkolta Ata legfelső ágacskáját. Rántott rajta egyet fölfelé.

Ata átugrott a kerítésen. Ott állt a többi fa között, boldogan fújtatva, azok meg zúgtak, nyüzsögtek, éljent kiabáltak.

– Éljen! – kiáltotta egy egészen vékony hangocska is. Nagyon hasonlított Jankó hangjára, mintha a nyúl éljenzett volna, de azért a hang Péteré volt. A fák döbbsenten néztek körül. Ki szólt? Ki az az idegen? Honnan? Merről?

Péter rémülten bújt vissza az ablak mögé, vagyis csak bújt volna, mert akkor jött a zöld lobbanás. Mintha egy hatalmas zöld lángot látott volna felcsapni maga előtt, valami megragadta, már repült a levegőben, a következő pillanatban pedig ott állt a rét közepén.

És körülötte a fák. De milyen más volt ez, innen lentről. Látta a hatalmas barna-szürke gyökereket, közöttük földcsomókkal, úgy elbújhatott volna akármelyik gyökérgubancban, mintha óriások szakállába keveredett volna. És feljebb a fatörzsek, mi-lyen nagyok így éjszaka, a lombkoronákat már alig-alig látta. Összecsapott feje fölött az erdő. Ott állt Péter, rózsaszínű pizsa-

mában, a pizsama zsebében Jankóval, a rózsaszín fülű nyúllal, és a pizsama reszketett. Azért reszketett, mert Jankó reszketett, de még hogy. Péter félt, hogy Jankó sírva fakad.

– Ne sírj, Jankó – suttogta összeszorított foggal –, ne sírj, Jankó.

– Ki vagy te? – hallott egy hangot messze-messze a feje fölött. Fölnézett. A Tölgyfa állt előtte. Megértette, hogy a Tölgyfa rántotta ki az ablakon, de milyen gyorsan, zöld lobbanás. Hogy csinálta ezt a bicegő Tölgyfa? Válaszolni akart a Tölgyfának, de akkor valaki áttörtetett a fák közt. Ata állt mellette.

– Az én hibám. Bocsássatok meg, rokonok. – Ata még mindig fújtatott az ugrómutatványtól. – Bocsáss meg te is, Tölgyfa. Tudom, el kellett volna altatnom ezt a beteg kisfiút is. De ha őt is elaltatom, akkor... akkor most nem lehetnék köztetek. Ez a kisfiú, ez emelte meg a legfelső ágacskámat, amikor átugrottam a kerítésen. Ez az igazság.

– Igasszág... igazság! Asszt mindenki mondhatja – sziszegte egy hang a kerítésen kívül. (Az öntözőcsőé.) – Leszkelődött, az az igazság.

– Mutasd a kezed! – mondta a Tölgyfa.

Péter fölemelte a kezét. Akkora volt a keze, mint akármelyik gyereké. De most, az óriás fák között, ahogy ott állt, mindkét karját felnyújtva, valahogy... valahogy olyan kicsinek érezte a kezét.

– Kicsi a keze – mondta Ata gyorsan. – Kicsi. De tudod, Tölgyfa, nekem már csak egészen kicsi kellett ahhoz, hogy ugorjak.

– Igaz – mondta a Tölgyfa. – Láttam. Láttam a fiút is az ablakban. Figyelni szoktam. De azért ha megint fecsegni mersz, Ata, akkor... majd meglátod. Most már a fiút is be kell avatnunk. Leengedheted a kezed, fiú. És figyelj. Elmondjuk neked, vendégünknek, a kis tenyerű kisfiúnak, hogy miért is vagyunk

mi együtt ma éjszaka. Hogy is kezdődött? Volt egy tölgyfa, Felicián.

– Felicián . . . – zizegték a fák.

– Az első fa, aki járni tudott. Azóta minden évben egyszer összegyűlnek a fák, hogy megmutassák: tudnak járni. Egy tölgyfa-vendég a vezetőjük. Úgy hívják ezt: a tölgyfák tánca.

– A tölgyfák tánca – zizegték a fák.

– De nemcsak a tölgyek táncolnak. Sétál, jár, táncol mindenki.

Úgy is hívják ezt: Felicián-éjszaka.

– Felicián-éjszaka – zizegték a fák.

– Így tudjátok ezt mindannyian. Igaz?

– Igaz – felelték a fák.

– És mégis tévedtek.

– Tévedünk? – csodálkoztak a fák.

– Mert Felicián nem dőlt ki. Felicián él. Én vagyok Felicián.

– Felicián! – kiáltották a fák.

– Csak ritkán, ritkán tudok eljönni közétek. Bicegek. Túl sokat jártam. Azért hittétek, hogy kidőltem. De most itt vagyok, és örülök, hogy itt vagyok. Mert táncolni . . . azt én is szeretek.

– Táncoljunk! – kiáltották a fák.

– Kapd föl a gyereket a nyakadba, Ata. Megnézheti a táncot.

– Megnézheti – bólogattak a fák.

– Igasszágtalansszág! – sziszegte egy hang a kerítésen kívül.

De Péter már ott ült Ata legfelső ágán, és ott látta maga körül, maga alatt a fakoronákat. Látta, hogy kezdenek el hullámszni, hogy kezdenek el tipegni-topogni nagy gyökérlábukon, sőt egy pillanatra, forgás közben, belelátott Rojt bácsi műhelyébe is, látta a kalapfejeket, a félrecsúszott sapkákkal, kalapokkal, hogy bámultak, de hogy bámultak! Pedig ők csak oldalról láthatták, amit Péter a magasból látott, két fekete bérház között ezt a nagy-

nagy völgyet és benne a ringó, forgó, hömpölygő lombkoronákat, az egész táncoló erdőt.

– Jankó – susogta Péter Ata lombjai közt csücsülve, mintha nagy zöld párnán ringatózna –, Jankó! Most nyisd ki azt a nyúl-szemedet! Ez titok. Ezt nem látja senki, csak te meg én és... és Rojt bácsinál a kalapfejek.

Mikor másnap Péter felébredt, a saját ágyában persze, a rét éppen olyan volt, mint máskor. A torka mintha nem fájt volna annyira. Lent autóbusz túlkölt, és igen: Ata, Ata az ablak alatt tele volt akácvirággal.

– Nahát – mondta Péter Jankónak (mint a fűzfakisasszonyok).
– Nahát!

RÓNAY GYÖRGY

MESE A GESZTENYEFÁRÓL

Add kezed, kis Tamáska,
indulunk a nagyvilágba.
Nem az egész nagyba persze:
épp csak ide le a kertbe.
Apró vagy még, kicsi lábad
nagyobb útba belefárad;
amellett a kapun innen
éppen elég csoda minden
(egyelőre legalább).
Nézd például ezt a fát.

Honnét került a kertünkbe?
Tán a felhőkből repült le
levélszárnyon a magasból,
vagy a földből kelt ki, magból,
és sok hosszú éven át
nőtt és terjedt mind tovább,
mígnem ilyen terebélyes,
ilyen magas, ilyen széles,
ilyen lombos, ilyen ágas,
ilyen fényes, ilyen árnyas
óriás lett: mintha sátor
volna, csupa lombból, ágból,
mely ha nagyon tűz a nap,
megvéd tőle s árnyat ad?
Jó alatta, hús alatta:
ez az égigérő nagy fa.

Tenyér minden levele ;
s neve is van : GESZTENYE.

Ez a nagy fa, kis Tamás,
égigérő fura ház.
Nem forog bár kacsalábon,
s egyhelyben kell álldogáljon :
az is merő csoda már,
hogy féllábon is megáll,
s el nem ejti azt a sok-sok
súlyos ágat, lomha lombot
s izgó-mozgó, ki-be járó,
fűrő, faragó, kalapáló,
kalimpáló sereget,
aki szállást benne vett.

Ki vett? Nézzük sorra végig,
aljától a tetejéig.
Gyere, Tamás, közelébb,
nézd előbb a fa tövét.
Már a gyökér, már a kéreg
csupa mozgás, csupa élet.
Látod, mennyi út meg ösvény
visz a földtől a fa törzsén
fölfele az ágakig,
s hogyan jár-ke, szalad itt
az a sok kis fekete
bogár fontról lefele,
lentről meg fölfele rajta?
Jól jegyezd meg: ez a HANGYA.
Őröl, farag, fűr, nyüzsög mind :
az övék a fán a földszint.

Most pedig, Tamáska, nézz fel
oda, ahol a fa széjjel-
tárja fölénk hűvös árnyát
ontó sok hatalmas ágát:
az az első emelet –
ott laknak a VEREBEK
Most tanyájuk csöndes éppen,
mert nincs otthon egy veréb sem:
délelőtt van, és ilyenkor
mind vadászik vagy csatangol,

porban fürdik, csipeget,
magot, morzsát, egyebet –
szóval pillanatnyilag
csönd van. De ha majd a nap
lassan alkonyatra hajlik,
lesz zszibongás, lárma, harc itt,
csivogás, csiripelés,
hogy csak úgy zeng az egész
nagy fa tőle, míg csak el nem
ülnek végre.

Most a csendben,
kicsit följebb, hallod? ott
– kopp! kopp! – valaki kopog.
Ki kopogtat? Ki kopácsol?
Meglessük, ha jól vigyázol.
Most kibukkant! Most a fán
körbékúszik szaporán,
kopog kemény csőre, mellén
szivárványló tarka mellény;
koppint, és a beteg kéreg
alól kiszedi a férget.
Gyorsan dolgozik, hamar jár:
fák doktora ő – a HARKÁLY.

Hopp! most eltűnt. Észrevette,
hogy figyeljük. Lesz helyette,
sose búsulj érte, más
látnivaló, kis Tamás.
Nézd például ott, odább,
még följebb, egy öreg ág
hóna alól egy kecses
kis madárka: CINKE les.

Felénk kandikál, de nyomban
el is rejtőzik a lombban.
Tőlünk ijedt meg talán?
Nem. Valaki jár a fán!
Levél rebben, itt-amott
ág hintázik, gally ropog,
s egyik ágról másik ágra
mintha fürge labda szállna,
vagy egy gyors kéz hajigálna
egy barna gombolyagot.
Bozontja van? Vagy uszálya?
S mit dobál le? Mi az ott?
Jobbra szökken, balra villan:
ezen a fán MÓKUS is van!
És még mi van? A magasból
bánatos hang: VADGALAMB szól;
s azt is nézhetnénk, ahogy
gallyra hálót sző a PÓK;
s még mi mindent! – mert, Tamáska,
mondtam, ez az óriás fa
egészen az égig ér,
s a fél világ belefér.
Óriás ház, égig érő.
Élnek benne – s ő is élő.

Hogyan él? – ezt kérdezed?
Ezt is elmondom neked.

Tavasszal tán nincs is szebb fa:
minden ága csupa gyertya,
gyertyavirág minden ága,
világít az éjszakába.

Később, mikor itt a nyár,
az egész fa lombban áll,
s ahol a sok gyertya égett,
nevel zöld kis sünikéket.

Lesz azokból őszre aztán
sok-sok szúrós gömb a nagy fán:
pattan héjuk, ha megértek,
s kiejtik a gesztenyéket.
Barnul akkor a lomb zöldje;
kiváncozik le a földre
s hulton hullik a levél.
Mire beköszönt a tél,
nincs, csak a fa puszta váza:
levéltelen törzse-ága.
Szigorúan, feketén
VARJÚ ül a tetején
s rekedt hangon mondja: kár.

Kapja magát, tovaszáll.

TARTALOM

Hárs László: Bevezető	5
Mándy Stefánia: Az első nap	8
Pákolitz István: A halászegény meg a sügér	13
Osvát Erzsébet: Békombákom birodalma	21
Zsombok Zoltán: Mese Sziromka királykisasszonyról	27
Csetényi Anikó: A három bűvös palack	32
H. László Erzsébet: Az elvesztett mese	40
Várnai Zseni: Sárkányölő Péter	43
Ölbey Irén: A meselelkű legény	57
Demény Ottó: Mese a királylányról, aki megivott egy akó bort ...	66
Petrolay Margit: Mese a hét mesterségről	72
Kőszegi Imre: A nyúlcipő	82
Vidor Miklós: Piros hajú törpe törpe	89
Szepes Mária: Cir-hopp, a repülő cica	95
Trencsényi László: A hétfejű sárkány kalandjai	106
Végh György: Don Makarémó, egy kulcslyukon keresztül	108
Iszlai Zoltán: Hóbuca és Nettó, a láthatatlan oroszlán	114
Tarbay Ede: Vadgesztenyék	127
Hajnal Anna: Mese két magára hagyott világvégi lányról	132
Márton Klára: Az elégedetlen labda	135
Ács Kató: Ráró és a tűzparipa	143
Kántor Zsuzsa: Bábibá	146
Mándy Iván: A gonosz Kolynos	150
Romhányi József: Jumbó, a szökevény	155
Gazdag Erzsi: Mese a szűkesztendőről	168
Gyurkovics Tibor: Magányos kutyák	172
Lipták Gábor: A tavaszi madárgyűlés	176

Molnár Andrea: Mese a feledékeny Tavaszról	181
Sebők Éva: Madaras	183
Tamkó Sirató Károly: A két katicabogár	187
Török Sándor: Az Állatok Embervédő Egyesülete	193
Donászy Magda: Vadóc	199
Sziráky Judit: A virágvarázsló	204
Horgas Béla: Cirfandli	214
Simai Mihály: Ákombákom deákom	221
Varga Domokos: Dinnye és bolha	226
Fésüs Éva: Esőmese	233
Tordon Ákos: A rózsás tál	238
Bars Sári: Időjósok erdőn-mezőn	241
Bakó Ágnes: Milyenek hát a méhek?...	245
Csukás István: A molnár tyúkja	255
Sarkady Mária: Füstös meséje a csatangolásról	259
Medgyesi Károly: A mesebeli hamuban sült pogácsa	271
Hárs László: Az egyetlen ajándék	281
Enyedy György: Óriás a vonaton	295
Lázár Ervin: Vacskamati virágja	300
Janikovszky Éva: Cvikkedli és Szépszál Szakállas Adorján története, ahogy Dani kitalálta	306
Nemes Nagy Ágnes: Felicián, vagy a tölgyfák tánca	317
Rónay György: Mese a gesztenyefáról	328

Csupa új mese

A múlt évben megjelentetett *Csupa mese* című meseantológia után Hárs László ismét egybegyűjtötte a mai magyar meseírók új termésének legjavát. Kitűnő írók és meseköltők, jól ismertek és újonnan feltűntek munkái adnak találkozót egymásnak a gazdag gyűjtemény lapjain. Az írók névsorát szemlélve olyan régről ismert, rangos nevekre bukkanhat az olvasó, mint Török Sándoré, Sziráky Judité, Mándy Iváné, Nemes Nagy Ágnesé, Hajnal Annáé és Rónay Györgyé, vagy Várnai Zsenié, Petrolay Margité, Lázár Erviné, Végh Györgyé, Vidor Miklósé, Tordon Ákosé, Gazdag Erzié, Csukás Istváné, és Mándy Stefániáé. A kiragadottak névsorát irodalmi életünknek egy egész sereg jól csengő, ismert neve egészíti ki. Ezek a költők és írók az újonnan jelentkező meseírókkal együtt közösen rajzolják ki a kötetben a mai magyar mesetermés változatos és vonzó színeképét, és éltetik azt a gyönyörű varázslatot, amit a mai mese ad a mai gyerekeknek. Würtz Ádám illusztrációi teszik még színesebbé, élvezetesebbé a reprezentatív kötetet.

